

Α. ΣΕΡΑΦΙΜΟΒΙΤΖ

ΑΠΣΙΜΑΤΕΝΕΝ

ΧΑΛΑΡΑΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙ
Γ. ΦΟΤΙΛΑΔΙ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ
„ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ“

ΡΟΣΤΟΒ-ΤΟΝ

1932

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

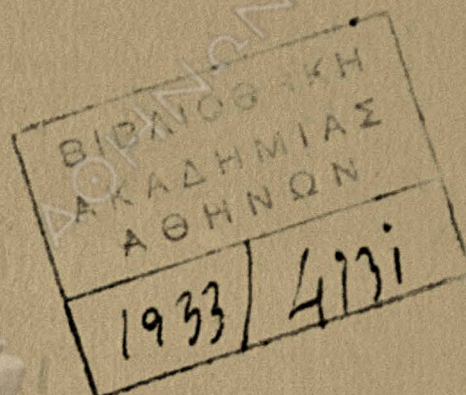
ΑΘΗΝΩΝ

Α. ΣΕΡΑΦΙΜΟΒΙΤΖ

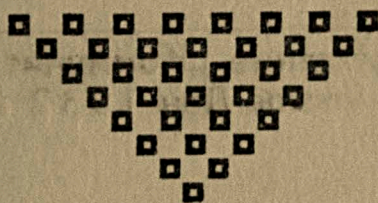
ΑΠΣΙΜΑΤΕΝΕΝ ΧΑΛΑΡΔΙΑ

(ΖΖΕΛΕΖΝΙ ΠΑΤΟΚ)

Μετάφρασι
Γ. ΦΟΤΙΑΔΙ

Ιπέφθινος ςιντάχτις Χ. Κ Α Τ Σ Α Δ Ο Β

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ“
ΡΟΣΤΟΒ — ΔΟΝ 1932

А. СЕРАФИМОВИЧ

ЖЕЛЕЗНЫЙ ПОТОК

Перевод ФОТИАДИ И.

Ответ. ред. КАЧАЛОВ

Издание „Коммунистическое“
Ростов-Дон 1932 год.

Технический
редактор
Григориади Ф.

сдана в наб. 4 | III 32 г.
сдана в печ. 7 | III 32 г.

Упол. крайлит № 574 А5—148Х210 Заказ № 182 Тираж 4000.

Типография Греческого изд. „Коммунистическое“

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο Α. Σ. Σεραφιμόβιτς καταγίνεται με τη φιλολογίαν αςο 1889. Τα πρώτα τα διγίματατ έγραψεσεν όταν έτον εκσοριζμένος σα τύντρας τΑρχάνκελσκι γοπέρνιας. Τα διγίματατ „Σον πάγον“, „Σσιονιγμένον εριμιά“ ετιπόθαν σιν εφιμερίδαν „Ρύσκι βέτομοσσι“ σα 1889, κε σον κερον τι ρεβολιύτσιας τυ 1905 ο Σεραφιμόβιτς ελογαριάσκατον πλέον καλιτέχνις πρότις πιότιτας. Σα καλίτερα κε σα μεγαλίτερα τα περιοδικα τι κερυ εκίνυ, „Ζνάνιε“ κε ς Αλμανάχια τι „Σσιποβνικ“ δίπλα με τον Γόρκι, τον Αντρέεφ, τον Μπόνιν, τον Αρτσιπάσσεβ, τον Ζάιτσεφ, τον Κυπριν, τον Τελέςσεφ κ.α. ετιπόσαν κε τα έργα τι Σεραφιμόβιτς.

Για τα πρώτα διγίματατ, ντο ετιπόθαν σε ιδιέτερον βιβλίον, ο Κορολένκο έγραψεσεν: „Ι γλόσα περίφιμον, περιγραφικον, σιγριζμένον, δυνατον, ι περιγραφιάτ με ζορότιταν κε φρεσκάδαν“. Ο Γλεπ Υσπένσκι, σέναν γράμανατ σον ρετάκτοραν τι „Ρύσκαγια μιζλ“, λεί: »Ο Σεραφιμόβιτς εν μεγάλον καλιτεχνικον τάλαντον“.

Το διμυργικον τάλαντον τι Σεραφιμόβιτς αναγνορίζνε κε τεμέτερον ι καλίτερι κε αφθεντικότερι κριτικι. Το ςοβετικον ι κριτικι με πόθον κε με χαραν επέντεσεν κεπέρεν τ „Αψιματένεν τι χαλαρδίαν“, το προτικαρ τι προλετάρικις φιλολογιάς. Αγίκον ιποδοχιν πολα ολιγ ασι προλετάριος τι σιγραφικς εκσιόθαν.

Οταν εκσέβεν τ „Αψιματένεν ι χαλαρδία“ ο Δέπετεφ Πολιάνσκι έγραψεσεν: „Εδέβασατο κι ασιν καρδιάμ απες, αφεαφτάθε κε για πρότιν φοραν εκσέβεν έναν αχλάεμαν χαρας. Ο Σεραφιμόβιτς επερίγραψεσεν τα μεγάλα τα γεγονότα με μαρκσιςτικον, προλετάρικον ανάλισιν. Το μαρκσιςτικον ι μέθοδος εβοίθεσενατον να γλαθιαζ κε να θαλ σιν τάκσιν τα ςσιλετάραγα ταντιλογιάς τι πραγματικότητιας, κε να παρυσιαζ ζογτανα κε χιροπιαστα εμπροστα ςομάτιαμυν ταφιριμένα τα ιδέας.... Σ „Αψιματένεν τι χαλαρδίαν“ ο Σεραφιμόβιτς κεκσιδανικεβ, κεβγαλ σα υράνια, αλ ότε κε κατιβαζ σα καταχθόνια, κεφτάι θερία κε τέρατα τανθροπς τιναν περιγραφ. Ορθα κε δίκεα δικ κε τα ςκότινα σιμιά. Ινε αλίθια ότι τα μάβρα τα χρόματατ περισότερα ιν, αλα ατα πα φοτίζιατα με το κόκινον τιν βρόλαν τι ρεβολιύτσιας“.

Αλος σιγραφέας, ο μακαρίτις ο Φύρμανοφ έλεγεν: „Ο Σεραφιμόβιτς εκσεταζ κε ςπυδαζ το ιλικον, ντο μεταχιρίσσεκετε για τιν εργασιάνατ. Εγνοριζ καλά το περιθάλον, εκσερ καλά τα ίθι κε έθιμα, τιν γλόσιν κε τα απόκριφα τι ιδέας κε τα εσθίματα τανθροπίον, τιναν περιγραφ. Κε γιαρτο πεδεκςαζμένα κε με πεπίθι-

1) Εφκολιάς για τιν ανάγνοσιν

ςς=ш

ζζ=ж

ττ=ч

ζιν ζον εαφτόνατ δυλεβ το ματεριαλ, ος τέλιος καλιτέχνις κε μεγάλος απροζέβα-
στος μάστορας”.

Αλος κριτικός, ο Γιαχυπόφσκι, για τ „Ατσιματένεν τι χαλαρδίαν“ λέι: Το
ακέρεον, το ματεριαλιστικον ι κοζμιθεορία κε το μαρκιστικον ι μέθοδος τι Σερα-
φιμόβιτζ ζον πεζον λόγον, έσχοσαν ιπζίλα τιν ακσίνανατ. Τ „Ατσιματένεν ι χα-
λαρδία“ επορι να χρισιμεβ παράδιγμαν για τιν τεχνικιν τελιοπίζιν τι προλετά-
ρικις φιλολογίας κε για τι ρεβολιυτσιοενοροεαλιστας ζιγραφισ..“

Οχι μόνον ι κριτικι, αλα κε ο Δένιν ανεγγόριζεν τιν ακσίαν τι Σεραφιμό-
βιτζ, ίχεν κάλιν ιδέαμ γιατατον κε με κάθε τρόπον εβοίθανεατον ζα χρόνια τι
πίνας κε τι καταστροφισ. Οταν εσχοτόθεν ζον εμφίλιον πόλεμον ο μεγαλύτερον ο
γιον τι Σεραφιμόβιτζ, ο Δένιν έγραψεατον: „Στίλοζε ζιλιπιτίρια.. Απο καρδίας
λέγοζε, ότι για τεργάτας κε για όλτσεμμν ι εργασίας εν πολα χρίσιμμν..“

Γιατί θεωρίτε ατόζον ζιμαντικον ι εργασία τι Σεραφιμόβιτζ;

Πρότα πρότα διότι ο Σεραφιμόβιτζ εν ένας βαθις κινονικος καλιτέχνις κε με
τιν διμιουργικότιανατ περ ενεργον μέρος ζο ζοσιαλιστικον τιν ανικοδόμισιν. Το εργον
τι Σεραφιμόβιτζ εν ζοζτον ιστορία, δυλεμένον καλιτεχνικα. Παράδιγμαν τα θιγι-
ματα ντο έγραψεν για τιν ρεβολιύτσιαν τι 1905 κε το μιθιστόριμαν „Ι πολιτία
ζι ζτέπαν“, όπου περιγραφ το δρακοντικον τιν πρόοδον τι εργατικν κινήματος.

Τ“Ατσιματένεν ι χαλαρδία“ εν έναν απεκίνα τα προίοντα τι προλετάρικις
φιλολογίας, τα οπία θα δεβάζνε με μεγάλον ενδιαφέρον κε τα μελύμενα τα γενεας.
Σατο το έργον ο καλιτέχνις μέναν ακσιοθάμαστον τέχνιν παρυσιαζ εμπρεστόμμν
έναν ιστορικον γεγονότον, έναν επισόδιον αζον εμφίλιον πόλεμον. Ο Κοζζοχς, τίναν
περιγραφ ο Σεραφιμόβιτζ, ζι ακόμαν, φανταστικον πρόζοπον κεν. Το ζοζτον το
επίθετονατ εν Κόβτιυχ. Ο ζιμερνον ο Κοζζοχς πολα ολίγον ομαζ με εκίνον τίναν
περιγραφ ο Σεραφιμόβιτζ: έλακσεν, αγνόριζτας εγέντον. Σο ζτίθοσατ ατόρα ζτράφτνε
τρία παράσιμα τι Κράζναγια ζνάμιας, εςπύδαζεν τα ζτρατιοτικα, ετελίοζεν τα κύρσα
τι βοένι ακαδιμίας. Αδα ζα τελεφτέα τα χρόνια εδιουρίζτεν ζε πολα ανότερα κε
ιπέφθινα ζτρατιοτικα θέσις, οπος κομαντίρος κόρπυς κε τα παρόμια.

Ο Πορσιβάλοφ ζο βιβλίονατ „Τεζάντιαγια εκςπετίτζια Κόβτιυχα“ (βιβλιότι-
κα καμαντίρα Γ.Ι.Ζ. 1927) με τον εκσις τρόπον χαραχτιρίζ τον ζ. Κόβτιυχ
„Ιγιμς, κοντόπαχος, με ορθα κε ζοβαρα ιδέας άνθρωπος, αποφασιστικος κε με
ζιδερένεν θέλιζιν ο Επιφαν Κόβτιυχ, αλιθινος ίροας τι ρεβολιύτσιας τι Κυπανι.
Ο ίδιον Κυπάνετς, αζιν ζτανίτζσαν Πολτάφσκαγια, εβαπτίζτεν πρότιν φοραν ζάτσι-
μμον απεζ ζον πανκόζμιον πόλεμον τι 1914 κε ζο Ζακαφκάσκι φροντ ζο ζτριατ
το Παράτοφ. Σόλον τον κερν τι ρεβολιύτσιας ο Κόβτιυχ το τυφεκ κα κεθέκεν.
Σα 1918 ατος έτον, πυ εκζένκεν αζο ζιδερένεν το λιγιό ταντεπαναζτατικν τι κα-
ζαχίας τα τολςζεβικα τα πόλκια τι Ταμανι κε με πολα κίνδινυς κε δικκολίας,
μέζον Νοβοροζισκ, Τυαπζε, Αρμαβιρ ένκεν κε ένοζενατς με τα ζοβετικα ζτρατέ-
ματα τι Βορίυ Καφκάζυ, κε για τατο απέχτιζεν μεγάλον αφοροιτέτον κε διμο-
τικότιταν ανάμεζα ζι Κυπανι κε ζι Βοριοκαφκάζυ το λαον. Ιςτερα, ζο τέλος τι
εμφιλίυ πολέμου ζον ιανουάριον τι 1920 κεμαντίρος τι 50-ις Ταμάνσκαγια τιβίζιας
εκατέλαβεν το Τζαρίτζιν, τι Σζαπλίαφκαν, το Τιχορέτζκι για να γλιτον το „ροτνόνι
Κυπανι. Με πολι ζοιρα χρομάτα χαραχτιρίζ τον Κόβτιυχ κε ο κομιζάρον ο ζιγρα-
φέας Φόρμανοφ. „Σόλον τον κερν, ντο εδύλεβα με τοτογ, εβεβεϊθά για το εκζε-
ρετικον τιν ενεργητικότιανατ, για τιν ανδρίανατ, για το ότι εν υλότελκ αφιε-

ρομένως οι Σοβιετικοί κυβερνήτες. Εγώ ως τότες πολιτικός κομισάρης τι τσεάντιν τι στρατό, το οποίον με αρχηγόν τον Κόβτιυχ κατεδίωκεν τα στρατεύματα τ Βράνκελ, με με θεβροτίταν επορο να λέγο ότι τιν επιτιχάνεμιν σεκίνο τιν εκστρατίαν χροστούματο κατα μέγα μέρος σο τακτικόν τι δίκιζιν με σιν προνοητικότηταν τι σιντρόφου Κόφτιυχ. Απες ζάπριμον κιαφκα σε κανονέας τι εχτρου, πσίγρεμα με χωρίς να σεσεσεβεβ, εδύεν οδιγίας με διαταγας ο Κόφτιυχ, οσαν να εθρίετε σε ιρινικόν κερον“.

Γενικά ο Σεραφιμόβιτς ολίγον προσοχίν δι σο άτομον τι Κόζζυχ με ολίγα χρώματα εκσοδεβ, για να ζογραφίζιατον. Ο Κόζζυχς περαν εμπροστα ασον αναγνόστιν σε κσεχοριστα στιγμας, όταν εν ανάνκι να γίνετε κάπιον σοβαρον μεταβολι, να δυναμύτε ι κίνιζι τι μάζας, να φένετε ι ινιτσιατίβα, να νικίονταν μεγάλα διςκολίας, ντο εμποδίζε τον σκοπον τι στρατίας. Ο καλιτέχνις προσπαθι να με σιρ εμπρ, να με τιχεβ εμπροστα σον αναγνόστιν τα ιροικα τα προτερίματα τι Κόζζυχ. Τον ίροαν κι παρυσιάζιατον απαν σε μάζαν, ο ίροασατ με το μέγαλον τιν ικανότηταν με τιν ακσίανατ κι γαπατσεβ τι σιμασίαν τι μάζας, όπως γίνενε σε σιγγραφισ τι πυρζζουαζίας. Ο ίροας τυ Σεραφιμόβιτς διαλεκτικα ταράετε με τι μάζαν, αχόριπτος, μονοκόματος με τι μάζαν εντάμαν. Ατος τι μάζαν ταμαμλαεβ με ι μάζα ατον. Ι μάζα έπλασεν τον Κόζζυχ, έσειρενατον εμπρι, επίκενανον ίροαν. Το κολεχτιδικόν ι θέλιζι με ο νος τι μάζας εγέντον θέλιζι με νος τατονυ. Ο Κόζζυχς χωρίς τι μάζαν τιδεν κεν, αλα με ι μάζα, χωρίς τον Κόζζυχ, εν έναν ρθυμυλιαρ, ασίνδετον οργανιζμος. Ο Σεραφιμόβιτς, καλιτέχνις, πριχιζμένος με διαλεκτικο ματεριαλιστικόν κοζμοθεορίαν, ένοσεν σο διγίμανατ δύο διαφορετικα πράγματα, τον ίροαν με τι μάζαν.

Για τατο ίσα ίσα τ «Απσιματένεν ι χαλαρδία» αποχτα περισότερον ακσίαν με ζιμασίαν, για το ότι με καλιτεχνικα μέσα εφαρμοζ το λενινιστικόν τι θεωρίαν τι σχέσις αναμετακσι σον ίροαν με σε μάζαν.

Σον κερον, ντο περιγραφ τ „Απσιματένεν ι χαλαρδία“ ο Κόβτιυχ εκυμαντάριζεν το πρότον τιν κολόναν τι Ταμανι, το οποίον σον Αβγουστον τι 1918 εστενοχορέπσαν ι άσπρι σεχρογιάλια τι Αζοφι με τι Τζερνομόριας. Αλίθια εν το ότι το κόκινον ο στρατός τι Ταμανι επίκεν σο ιροικόν τιν στρατίαν, ντο αναφερ ο Σεραφιμόβιτς. Αλίθια εν ότι ατο το δίσκολον τι στρατίαν επίκανατο χωρίς όπλα με πολεμοφόδια, εγδιτι με πιναζμεν. Αλίθια εν ότι επολέμεσαν με τι κοζακς, με τι Γερμανυς, με τι Τυρκς με τι Γρουζίνυς τι μενσεβίκυς. Αλίθια εν ότι ο τυσεμάνον δινατότερος με καλοαρμητομένος, αφυ εδίεχσεν τι πολεσεβίκυς ασο Κυπαν, εσάρεπσεν ασ όλια τα μερόθες κι ατυνυς. Αλίθια εν ότι ανανκάσταν ατιν νεφτάγγε μέγαλον με δίσκολον γίρον, νανιβένε τα θυνα τι Καφκάςυ 3000 μέτρα πσίλος, να κρύγγε σπισ τάσπρον τιν καζακίαν με να ενόνταν με τα πολεσεβικα τα στρατεύματα τυ Βορίυ Καφκάςυ. Τα κολόνας τι Ταμανι με αδιάκοπον πόλεμον με με μέγαλον κίνδινον επέρασαν το Νοβοροσιτς, το Τυαπσε, το Αρμαθιρ κι όλια ατα τα όρόμια επότσανατα με το έμανατον με με τα διάκρια τι μαναδίον, πυ έθαπζάν σε τζαούλια με σε χόμπατα τι ρασι ταποθαμένα ασιν πίναν με ασιν καχοπιρίαν τα πεδιάτων.

Αφυ ενόθαν με το τεμελιν το σοβιετικόν το στρατόν, επέρασαν σο Αστραχαν με σεπο τιν εκστρατίαν εχάθαν ι περισότερι. Ολιγ μόνον εγίρτσαν σο Κυπαν απατωνυς μερικι δυλέβνε ατόρα σε κολχόζια, αλ σε φάπρικας με αλ σε ζαβότια.

Ο Κόβτιυχ έρτε ελεπ τι παλευς τι παρτιζάνουσαι:

Κενέςπαλεν τα πόλεμυς κε τιν ανεσσετιάν
με τατυνυς ντο έςιρεν ζέριμον τι στρατιάν.

Εκιν πα, πυ επέραν μέρος ζατο τιν στρατιάν, φιλάτνε ακόμαν απες ζιν πρσί-
νατυν το πολεμικον τον ενθυσιαζμον. Για παράδειγμα αναφέρομε το γράμα-
τι παρτιζάνου αζον στρατον τι Ταμανι ι Βασίλι Καρπυςζένκο, πυ επέρην μέρος ζόλα
ατα τα μάχας κε τα εκστρατίας. Αχα ντο γραφ: „Δεβάζομε με προδιμίαν
τ „Απσιματένεν τι χαλαρδιάν“. Σοστον ιστορίαν, όλια ντο ίδαν κε ντο ιπέφεραν
ι κόκινι ι στρατιότε τι Ταμανι όλια ατυπες γραμένα ιν. Γραφ για τεμέτερον τον
εκχακουζμένον τον λεοντόκαρδον τον αρχιγον τον Κοβτιυχ, πίος επίκεμας κόχαν με
ταφςτιρον κε το ορθον τιν τιστριπλίαν, πίος έπρσεν απες ζα καρδιάσεμυν τι μεβο-
λιώτσιας τον ενθυσιαζμον, πίος φόδος κε διλία ντο εν κιχερ, πίος αζολτς εμπροστα
επέρην αντίκρι τι τυςζμαντς ζο Τυαπζε κεκα ονταν επολέμεζαν να κρεμίζνεμας ζιν
Μάβριν θάλαζαν κε να φυρκίζνεμας γιάχοτ να πρσφίζνεμας αζιν πίναν κι αζιν
κακοπιρίαν.

Εμυς πίος επέμναμε ζοντανι, έτιμι ίμεζ κζαν να πολεμούμε τον εχτρον.
Εφταν μόνον το Σοβετικον ι κιβέρνισιεμυν κε ι αρχιγι να εβγάλνε ζο μέζον το
λόζυα τι πολέμυ κι ατότες όλεμυν, με έναν καρδιάν θα ιπερασιζκυμες τεργατς
κε τι χορέτας, για τίναν γραφ τ „Απσιματένεν ι χαλαρδιά“ Αμποτε ι χαλαρδιά
τι Σεραφιμόβιτς να τιαςζεβ κε να τρεζς άμον άπσιμον ζόλεν τον κόζμον! Αμποτε
ι εργατία τι κοζμι παλικαροτα κι άφοβα να περ γαρζι τον τυςζμάνον, όπος ι
ι Ταμάνζαγια Κράζαγια άρμια“.

Σέναν γράμαν, ντο έςτιλεμα ο Κοζζυχ γραφ ότι „ι Ταμάντςι με μεγάλον
εφχαρίστισιν εδέβασαν τ „Απσιματένεν τι χαλαρδιάν τι Σεραφιμόβιτς]
„Ομίλεζα με πολυς—γραφ—κε επέρα κε γράματα. Ολιατυν λέγγνε κε γράφνε
πος ο Σεραφιμόβιτς εν καλιτέζνις με μεγάλον τάλαντον κε απεθανάτιζεν με το
βιβλίονατ το έργον τι ρεβολιώτσιας. Εροτόνεμα ζε πιον πολκ, ζε πιον τιβίζιαν τι
Ταμανι έτον ο Σεραφιμόβιτς κε ντό θέζιν ίζζεν ζο στρατον, αφυ ατόζεν καλά
εκζερ όλια τα μάχας κε όλα τα κίνδινυς κε τα κακοπάθιας ντο έςιραμε. Με τατο
το βιβλίονατ, ο Σεραφιμόβιτς απέκτιζεν ανάμεζα ζι τομάντςυς μεγάλον σφοριτέτον
κε διμοτικότηταν“.

Σο ιστορικον τι ζιρατιάν με τιν κολόναν τυ Κοζζυχ ενόθαν κε πολι ινογο-
ρότνι μυατζιρ χορετ κε τεχνιτ αζιν εφτοχολογίαν, διότι ζο στρατον ανάμεζα αλ
πεδιά ίχαν, αλ αδελφους, αλ κιρύδας κε αλ ζινκενυς. Για να επεμίναν ανάμεζα
ζι άζπρυς τι καζακς, πυ εκκόθαν ζο ποδαρ κεγένταν θερία, κεγίνυτον, νε ζοιν θα
ίχαν κε νε ισιχίαν.

Ι ινογορότνι κίχαν κεντι τατινέτερα χόματα, έζαν αναναζμεν να εμπένε
πατρακ κ ι κοζακ εκζεμεταλέφκυζανατς χαίινκα. Γιατατο ι εκμεταλεβόμενι έκλιναν
ζο προλετάρικον τι ρεβολιώτσιαν μερέαν. Χρόνια κε κερυς ιποφέρναν τιν εκμετά-
λεπςιν κε τιν περιφρόνισιν τι κοζακίον, πυ ονόμαζανατς „χαμζελ“, έζαν αναν-
καζμεν να πλερόνε θαρέα ναλόγια κε φόρυς κε τελεφετέα έλπιζαν, ότι με τι νίκιν
τι ρεβολιώτσιας, θαποχτυν. κι ατιν ικονομικον ανεκζαριζιάν κε θα ζυν άμον
ανθροπ.

Κι αετς τ „Απσιματένεν ι χαλαρδιά“ τζιπ ζπιχτα ανακατόθεν με το τακςικον το
πρσζιμ κε επιδι βάζιν εζς το ικονομικον το ζίτιμαν, γιατατο θεωρίτε κε εν τι αλιθία τα-

κτικόν έργον. Ο Σεραφιμόβιτς λείπας ποσεπέρναν μέρος ςι ρεβολιούτσιαν ι χερετ κ ι μικροπυρτζυάδες ι τεχνιτ, ςιν αρχιν ανανχαστικα κε έπιτα ςινιδιτα κε θελιματικα, κε ςον κερων τι ςτρατίας οργανόθαν αφκα ςιν ςιμέαν τι προλεταρίας κε γένταν κι ατιν πολεμιστάδες ςον, τακτικον αγόναν. Νέμεν ς „Αψιματένεν τι χαλαρδιάν“, κελέπομε εργατικον όγκον ύτε πολςςεβικος κομισάρυς, ύτε πολςςεβικα κάδρα, αλα τελεφετέα ι μάζα τι παρτιζανίον αποχτα προλετάρκον, επαναστατικον ιδεολογίαν κε με έςθιμαν ςιμπάθιας παρακλυθον τον αγοναν τι ςοβητικυ προλεταριάτυ, διότι έναν κε μόνον μινκιν έχνε εμπροστάτυν το προλεταριάτον κε με το προλεταριάτον.

Σ „Αψιματένεν τι χαλαρδιάν“ φένετε, ότι το προλεταριάτον χωρις να εν ςο παρον, έχι οργανωτικον επιδραςιν απαν ςεφτοχυς χορέτας κε ςεφτοχυς τι τεχνίτας. Τα ιδέας τι Οχτοβριανις επανάσταςις περυν ςτέπας κε ραςςία, υρανυς κε θάλαςκας, κέγνε κε ενθυςιάζνε καρδιας κε ςκόνε ςο ποδαρ ταδικεμεντς κε τι τζαφαλαεμεντς.

Τ „Αψιματένεν ι χαλαρδιάν“ εκσένκεν ςο παρον κε το ςοβαρον το ζίτιμαν τι κερυ εκίνυ, ντο ρόλον διλαδι θα πεζ ςιν Οχτοβριανιν επανάσταςιν ι μικροπυρτζυαςία κ ι πετυιακ κ ι ςερετυιακ τι χορι: θα επορυν κε χονέφκυνταν ςο Οχτοβριανον το καζαν κε θα γίνταν έναν τα διάφορα μάζας τι δυλεφταδίον; Επορυν νακλυθον το προλεταριάτον ίτε να πέρνε ενεργον μέρος, όπος ςίμαχι, ςον αγόναν τι προλεταρίας; Ι μενςςεβικι κε ι τροτςκιστε περιφρονυν τι χορέτας, ςο λογαριαζμον τι ιςτορίας κι θάλνατς, διότι κερικον κε κι θέλνε να εγρικον το προτςέςον τι αλαγίς, τι διαφοροπιςιςις τι χορικυ. Σ „Αψιματένεν τι χαλαρδιάν“ ο Σεραφιμόβιτς απέδικςεν με τον πλέον καταπιςτικον τρόπον κε με χιροπιαςτα παραδίγματα, ότι το ρθυμυλιαρ, το ςςιυφελιν εφτοχολογία κ ι μικρι ι τεχνιτ τι χορι, ςο τέλος τι ςτρατίας εγένταν ςινιδιτα ενεργα μέλι τι ρεβολιούτσιας, με τιν οδιγίαν τυ προλεταριάτυ. Ατο το μεγάλον το πρόβλιμαν εκίνυτυ κερυ ελίεν λενινιςτικα ς „Αψιματένεν τι χαλαρδιάν“ κε ο Σεραφιμόβιτς εβοίθεςεν με το έργονατ τιν πάρτιαν κε το εργατικον τιν τάκςιν.

Το „Αψιματένεν ι χαλαρδιάν“, το προτοπαλίκαρον τι προλεταρικις φιλολογίας, εν γένεμαν κε θρέμαν τι Οχτοβριανις επανάσταςις. Σατο το έργον ο ςιγγραφέας περιςότερον προσοχιν δι ςιν κίνιςιν τι μάζας, κε κι πολεμα νανι τα καρδις κε να δίκμας το εςοτερικον τιν πςιχολογίαν κε τα εςθίματα, ντο οδιγυν τον καθέναν. Ατο τι μέθοδον μεταχιρίςςκετε κε για τον Κοζζυχ.

Για τιν ρεβολιούτσιαν ςιμαςίαν έχνε όχι τόςον τα „πςιχικα ελατίρια“ τι καθενος ατόμου χοριςτα, όςον τενέργιας τανθρωπινυ τι μαςιβι, κε το κολεχτιβικον ι όράςι τι μάζας, για τιν επιτυχίαν τι κινυ ςκοπυ . . . Σίφονα μετατο τιν ιδεολογίαν, τ „Αψιματένεν ι χαλαρδιάν“ εκσένκεν ςο μέςον νέον ςίτιμαν καλιτεχνικις παράςταςις ομαδικυ εςθίματος κε ομαδικις πςιχολογίας. Μετατο τιν προτοτυπίαν κε το νεοτεριζμόνατ ο Σεραφιμόβιτς δι το καλιτεχνικον τι φόρμαν τι ατόμου, όχι με το νιχυ-τριχυ τιν εκςέταςιν τι εςοτερικυ ανθρόπυ, αλα με τιν περιγραφιν τι εκςοτερικις κίνιςις κε τι κολεχτιβικις όράςις. Τα διάφορα άτομα χαρακτηριζ ο Σεραφιμόβιτς όχι „αφτα καθεαφτα“, κςεχοριςτα αςιν ολότυταν, μακρα αςιν εποχιν, παράμερα αςιν ιςτορίαν, όπος εφτάγνε ι ςιγγραφις τι πυρτζυαςίας, αλα ςίφονα με τιν όράςιν τολότυτας κε με το ρόλον, ντο πεζ το κολεχτιβ ςο θέατρον τεμφιλίου πολέμου απαν ςιν ςκινιν τι γινάντιυ τακτικυ αγόνα.

Τα παλαια τα τερτίπια, τα παλαια τα χρώματα τι φιλολογίας έσαν ακατάλληλα. Γιατατο ο Σεραφιμόβιτς εράεπσενκε έβρεν νέα καλιτεχνικα μέσα, νέα χρώματα, νέα τέμπα. Ι ρεβολιούτσια πίτας κι μιριαζ κε για τα λεπτομέριας πα κερων κεςς. Τι Σεραφιμόβιτς τα χρώματα ζοιρα κε χτιπιτα ίνε, ι φούρτζατ τα πογιάδες κεγυρεβ, πατίατα πόλικα πόλικα. Τομάτια, ντο εσινίθικσαν να ελέπνε αλα πυρτζζαζικα, θεβρίκνε ς,, Απσιματένεν τι χαλαρδιάν“ χοντρα λεκέδες κε καπάδικα πένκια . Τα γεγονότα, όπος ςο πανόραμαν, περυν απεμπροστάμον αγγλίγορα, κι αλάζνε κάθεν όραν κε ςτιγμιν. Ο καλιτέχνις κεςς κερων, κι πσιλιζ τα λεπτομέριας, όταν εμπροστατ κε εμπροστα ςον αναγνόςτινατ ςτέκνε χιλιάδες τινος το έμην βραζ κε τεντόνταν τα νέβρατυν.

Σι φιλολογίαν έχομε αρκετα έργα, πυ περιγράφνε επισόδια ασον εμφίλιον πόλεμον. Ατα όμως τα έργα ίνε επιρεαζμένα ασο πυρτζζαζικον τι φιλολογίαν κε έχνε τον κσεχοριστον τον ίροναθε το καθέναν. Ο Σεραφιμόβιτς εκατόρθοσεν να ςυμον τα ετίας κε τα νόμυς, ντο κινον τα μεγάλα τα μάζας, κε με θαβμάσιον τέχνιν, εκφραςτικα κε εντιποτικα κατόρθοσεν να παραςτεν, το πος αλάζνε πσιχολογίαν τα μάζας, όνταν οδιγάτα ενιέον θέλιζι, ενιέον ςκοπος, με θάσιν τιν κολεχτιβικιν εργασιάν.

Ι ρεβολιούτσια κε το εμφίλιον ο πόλεμον έλακσεν ςε μεγάλον βαθμον τι μάζαν. Αλο έσαν ι παρτιζαν κε ι μυατζιρ, όνταν εργίνεσαν τι ςτρατιάν κε αλο εγένταν ςο τέλος τι ςτρατίας· πολα ςκαλοτάτια ιπσιλα εκςέβαν ςι ςκάλαν τι κολεχτιβικις οργάνοσις, κε μετατο επέτιχαν το ςκοπόνατυν κε εκςέβαν ςο τέλος νικιτε κε ασπροπρόσοπι. Το ότι τα μάζας έλακσαν, εγένταν διαφορετικα αμφιβολίαν κι ςκον. Ο Σεραφιμόβιτς περιγράφιατς ασιν αρχιν υς το τέλος, χωρις να κριφτ τα κωδύριατυν, χωρις να εκςιδανικέβιατς. Δεί τα θετικα κε τα αρνιτικα, τα καλα κε τα κακα, τανόιτα κε τα γνωστικα, εμ το κρύγνε εκς, εμ ντο εςς ο καθένας απεσιν καρδιανατ. Κε έναν τέτιον καλιτεχνικον φιλαλίθια όχι μόνον καταπιθ, αλα κε ςινκινα τον αναγνόςτιν.

Ο καλιτέχνις κι θα επόρνεν να παραςτεν έναν αίκον κολεκτιβ ςι δράσινιθε, αν κέτον ςε θέσιν να μεταχρίςκετε τα χρώματα πεδεκςιαζμένα, αν κέτον ζόγραφος τεχνίτες, ςινιθιζμένος να ζογραφιζ μεγάλα καρτίνας. Κε το κριότερον εν, ότι το κολεχτιβικον τιν ομορφάδαν κε το ενδιαφέρον τι αναγνόςτι επέτιχεν με θαβμάσιον απλοιχότιταν, χωρις φιάντια, κε με μεγαλοπρέπιαν. Δεβάις κεθαρις ακους το θόριβον κε τι ςσαματαν τι μάζας κε τι οποζι, ελεπς χιλιάδες λογις λογιον ςυφάτια, περτς μέρος με τατυνος ςι ςτρατιάν. Ανθρωπ, θάλασα, ραςσία, άλογα, μιάς, κολόνας ενόνταν ςέναν ενιέον, αχόριστον κολεκτιβ· να κοφτς τέναν ασάλο κεπορις, χωρίςατα κι γίνετε. Ακόμαν κε το νεκρον ι φίζι φένετερε, ότι περ ςοντανον μέρος ςα γεγονότα. Τα βυνα ι θάλασα ςοντανέβνε, δρακοντίνε, παρυσιάζνε εμπόδια, πυ ι μάζα εν ανάνκι να νικάτα κε να περα. Σο έργον τι Σεραφιμόβιτς ι φίζι κι χριςιμεβ μόνον όπος κορνίζα, ςτολιδ, ι ιδία πα περ μέρος ςι ςτρατιάν κε ςα πολεμς.

Ο Σεραφιμόβιτς ομίλεσεν ςε πολα εργατικα ςινεδριάσις τι Μόςχας, τι Δεινιγρατ τι Νίτζνι-Νόβγοροτ, τι Λύγανκ (Τονπας), Ιβανοβοςγεσενςκ κ.α. κε επίκεν τακλάτια για το „Απσιματένεν τιν χαλαρδιάν“. Γενικα ατο το έργον άρεσεν τεργάτας κε επαραδέχταν, ότι εν έναν ασα πλέον καλίτερα προιόντα τι προλεταρικις φιλολογίας. Ένας εργάτις έγραπςεν:,, Δεβάζατο κ ι καρδιάνη κατ παθαν, ερε-

θίςχυμε, ετιμάζο τα μύστας· τι πρόστικος τάζπρως! δεκσια, ζεβρια θα κρήο θα ριμάζατς!“· Ι εργατ πυ επέραν μέρος σο εμφίλιον τονπόλεμον, λέγνει: „Ισα ισα, όπος λέγιατα ο Σεραφιμόβιτς, αετς πα έσαν“. Σα ρινεδριάσις ι εργατ ανεγνόρισαν ότι τ „Απσιματένεν ι χαλαρδία“ εν τέλιον έργον κε ρι φόρμαν κε ριν περιγραφιν κε ρι γλόσαν. Ενοιότε ότι ρε μερικυς πα κεζάρεπσαν* επραπονήθαν ότι ρ „Απσιματένεν τι χαλαρδία“ ο Σεραφιμόβιτς τι ματροζυς επίκενατς παντίτυς. Γιατατο το ζίτιμαν ο ριγραφέας, ρε μερικα ρινεδριάσις ίχεν ροστον πόλεμον. Ιπεστίριζεν, ότι „ι ματροζ εποζέφταν, κεκζέρναν προς να μεταχιρίσκονταν τι δίναμινατον τυλάχιστον ρε τέτιον φόρμαν όστε να εβρίονταν ρο χριαζόμενον το μέρος. Όταν έσαν ρι μέσιν τα λόζυνηια: „φύρκσον τι πυρζζυάδας, φύρκσον τι ποπάδες! γλίςον! πάστρεπσον! ρο μίτινη“· ατότες μάλιςτα ι ματροζ ετέρναν δυλιάν. Ατα όμως αφυ επέρασαν, άλλο κεγρίκσαν πυ να κυλανέβνε τιν ενεργιτικότηιτανατον. Τα ίδια, βέβεα κεπορο να λέγο κε για τι ματροζυς τυ Κρονςστατ, διότι ατιν ίχαν αναμετακςίατον παλευς κε γνίςιυς πολςρεθικυς. Ο Κόβτιυχ ο ίδιον ίπεμε, ότι έσαν κε ματροζ πυ εζέβαν ρο στρόι, ος στράτιότε“.

Ας αναφέρομε κε μερικα ότζιβα ασι ζαβοτίον ταντιπρόζοπους. Ο ριν. Μαχάροφ ασο „Ελεκτροζίλα“ εκς ονόματος τι χρυζζοκι „Τρυζια κνίγι“ εδίλοσεν: „Τ „Απσιματένεν ι χαλαρδία“ εν έναν ασα πλέον επιτιχιμένα βιβλία, πυ παραστένε τον τροιζμον τι εμφίλιον πολέμου. Ο ριν. Ζμιρνοφ, εκς ονόματος τι γρόπας τι ζαβοτι „Κράςναγια ζαρια“, εκζεφρασεν το ρολεχτιβικον τι γνόμιν τον αναγνόστον τι ζαβοτι ος εκςις: „Εμικς εκτιμύμε τον Σεραφιμόβιτς, ος τεμέτερον ριγραφέαν, διότι τα διάφορα βιβλία πυ έγραπςεν ριφονου με τιν ιδεολογίαν τι προλεταρίας. Τα διγίματατ, ρεαλιςτικα κε καλιτεχνικα, χριαζιμέβνε όχι μόνον για τι προλετάρικς αναγνόστας, αλα κε για τυς προλετάρικς ριγραφικς, πυ ιμπορου να πέρνε παράδιγμαν κε να μαθίνε ασον Σεραφιμόβιτς“. Ατος όμως ο Ζμιρνοφ εβρικ κε μερικα εκςυκλόηια ρ „Απσιματένεν τι χαλαρδία“, όπος λ.χ., τα βλκςτιμιάς“ κε τα „εςχρολογιάς“ τα οπία, ρι γνόμινατ κεριαν ο Σεραφιμόβιτς έπρεπεν να κολαζ, ίτε να εβγάλιατα ολοζδιόλυ ασο βιβλίον. Ο ριν. Μπορότιν, ασο ζαβοτ „Γιδράβλικ“ ίπεν: „Πολι ριγραφικς επεριγραπςαν τον εμφίλιον πόλεμον με ζοιρα κε δινατα χρόματα αλα κανίςατον κιαπεκρικςτάλοσεν τέλια επαναςτατικυς τίπυς. Ο Σεραφιμόβιτς επέτιχεν μεγάλον τιποχαρχιτιζμον, πυ θα ζι κε θα ζι εόνια“.

Ενας εργατίς, ο Κυζνετςοφ, ιποςτιριζ, ότι „ο Σεραφιμόβιτς περιγραφ πάντα εκίνο, πυ τεριαζ με τι θέςιν τι προλεταρίας κε περιγράφιατο αλιθινα κε με τέχνιν . . .“.

Τ „Απσιματένεν ι χαλαρδία“ εμεταφράςτεν, ρο γερμανικον, ρο γαλικον, ρο ουκρανικον, ρο εβρέικον κε ρε άλα γλόσας, τελεφετά κε ρο κινέζικον. Το πυρζζυαζικον ι κριτικι τεκςοτερικυ πα ομίλεσεν γιατατο. Ι γερμανικι ι κριτικι παραδέχετε, ότι τ „Απσιματένεν ι χαλαρδία“ έςς καλιτεχνικον ακςίαν κε δεβάςςκετε με ιντερέςον. Κοντα ρατα ι πυρζζυάδες ι κριτικι ρςαςςεβνε, προς έναν τυτόν καλιτεχνικον έργον έγραπςενατο κομμυνιςτις. Σατινέτερον τιν ιδέαν κεριαν, κομμυνιςτις ριγραφέας κεπορι να εν κε καλιτέχνικς.

Αφυ ι πυρζζυάδες ι αναγνόστε κε κριτικι τυς Εβρόπις ανεγνόρτσαν τιν ακςίαν, ντο έχι το έργον τυ Σεραφιμόβιτς, παράκςενον κεν, το ότι τ „Απσιματένεν τι χαλαρδία“ δεβάζνατο με μεγάλον ενδιαφέρον κε ενδυςιζμον, ι δυλεφτάδες τι Εβρόπις κε το εργατικον ι ιντελιγέντςια. Σι Γαλίαν λ.χ., όταν ετιπύτον τ „Απσι-

ματένεν ι χαλαρδία“ σο κομμουνιστικον τιν εφιμερίδαν „Υμανιτε“ ι εργατ έδixναν μεγάλον ιντερέσον κι απο διάφορα μέρι εστίλναν εθνοικα ότζιβα για τέργον τι Σεραφιμόβιτζ. Σε μερικα ασατα τα ότζιβα τ „Απσιματένεν τι χαλαρδίας“ τα γεγονότα παρομιάζατα με τα πολέμυς τι Βερτεν. Αλ έγραφαν, ότι μονάχον αφω εδέβασαν τ „Απσιματένεν τι χαλαρδίαν“ εγρίκξαν ντό μεγάλον κε ζοβαρον αγόνας εγέντον ζι Ρυζιαν.

Σον κερον, ντο επιπύτον τ „Απσιματένεν ι χαλαρδία“ σο „Υμανιτε“ ερχίνεσεν κε έναν ζοβαρον κε ενδιαφέρον αλιλογραφία τι γάλυ εργατι Ζζιλπερ ασο ζαβοτ Ρενο με τον Κοβτιυχ. Ατο τιν αλιλογραφίαν επορι να δεβάζιατο κανις ζα κομεντάρις τις μεγάλις έκδοσις τ „Απσιματένεν τι χαλαρδίας“ (άπαντα τυ Σεραφιμόβιτζ τόμος X έκδοσι „Φετεράτσια“).

Το γενικον, το αδιάκοπον το ενδιαφέρον για τ „Απσιματένεν τι χαλαρδίαν“ ετίαν ες, το ότι ατο το έργον έχι μόνον το θέμαν έχι παρμένον αςιν Οχτοβριανιν επανάστασιν, αλα κε το δύλεμαναθε κε ι καλιτεχνιάθε Οχτοβριανα ιν. Το „Απσιματένεν ι χαλαρδία“ τραβα τοι αναγνόστιν με τα περιγραφας τανδροπίον κε τι φίσις, με τι ναστροένιαν, με τα σκέπσις, με τα εσθίματα, με τα πλάνυς, με τα χρογατιζμυς ντο αλάζνε κε μεταλάζνε σιχνα πικνα. Τα μεγάλα τα γεγονότα ντο γίνταν, ι τόλμι κε το θάρος για τιν επιτιχίαν τυ σκοπυ, τα ζράτας κε τα εμπόδια, το θαμαστον το ταγιάνεμαν τι καρδίας κε τον νέβρον τι παρτιζανίον κε τι μυατζιρίον, όλια ατα μαγέβνε τον αναγνόστιν κεπορι να θεκ κα το βιβλίον. Οσον ντο δεβάις το ενδιαφέρον αντι να ολιγοστεβ, περισεβ.

Το „Απσιματένεν ι χαλαρδία“ θα εκσακολυθα να ες τιν φιλολογικιν ακσίαναθε, ος πάμιατνικον τι αγόνα τι προλεταρίας, για ταρχιγυς κε τι πολεμιστάδες, πυ ίδαν κεπέραν μέρος κε ι ίδι, ζαπσιματένεν το ζαβαογλάεμαντι Οχτοβριανις επανάστασις.

Ν. Νεράδοφ

I

Παχτζέδες, κελία, δρόμια, χάτας, τιδεν κι χορίς καλα-καλα. Α μον πικνον διζα εσάρεπσεν όλια το τοζ, κε μονάχα τα τεπέδες τι καβακι χορίυν ιπσιλα άμον πираμίδας.

Λαλίας, εσαματάδες, γυρνόνταν εσκιλία, γαραλαίζνε μορα, θλαστιμυ αγυρ, χοντρολαλυν ι γινεκ, κι ανάμεσα εσατο τι βαβιλονίαν τα τραγοδίας πα εκσυκ κι γίνταν κι αρμόνικα πα πεζ. Σαστον μελεσογαρ, ντο έχάσεν τι μάνανεθε, βοιζ κε πετα ανκεκα κε ντεφτάι κικσερ.

Αντιθσα ασα λαλίας κι ασι εσαματαν όλον ι εστέπα, ι εσανίτσα υε τανεμόμιλυς, απαν εο κυργαν, εάλο τιν ακραν τι χορι. Σι εσανίτσας τε ράεσιαν κεβαλι το ποταμ κρία κι ολόαφρα νερα, ντο κατιβαζ ασα πεγαδομάτια τι ραεσι.

Ιπσιλα εον υφανον, απαν ασα λίθια τι τοζι κι ασιν καφύραν, πετυν ανίσιχι αιτεν κε ι εσαιν, άμον εσαεσεμεν κι απιν, για το προτόφανον το εειρ.

Γιάρμαρκα να λέςατο, γιάρμαρκα κεν. Νε παλάτκας ελεπς κε νε παματεφτάδες, νε πραμάτιας κε νε αγοραστας. Να λες απλον κότηεμαν εν ασέναν μέρος εάλο, αιο πα κεν. Σο κότηεμαν ντό χριάεσκυνταν, τα τόπια, τα πυλεμέτια, τα θιντόφκας, τα πολεμοφόδια;

Στράτεμαν να λέςατο στράτεμαν πα κεν. Σο στράτεμαν ανάμεσα νταραέβνε τα μορα τα πεδία, ι γεροντάδες, ι γεράδες; Σα θιντόφκας κρεμαγμένα, στεγνόντανε ενκόνια, εα τόπια ανάμεσα λαίεσκυν ανεμοκόνια. Νιφάδες θιζαλίεζε τα μοράτυν, άλογα στρατιοτικα κε αλμεγάδια χτίνια γιαν γιανα μασυν τζαιροχόρταρον, ιλιχιομεν γινεκ κε νέα χορίτσια πσένε με τα κυεεχόρια το φαγίνατυν, ειντάραγον πσενον κε εάλαν.

Ατακσία όσον ντο φαντάζεσε· αφίνε τέναν αρπάζνε τάλη, τζαίζνε θλαστιμόνε.

Ι στανίτσα εν κοζάκιον κε κοζάκον πυθεν κελεπε, μόνον νιράδες γρεάδες κε πεδία επέμαν. Τερυν ασα πικάθιρχ το καλαπκλυ, ντο εκσίεν σα ύλιτσας κε ρι στέπαν. Βλαστμον απέσκτον, πρεστουρίζνε,

— Σον κρεμον κε ρον αγίριστον.

II

Κράζνε τα χτίνια, κούζνε τα πετινάρια, χοντρολαλον αγορ. Κι ανάμεσα ριν οχλαοιν κε ρι ρσαματιν, ακυς κε άμον προσταχας:

— Τοθάριςστζι, ρο μίτινκ!

— Σι σαπράνιαν!

— Πεδία, έτιμι ας ίζνε!

— Τοπλαεφτέστε!

— Σανεμόμιλυς!

Με τυ ίλε το βασίλεμνν κατακάθετε κε το τοζ κε χορίυν τα καθάκια με τα κίπαρισόχορμα τα πόιατον κε με τα πικραμιλόχορφα τα τεπέδεςατον.

Ι στανίτσα μεγάλον στανίτσα, όσον ντο περ τομάις, πιχτσέδες, κεπία, χοράφιχ ατελίότα. Κε τα παχτσέδες, τα φραχτία, τα ύλιτσας κι όλον ι στέπα υς τανεμόμιλυς όλια ζύπα ζυπ γομάτα ποδόζκας, αραπάδες, τβυκόλκας, άλογα, χτίνια, ανθρωπ.

Σανεμόμιλυς ολόερα όσον πάι πλεθιν ο λαος. Άμον κιματιζμένον θάλασα, κι ανάμεσα χορίς ιλεχαμένα, χάλκινα προσοπε, ασπρόμαλυς, ασπρογεντς γεροντάδας, ζσαφπλαεμεντς γινεκς, τυρφηντάδες κορίτσια, παλικάρια απαδα κιαπαν. Πεδόπα ριμποδιύν ανάμεσα ρα ποδάρια, ρικιλία τα γλόσσαατον εκς, λαχμάζνε, τρέχνε ανκεκα, αραέβνε τι ρσαπίδεςατον, κε στρατιότε, αλ με τα μαλυζζιάρκα τα παπάχα, αλ με τα τρυμωριαγμένα τα φυράςκας, αλ με παλεδράκια καπέλυς. Περπεντόλια γυμναστέρκας, ρολεμένα κε τσεριγμένα πατμαδένια ρυπάχας, τζερκέζκας ασι λικοπάπομ τον κερν κιαν. Αλ ασα μέσα κιαπαν εγδιτι, σταβροτα ρο κιονκνατον τι πυλεμετι τα λέντας. Τα ρστίκια τι θιντόφκας αποκαθενκιαν, ριντάραγα, όπος τιχεν. Τα μαθριζμένα ασιν πολικεριάν τανεμόμιλυς, ατα πα αμον ρσσιάζσεπσαν κε τερυν. Ατόσα χρόνια ρτέκνε ρον τόπονατον κι αγίκον θάμαν άλο κίδαν. Απαν ρο κυργαν, ρανεμόμιλυς κεκα ετοπλαέφταν ι πολκόθνικι κ ι παταλιόνι κε ρότνι νατζάλνικι τι ρσταπι. Αλ απατουνυς μικρι ακσιωματικι ρο τσαρικον το στρατον, αλ έσαν πριν περπερ,

βαρελάδες, τογραματζίδες, ματροζ, παλυκτζίδες, σα πολιτίας κι σα στα-
νίτσας. Ατόρα ο καθένασατυν νατζάλνικος σο μικρον το κόκινον το σπριατ
ντο εσχιάτισεν ο ίδιον σιν πολιτιάν, σι στανίτσας, σο χύτορ, σο χορίο-
νατ. Ανάμεσατυν εθρίυνταν κε σοσι ακσιοματικι ασο τσαρικον το στρα-
τον, πυ ίγεψσαν με τιν ρεβολιούτσιν.

Ο κομαντίρον τι πολκι Βοροπιεφ, τα μυστάκιατ έναν αρσιν, το
χιόνκςνατ ράζναν, εκσέβεν απαν ρέναν δοκ, εκλόστεν ρον λαον μερέαν,
ι λαλίατ κοδον ερχίνεσεν:

Τοβάρισστζι!...

Αδιάφορον, τοπ πα να θροντα, ντο φαιταν εφτάι εμπροστα σε χι-
λιάδας ιλεκομεντς, χαλκοπρόσοπος πολεμιστάδας, εμπροστα σε χιλιάδας
γυτορεμένα ομάτια. Σο γιάνατ παραστέκνε κε ολ ι κομαντιρ.

— Τοβάρισστζι!

— Σο διάβολον! . . .

— Κατίθα! . . .

— Σι διαβολ τι μάναν!...

— Κι θέλομε!...

— Νατζάλνικον τέρεν, τι μάνανατ, με σιχόρισιν!

— Εσι κες, πυ ελάσκυς με τα παγόνια;.....

— Τα παγόνιατ ο ίδιον εκατίβασενατα.

— Εσι μιλάις...

— Ντόστιατον. Ατυνυς αετς πρεπ!..

Θάλασα το καλαπαλυκ κι ασι θάλασαν κι απαν κίματα τα ρσέρια.
Ντο θέλνε, νταραέβνε κανις κεπορι να εγρικα.

Σον ανεμόμιλον κεκα στεκ ίνας κοντος, κοντος, ι κεβτιατ τοκμεν
μολιβ, τα γναφιάτ τιορτκεσσελία. Ασα ρυφρομένα τοφρίδιατ αφκα
παρλαέβνε, αμον ανέρια ιζιβαλτύζια, δία μικρα, ποζοτα ομάτια, πυ όλον
κλόσκυν ανκεκα, όλια τερυν, όλια εκσετάζνε.

Ασο δοκ απαν αρσσινομύστακον τζαιζ:

— Τοβάρισστζι, ισιχάστεν ενακσάι ακύστε, πρεπ ναραέβομε τι δυ-
λίας το μινκιν.

— Δέβα χαθ, ότοπος τι μάνας!..

Τα ιθρίζματα, τα θλαστιμίας, τα γαραλαίζματα γαπατέβνε τι λα-
λίανατ, κανις τιδεν κι ακύι.

Ασι θάλασαν τι καλαπαλυκι κι ασα κίματα τι ρσερι ανάμεσα εχορί-
εν ίνας μακρέσα-μακρέσα, ταπινέσα-ταπινέσα, ιλεχαμέντσα, τζαφαλαε-
μέντσα ασιν κάμασιν κι ασα πολα τα τέρτια στυδιάρτσα γρέα κε με όλεν
τι δίναμιν, ντο ίσσεν, εγαραλαίικσεν:

— Κι θάκυομεζε, κε νιαφιλιαν μιλάις, θρομόσκιλε!.. Χτίνον -ε
ι μαβράχαρος, δίο θύδια σο μαντριν, χάταν ίχα, σαμαβαρ ίχα. Νολι
γενταν!..

Με τα δαδιά έρθεν κιατε σο γιανκυν. Το καλαπαλυκ περισσότερο
ερεθίστην τα βλαστιμίας, τα φοβερίζματα, οχλαοι επερίσεπσεν. Νε ντο λαε
αχύγε κε νε ντο λεί κανις ακυε.

— Ατόρα τι πσομι τιν ανάνκιν κι θα ίχα, αν επερέναμε σοσπι-
τιαμυν κεδέριζα το χοράφιμ!..

— Εκόμποσανεμας, ίπανεμας υε το Ροστοφ θα πάμε!..

— Γιατι κι δίγνεμας ρυπάχας;.. Παρτιάνκας κέχομε, τα σαπόκια
εκσέβαν ασα ποδάριαμυν.

Ασο δοκ απαν:

— Κιαμ γιστι έβγενετε ασοσπίτιασυν;... .

Ο λαοε επίρεν φωτίαν.

— Εσιν, εσιν εγένεζνε ετία! Εσιν, εβόλοτζι εκόμποσετεμας! έμορφα
εκάθυμεε σοσπιτόπαμυν κεκα, ίχαμε το νικοκιρίονεμυν! Εσέβετε σα έμα-
ταμυν, επεσπιτόθαμε, εριμάγαμε, κε κλόσκυμεε άμον ποζουτζιάδεε ανκεκα

— Κε βέβεα κε εκόμποσανεμας, εγαραλάικσαν κι εριλτατ κε τα
εστίκια εσαλέφταν σον αέραν.

— Ατόρα πύ θα πάμε;

— Υε το Κατερινταρ.

— Εκι ι κατετ ίνε.

— Κιαμ άλο πυ θα πάμε;

Σον ανεμόμιλον κεκα πυ στεκ ο κοντον, ο μολιβόχορμον, ο σιδε-
ροπρόσοπον, ο τσιβαλτουζοματε, έπεκσαν τομάτιατ. Απεε σιν πιστ τερι
κε εθαριε τα τσιβαλτόζιατ τριπένε τιν καρδίας κε τερυν ντο έιε απεε.

Σο καλαπαλυκ ανάμεσα εκσέβεν έναν θάινασιν!

— Επόλτζανεμας!..

Επόλτζανεμας! Φοβερα αντεβόεσεν ατο ο λόγος ανάμεσα σα πα-
βόζκας, σα τόπια, σα κυνία, σα γιάσσικα. Εσιντρόμακσαν τα χορμία, εκό-
παν τανιάζμιας! Ινας μικροε σαλτατίτσοε κσιμιτομιτε, εγδιτοε ασα μέσα
κι απαν, εκσένκεν έναν ζιλ λαλίαν.

— Χτίνια τεινε πυλυν ταδέλφιαμυν!..

Ασο καλαπαλυκ ανάμεσα εχοβλάεπσεν ίνας απαδα κιαπαν. Κοντα
δεκςσια κε ζεβρια με τανκόνασατ, το χυσιμνατ εανεμόμιλυε μερέαν.
Νέοε, έμορφοε, στρονκιλοπρόσοποε, το μάβρον το μυστακόπονατ αντζακ

ερχίνεσεν να παχνιζ, σο κιφάλνατ ματρόζικον εσάπκαν, τα δύο τα λέν-
τασαθε κιματίζνε αποπισ, εσιλεκαμένον το κερτάνατ απαν. Κυντα κε πάι,
τομάτιατ καρφομένα απαν ει κομαντίρτς κι βιντόφκα έτιμον εα εσέριατ.

Ο κοντον, ο σιδερογναφς έσπινκεσεν κιάλο απαν τα τσιανκιάδιασατ
κετέρεσεν μέναν ανίσιχον οματέαν το φουρτυνιαζμένον τιν ανθρωποθάλασαν:

Αφριζμένα εσίλια, μαδροκόκινα προσοπισ άγρια, ανίμερα ομάτια.

Ο ματρόζον με τι ματρόςκαν κε τα κιματιστα τα λέντας κυντα κε
πάι, ι βιντόφκα έτιμον, τομάτιατ απαν ει κομαντιρτς, λες κε φοάτε, γιαμ
χάνιατς απ εμπροστατ. Κυντα, σπίχκετε, ανι δρόμον ανάμεσα σο πικνον
το καλαπαλυκ κίατιν πα έμ βλαστιμυν απέσατυν, εμ τραβίουνταν οπισ.

Ο κοντον ο σιδεροπρόσποιν μερακ επίκενατο, νυνιζ. Χοσς με ταυ-
τουυς τανθροπς ομιν κιομιν επολέμεσεν, πυλεμέττζικος τεινε, σο τυρχι-
κον το φροντ! Εντάμαν έκςσιαν το έμανατυν, χιλιάδας φορας επέραν
γαρςσι τον θάνατον... Σο ιστερνον τον κερν εντάμαν κσαν επολέμεσαν
αντίκρι ει κοζακς, ει κατέτυς, ει γενεραλέυς. Εντάμαν εδρέθαν σο Γείσκ,
σο Τεμριυκ, σο Ταμαν, ει Κυπανι τα στανίτςας...

— Τυβαριστζι! Εμεν όλεσυν εκσέρετε εντάμαν επολέμεσαμε, εν-
τάμαν έκςσαμε το έμανεμυν. Εσιν ι ίδιι εκσέρετε με κομαντίρον. Ατόρα
αετς άμον ντο πάμε, όλεμυν χαμεν ίμες. Ι κατετ κε ι κοζακ ασόλια τα
μερόθες χυσσιμ εφτάγνε απάνεμυν. Μινυτ κι πρεπ να χάνομε, στεσιμ-
νιν κεσς, εμπροστα όλον εμπροστα πρεπ να πάμε!..

— Εσι πα παγόνια ίσσες σομίας, — λεί με το ζιλ το λαλόπονατ
ο κσίμιτομιτς. εγδιτον ασα μέσα κιαπαν ο σαλτάτον.

— Οτοπος να εφτάγο τα παγόνια! Κε μιαερ εγο εράεψατα, έτρε-
κσα οποπίσατυν; Εσιν ι ίδιι εκσέρετε πος επολέμεσα σο φροντ κε το να-
τσάλσιθον εδόκεμε τα παγόνια, χωρις εγο να πσαλαφόατα. Νευζζέλι ενέ-
σπαλετε πος εγο πα απεσας ίμε; Εντάμαν ιπόφεραμε τεφτοσσίας κε τα-
νεσσετίας, εντάμαν εγόςσεβανεμας σο θαριν τι δυλίαν, εντάμαν εκαμάτιζα-
νεμας, άμον γαιδίρια. Με τεσας έλαμνα, με τεσας εσπέρνα, ιδρονα, ενεν-
κάσκυμ. Νευζζέλι ατα ενέσπαλετιατα;!..

— Το τογριν τογριν, ατος ασεμας εν, — εκσέβεν έναν κινον λαλίαν.

Σατο αναμετακσι ο ματρόζον εσόκεπσεν το καλαπαλυκ κε κεναν δύο
λανκέματα εδρέθεν εμπροστα σον ανεμόμιλον. Χωρις να λεί τιδεν, εχο-
βλάεπσεν απαν σον σιδεροπρόσποιν με το εστικ.

Ατος ασον τόπονατ κελατάρτσεν· έναν αγνον αμον πικρον χαμόγελον
εζογραφίεν απαν σο κτίριον το σφάτνατ, τα μιασίδας τι προσόπια τέπεκσαν.

Εχι πυ ο ματρόζον με όλεν τι δίναμιν ντο ίσσην, ετογρυλάσπειν το ρστικ απάνατ, ο κοντον ο σαλτάτον εδόκεν έναν δυνατον κιφαλέαν αφκα ριν ανκόναν τι ματρόζονος.

— Πύ ταβρανέφκεσε κεσι, πα;

Το ρστικ εγιάντσην, κιαντι να τιασσεβ τον ριδεροπρόσοπον, εκαρφόθεν ριν κιλιαν ίνος νέυ πεδα ασο παταλιον, πυ έστεκεν ρι ριδεροπρόσοπου γιαν. Αμον αποφουρκομένον ανκίον το καιμενυ το πεδιν ερύκσην ανάσσηκελα κερχινε- ρσην να τζαπαλαεβ. Ο ματρόζον με το ζορ έςιρεν κειξένκεν το ρστικ, πυ εκαρφόθεν ρο ραχόστυδον τι ρκοτομεν.

Ινας νέος ρότνι κομαντίρος ασο φόβονατ ελάνκεπειν αποκαθενκιαν, έρπακσην τανεμόμιλυ το φτερον κηπολέμεσην να τσαντσαρεβ ιπρζια. Το φτερον κηκράτεσην' εκλόστην απανκεκα με τον κηβαλάρναθε εντάμαν.

Σσαματα, φοναρ, γαράλαίζματα, άλορ αδα φεβ, αλορ ακι. Ι κομαν- τιρ εκξένκεν τα ρεβόλιατυν, τα προσοπρ ολονον κίτρινα κηρία. Ο ριδερο- πρόσοπον μονάχον ζατι ασον τόπονατ πα κηλατάρτσην.

Ασον λαον ανάμεσα ερεθιζμεν, ρίτια βλαστιμυν κη ρίτια τα βιντό- φκασ έτίμα, εκοβλάπσην ρανεμόμιλυρ.

— Για τα ρκιλία, ρρκιλ θάνατορ!.

— Ντόρτιατρ το ρπόρονατυν να μι απομεν!

έΑναχάπαρα ολ επάγοσαν κηπέμναν. Αρι ρτέπαν μερέαν άμον τζι- ρυτ αρτε έναν γιαγυζ άλογον κιαπάναθε κύπα απλομένορ κηβαλαρτρ, τα ρσέριυτ κηρεμαγμένα ρι γύλανταλογυ απανκεκα κη ρυπάχατ κοκινόπλυμον. Γιλιθρυμ τρερρ τάλογον, ρκον το τοζ ρον υρανον, τα πλεβράθε, το κίόν- κηνα ε κηπυρλαεμένα, άρπρα ραπονάδαρ, κη ο κηβαλαρτρ ρκύτε αν κη κρύι- κα ρ^α ποδαρέαρ ταλογυ κηριαν.

Ι ρτέπα κησαν εμάβρισην.

Απερ ρο κηλαπαλυκ εκυρσέφταν λαλίαρ.

— Ινας κιάλορ έρτε!

— Τερέρτε πορ αλιγορι!

Επρόφτασην το πρότον τάλογον αφρορρκεπαζμένον. Κηπνορ εβηγεν αρα ροθόνιαθε, βαρέα ανασην, ρυζ ροπικινα τα ποδάρια απαν, πρσοφα κη ρτεκ. Ασο γιαν εγλιαζ ρυζ κηατα γιρ ο κηβαλαρτρ, άκηλερα τα ρσέριατ, κηρεμιγμένον το ζινίρσηνατ.

Αλ ατον παραστέκνε κηαλ τάλογον, ντο δι κη περ ι πρρζιαθε, ολέ- ματα τα πλεβράθε.

—Τι μάναρ, Οχριμρ εν, κηρίμαν ρο παλικαρ!

Ειλίκηρανατον αδα κηακη, τίποτε. Σομίνατ κη ριν κηρδίανατ βαθέα ρπαθέαρ κη ρι ράρρζιανατ μολιβέαρ.

Σο καλαπαλουκ ανάμεσα, σανεμόμιλος, σα ύλιτσας έναν βάινασιν κε θλιθερον λαλίαν.

— Εσχότοσαν τον Οχριμ ι κόζακ, ναιλι τι μανίτσαν πυ ίςσενατον...

— Τίναν Οχριμ;

— Δαςς κικσέρτσατον! Τον Οχριμ, ασιν Παβλόφσκαγιαν, σορμιν απες ίςσεν τι χάτανατ.

Επρόφτασεν κι ο δέφτερον ο καβαλαρτσ. Σο πρόσονατ ανθρωπι δορέα κεπέμνεγ, ι ρυπάχατ νερον ασα ιρδόματα, τα σσέριατ έματα, ατυνυ, χόρας, πίος εκσερ, οκσιπόλτος, ολέματος, τομάτιατ γόνκιλα, χα θα λαν-κεθ ι φόσιατυν.

Εκατίθεν ασάλογον κε έτρεκσεν σοσκοτομένον.

— Οχριμ, γιαβριμ! — εβάρκικσεν, ερύκσεν απαν σα σσέρια κε σα πο-δάρια, εταγιατύρεπσεν τοτίνατ ρι πεδίατ τιν καρδίαν... Εσχόθεν, εστάθεν απανκεκα ρον αποθαμένον.

— Πεδιμ, σεβκιλιμ πεδιμ!..

— Κρίμαν σο παλικαρ, ναιλι τον κιρ κε τι μάναν πεγένεσανατον!

Ο κιρ εστάθεν έναν κερων νυγιμένα, επεκι εκλόστεν σο λαον μερέαν κε με λαλίαν, κομένον ασα τζιαράδας κιασα κριολογίματα, όσον επορι τζαιχτα φοναζ, για ναχύγνατον ολ.

— Ι Σλαβιάνσκαγια, ι Παλτάφσκαγια, ι Στεπλέφσκαγια, αφα ύλια τα στανίτσας εσχόθαν σο ποδαρ. Σα πλόσσατα κεμπροστα σα εκλισίας έστεσαν βισελίτσας κε κρεμάνε ολτσ τεμετερτσ, τίναν θάλνε σο σσερ. Σιν Στεπλιέφσκαγιαν έρθαν ι κατετ, σπάζνε, κρεμάνε, δεβάζνε σο μολιβ τιν εφτοχολογίον. Τινεγορότνις κανίναν έλεον κεφτάγνε. Γεροντάδας, γρεάδας, πεδία κι τερυν, ολτσ πολσσεβικυς τεινε σπάζνε κε κρεμάνε. Τον γέρον τον παχτσεβαντσιν τον Απανας εκσέρετε;

— Εκσέροματον, προς κικσέροματον.

— Ατος επαρακάλεσεν, έκλαπσεν, ερύκσεν σα ποδάριατυν, παραν κεπίκεν, εκρέμασανατον. Αρματα κε πολεμεφόδια σατυνυς όσον το θελτσ.

Ι γινεκ κε τα πεδίατυν νιχτοίμερα αχταλέβνε σα κεπία κε σα παχ-τζέδες κε εβγάλνε κριμένα πυλεμέτια, βιντόφκας κι ασ ασσερόνια κι ασα κσεραντέρια με τα γιάσσικα κυβαλυν τα πατρόνια κε τα οβίδας. Ολον τιν τζιοπχαναν, ντο εκυβάλεσαμε ασο τύρκικον το φροντ, σα σσέριατυν έχνε. Κανόνια πα όσον ντο φαντάζεσε. Ι ίδιι λέγνατο: το γιανκυν ερχί-νεσεν, θα δίγομε φοτίαν έλον τοΚυπαν. Ας εμας τίναν έχνε σο στρατό-νατυν τζαφαλάεβνιατς κρεμάνατς σα δέντρα. Ασον πρόσονατυν γλιτο-μονιν κεν. Τα εκσίχορα τα ατριάτια, ντο επέρασαν σο Κατερινονταρ, Τ., Απσιματένεγ ι χαλαρδία“

σο Ροστοφ κε ρι θάλασαν μερέαν, όλτς εκατερίμακσαν, ζοντανον περσιν κεφέχαν...

Εκλόστεν κσαν σο νεκρον τι πεδίατ μερέαν, εσένκεν κα το κιφά-
λνατ, νυνιζ.

Ασον τόποννατ κανις κι λαταριζ, λαχυρσιν κεν, ολ ατον τερυν.

Ετεντέλτσεν, αι θα ρυζ, κεπεκι έρπακσεν ταλογύατ τα κιάμια,
νευκαζμένον απονευκαζμένον κι τερι, ελάνκεπσεν απαν σαγερ κια-
του ίζε.

— Πυ πας πρε άνθροπε, επαλαλόθεσ;!

— Σι φοτίαν απεσ, σο θάνατον πασ! στα κλοστ οπις!

— Κρατέστιατον, μι αφίνιατιατον, εχάσεν το νύνατ!

Κανέναν κι ακύι, κι κρατέφκετε, γαμρσιλαεβ δινατα τάλογον. Ιπάκυον
ατο, ετίνακσεν μίαν τιδρομένον τι γύλαναθε, ετζίτοσεν τοτίαθε κε τιορτναλ
επέρεν όρόμον.

— Εχάθεν άνθροπον με τιθε κε τιθεν, θα ρκοτόνατον.

— Ντο να φτάι ο ζάβαλις, ι φαμέλιατ επέμνεν ρι φοτίαν απεσ
κίνας ο γιόσατ αδακα ρκοτομένοσ.

Ο ριδεροπρόσοπον κσαν επικνοκύρτεσεν, κερχίνεσεν αργα, αργα
κε βαρέα:

— Ιδετε;

— Στραδι κίμεσ, ίδαμει!

— Εκσετε;

— Εκσαμε, — λέγνε πικρα κε παραπονεμένα.

Τα ριδερένια τα τζιανκιάδεσ πάγνε κέρχυνταν.

— Τοθάριςτζι! αχα τα χάλιαμυν, ασόλια τα μερόθεσ θάνατοσ.
Ταχυτινεθι τι ρτανίτσασ ι κοζακ πα ιμπορι αποπεσ να εφτάγνε χυρσιμ
απάνεμυν κε να ρπάζνε όλτσεμυν, κερμις νε τζασαβόις, νε φιλακάτορασ,
νε αργιγον έχομε. Πρεπ να νυνίζομε, να εβρίχομε το μινκιν, πυ μερέαν
θα διαβένομε. Πρότον κε κηριότερον πρεπ να βάλομε τάκσιν σο ρτρατό-
νεμυν. Χορίστε νατζάλνικυσ, δόστε όλεν τιν εκσυζίαν ρα ρσέριατυν,
βάλτε ριν εφαρμογιν ριδερένεν τιτςιπλίναν. Μαφτον τον τρόπον μονάχα
επορθύμε να γλιτόνομε τι ζοίνεμυν, να ενόμεσ με το τιαμιαλιν το ρτρα-
τόνεμυν κε να ναμμένομε κε ασι Ροζίαν μερέαν βοίθιαν. Γίνυζνε
ραζίδεσ;

— Γίνυμεσ! — εβρόντεσεν ο λαοσ ασι ρτέπαν μερέαν, ασα ποβόζ-
κασ, ασα ύλιτσασ, ασα περιούλκασ, ασα παχτζέδεσ, ασιν άκραν τι ρτανί-
τσασ, κε το ποταμ.

— Εμορφα. Ας χωρίζομε το λιπον νατζάλνικος κίστερα βάλομε ειν τάκσιν κε το στρατον, το οποζ, τιν εστριαν, τχ γινεκοπέδα. Για κάθε τζαστ κε ιδιέτερος κομαντίρος. Σίφονι;

— Σίφονι! . . — κσαν μέναν στόμαν εφόνακσεν ο λαος.

Εμπροστα εμπροστα έστεκεν ίνας ζυπαντοκς αριθς, τα γένιατ έναν εσιαλιακέαν. Ερχίνεσεν ατος αργα αργα κε με δυνατον λαλίαν.

— Ηρε, εβλογιμεν, κι νυνίζετε πυ θα πάμε; . . εχαλάαμε, εριμάαμε, το ικακίριον, τχ ζάμυν όλια εφέκαμε ει θευ το έλεος, κεμικ πάμε κε πάμε.

Εταράαν κσαν τα πίστας, επέρην φωτιάν ο λαος, άλλος το μακριν κιάλος το κοντον.

— Τεμεκ, άμον ντο λες εσι, ας κλόσκυμες οπισ, ας πάμε εμπένομε ει κοζακίον το μαζσερ αφκα, ας σπάζνε όλτζεμον;

— Γιατι να σπάζνεμας; — λεί ο εσιαλακογενάτες — κε πασκιμ ντο ίνε θερία, ανθρωπ ιν κιατιν. Αχα ι Μαρκουσσίνσκι, πενίντα φαμέλιας επιγαν εγένταν τεσλιμ, επαρέδοςαν τα θιντόφκας, τα πατρόνια, όλια τάρματατυν κ ι καζακ έναν μαλιν ασο κιφάλνατυν κετοκόνεπσαν. Εκάτσαν σο μέροσατυν κεφτάγνε το ριαντζιπιαρλόκνατυν.

— Ατιν κυλακ έσαν, ατυνος, βέβεα, κι πιράζνε ι καζακ.

Το πλίθος περισότερον ερεθίστεν.

— Δέβα εσι έμπα ει κοζακίον τον κόλον, με σιχόρισιν.

— Νέπρε, μι ακότε ατον τον άτιμον, τον φροκαλογενιατέν. Μινκιν κεν, αν εμπένομε σα εσέρια, όλτζεμον τιαλιαφ θα εφτάγνε!

Ι γινεκ με τα ζίλια τα λαλίαζατυν.

— Πος, πος, να κλόσκυμες οπισ ναρχινόμε να θερίζομε, ναλονίζομε; ! Κε για τίναν; Για τι κοζακς, για ταφιτσερτς, για τι γενεραλέυς!

— Γενιτεν να βάλομε τι γύλανεμον σο ζιγον!

— Αφκα ει κοζακίον σαφιτσερίον κε ει γενεραλίον το κνυτ!

— Χαθ απαδακες, βρομόσκιλε, αν κι αραιφς τι κιφαλις τιν πελιαν!

— Κοπανίστιατον, τον άτιμον, να βάλμας ει κοζακίον τα εσέρια πολεμα . . .

Ο γενιάτες αφκα κι βαλ.

— Ολαν, μιλάζετε άμον εσκιλία, ακύστε ντο λέγνεσας ανθρωπ!

— Εκσαμεσε, εφταν, χαθ απαδακες!

Κόκκινα, ερεθιζμένα τα προσοπς, τομάτια τσινακίζνε, έτιμα τα μύστας, τον φροκαλογεν με τα λάχτας κιντυν ει στανίτσαν μερέαν.

— Ολαν, ντο έπαθετε με τεμεν, ντεπίκασας, ανθρωπ κιζνε, τόπ με επελνετύρεπςετεμε.

Κσαν τι σιδεροπρόσπου τα τζιανκιάδας έπεκσαν.

— Ταβάρισστζι! αφίστεν ατα τανοισίας κε τι θυλιανεμουν ας περι-
με. Ας χορίζομε πρότα κι αρχις ίναν αρχιγον κι ατος ο ίδιον ας εβρικ
τι θοιθύσατ.

— Τίναν θέλετε;

Σο λεπτον εκόπαν τα λαλίας κέπαπσαν τα ρσαματάδες. όλεν ο
λαος ασέναν σιν άκραν σόλο εστάθαν κε νυνίζνε. Κε διαμίας εσχόθαν
αποκάθενκαν άπιρα ρσέρια νιασιρλίσι, γυρυδιάρκα κε ασι ρστέπαν κι ασα
όλιτσας κι ας όλα τα μερόθες.

— Τον Κοζζουχ, τον Κο-ο ζζουχ — εκσέβεν έναν λαλίαν κι αντε-
θόεσεν ρα γίρο τα ρασσία . . .

Ο Κοζζουχς επικυοχούρτεσεν, έσπινκσεν απαν τα ρσιλιατ, εχερέτισεν
το λαον. Επίγειν ίστερα τς σκотоμέντς κεκα, εκατίθασεν το παντάλεον,
το τσεριζμένον το πσάθινον το καπέλονατ. Σο μινυτ επεσσεκεπάαν ολ
κι γινεκ ερχίνεσαν το κλάπσιμον.

Ο Κοζζουχς έκλισεν κιφαλ απανκεκα ρι σκотоμεντς κε λεί.

— Τι σκотоμεντς τι σιντρόφσερμουν πρεπ να θάφτομε με όλα τα
πρεπούμενα τα τιμας. Κρατέστε ας σκόνοματς.

Επλοσαν κατα γις δύο ρσινέλια. Σο νέον τον πεδαν κεκα έτρεχσεν
ο ματρόζον πίοσ εσχότσενατον. Το κιφάλνατ κλιμένον κε τα λέντας τι
ρσάπκασατ χρεμαγμένα άκλερα σιν καρδιανατ απαν. Χορις να λεί τιδεν
εκλίστεν κα κε ισύλιαν ισύλιαν, λες κε κιθελ να ιντζιτεθ τι σκотоμεν τι
γεραν, έσχοσενατον. Αλ έσχοσαν τον Οχριμ, εθέκαν κε τι δις απαν ρα,
ρσινέλια κεσέβαν ρο δρόμον. Το πλίθος εχορίεν αδα κι ακι, ένικσεν δρό-
μον, εδέβασαν εμπρικες τα λίμπσανα κι απο πικς τίζεμεν ρι ριραν ασσκέ-
παστι πάι ο λαος.

Εναν νέικον λαλίαν ερχίνεσεν:

Επέσατε θίμα, αδέλφια εις, ρε άνισο μάχι κι αγόνα.

Ολίγον ολίγον ενόθαν κε άλα λαλίας, άσσεκεμα, άταχτα, νε λόγια
κε νε σκотоπον χοριγς, θλιβερα όμος παρτζαλαέβνε τιν καρδιάς, εφτάγγεσε
κε κλες.

Ζοι, λεφτερια κε τιμι τυ λαυ γιρέβοντας, θρίκατε μνίμα.

Κεθαρικ με τεσεν κλεν κε θλίφκυνταν κε τα περίμρα. Ι ρστέπα
εσέβεν ρο νύνιζμαν, τα μαβριζμένα ασιν πολικεριάν τανεμόμομιλος έχνε
πένθος, τα ιπσιλα τα καρβάνια με τα χρισομένα ασον ίλεν τα κορφά-
σατυν, τάσπρα τα χάτας, τα παχτζέδες, τα χοράφια, πέρνε κι ατα μερ-

τικον σο κινον τι λίψιν. Εθαρς αδα σο μέρος εγενέθην ταδικοςκοτομένα
τα παλικάρια κι αδα πα ετέριαζεν να θάφκυνταν.

Ο Ιλεν βασιλεβ κε στεκ κε τα γίρω τα ρασιία δίγνε κε πέρνε τζια-
χριάδες.

Ι Γαρπίνα, πο έσκοτεν κεκίνε το στουδιαρ το εσέρνατς, όνταν
εχόρτσαν τον Κοζζουχ, σπονκιζ με το τοζομένον τιν εμποδένατς τα
κόκινα, άμον τσικάρια τομάτιατς λε είτια κλεί κε ανασιρ, το σταθρό-
νατς πα κε αφιν.

— Αγιος ο θεος, άγιος ισχιρος, άγιος ο θανατος, ελείσον εμας...
Εναν σποκιζ τομάτιατς γομάτα διάκρια κε τόζια, έναν εφτάι το στα-
θρόνατς κε κσαν—άγιος, ο θεος αγιο ισχιρος...

Πάι τοπισκ τι λαυ με τα λίμπσανα εντάμαν εμπροστα ι σολτατ,
αργον κε ταχικον βίμαν, σοβαρα τα προσοπε, τοφριδία συφρονομένα, τα
επίκια αποκάθενκιαν.

Σιχνα σε ιγρες σκοτινες φιλακες πικρες επεράσατε ιμέρες,
κε μένα τυ δίμιυ λόγω εφθις σας φέρναν εμπρος στην κρεμαλα.

Το τοζ εσκόθεν ιπσιλά κι άμον λιβ εσκέπαζεν τιν κιδιάν. Τιθεν κι
χοριζ, μονάχον ποδαρέας ακυς κε

άγιος ισχιρος, άγιος αθάνατος...

Γλενταν ι τιράνι κε μες στο πιστο τι λιθι να βρόνε ζιτάνε.

Τα πρώτα τάστρια ερχίνεσαν να λάμπιε στον υρανον, τα ρασιία ολό-
γερα παραστέκνε μάδρα.

Αχ κε τα σταβρα· άλα ερόκσαν, άλα εγιάντσαν ανάμεσα σα καφύ-
λια κε σαγροχόρττρα—πάμιατνικια απαν σο επιχτον το νικοκιριμένον τι
ζοιν, απαν σο απράνταχτον το υκλατ. Κάπο κάπο ασπρίζνε κε μάρμαρα
κε στάρνε μαλαματοκαπνίζμένα γοάματα απαν σα ταφία τι κοζακίον,
ταρχονταδίου, ταλιςβερισσιδίου Πετόνε νιχτοπόλια κε κραζ ι κυκυβά-
για με τάγρεν τι λαλίανατς.

Σατα απανκες πορπατον κε πζάλνε:

Κσιπνάι ο γίγαντας τόρα λαος κε επάνι δεζμα κιαλισίδες,

εόνια ι μνίμι για σας αδελφι, στον τίμιο πυ πέσατ' αγόνα

Γιαν-γιανα ένικσαν δίο ταφία κετίμασαν δίο καζέλας απο ταζέα σα-
νδία, ντο σκυτολίζνε αλατέαν.

Εσένκαν τα λίμπσανα σα καζέλας. Ο Κοζζουχ εκζέβεν απαν σο κομολ
τι χοματι, το κιφάλνατ γιμνον, επικνοχόρτσεν κερχίνεσεν:

— Τοβάρισστζι, ντο θέλο να λέγο, εκζέρετε ντο εν;.. Εχάσαμε δίο
ειντροφ; κιάλο, κε πρεπ να τιμόμε τι μνίμινατον... μάλιστα... Για τε-
μας ατιν εχάθαν... Βέδεα εχάθαν... Τοβάρισστζι! Ι Σοβετικι Ροζία κε-

χάθεν κε κι θα χάτε, θα ζι κε θα χιριεβ εάνας κε κερυς... Νε, τοβά-
ρισστζι, ειμς ατόρα σε άεσχεμον ειραν εβρίυμες, άμα ι Ρυσία, ι Μοσχβα
στεκ. Κι Ρυσία στέκοντας, ειμς πα θα εβρίχομε το δίκεονεμυ... Τοβά-
ρισστζι! ι Ρυσίαν απεσ το εργατοχορικον ι κιβέρνισι λεί κι ακύι, ι δίναμε
σατινέτερα τα εσέρια εβρίετε. Σεμασ απαν εσκόθαν ι κατετ, όεστι ι γε-
νεραλεί, ι πομέεστζικι, ι κυλακ, ι κοζακ τεμεκ ολ ι κλεφτ, ι πετζογλιφτ,
πυ εκμεταλέφκυνταν τον αργάτεν κε τιν εφτοχολογίαν τι χορι. Τι μά-
νανατον ότοπος! Ειμς σα εσέριατυν κι θα εμπένομε, θα δίκνοματς ντο θα
ιπι προλεταρία. Κε ντο εθέλνα να λέγο;..

Τοβάρισστζι! ασ θάφτομε με τιμιν τι ζιντρόφσεμυ, κιασ ορκίεκυμεσ
απαν σα ταφίατυν, ντο θα κρατύμε εσερ κε θα ιπερασπίεκυμεσ τι εσοβε-
τικιν κιβέρνισιν κε θα δίγομε για τατο τιν πεσίνεμυ.

Εκατίβασαν τα κασέλασ σα ταφία. Ι Γαρπίνα έεσπινκσεν επέεσπινκσεν
τα εσίλιατς, ενέειρεν, εο τέλοσ κεπόρεσεν να κρατι ατε ατεν, ερχίνεσεν
να κλεί κε να μιρολογα. Σατεν αποπιε ίνασ, κεπεκι άλε, κι αετς πα
εχεσέβεν έναν βάινασιν κι ασα κλαπείματα κιασα μιρολογίασ αντεβόεσεν το
νεκροταφίον.

Τα δάκρια τρέχνε άμον ποταμ, τα λαλίασ εκσέβαν εον υρανον κε
ολ ι γινεκ απίνασ ίνασ θυριάεσκυνταν χόμαν κε είνε σα κασέλασ απαν.

Τον Κοζζυχ εοτίνατ κεκα ερότεεανατον, πόσα πατρόνια θα είνκυν.

— Δόδεκα εφτάνε.

— Ολίγα κιν;

— Τα πατρόνια-μυν κύτκα ιν, άμον τοματίεμυν τι φοσ πρεπ να
φιλάτοματα...

Εναν ζολπ, εατο απαν δέφτερον τρίτον. Πριν να πρεφταντς να
τζαμπλιε εο καθέναν το ζαλπ απαν πέρνε εομάτιατς προεπιε, εταβρα,
λαπάτκασ κε διαμιασ εκοτία πία.

Κυμυλ το χόμαν απαν σα ταφία. Ολόγερα εκοτιναεέα, λαχυεειν
κεν, άναθα τι ποταμι ταπόμακρον το βοειτον. Άμον ίπνοσ, άμον έρομαν
ελεπεσ· θιμάεε τα παλια κε τα περαζμένα κε πλαν κε παράμερα κι αεο
ποταμ κεκι μερέαν, εκοτινα κε βαρέα, δρακ ακίμιτι, κόφνε τι φανταείασ
τι εστράταν τα πανίπειλα ραεεία.

III

Νίχτα πία. Δίο παραθίρια φοτάζνε μονάχσ, άμον άγρε θερίυ ομά-
τια ει νίχτασ τι μοναεείαν.

Τενεκεδένεν, χοριε γιολιν λαμπόπον απαν ειν τοπυρέικαν, τρομαζ
ι φλόγαθε. Αει μαχόρχασ κι αει τιτινι τον κοπνον δίεα απεσ ειν οταν

κε σο πάτομαν απλομένον έναν μεγάλον χάρταν τι Καφκάου, φαντάζ
άμον πλυμιστον χαλιν.

Ι κομαντιρ οκσιπελτ, ανιχτα τα γιαγάδαςατυν, σα γόνατα απαν
εσάρεπσαν ασόλια τα μερόδες το χάρταν. Αλ, τα τσιγάρους σο στόμανα-
τυν, δίκνε με το δάχτιλον, αλ τομάτιατυν καρφομένα απαν σο χάρταν
τινιάζνε επισατυν τι παπιροζι το σαχταρ. Ο Κοζζουχς κάθετε κύτζουρα τα
τζθαλτυζένια τομάτιατ καρφομένα απαν ει χάρταν κε νυνιζ τατυνυ.

Τι ποταμι ο βοετος πυ τις ιμέρας πιαλιν κι γίνετε ατόρα με τι
νίχταν ανυσκάτε καθαρα εθαρικς κε θερίον μυνιριζ.

Ανκε απο κε τα γιτονικα τα χάτας εφκερόθαν ασι κοζακς, απες
πεςιν κεπέμνεν, μολατάφτα ι κομαντιρ αναμεσάτυν ομ λον πυςστιριχτα
φογόνταν κάπιος ακύγιατς.

— Αετς όπος πάμε, όλεμυν χαμεν ίμες. Κανικς εμασίαν κι δι, κα-
νικς τα πρικάζια κεχτελα.

— Ντο επορικς κεφτας με ταγικς σολτότας, πυ τιδεν κι θέλνε να
εγνωρίζνε, πυ τιστσιπλίνα ντο εν κικζέρνε;

— Γιατατο ατιν μετεμας θα πάγνε ζον διάβολον! Ολτσεμυν σο μα-
εσερ θα δεβάζνε ι κοζακ!

— Αν κι θροντα, ο, μοζζικον το σταβρόνατ κεφτάι.

— Αλο ντο θρόντεμαν θελτς; ολδαρα ολόεν γιανκυνεν

— Αρ δέβα καντύρεπσονατς ασελέποσε.

— Εγο λέγο να θάλομε σα ζσερία το Νοβοροσιςκ, κεκι να αναμένομε.

— Για το Νοβοροσιςκ, ύτε λόγος πρεπ να γίνετε, —ερχίνεσενέ νας
παστρικος, κενύρια κσιραφιζμένος κε μολοκένυργον ρυπάχαν.—Όπος μια-
θάνο ασον ζίντροφον Κορνιακ, σο Νοβορικς απες ζοστον Βαβιλονία. Εκια-
πες ετοπλαέφταν Γερμανι, Τυρκ, εσερ, μενςσεβικι, κε ρεβκομ τεμετερίν.
Μίτινκια,λόγους, σοπράνιας σα σοπράνιας απαν, γυρέβνε απαν σα χαρτία
πλάνους κε σχέδια κε ζιν άκραν τιδεν κεν, τεμεκ αέραν κοπανίζνε. Σο
Νοβοροσιςκ απες αν πάι ο στρατόσεμυν, εκιαπες θα ποζέφκετε όλος διόλυ...

Σο βοετον τι ποταμι ανάμεσα εκυςσκέφτεν κε έναν τυφεκέαν, νέμεν
απο μακρα έρθεν ι λαλία, τα τζάμια όμος τι παραθιρι εσίγαν εθαρικς κε
θέλνε να λέγνε „Αρχινα κε στεκ“

Ολ, όπος έστεκαν, εντόχαν οτιν, ο φόβον εζέβεν ζιν καρδιάνατυν,
κανικς όμος κιθελ να φανερόνιατο. Τα παπιρόζια σα στόματατυν, ζίρνε
ζίρνε πικνα κε βαθέα νεφέςζια, τα δάχτιλατυν πάγνε κέρχυν απανκες ει
χάρταν, αν κε υς ατόρτζ εκζέτασαν κε παρεκζέτασαν όλια τα κεσιιάδεσαθε.

Όσον ντο θελτς εκζέτασον, δέθαν κεν, κε γλιτομονι κεν. Ασα ζεβ-
ρια, ασέναν τιν άκρα νσάλο μαβιν πογίαν, θάλασα τεμιακ. Σα δεκςζια, απο-

παν μερέαν, στανίτσας κε χύτορις, ολ τυρςμαν. Αποφκα ασο νότιον το μέρος πανίπσιλα ρασιία κι αδέβχτα κιφιστάνια ορμάνια. Απες σο τυζαχ ερύκσανε.

Το μάδρον ι τζιζι δικ το ποταμ, τινος ο θοετον αντιλαλι κι νίχτας τιν ισιχίαν. Σο ποταμ απαδα μερέαν στέκνε ατιν στρατος κε γινεκόπεδα. Οπίσατον σορμάνια, σα καλαμόνας, κι στέπαν, σα χύτορια, σα στανίτσας τοπλαέφκυνταν ι κοζακ. Ίς ατόρα κοτσα, στραβα επέγναν κι στράταν, επάτναν κεδεβέναν τα στανίτσας κε τα χύτορις ντο εκσόθαν σο ποδαρ. Ατόρα ι θέσιατων εδισκόλεπσεν. όλεν το Κυπαν επέρεν φοτίαν, όλεν ι Καζακία εκσόθεν απάνατων, το σοβετικον ι κιθέρνισι εσπονκίεν ασόλια τα μερόθες, ταντιπρόσοπουσαθε αλτς έσπακσαν, αλτς εκρέμασαν. Τα βισελίτσας πικνα πικνα όπος τα σταβρα, σα νεκροταφία. Κρεμάνε τι πολςσεδικυς κιασόλον πολα πολςσεδικι ανάμεσα κι ινογοροτνις εβρίυνταν άμαν ασι κοζακς πα εν πολςσεδικι. Πυ να διαβένε ατόρα ατιν, ατόσον λαος, με τιν εσσιάνατων κε με τα γινεκόπεδα πυ να εβρίκνε σοτιρίαν κε γλιτομονιν;

— Αλο μινκιν κεν θα περύμε σο Τιχορέτσκι κιαπεκι σο Σβιατόι-Κρεστ, για να κρεμίουμες κι Ρουσίαν μερέαν.

— Αμα κε ίπεσατο σο Σβιατόι Κρεστ! Κε κενόντρες, για να περας σο Σβιατόι Κρεστ πρεπ να περας το Κυπαν, όλεν Κοζακία; Πος θα περας χορις πατρόνια, χορις πολεμοφόδια;

— Εγιο λέγο να ενόμες με το τιαμιαλιν το σοβετικον το στρατον...

— Κε πυ εβρίετε ατο το τιαμιαλιν ο στρατον, ερχαλ θα εκσερτς κατι λέσατο κεμας;

— Τεμον ι ιδέα εν να πάμε σο Νοβοροσιςκ, ναπομένομε εκιαπες, όζνα έρχετεμας ασι Ρουσίαν βοίθια.

Λέγνε τατινέτερα, κι ο καθένας απέσατ νυνιζ „εμεν να εδιόρίζαν απανκεκα κι δουλίαν, εγιο θα έβρικα μινκιν να γυρταρέφκυμες„...

Κσαν ας άγρεν το θοετον τι ποταμι ανάμεσα εκόρτσεν έναν κιάλο απόμακρον τυφεκι λαλίαν. Κεπέρασεν κερσ, δέφτερον, τρίτον, τέταρτον... αμέτρετα, τέναν τάλο απαν. Κεπεκι διαμιας εκόπαν.

Ολ εκλόσταν σο παραθιρ μερέαν. Ασο τζαρταχ ελάλεσεν ο πετινον.

— Τοβάρισσιτζ Πριχότκο, — λει ο Κοζζουχ, — τρέκσον τέρεν, ντο εν; Ινας νέος κοντος κοζάκος, θρασσιοκομένος οκσιπόλτος, με τιν προσταγιν τι Κοζζουχ, ελάνκεπσεν εκς ασιν πόρταν, σα ποδαρομίτιατ απαν.

— Εγιο πα λέγο. . . — ερχίνεσεν άλος.

Εκοπσεν το λόγονατ ο καλοφορεμένον κι ο φρεσκοκσιραφιζμένον ακσιοματικον, πυ έστεκεν σο ποδαρ, κετέρνεν με ακαταδεκσίαν τι κυπιγμεντς απαν ζον χάρταν τι κομαντιρτς τι χορότας, τι βαρελάδες, τι τιλ-

κιαρτε, τι περπερτε, πυ ρον πόλεμον απες απο απλι στρατιότε επέραν μικρα ακσιόματα κι ατόρα τεα εγένταν κε κομαντιρ. Ενο ατος „εσπούδασεν τα στρατιοτικα, έχι ροστον μάθισιν κε εν κε παλεος ρεβολυτωσιονέρος“ . . . Δέι.

— Με σινχοράτε, σίντροφι! Να κοβαλόμε στρατον με αφτα τα χάλια, θα ιπι να χάνοματον ολοζοιδόλυ. Ο στρατόσεμυν στρατος κι ομιαζ, μίτινκια μόνον να εφτάι εκσερ, άλλο τίποτε. Πρεπ να αναδιοργανύτε. Εχομε κε δέκα χιλιάδας ποδόζκας μυατζιρτε ρο κιφάλνεμυν, ατιν πα δεμεντε έχνεμασ ασα ρσέρια κι ασα ποδάρια. Πρεπ να χορίζοματς ασο στρατον ας πάγνε όπου θέλνε, ας κλόσκυνταν οπισ ροσπίτιατυν. Το στρατέμαν πρεπ να εν ελέφτερον ασι γινεκοπεδίον τα ρκυτόρας. Γράπστε το πρικαζ, ότι απομένομε δύο ιμέρας ρι ρτανίτσαν, για να αναδιοργανόνομε το στρατον.

Ομιλα κι απέσατ λεί. „Εγιο σπυδαζμένος ίμε, πολα γνόσις έχο, τι θεωρίαν ενόνο με τιν πρρχτικιν, θαθέα κι ασο τιαμιαλ κιαν εσπούδασα τα στρατιοτικα, γιατι να χορίζνε άλλον αρχιγον κε όχι εμεν; Αμα ο λαοσ, στραβοσ έτον κε στραβοσ θα εν πάντα“ . . .

— Ντο ίπεσ;—ερχίνεσενατον ο Κοζζυχοσ με έναν λαλίαν λεσ κε πασλανεμένον ρίδερον. — Να χορίζομε το στρατον ασι μυατζιρτε; Κε κι κσερτε ποσ κάθε στρατιότις έσσ ρι μυατζιρτε ανάμεσα, για μάναν, για κιρ, για νυρσιαλθον, για φαμέλιαν κε κεπορι ναφίνιατς ρι τίχις κε ρι κοζακίον το έλεοσ; Κε να κάθυμεσ αδαπεσ ρι ρτανίτσαν πα κι γίνετε, όλεμυν τιαλιαφ θα γίνυμεσ. Δρόμον, δρόμον, μινκιν άλλο κεν, ρίτιά πάμε επορούμε να αναδιοργανόνομε κε το στρατον. Πρεπ να περύμε ασο Νοβορορισκ, χορισ να ρτέκομε, να πάμε όλον το γιαλον, οσ το Τουαπσε. Ασο Τουαπσε όλον το ρσιοσε θανεθένυμε τα θυνα, θα περύμε το περεβαλ, για να πάμε ενόμεσ με το τιαμιαλιν το ροβετικον το στρατον, πυ πολα μακρα κεν ασο θυνον κεκι μερέαν. Αδακεσ ο θάνατον ασιν ιμέραν ριν ιμέρεν τριγιλίζμασ κε γλιτομονι κεν.

Ερχίνεσαν ίνασ το έναν κι άλλοσ τάλο. Τι καθενοσ ο πλάνον, ατον αν εροτασ, αντικαν, για ταλτεσ έναν καπικ κι ακσιζ.

Ερκόθεν ρο ποδαρ ο Κοζζυχοσ, κσαν έπεκσαν τα ριδερένια τα γναφίατ, ερσινάκσαν τα τζιβαλτόζια τομάτιατ, επαρλάεπσαν όμον τζαλκ.

— Αβρι κσιμερόματα ρο δρόμον, λόγια πολα κι χριάσσκετε. Προρταζ, άμα νυνιζ κέλα.

«Φογόμε κι θάκυγνεμε τι ρσκιλ τα πεδία» . . .

Ετύλοσαν ολ άμα απέσατυν πα λέγνε „ο παλαλον κέρατα κεσ“

IV

Εκξέβεν ο Πριχότκο. Εξς μερέαν τι ποταμι ο βοετον ακυςκάτε περυσότερον. Σιν πόρταν τι χάτας εμπροστα στεκ το πυλεμετ, μάβρον, σι νίχτας τι σκοτιά, κε σα γιάνιαθε δίο σκοτινα φιγύρας, τα εστίκια αποκάθενκιαν. Πάι ο Πριχότκο ετίια τερι εμπροστατ. Ο υρανον εσκεπαζμένον ολέμαθρα λίβια, ιλάζνε κε γυρνόνταν τα εσκιλία. Τάλα ετέκνε, τάλα αρχινυν. Στέκνε ατα, βοα το ποταμ, έναν βάρος, έναν μεραχ κίτε απαν σιν καρδίαν.

Ασπροτα πιάνκια χορίζνε τα χάτας τι ετανίτσας, τα εστράτας θεοσκοτίνα. Αδα κι ακι, κεμπροστα εα ποδάρια τα ποβόζκας. Κιμόντιαν ανθρωπ βαθέα, αλ ίσιχα, αλ ροθονίζνε κατα γις, απαν εα χριάμια κι αλ απαν εα ποβόζκας. Πλαν μερέαν, απες ει μέσεν τι εστράτας, κατ στεκ τίκια. Καβακ κεν, καμπαναρίον κεν. Ερχεσε εσμα, ντο τερικ! αγλόπλια ταραπας τικεμένον αποκάθενκιαν. Τάλογα μασυν, τα χτίνια μαρυκόνταν.

Αλέκσις, τα ποδαρέας μετρεμένα, για να μι πατι τι κιμιζμεντς, κάποτε κάποτε πα εφτάι φος με το τσιγάρονατ να ελεπ πυ πατι. Τι τυφεκι τα λαλίας ικιτε πιρ κσαν κι ετέκνε.

— Πίος ίσε;

— Ας εμετερτς.

— Το ετίθιμαν! Δίο εστίκια ετιχλαέφταν εμπριατκιαν.

— Κομαντίρος ρότας, - κε πυεστιριχτα.— „Λαφετ“.

— Σοστα!

— Τιν απάντισιν.

Ο εολτάτον, με τα εσιράχαντα τα μυστάκιατ, πυεστιριζ ε Αλέκσις
τοτιν·

— «Κονοβιαζ» κι άσατ εσκιλαζ βοτκEAN.

Εκσακολυθα τον δρόμονατ Αλέκσις. Ατελίτια τα ποβόζκας, μασυν τάλογα, μαρυκόνταν τα χτίνια, γυρνόνταν να εσκιλία, είργε ροθον ι κιμιζμεν, βοα το ποταμ. Ισύλια-ισύλια πατι κε διαβεν εσα εσέρια, εσα ποδάρια κι εσα κιφάλια απανκες. Κάπυ κάπυ ακύι κε κριφομιλέματα. Γονυεσέβνε ι εολτατ με τι γαριδεσατυν. Κάπυ-κάπυ πα, αφκακες εα γεργάνια γέλτα κε τσιριμυκλίζματα. Περυν τον κερόνατυν τι χόραστα πεδία.

— Επιάσταν αναμεεάτυν τι εσκιλ τα πεδία, κε μεθιζμεν εστοπία. Τι κωζακίας τι βότκαν, όλεν απέσατυν εφκέροσαν.

— Ολαν, το πιετον πα με το λογαριαζμον θα πίντσατο! Εγο εσα-εσέβο ποσ ι κωζακ υς ατόρα κεπίκανεμας ολτς χυεσιρ! . .

Κατ έσπρικσεν. . . Να μι εν μικρον χάταν, για απλομένον, ασπρον πανιν;

— Απατόρα πα προφτάνε! Εμισ σον καθένανεμυν δέκα πατρόνια αναλογυν κι αναλογυν, κε σο κανον δέκα, το πολα δεκαπέντε οβίδας κι ατιν ι τσιοπχανάτυν τελεμονιν κεςσ. . .

Τάσπρον ελατάρτσεν.

— Ανκα, εσι ίσε,

— Εσι αμον νιχτοκόρακας πυ γιρίεις;

Αλέκσις εκσένκεν να τιλιζ νέον τσιγάρον. Εκίνε, τέναν το σσέρνατς ακυμπιγμένον σιν ποδόζκαν, τα ποδάριατς γιμνα με τέναν τζαφιζ τάλο. Αφκα σιν ποβόζκαν χριαμ, κε σο χριαμ απαν ο κίρτσατς σιρ δυνατον ροθον.

— Αχόμαν θ'αναμένομε;

— Αγλίγορα,— λεί Αλέκσις κε σιρ, ν'αφτ τον τσιγάρονατ.

Εφότακσεν ι άκρα τι μιτίατ, τα ζειρομένα τ'ακροδάχιλατ, ερότακσαν κε τι κυτζις τέμορφα τομάτια, τα καρδίασαςτς ασάσπρον τι ρυπάχαν αφκα, το κερτανλύκνατς, κε σι στιγμιν κσαν σκοτία πίσα. Τα χτίνια γονκιζνε, μασυν τ'άλογα, θοα το ποταμ, σίρνε ροθον ι κιμιζμεν... τα τυφεκάσ εστάθαν.

„Τσι λεί να στεφανύσατεν αμαν αμαν, να πέρτσατεν κε κάθεσε κα,, ενόντσεν Αλέκσις.

Κε σο νόνατ, όπος πάντα σαγίκα όρασ, εντόκεν το λεγνόμακρον ο λεμον, ταγνόριστυ τι κοριτσι, τα γαλανα τομάτιατς το πλυ το μαθιτικον το φιστάνατς. Το γυμνάσιον ετελίσεν. Οχι γινέκατ αλα νυσσαλυ, κοριτσι ντο κίδεν καμίαν, ντο εβρίετς όμος.

— Αν θα πιάνεμασ ι κοζακ θα κρύο εγο εμεν, λεί Ανκα.

Εσιρεν κ εκσένκεν ασον κόλφενατς έναν μασσερ

— Να, τέρενατο; αμον κσιραφ κοφτ.

Εναν αγρεν λαλίαν, ντο παγον τανθροπ τιν καρδίαν εκσέβεν. Μορι λαλία κι ομιαζ, κυκυβάγια θα εν.

— Πρεπ να πάγο, μι χάνο κερον.

Τα ποδάριατ ασιν τόπονατυν κι λαταρίζνε, λες κε ρίζας έδεςαν. Κε για να νικα τον εαφτόνατ, λεί απέσατ.

„Τεί ντο ίδα κε σατεν, αρ έναν χτίνον χωρις υραδ... τσαφίετς κί-λα,,... Θελ να πάι, κοντοστεκ, σιρ σπιτζκας, τεα θαφτ το τσιγάρονατ. Κε με κάθε σπιτζκαν φοταζ τ'ακρομίτνατ, τα λερομένα τα δαχτιλατ κε τεκινες το κατασπρον ο λεμον, το κερτανλυκ κε τα κίρτσιακα τα κόλφια, ανάμεσα ασο κεντετον τι ρυπάχαν... Κ' επεκι κσαν σκοτία πίσαν, ο θοετον τι ποταμι κε τι κιμιζμεν το οσθον.

Εγιανάσσεπσατεν. Τοματιάς τα θελονέας τριπένε τιν καρδιάνατ.
Ερπακξενατεν ασο κολτυκ.

— Ανκα!...

Το στόμανατ μιριζ τιτινέαν, το κορμίνατ ίγιαν κε φοτιάν.

— Ανκα, χάιτε ας γιρίζομε ολίγον σα παχτζέδες...

Με τα δύο σσέριατς επεκόμπξεν απαν σιν καρδιάνατ ατόσον δινατα, που ατος εσίεν ασον τόπονατ, ετινιάγεν οπισ κ'επάτεξεν απαν σα σσέρια τι κιμιζμεν. Ι Ανκα σο μινυτ ελάνκεπξεν απαν σιν ποδόζκαν, εχλιμίτξεν έναν στιγμιν κετύλοξεν. Χόμαν τρὸι κε κι λαλι. Ι Γαρπίνα έςκοξεν το κιφάλνατς ασο μακσίλαρ, έτριπξεν τ ομάτιατς.

— Οι, ντο να λέγοσε, νέκυτζι, νιχτοπυλ εκόπες, ένα στιγμιν ίσιχα κι κάθεσε. Πίος εν;

— Εγὸ ίμε, θία.

— Αλέξξενκα, εσι ίσε, νε ρίξαμ; Αι κι θα εγνόριζαξε. Ντο λέγνε, ντάκος, ντο θα γίνουμε; Οι ναλι εμεν τι μαδράχαροι. Σο κιφάλιμ ελάλνεν, εθαρις έκξερνατο. Ασο;πιτ όνταν εκσέδχαμε, έναν απαρδιλ μάδρον κάτα, έκοπξεν τι στράταμ κε λάγος ελάνκεπξεν απέμπριαμ. Ο θεος να ελεα. Ντο λέγνε ι πολξσεβικι, ντο θα φτάμε; Το βιονεμυν επέμνεν σι τίχις το έλεος... Ονταν εμαδρέντρια κ'εδόκανεμε το γέρομ, ι μάναμ, ι μακαρίτσα, ίπεμε. „Αχα σ'ενεν πρίκα το σαμαθαρ φίλακξονατο άμον τοματις τιφος, κι' όνταν αποθάνετε ας απομεν σα πεδιάς κε ζενκόνιας. Εγὸ-πα το σκέδιομ έτον τιν Ανκαν να δίγοματο πρίκαν ονταν αντρίζοματεν. Ατόρα όλιαμυν φτερα κε φίλα σιν άνεμον, με το σαμόβαρ εντάμαν. Ντο λέγνε ι πολξσεβικι, ντο νιγιάτια εςς το σοβετικον το βλαστ; Τεμον το σαμοβαρ όνταν θα χάτε, ας χάνταν όλιατυν! Τρία ιμέρες έλεγανεμας, θα πάμε, κε επεκι θα τυρυλέβομε σο τόπονεμυν. Εβδομάδαν περα κι στεκ, άμον ποζουτζιάδες κλόσκυμες κι άκραν κεν. Ντο, κίναυμ, σοβετικον βλαστ εν, αφυ κ'επορι ν'εφτάι τιδεν. Ι κυλακ ολ εκκόθαν απάνεμυν άμον γυτυρεμένα σξικιλία... Σκοτόνε τ'εμετερτς άμον τον Οχριμ τ'εκσομ το πκλικαρ. Θεμ κε κίριε το έλεος.

Ι θία Γαρπίνα, σίτια τσαφίετε κε το στόμνατς πκ κι στεκ. Κι όνταν εστάθεν εδόςξεν το ποταμ.

„Αδα ίμε“ λέι.

— Ε θία, ντο να λέγοσε; Με τα σιτιάμια κε με τα παράπονα τιδεν κι γίνετε.

— Επξξεν κσαν νέον τσιγάρον κε νυνιζ τατυνυ' σι ρόταν να πάι, γιόκσαμ σο σσταπ ναπομεν; Πότε θα ελεπ τα γαλανα τομάτια το λεγνόμακρον τον λεμον;

Ι θία ι Γαρπίνα επέρεν χοτ, άλο κι στεκ. Αμον ιςςκια περα ασο-
μάτιας εμπροστα το πολίχρονον το θασανιζμένον ι ζοιάτς. Δίο πεδίατς
παλικάρια, απαδα κιαπαν, εκσοτόθαν σο τυρκικον το φροντ, διο αδα ιπι-
ρετυν σο στρατον. Ο γέροσατς σιρ ροθον σιν προδόζκαν αφκα κ ι θιαγα-
τέρατς, ι καςκαρίτσα Ανκα λαχυσσιν κεδγαλ ασα στρόματς ανάμεσα.
Κιμάτε, γιόκσαμ αφυκράτε; τρέκσερ;

— Σα στύδιαμ εμαλον κεπέμνεν. Εσιρα τιάρτια κιανεσσεταις,
εδύλετσα, εκατεςκοτόθα με το γέρον κε με τα πεδίαμ. Κε για τιναν; Για
τι κοζακς για τι γενεραλέυς για ταφιτσερτς, Το χόμαν τεκινέτερον,
κεμισ ι ινογορότνι δυλ κε ' τσιόρτια τατνιετερον. Ντο να λέγομε, νε
ρίζαμ, νίχταν ιμέραν άμον γαιδίρια, με σιχόρισιν' εκαμάτιζανεμας. Πυρνον
θραδον καθιμερούσιον σι μετάνιαμ τον τσάρον ελιμόνεδα, τι γονέισιμ κε κσαν
τον τσάρον κεπικι τα πεδίαμ κιόλεν τορθόδοκσον τιν χριστιανοσίγιαν.
Κι ο τσάρον σςκιλ γενεμασέαμ εκσέθεν κε για τεκίνο έρθαν ασο δίκεονατ
κεκρέμασανατον. Το σοστον θα λέγοσε, πρότα κιαρχις όνταν έκσα ντεπί-
καν τον τσάρον, εσιντρόμακσεν το κορμιμ, επαρτζαλαέφτεν ι καρδίαμ.
Ιστερα έρθα σον εαφτομ ενόντσα, ίπα:

— Λετς έπρεπεν, τον σςκίλον.

— Πσίλια πα ντο πολα ιν.

Ετσαφίεν ι γρέα, ετέρεσεν ολόγερα, εκοτία πίσα, το ποταμ βοα.

— Μερον κε στεκ.

Επλοθεν σο γιαν απαν, θελ να κιμάτε. Κεπορι. Ι ζοιάτ, ολοζο-
ντανον φάνταζμαν στεκ εμπροστατς. Ασπαλι τομάτιατς, ανιάτα το ίδιον.

— Ι πολςσεβικ θεον κι πιστέβνε. Κι πιστέβνε κι πιστέβνε, κα θα
εκσέρνε ανθρωπ. Ερθαν κέρθαν ι ζοι έλακσεν, αφιτσερ, ι πομέσστζικι, ι
κοζακ εδίπλοσαν τυράδιατυν εκατίθασαν τοτία. Ο θεον να χαρίζιατς ντο
θέλνε κε νταγατυν. Κε μι πιστέβνε κε θεον. Τιθεν πα αν κιν τεμέτε-
ρον ιν, για τεμέτερον το καλον πολεμυν. Πυν κι απεμπροστα να έβγε-
ναν σο μειταν, τέριμον ο πόλεμον πα κι θα εγίνυτον κε τα πεδίαμ πα
κι θα εκσοτύσαν... Ατζάπας απο πυ εφίτροσαν ι πολςσεβικι; Λέγνε σι
Μοσκιβαν απεσ εγενέθαν, αλ πα λέγνε τι Γερμανίας ο τσάρον εγένεσενατς
κεκρέμασενατς σι Ρυσίαν. Ιντιαν κιαν ιν άμον ντεφάνθαν το πρότον
ο λόγοσατυν έτον το χόμαν πίοσ δυλέβιατο τεκινυ εν κε όχι τι κοζα-
κίον κε τι χαζιργειτζιδίον... Καλι ανθρόπ... το σαμοβαρ... τα πε. . δι-
αμ... ι κάταμ.... τα καλαμ....

Εμυρμύρτσεν επεχαζμόθεν βαθέα, το κιφάλνατς εκρεμίεν το κα-
κσιλαρ, εκιμέθεν.

Μερον κε στεκ.

*

Ο καθέννας τεκινι. Αφκα ζέναν ποδόζκαν, ταγιανεμένον ει παχ-
τζιας τι φραχτιν, εθαρις τριγόνα τριγωνιζ.

Κι απο πυ εβρέθεν τι νίχταν ι τριγόνα κίλιχμ ειν ποδόζκαν
αφκα κε τριγωνιζ κεβγαλ κε φουσεκαλίδας ασο στοματόποναθε;

— Β β β β, βα, βα βα. . .

Τριγωνιζ το μορον κι νείσα ι μάναθε ασι χαράνατς ντο θα φτάι κικ-
σερ- . τριγωνιζ κι ατε με το πεδίνατς εντάμαν.

— Ιλεμ κε παντέμορφεμ κε τζιτζακ εκυτυλιζμένον. Φα ρίζαμ, βίζα
το πυλιμ, θυκυ τι μάνας το τσιτσόπον.

Σίτια λεί κε σίτια γλικογελα κι ασι μάνας το γλικόγελον, γλικο-
γελον τολόγερα. Ι μανίτσα κι φένετε, άμα μινκιν κεν μαβροφριδύ θα εν
κε σα μικρα τοτόπας ασιμένα κουλारीκια κρεμάυν.

— Κι θελτς τσιτσιν, νε το γιαβριμ; Οι, όι, όι, εθίμοσεν ο πεδάσιμ
ζομον με τα σερόπατ τι μάνασατ τα κόλφια. Κε τα νισσιόπατ πα τσι-
χαρόχαρτα. Κε ντο τρανα φουσεκαλίδας πα εβγαλ ασο στομόπονατ. Τρα-
νος άνθρωπος θα γίνετε ατος κεγο ατότες γρέα κεβγαλοδοντυ. Θα κα-
θίζμε σο τραπεζ κε θα φάζμε με τα σεέριατ χαβιτς κε γαλατοφαί. Στέ-
φανε, Στέφανε, εκυ εφταν ντο εκιμέθεσ, εκυ τέρεν το γιοσ, γυλιαί εφτάι.

— Νέκυτζι έλα σον ιαφτος, έναν σολυχ κιαφιντς τον ανθρωπον ίσι-
χα. Αφςμε ας κιρύμε ολίγον, νενκαζμένος ίμε. . . .

— Εφταν ντο εκιμέθεσ, εκυ τέρεν το γιοσ κι ας σεέρετε ι καρδιάς,
κιασ διαβεν ι νενκασίας. Τεμπελχαναν ντεγεντς, αχά θα θέκατον με
τεσεν να χτυπιζ τα μιτόσσιλας. Αρ αετς, ρίζαμ, χτύπσον τι κιρυσ τα
μιτόσσιλα, γένια κε μουστάκια κεσσ να σίρτς

Σιν αρχιν ιπνιαζμένος κεπεκι με τι χαραν κε με το γέλος, ερχί-
ενεσεν κι ο κιρ.

— Αρ αετς ρίζαμ άγυρεμ, με τεμεν πέσκα ντέχασες με τι γαρίδας.
Εντάμαν ατόρα εγο κεσι θα πάμε σον πόλεμον, εντάμαν θα δυλέβομε,
εντάμαν θα καματίζομε το χόμαν. . . . Ει, το μασκαραν, έβρεκσεν επίκε-
με λυλυτς. Νέπρε, ποτάμια ίσσεσ σο φουσεκυλίδις γιόκσαμ θάλασας; . . .
Ε γριλέφτεν ασα γέλτα ι νεόμανα, να σαν ατεν.

*

Διαβεν ο Πριχτοκο προσεχτικα αποπανκεσ ασα κιράλια, ασα σεέρια
ασα ποδάρια, ανάμεσα ασογλόπλιας, ασα χαμύτια, κάπυ εφτάι κε φοσ με
το τσιγάρονατ.

Επαπτεσεν ολότελα ι λαχουσι κε τα ομιλίας, ι νεόμανα πα άλλο κι τριγωνίς το μορόνατς, δεκάδας χιλιάδας ανθρωπος εκιρίεπτεσεν κεςένκεν σιν ιποταγίνατ ο παντοδύναμον ο ίπνον, το ποταμ μόνον κεπόρεσεν, τατινεθι ο βοεστον εκσακολυθα.

Πάι ο Πριχότκο, τι τυφεκι τα λαλίας άλλο εντίποσιν κερτάγνατον τομάτιατ εβάριναν ασιν αιπνίαν. Αμον ερχίνεσεν να τσατσοφοτις, τι ρασσι τα κορφας χορίυν σα βάθια τυρανο.

„Σα κσιμερόματα χορις άλλο θερτάγνε απάνεμυν χουσιμ“. . . .- νυνίς.

Εκλόστεν οπισ ίπεν ντο θα έλεγέν τον Κοζζουχ, σι σκοτίαν εράεπτεσεν έναν ποδόζκαν, ελάνκεσεν απαν. Ι ποδόζκα ετσίρικεσεν, εγιάνττεσεν αδα κι ακι. Εκάττεσεν ο Πριχοτκο, κατ εθέλεσεν να νυνίς. Για πύον; Κεπρόφτασεν τα καπάκια τοματίατ έρθαν απαν, επεκιμέθεν βαθίγλικον ίπνον.

V

Κοδονίςνε τα σιδέρτα, τσιρίςνε τα τιακίρια, σσαματάδας, λαλίας, θλαστιμίας!

— Ει. πυ ταβρανέφκεσε, στα!..

Ο υρανον ολοκόκινον, γιανκυν εν, γόκσαμ κσιμερόματα;

— Πρότον ρότα πεγομ¹)!.

Γιλάμια, γιλάμια το κορόνας, κάποτε ιπσιλα, κάποτε χαμελα πετυνον υρανον. Τα κρα, κρα τελεμονιν κέχνε.

Αλ χαμύτια δένε, αλ ζιγόνια τογρυλαέβνε. Ογλόπλας, τεκίρια εδελιάγαν σέναν σάλο, ι σαγαπίδεσατον θλαστιμυν. Γοσσεμένα απαπάδας, τέναν αδα σίρνε τάλογα, τάλο ακι. Τσακόνταν τεκίρια, κόφκυν χαμύτια, εκυμουλιάγαν ολ σέναν μέρος, πατίςμε, πατόσε πύος θα προφταν να διαθεν ασο γεφίρ.

Τρα—τα — τα . . . Πυμ . . . πυμ!

Τζαίςνε ι γινεκ....

Τα παπία πετυνον σιν στέπαν μερέαν για να απαέβνε φαιν.

Τα-τα-τα-τα-τα...

Ι αρτιλεριςτ γοσσεβνε τάλογα.

Αχτρεμένα, γόνκιλα τομάτιατ, αβράκοτος, έναν κοντον γιμναστήρκαν σομιάτ, οκσιπόλτα τα μαλυζζιάρια τα ποδάριατ, δύο βιντόφκας σα σσέριατ, τρεσσ ανκεκα ίνας σολτατίτσοσ σίτια τζαίς.

1) Τροχάδιν-τρεχτα.

— Πύ εν ι ρόταμυν... πύ εν ι ρόταμυν!..

Αποπίσατ ίνας γαρι, φολιαγμένα, καφύλια τα μαλίατς γαραλαίζ.

— Βασιλ, ε Βασιλ, Βασιλ!

Τα-τα, τρρρα-τα-τα... μπουμ...μπουμ!..

Ερχίνεσεν το καχον.

Σιν άκραν τι στανίτσας πσιλα απαν άσα χάτας κε ασα δέντρα, εφάνθαν λιβόπα καπνυ. Μυνχρίζνε τα ζα.

Ντέπερανεν ι νίχτα, πυ ίσε, νε σκοτία;! Χιλιάδες ανθρωπ εκιμόσαν ισιχα κε τα μάβρα τα ρασιία ίχανατς σαρεμεντς, άμον φιλακάτορες, κι ολόγερα ισιχία νε λαχουσι κε νε ζσαματάδες, άναβα τι ποταμι το βοετον.

Ατόρα τι σκοτιάν αντεκατέστεσεν το φος, απο μάβρα τα ρασιία εβάφαν τριανταφιλία, τα ζσαματάδες, τα γαραλαίζματα εφύρκσαν κε τι ποταμι το βοετον κεγαπάτεπσαν όλον το περίχορον. Ο τρόμον εκιρίεπσεν τα καρδίας, το έμαν επάγοσεν σα φλέβας.

— Ρρρ...τρρ, τα, τα, τα!

Κι όλια ατα υποφέρκυνταν, τιποτένια φένυνταν σανθρωπι τομάτια, εμπροστα σο θρόντεμαν τι κανονι: Μπα, μπαχ!..

Ο Κοζζιυχς κάθετε εμπροστα σιν πόρταν τι χάτας, ι όπισιατ ατάραχον. Εθαρις κε για τατον, κάπιος θα τακσιδέθ με το σιδεροδρομον. Για κάμποςον κερων ολ πυ παραβγάλνατον γίνταν ταπαν αφκα, άλος αδα τρεσσ, αλος ακι. Εχπάστεν το πόεζτον, ολ ισιχάζνε, ο καθένας τερι τι δουλιανατ.

Ασο λεπτον σο λεπτον γιαγίαν κε καθαλαρ έρχυνταν εφτάγνε τακλάτια, λέγνε τον Κοζζιυχ ντο γίνετε. Σο γιάνατ παραστέκνε ατγιυτάντον κε ορτινάρισι¹⁾.

Ο ίλεν ανίθεν σον υρανον, τι βιντόφκας κε τι πυλιμετι τα λαλίας, όσον παν κε περιζέβνε.

Ο Κοζζιυχς ακύι με ποσοχιν ολια τα τακλάτια κε για όλα έναν απάντισιν δι.

— Αμαν σα πατρόνια ικονομίαν! Αφίστιατς ασ γιανασσέβνε κεπεκι χουσιμ απάνατον με τα εστίγια. Σα παχτζέδες, με κανέναν τρόπον να μι αφίνετιατς κε κατιβένε. Επάρτεν δύο ρότάς ασο πρότον το πολκ, χαλάστε, τανεμόμιλος κε γυρέπστεν απαν σο κυργαν τα πυλεμέτια.

Ασόλια τα μερόθες μάβρα χαπάρια έρχυνταν κι ατος το σκοπόνατ κι χαλαν ο ίδιον πάντα, ατάραχος, σιδεροπρόσοπος. Αποπες ι καρδιάτ

1) Στρατιότις πυ εχτελα διάφορα παρυτζένιας.

λεί: „Πράβο, πεδία, πράβο, αετς θέλοςας“!. Ιμπορι ζέναν όραν, σιμ-
προν όραν απες να ζαρέβνατς ι κοζακ, να δεβάζνε ολτς σο μασσερ! Απο
πα περαν ζιν ιδέανατ. Ι εφχαρίστιζιατ όμος εφχαρίστιζι, όνταν τερι ποσ
ολ ακύγνατον, ι ρότα ζι ρόταν απαν, το παταλιον σο παταλιον απαν,
ολ εχτελυν τα προσταγάσατ, άμον λεοντάρια πολεμυν εκιν πυ ακόμαν
οπερ κανέναν κεντιγνιάεβαν κε κεζάεβαν νια τι κομαντιρτς κε νια τον ίδιον, κε
έπιναν τα βότκας κε επαρδουλιάζσαν με τι γινεκς. Ατόρα ι κομαντιρ πα
εχτελυν κε το παραμικρον τιν προσταγίνατ, ι κομαντιρ, πυ ίσα-ίσα οπερ
τι νίχταν έπεζαν κε εμαιταπλάεβανατον.

Εφεραν εμπροστατ ίναν ζαλτάτον, τίναν επιάσαν ι κοζακ, κε αφυ
έκοπσαν το μιτίνατ, τοτίατ, τι γλόσανατ, τα δάχτιλατ κε έγραπσαν κε
απαν ζιν καρδίανατ με το έμαν: „όλτςεσυν αετς θα εφτάμε, ότοπος τι
μάνανεσυν“, έστιλανατον οπισ.

Κεζαν ίσιχος, ατάραχτος, ι καρδιάτ αποπερ λεί: „Πράβο πεδία, πράβο“.

Οταν όμος έρθαν ι ραζβέςετςζικι κε ίπανατον ποσ ι κοζακ επάτε-
σαν κε μόχι εκλόστεν σο γεφιν μερέαν, ανάμεσα ζα οπόζζια κε ζι μυατζιρτς
εσχόθεν κελάνκεπσεν, εχοβλάεπσεν σο γεφιν. Εκι κακον, θαβιλο ία.
Κρύγνε, τσακόνε με τακσινάρια ίνας ταλυου τα τεκίρια, τα γαμέσζια α-
νιθένε κε κατιθένε ζακιράλια, ζα προσοπερ, όθεν έρτε ριάστια. Σζιαμα-
ταν, κυγιαμετ, γαραίζνε ι γινεκ, τσιριμυκλίζνε τα μορα... Ασο γεφιν δέ-
βαν κε γίνετε, έρθαν κεστάμποσαν τα ποβόζκας, εδελιάγαν τα χαμύτια
εδέβαν ζέναν ζάλο τα ογλόπλας, τα τεκίρια. Ταλογα τάλα ρύζνε, τάλα
σκόνταν κε ασα παχτζέδες μερέαν τα πυλιμέτια: τρρρα-τα-τα, ζτεσεμο-
νιν κέχνε. Νε εμπρ κε νε οπισ!..

— Σταθέστε, σταθέστε!—άγρια κε με όλεν τι δίναμιν ντο ίζεν,
εγαραλάιζεν ο Κοζζουχς. Κανις κε ακόγιατον, κε ότε ατος ατον ακύι.

Επάτεσεν τι μολιθέαν ζοτιν ταλογο, ντο έστεκεν σο γίανατ Κεκα
Εχοβλάεπσεν απάνατ με τα δικρόνια.

— Τι ζεκιλ ο γιον το βίονεμυν τιαλιαφ εφτάι, ζκοτόστιατον.....!

Ο Κοζζουχς με τον ατγιυτάντον κε με δίο ζαλτάτς ετραβίγαν οπισ
σο ποταμ μερέαν, τα δικρόνια απάνατων κεκα.

— Πυλεμετ, πυλεμετ προφτάστιν!.. εμπρδύλτςεν ο Κοζζουχς.

Ατγιυτάντον άμον οπερ εγλίακεν αφκα ζοποζια κε ζα κιλία ταλογίον.

— Σέναν λεπτον απες εκίλτσαν κε ένχαν το πυλεμετ επρόφτασεν
κε έναν ζβοτ ζολτατ.

μυζζικ εμπύκρικσαν, άμον βρύδι, όνταν ταγιαγεβ ζι γόλανατων το μασσερ.

Τ,, Απειματένεν ι χαλαρδία

—Σκοτόστιας ταντίχριστος,—εγαραλάικσαν κε με τι δικρόνια κρύγνε ελεσινια κε κρεμίζνε τα βιντόφκας ασι ρολτατίον τα εσέρια. Να ζίρνε ι ρολτατ κι γίνετε! Εντόνανατς οπισ με τα κοντάκια. Σίναν απαν θα ζίρνε; Σι κινύδασατουν, σι μανάδασατουν, σι γινεκς, σα πεδιάτουν;

Ο Κοζζουχς ελάνκεπσεν άμον αγροπαρδιν ρο πυλεμετ, επέρασεν τι λέ-νταν κερχίνεσεν να τζανίτς τα μολιθέας αποπάνκες ασα κινάλια. Σιρίζνε τα μολίβια, τινιάον τα κινφαλομάλια, χαμελιν ο θάνατον.

Εσίρθαν οπισ ι μουζικ. Ασα παχτζάδες μερέαν τα πυλεμέτια κσαν κι στέκνε. Τρρα-τα-τα-τα...

Εφέκεν το πυλεμετ ο Κοζζουχς κερχίνεσεν το τρικύβερτον τι θλα-στιμίαν. Νε κιν κε νε μάναν, καναν κεφέκέν...

Ετόλοσαν ι μουζικ. Επρόστακσεν ο Κοζζουχς να κουντυν κε κρεμί-ζνε ρο ποταμ τα ποβόζκας, ντο εδελιάγαν κε εστάμποςαν απαν ρο γεφιν.

Εκσανατον ι μουζικ, αλο τρόπος κεν κι αετς πα ελεφθερόθεν το γεφιν. Εναν ζοτ ρολτατ, με τα βιντόφκας έτιμα εστάθαν απάδα κι απακι κεατγιωτάντον αφιν τα οπόζια με το ότζερετ.

Κιλίον απανκες ρο γεφιν τα ποβόζκας απο τρία γιναν γιανα· ζίτια τρέχνε κε ζίτια κερατιάζνε, διαβένε δεμένα τα χτίνια, τα μυχτερα. Το νασιτλ τι γεφινι τρομαζ, κε τα σανίδιαθε ανιβένε κε κατιβένε, άμον κλά-βισσας. Ασι εσαματαν τι ποταμι ο θοετον πα κι ακυςκάτε.

Ο ίλεν ιπςίλανεν. Το νερον τι ποταμι παρλαεβ άμον λιμένον μέταλον.

Όσον περ τομάτις ασο γεφιν κει μερέαν ετιζέφταν κε πάγνε ζέναν ζιραν τα οπόζια, ανάμεσα σα λίβια τι τοζι. Εφκερύνταν απολίγον ολίγον το πλοσσατ, τα ύλιτσαε, τα περεύλκας κε όλεν ι στανίτσα.

Ι κοζακ ζίτια ζίρνε κε ζίτια έρχυντίαν απαν, άμον ζαίτα εσάρεπσαν τι στανίτσαν τα διο άκρασατουν ταγιανεμένα ρο ποταμ. Ι ζαίτα όσον ντο πάι έρτε απαν κι απες ι ζιανίτσα, τα παχτζέδες κι μυατζιν με τα οπόζια αηλιγορυν να διαβένε το γεφιν, να γυρταρέφκυν ασι κοζακίον τα εσέρια. Ι ρολτατ πολεμουν εκσόλις καρδιάς, πολεμουν, για τα πεδιάτουν, για τι κινύδας, για τι μανάδασατουν. Εφτάνε ικονομίαν σα πατρόνια, ζίρνε αρέα, αρέα, κάθε όμος μολιβέατουν πλεθιν τα ορφανα, τι εσιοράδς κε τι μαθροφορεμεντς τι μανάδας τι καζακίας.

Ι κοζακ πολεμουν άμον γοτυρεμεν, όσον πάγνε κε γιανασζέθνε. Εταγιάνε-πσαν σα παχτζάδες. Αχατιχάδες, ανάμεσα σα δέντρα, σα φρηχτία κε σα καφύ-λια. Δέκα ποδαρέας το πολα χορίζνε τα τσέπιατουν, ασι ρολτατίον τα τσέπια. Επέραν ενανκζάι ρολυχ, έτιμι κε ασα διο μερόθες. Ι ρολτατ εγυζέβνε τα πατρόνια, κι ζίρνε. Ασι κοζακίον το μέρος εφίσεσεν αέρας κε ι μιο-

δία τι βότκας επέρεν ει ρολτατίον τα μιτία. Εχλάεψαν, έσιρανατο ρα ρο-
θόνιατον.

—Επαν επαρέσπασαν τι ρσκιλ τα πεδία, έι κε να ίχαματο κεμισ!..

Αναχάπαρα, ασο κοζάκιον το τσεπ μερέαν εκσέβεν έναν λαλίαν,
εμ αχπαραγμένον κε εμ διμομένον.

—Ολαν Θόμκα εσι ίσε; μο τι ρσκιλ τον γιον!...

Κιασο δέντρον οπισ ελάνκεψεν ίνας προατοματς, αμύστακος κο-
ζακίτςος. Εστάθεν ανιχτα, απες ει μέσεν, δόσατον φοτίαν τσα...

Ασι ρολτατίον το μέρος πα ελάνκεψεν απες ει μέσεν ενας νέος
πεδας ο Φόμκας.

—Ολαν, Βάνια, εσι ίσε; τι μάνας....κοπελ.

Ασέναν ρτανίτσαν ιν κε ι δι, ασέναν ύλιτσαν, τα χάτασατον γιαν γιανα
κι μανάδεςατον, κάθαν πυρνον όνταν εβγάλναν τα χτίνια ρον τζοπάνον,
με τα όρας έστεκαν απαν ει ρτράταν κεγονύσεβαν. Μικρα πεδία, εντά-
μαν έπεζαν, εντάμαν επίαναν ράκια κελύσκυσαν αμον πατία ρο ποταμ.
Ακόμαν πολα κερος κεν, εντάμαν ελύσκυσαν τι νίχταν, εσιντροφίασυν με
τα κορίτια, εχόρεβαν κετραγόδναν υκρανικα τραγοδίας. Εντάμαν επίρανατς
ρο ρτρατον ει πολέμυ τον κερον, εντάμαν επολέμεσαν ρο τυρκικον το
φροντ, εντάμαν εδρέθαν απες ει φοτίαν!...

Κι ατόρα;

Ατόρα ο κοζατζίτςον επέρεν φοτίαν, τζαιζ!

—Ολαν υρομόρσκιλον αδακες ντέραεβες;! Ενόθες με ταφοριζμεντς
τι πολςσεβίκυς, νε ριριντιν, νε παντιτ;!

—Εγο παντίτος, νε λοπυτ χαμολέο.! ολίγα καμίρσιά έσιρεν κεπέ-
ρεν ο κιρτς ασι εφτορσιδίων τα ράσσιας. Παντίτος εγο ίμε, γιόκσαμ ο κιρτς,
εσι κε όλον ι προζγενας;! Αποθαμεντς πα ισιχίαν κιαφίνετιατς ρσκιλ πε-
δία, κλεφτ! Εσι πα αμον εκίνον εδδέλα ίσε, ντο πιν κσένον έμαν

Εγο εδδέλαν;! Αχα ρεσεν!.

Εκρέμζεν το τυφεκ, επεπονίεν κεδόκενατον έναν ρσαμαρέαν.

Σον τόπον, ντο εβρίυντον το μιτιν τι Φόμκα εφ τρσεν ο λόεν απιδ.

Επεπονίεν κι ατος.

—Νάτο κεςι ρσκιλ!

Ετεντέλτςεν ο καζάκον.

Επιάσταν ερχίνεσαν να γριμαλόνε κε μαλαχτυπίυνταν. Τα μύστας,
τα λάχτας δίγνε κε πέρνε.

Εμόνχρικσαν άμον βύδια ι κιζακ, τομάτιατον πιδεβαζμένα ασο με-
θις, τα μύστας έτιμα εχοβλάεψαν. Ι παχτζια εβρόντεσεν ασι ρσαματαν
κιολ όε ρα αέρας εσινιάντεψεν ασο ρσκιλαντιγμον τι δότκας.

Εντόχαν, άμα εντόχαν! καθγαν άμα καθγαν! Προσοπε εματόθαν, κηφάλια εσσκίγαν, μιτία εζαρόθαν, δόντια εκσέβαν, θλαστιμίας κε ιθρισίας ντο λέχες ει ζοις.

Εκσαν τι εσαματαν αφιτσερ τι κοζακίον, ι κομαντιρ τι εολτατίον, έτρεκσαν, με τα ρεθόλια, πολεμυν ναποχορίζατς να δίγνε τα βιντόφκας εα εσέριατυν.

Να είνε κι γίνετε, πύ θα ειρτς; Το καλαπαλυ, κεν κι ασατυνυς, ετοπλαέφταν ολόερα τερυν εειρ.

—Σβόλοτζι!!-τζαίζνε ι εολτατ.,—Επετε έσπασετε κι οκόζμον τιμ τι-ζιαν φένετε εομάτιασυν, τι μάνανεσυν, τι μάνανεσυν!...

—Ετον κε για τεεας τι μυχτερυς αγίκον αγιαζμοί, τι μάνανεσυν κε τιν προζγενεάνεσυν!.. απαντυν ι κοζακ.

Κεσαν εχοθλάεπσαν εσα δύο τα μερόθες, εταζελεφτεν το γαλμαγαλ. Σπίνκνε, πολεμυν να φυρκίζνε ο ίνας τον άλον, κρύγνε όθεν έρτε ριά-ετια. Ι έχθριτα, το γαριαζ επίκενατς θερία. Ο καθένας πολεμα να γλιε να παρτζιαλαεθ, ναφτάι χυεεερ τον τυεεριμάνονατ. Αεο εεκιλάντιγμαν τιρ-δοματι, τεματι κε τι θότκας νεφεε να περτς κεπορικς τιθρισίας κε τα θλαστιμίας κοφόνε τοτίας.

Με τα όρασ εβάετακκεν αφτο το παράκκενον ο πόλεμον, εβράδινε, χορικ να εγρικύνατο.

Σι εκοτίαν ίνας εολτάτοε κοπανίετε με ίναν κοζάκον, ετία ιθρίζνε κε ετία θλαστιμυν. Εναν ετιγμιν κάποε έτιχεν εχορίγαν ετέρεεαν ο ένας τον άλον.

—Εει ίεε; Θαναε; οτοποε τι μάνασ: Αετς εντόκεεμε, θαρικ-κε κορ-κότα κοπανικς

—Μικόλκα, εει ίεε; κεγο εθάρνα καζάκοε εν. Ολαν τον πρόεοπορ κοφτιαν επίκεε ντο επιαλνιλιάεπσεεμε.

Σπονκίζνε τα έματατυν, κλόεκυνταν εο τσέπνατυν κε ει εκοτίαν αραέβνε τα βιντόφκασατυν.

Πλαν κεκα δι κοζακ με τα όρασ μυετιάζνε ο ένας τον άλον, ρυζ αφκα ίνας καθαλκέβιαιον άλοε, ρυζ ατοε, λανκεεβ απάνατ άλοε. Κε ονταν εετάθαν αντίκρι κι αντίκρι.

—Ολαν εει ίεε, αεον θεον να εβρικεε τιν πελιαε! Νέπρε; τι ταιε το γαίδιαρον μι επιαλνιαιτύρεπσεεμε κεκαθάλκεβεεμε ατόεον κερον.

—Ται Γαράεεκα, εει μι ίεε κιαμ γιατι κεεγάλνεε λαλίαν. Αντζακ ιβρίεε κε γο πα εθάρνα εαλιτάτοε εν.

Σπονκίζνε κιατιν τέματα κε κλόεκυνταν εο μέροεατυν.

Αρ ιείχασεν τορταλυκ' άλο ιθρισίας κε θλαστιμίας κιακοε!

Βοα το ποταμ, τσιρίζνε τα σανίδια τι γεφίρι, περάνε ατελίστα τα κπόζια τι μυατζιρίον. Σα παχτζέδες εμπροστα το τσεπ τι ζολτατίον κι ολόγερα ασα στέπας το μέρος τι κοζακίον. Απαν σα κσιμερόματτα εφκεφρόθεν ολοσδιόλυ ι στανίτσα. Αμα επέρασεν το τελερτέον το εσκατρον, εδάκαν το γεφίρ φοτιάν. Απ οπίσατυν πικνον χαλαζ τα βιντόφκας κε τα πυλεμέτια τι κοζακίον.

VI

Σι στανίτσας τα ύλιτσας, με τα μακροτιάκια τα τζερκέσκας, τα μαλοζζιάρια τα παπάχα σο γιαν απαν σαλανα, σαλανα κε με τα τραγοδίας κιαζινέφκυν ι κοζακ. Σα μαβρομαλυζζιάρα τα παπάχατυν ασπρίζνε τα λέντας. Τα προσόπσατυν ολεπλύμιστα· άλος το μάγλονατ ματομένον, άλος τομάτνατ πρεζμένον, άλος το μιτίνατ πατσομένον, άλος τα δόντιατ εβγαλμένα. Χορις γυρύδια κε μαβρομελανιαζμένα σίχνας ίναςατυν κεπέμνεν.

Κε όμοσ το κείφνατυν κειφ, το βίμαν ταχτικον, ι τραγοδία σον τόποναθεσ

Κεντέςκοναν ατιν κιφαλ

κε πυντ γιατι επίναν;...

Σο βίμαν απαν κε με τον σκοπόναθε αντιλαλι ι τραγοδία σα παχτζέδες, σι στέπαν, σι στανίτσαν.

Εχάσανε τοσπίτιατυν.

κε πάι ι Υκρανία...

Ι καζάτζκες εβγένε σιν απαντίνατυν. Καθίνας αραεβ τον άνθροπονατς. Ανκαλιάσκυν τεναντάλο, φιλίυνταν, κλέγνε, αλ ασι χαράνατυν, αλ ασι λίπινατυν. Ι γρέα ι μάνα, τζαπαλαεβ, αχπαν τα μαλιάτς. Παλικαρένια θρασσιόνας κοβαλόνατεν σι χάτανατς.

Κε ντέςκοναν ατιν κιφαλ.

Κε πυντ γιατι επίναν;...

Τρέχνε τα καζακόπουλα... Κε ντο πολα πα ιν; απόπυ εκζέθαν σο μειταν;

— Τιάτα Μικόλα, τιάτκα Μικόλα!

— Πάτκο, πάτκο!...

— Τεμέτερον το κόκινον το βυδ έσπακσαν ι ινογορότνι...

Εγο ίνανατυν εστράβοςα με τι σαίταμ, σίτια εκιμάτον μεθιζμένος σο κειπιν απες...

Σι παλευ τι λαγερι τον τόπον εγυρέφτεν νέον λάγερ. Αρτυκ σόλια τα τθόρια εκάπνικσαν τανικσιάτκα τα πλιτας. Ι κοζάτζκες τρέχνε ανκεκα ένκαν τα κριμένα τα χτίνιατυν, τα κοσάριας, τα παπία, τα ιντιύεσκας. Πεζέσκυν τα φαγία, βδτορον το πόλικον τσιριζ σα τιγάνια.

Σο ποταμ κεκα δυλέβνε με τιν καρδιάν ι τιλχιαρ. Ανιθένε κε κα-
τιθένε ταξινάρια, πετυν ζον αέραν τα τσόδια. Αγλιγορυν ι κοζακ κε
χιτίζνε το γεφιρ, ντο έκαψαν ι μυατζιρ, για να προφτάνε, κε εφτάγνε
τελεφ τον τυςμαόνον

Σι στανίτσαν απες πα ι δυλία δυλία· εφτάγνε μοπιλιζάτσαν για
νέον στρατον. Τα ζτόλια απαν ζα όρόμια, αφιτσερ, με τα κνίςσκας ζα
ζσέριατυν, ι πικαρέι ετιμάζνε τα ζπίςόκια κε λαλυν κατα όνομαν τι νοβο-
πράντζυς. Ταφιτσερίον τα παγόνια στράφτνε ζον ίλεν κι κοζακ ζίτια τερού-
νατα κε ζίτια νυνίζνε.

— Ατζαίπκον δυλιάν, εκς, εφτα μίνας απ αδα κεμπρόστα ολοζδιόλυ
διαφορετικα έσαν τα πράματα. Σα πλόζσατια, ζα ύλιτςας, ζα περεύλκας,
ζόλια τα στανίτςας ζκοτομεντζς σφιτσερτζς έλεπες κε τσεριγμένα παγόνια.
Σα χύτορις, ζα ζτέπας, ζορμία έβρικαν τι κριμεντζς, εκυβάλλανατζς ζα
ζτανίτςας, εκζότονανατζς ζο κσίλον, εκρέμανανατζς κεφίνανατζς με τα ιμέρας
κρεμαζμεντζς, για να τρόγνατζς τα χορόναζ!...

Έναν χρόνον προτίτερα ερχίναζεν αφτο ι ιπόθεσι, αζυ επρόφταζεν
ζο τυρκικον το φροντ τα χαπαρ τι γιανκυς, ντο εκόκεν φοτίαν όλεν τι
Ρυζιάν.

Πίος; ... ντο; ...

Κανις χαπαρ κεςς. Αζυ εκζέθαν το μεζον ι πολςζεβικι, ι δίσα
εκζόθεν ας ολονέτερα τομάτια. Ιζαν ολ εκατοντάχρονα ντο ιποφέρναν
κεκατοντάχρονα κέλεπαν: τοφιτσερέυς, τι γενεραλέυς, τι ζαζειάτελυς,
ταταμαντζς, τι τρανυς τι τζινόθνικυς, πυ εκατίβασανατζς ζο τιαμιαλ. Κάθε
κοζάκς, με τατυνυ τα εκζοδα έτον ιποχρεομένοζ ναρματον νιχυ τριχυ
το πεδίνατ, για το τζαρικον τιν ιπιρεζιάν. Αν ίζσεν δίο, ιρία κε περιζό-
τερα πεδιά για τον καθέναν θα εκγόραζεν άλογον, αγερ, σπμυντιρόφχαν,
άρματα. Εκζόδεθεν ντο ίζσεν κε ντο κίζσεν, εκατίθαζεν ζο τεμελ το
νιχοκίριονατ. Κι αετζς πα ι κοζακία εφτόζσινεν, εριμάεν, εποζέφτεν. Ι
πλύςσι έπλεπσαν απανκες, εκινάμοζαν, εκέρδιζαν πλύτια κε μεγαλία, εκτοζσι
ενεθζίγαν, εκθάθαν.

Κεί κε θρυλιζ ι ζέστια. Ο ίλεν απογαμπιλον, καταςζχίστε το
χόμαν!

Κιανθρώπιαθε λέγνε:

— Αρον τεμέτερον το κράι, κράι κεθρίετε ζα τετράμερα τι γις!

Πεζ το φος με τάβαθα ακρογάλια, αινα τι θάλαζας ο πρόζοπον.
Κάποτε κάποτε ι τζιαλχαντι οκνιάρκα οκνιάρκα απλύτε ζακρογιαλ κε
χυρτζσοπαλεβ με τα τζαγυλόπα κε με το γυμ. Σιρία, ζιρία, χολιμπύνε
τοπζάρια.

Κε περαν θέμπεραν, όσον περ τομάτις, ατελίστον, ακόλοτον το πέλαγος, μαθιν θαθιν το χρόμαναθε. Αδα κι ακι χρισαφι θάλασα, χαντιλιάουνταν τομάτιας, κεπορις να τερίσατεν! Καπνίζνε τα παπόρια, έρχουνταν απο μακρα φορτόνε το κοκίνεμυν κιαφίνε ρον τόποναθε μάλαμαν.

Κιασι θάλασαν κιαδα πανίπσιλα θυνα κε κορφοθύνια, τα κορφάσατυν σα ρσιόνια φορεμένα.

Σα κιαφιστάνια τορμάνια, σα λανκάδια, σορμία, σα τιζιάνια, σα ρασσία κε σα ρασσοκόλια λογισ λογισ πυλία κι αμέτρετα θερία ακόμαν κι αγίκον θερίον άμον το ζουπρ, ντο κεβρίετε πυθεν αλυ.

Κε ρι ρασσι τα καρδιάς, απες κε κιάλο απες σα χόματα, σα κάγια-λόγια κε σα γονέας χάλκομαν κιασιμ, τζίνκος, μολιθ, γραφιτ κε διάργιρι κιάλια τι κοζμι τα μέταλα κε τα τζιοχάρια. Το νεφτ, τι γις το μάθρον τέμαν, τρεσσ άμον ποταμ, ρον πρόσοποναθε λόγισ λογιον ρένχια κε πλυμία.

Άμον τεμέτερον το κράι, κράι κεβρίετε σα τετράμερα τι γις! . . .

Κιάσα ρασσία κε πλαν κιασι θάλασαν κε πλαν στεπας ατελίστα, άκραν κέχνε, τελεμονιν κέχνε, ρινόρια κέχνε.

Θάλασαν κιαματιστον τα χοράφια τι κοκι, πρασινίζνε τα λιβάδια κε τα τζαίρια, τα καλαμοτζιορμάδες ατελίστα. Απρίζνε τα στανίτσας, τα χύτορες, τα χορία, άμον καλομινέσσια κικυθάκια, πρασινίζνε τα παχτζέδες, τα κεπία, ριράδας, ριράδας τα πσιλα, τα πιραμιδόκορφα τα καθάκια, κε σα κυργάνια ιπσιλα απλόνε τα πότζια τα φτεράτυν τανε-μόμιλος.

Χιλιάδας ριρία σα στεπας τα πρόατα βόσκυν γιαν γιανα κιαπανκέσατυν μιλιόνια ταλογόμιας κε τα κονόπια.

Τισςκιάδασατυν σα νερα βόσκυνταν σα τσαίρια αμέτρετα τα χτίνια, χλιμιτίζνε κε κατιβένε σορμία τάλογα με τα κυρίκιατον, αμέτρετα ταπόνια.

Απο πσιλα απογαμπιλον ο ίλεν κε κεί.

Τα γοσσεμένα τάλογα σα κιαφάλιατυν πσάθινα καπέλυς, ανκεν κρεμιύν ασι ίλενος τι δίναμιν. Τανθροπε πα πιος έχνε ανιχτα τα κιαφάλιατυν σαγίκον κερων, χατιρ κεφτάι ο ίλεν παθάνε ιλίασιν; Μαβροκοκινια ο πρόσοπον, απογαμπιλόνε τομάτια, κρύγιατε δινατον κιαφαλόπονος κε κρεμιύνταν. . .

Σόλια κες επάτερεν ι ζέστια.

Το κοταν γοσσεμένον τρία, τέσερα ζεβγάρια ζαιτοκέρατα θύδια, όνταν ρσικζ κε δεβαζ αδα κι ακι τα γολάρια, το γινιν εβγαλ ασι γις τιν καρδιάν γιαγλιν πασσιν χόμαν, πυ λες εσι χόμαν κεν μάθρον θύτα-

ρον εν, ας αλίφρο κε τρώγατο με το προμιν. Κε όσον θαθέα κίαν πάι το βαριν το κοταν, όσον κίαν παραχύτε το παρλάκον το γινιν ει γις τα κολφια, ανοφέλετον χόμαν κι θα εβγαλ. Γάτια γάτια τζερνοζεμ, παρθένος, τζερνοζεμ, μοναδικον ζον κόζμον τζερνοζεμ, το πάχοςαθε σα κάπια κες ος έναν σάζναν.

Κε ντο δίναμιν κε ντο ιλικ τατινεθι τι χοματι! Σίτια πεζ το πεδιν, αν έτιχεν κεκάρφοζεν ει γιν έναν κλαδόπον, τερικ εις χαπασαπ εδόκεν ενιακ, εφίτροζεν φυντοτον κε χαμαρτοτον δέντρον. Κιαμ τα σταφίλια, τα καρπούζζια, τα καθύνια, ταπίδια, τα ζερτελίδια, τα τομάτες, τα μαντζάνας κε πία θα λες, κε πία θαφιντζς! Κι όλια τρανα, κι όλια προτόφανα, κι όλια αφίσιχα.

Τοπλαέφκουνταν τα λίβια σα ραζζία, αποκρεμαλίουνταν απανκεκα σα στέπας, θρεζ με τα βετρας, πιν κε χορταζ ι γι κεπεκι αρχινα τι δουλιάνατ απσιματένεν ο ίλεν. Κι αρτοκ γομόνταν ταμπάρια, αποσταπιδόνε τα κελάρια κε μέρος πα κείς να θαλτζ τα γενίματα.

— Αμον ατο το κράι κράι ει γις τα τράμερα κεβρίετε!

Κε πίοσ εν τατινεθι τι κράι ο χοζιάίνον;

Τι Κοπανι ι κοζακ ιν ι χοζιάίναθε κε ίχαν εις ιποταγίνατον δουλτζ κε παραδουλτζ, όσον έσαν ατιν, ατόσι κε ι δουλεφτάδεςατον. Ι δουλ πα υκρανικα τραγοδίας τραγοδον, μιτριχον γλόζαν τατινέτερον πα το υκρανικον ι γλόζα εν.

Αδέλφια ιν αναμετακζιάτον τα δύο τα έθνη πα, ας έμορμον τιν Υκρανίαν εκότζεπσαν κέρθαν κε ι διάτον.

Θελιματικα κεφέκαν τιν Υκρανιάνατον. Εκατον πενίντα χρόνια εμπροστα εδέκζενατς αζιν πατρίδανατον ι τσαρίνα ι Κάτκα. Εχάλασεν α ε το ελέφτερον το Ζαπορόζζικι Σετζ, εγάτεπζενατς επεκι κεχάρτζενατ, αυτό το κράι τάγγεν κε τανίμερον εκίνο τον κερον. Εκζεσιναν ι Ζαπορόζζικι δάχρια έματα, εροθίμαναν τεκσομ τιν Υκρανιάνατον. Ντο ίδαν κε ντο ιπέφεραν πρότα κι αρχικ σατο το κράι. Χιλιάδες επέθκναν αζον πσίχον, ασι χαβαν κι αζάλα τα αρόστιας, γεροντάδες κε νέι, αγυρ, γαρίδες κε πεδία. Αζέναν σο μέρος ταρόστιας, αζάλο τα τζερκέζικα τα κινζζάλια κε τα μολιβέας. Εμαν έσταζεν ι καρδιάνατον, όνταν ενθιμούσαν τιν πατρίδανατον. Με τα έματα κε με τα ιρδόματα, χορικ χατζιάτια κε εργαλία, εμ αντίκρι να πέρνε τανίμερα τα θερία, τι τζερκέικς κε τα θανατικα ταρόστιας, εμ να καματίζνε χόμαν, πυ ας εγέντον ο κόζμον κίαν αλετρι πρόσοπον κίδεν!

Ατόρα όμοσ;

— Ατόρα άμον κιατο το μέρος, μέρος στον κόζμον απαν κερβρίετε!
Ατόρα ατυπαν κρύγνε κε πέρνε, για τατινεθι τα πλύτια κε το χό-
μαν γινετε το κακον!

Νενκαζμεν ασιν εφτοσσίαν κι ασιν ανεϊσετίιν, εκσίεν ατοκες ο λαος
ασα γυπέρνιας τι Χάρκοβας, τι Πολτάβας, τ Εκατερινοσλαβι τι Κίεβυ,
εγδιτι, τζιρτζιπλαχ, με τα πεδιά κε με τα γαρδέλιατυν, εταυτέφταν σα
ετανίτσας, άμον πιναζμεν λικ, εκόνεσαν τα δόντατυν, επεγαμπίλοςάν
τομάτιατυν, θέλνε κιατιν μερτικον ασο θερχιλιν το χόμαν.

— Γιαγμα γιοκ, χόμαν κεν! . . .

Κε ανανκάσταν να ειπένε πατρακ σι κοζακίον το ριαντζιπιαρλυκ.
Ονόμασανατς „ινογορότνι“. Αςόλια τα μερόθες έ:πινκσανατς ι κίζακ
τα πεδιάτυν κερίαν να μαθάνε σα κοζάκικα τα σκιλία, εγδόναν διπλα
κε τριδιπλα το πετσίνατυν, για έναν πιθαμιν χόμαν, για έναν χάταν,
για έναν κειπιν, εφόρτοναν σι ράσσιανατυν όλια τι βασιλιάς τα δορίματα
κε τα γαριαμιάτια, έπεζαν, εμαιταπλάεθανατς εκόλτσανατς „πίσοθι τυσσι“
„τζιγα γοστροπούζα“ κε „χαμζελ“. ¹⁾

Ι ινογορότνι πα, καματερι κε ινατ, επιδις κε χόμαν κίχαν, επίζ-
μοσαν σα τέχνας, σαλισσθεριςς, σι μάθισιν κε σι στυδιιν κε για να εκδι-
κόνταν, ονόμαζαν τι κοζακς „κυρκυλ“, „κακλυκ“, „πυγατς“ . . . Το γα-
ριαζ κε τιν έχθριταν επερίσεβεν αναμετακζιάτυν κε το τσαρικον ι κιβέρ-
νισι, ι γενεραλέι, ι αφιτσερέι, ι πομέσσετζικι, πυ με εφχαρίστισιν ετέρναν
σειρ κέκςσιναν ελαδ απαν σι φοτιάιν.

Το μέρος θερχιλιν, έμορφον κε παντέμορφον, έτρογενατο όμος ι
χολι, ι κάκιτα, το γαρεζ κε το τυσσιμανλυκ.

Εθρίυνταν όμος κε κοζακ, εθρίυνταν κε ινογορότνι, πυ αλιότικα
φέρκυνταν αναμετακζιάτυν. Αρχοντάδες ι κοζακ εφτάγνε ιπόλιπσιν τινο-
γορότνις, πυ επλύτεναν με τα ιτογλιτλόκια, με τα κλεπσίους κε με τιν
„κάμασιν“. Ατιν ενικιάζνε χαμελέτες, πέρνε στον αρέντον χόματα ασι
κοζακς, καματίζνε τεφτοχους τινογορότνις, έχνε χρίματα σα πάνκας, αγ-
ράζνε κε στίλνε σιν Εβρόπιν σιτίρα. Τιμυν ατυνους κε έχνατο σιν ιπόλι-
πσιν ι κοζακ, πίοσ έχνε τα σιδεροσσκέπαγα τα γινάχα, τίνος αμπάρια
ιν γομάτα κε παραγομάτα ασο κοκιν. „Ι κορόνα τιν κορόναν κι κυδιζ“,
λέι ο λόγος.

1) Όλια ατα ιν ιβρισίας συχρανικον τιν γλόσαν

*

Σειρίζνε, τραγοδούν κε λάσκουνταν σα ύλιτσας ι κοζακ, με τα μα-
χροτιάκια τα ιζερχέςκας, τα παπάχατυν απαν σο γιαν. Αλ καθαλαρέι,
ζυμόνε τι μαρτι τα τζαμούρια κ ι τοναγμα αντιβοα σα υράνια. Ντό εν,
πράζνικον μι εν;

Κρύγνε τα χαμπάνας, αντιλαλυν τα χύτορις κε τα χορία. Τα κε-
ριακάτκατυν ολ φορεμεν, κοζακ, ινογορότνι, κορίτσια, παλικάρια, νιφάδες,
πεδία, γρεάδες, γεροντάδες εκσσίγαν σα δρόμια.

Λαμπρι μι εν, ντό εν;

Τρανον πράζνικον εν, όχι όμως ποπαδίον πράζνικον, αλα ανθρο-
πότιτας πράζνικον· πράζνικον, πυ χιλιάδες χρόνια κίδενατο ο κόσμον.
Το πρότον, το ροστον το πράζνικον, αςυ ενεπλάστεν ι γι κιαν.

Κάτο ο πόλεμον! . .

Ι κοζακ φιλυν τέναν τάλο, αναϊλιάσκουνταν τinoγορότνίς, κι ατιν
ατυνυς, φιλιούνταν, αγαπίουνταν. Κεζακ άλο κιν, ινογορότνι άλο κιν. Ολ
αδέλφια, ολ γράζζτανι ιν. Εχάθαν κ ι „κυρκυλ“, εχάθαν κι ι „πίσοβι
τυςσι“ ολ εγένταν γράζζτανι.

— Κάτο ο πόλεμον! . . .

Σον φεβρουάριον απες εκατίβασαν τον τσάρον, ρον Οχτόβριον κατ
εγέντον έναν θάμαν ρι Ρυζίαν απες. Κανις κικσερ ροστα, ντό έτον ατο,
ντό εγέντον, ρολονότερον όμως τιν καρδίαν εσάρεπσεν το:

Κάτο ο πόλεμον! . . .

Ατο καλα επεγρικίστανατο ολ.

Γιλάμια, γιλάμια τα πόλκια εκλόσταν οπισ ασο τύρκικον το φροντι
το κοζάκικον ι καθαλαρέα τι Κυπανι, ι πλαστוני, τα ινογορότνι τα πεζικα
τα πόλκια, το πυροβολικον. Ερθαν ρο Κυπαν, ριν πατρίδανατυν, ρα στα-
νίτσαζατυν, κεντάμαν εκοθάλεσαν κε τιν τζιοπχαναν, τα πολεμοφόδια
τα οπόζιατυν. Σον δρόμον εκατερίμακσαν τι θότκας τα ζαβότια, τα εκλάτια
Αλ έπαν κεμέτσαν, έκαπσαν τα τζικάριατυν, εφυρκίγαν ρι ρπιρτι τι θάλασαν
Κε πιος επέμναν ραγ ρελιμ εκλόσταν ρα ρτανίτσας κε ρα χύτορις. Σο
Κυπαν εγυρέφτεν ροβετικι κιβέρνιςι. Εκςσίαν εργατ ασα πολιτίας, ι μα-
τροζ ασα πατυρεμένα τα παπόρια, κι απατυνυς έμαθαν νιχυ-τριχυ ντε-
γέντον ρι Ρυζίαν κε τι Κυπανι ο λαος. Απατυνυς έμαθεν το ροστον κε
για τι πυρζζυάδας, τι πομέσστζικυς, τι αταμαντς κε το ισαρικον τιν κι-
βέρνιςιν, πυ έτόν ι ετία τι έχθριτας κε τι γαριαζι ανάμεσα ρι κοζακς
κε ρι ινογορότνις κε ανάμεσα ρα διάφορα εθνικότιτας τι Καφκάσου. Κι
αρτυκ ερχίνεσαν να κυλίζνε ταφιτσερίον τα κιφάλια, να θάλνατς ρα ρα-
κία κε να κρεμίζνατς ρο νερον. . .

Όλια καλά, άμα τα χοράφια πα θα σπέρκυνταν, κερος εν. Βρεσσία εδρεξαν, ο ίλεν καντιλιζ, το υραζζάι με το παραπαν θα εν. .

— Κερος να μιριάζομε το χόμαν κε ναρχινόμε να λάμνομε κε να σπίρομε, ίπαν ι ινογορότνι.

— Πος, πος, να μιριάζομε το χόμαν μετεσας; Ερθαν κεπέμναν ι κοζακ, εμαθρομελιανίαςαν τα προσόπσατυν.

Τι ρεβολιούτσιας αδελφοσίγια κε ι χαρα επέρασεν.

— Να δίγομεσας τα χόματαμυν; γιαγμα γιοκ!

Ελακσαν ι κοζακ πολιτικιν, άλο κεςκότοσαν κε κεκρέμασαν οφιτσερτς κε γενεραλέυς. Εβραν κι ατιν κερων, εκσέβαν ασα τριπία κι ασα κριπσόνασατυν κερχίνεσαν αγιτάτσιαν ανάμεσα ει κοζακς για το σίμφερονατυν.

Κρύγνε τα καρδίαςατυν, ομνυν κιορκίσκυναν, πος ι πολςσεβικ ο σκοπόσατον εν να πέρνε όλια τα χόματα ασι κοζακίον τα εσέρια κε να δίγνατα τι ινογορότνις. Τι κοζακς, πίοσ κι γίνταν ραζίδες, θα στίλνατς σο Σιτιρ κε το βίονατυν θα δίγνατο τι ινογορότνις.

Επέρεν άπειμον το Κυπαν, ι γιανκυ δουλεβ αποφκακες· σορμιά, σα κρεμος, σα καλαμόνας, σα παραγκόνια τι στανίτσας κε τι χύτουρις.

— Αμον τεμέτερον το κράι, κράι κεβρίετε σα τετράμερα τι γις.

Κσαν εγένταν ι κοζακ „κυρχουλ“, „κακλουκ“, „πυγατζ“, κ ινογορότνι „πίσοβι τύτσι“ κε „χαμσελ“.

Το γρι, γρι ερχίνεσεν σο Μαρτ απες σα δεκαοχτο τι χρονίας. Ετράνινεν εγέντον μεγάλον κακων. Αθγυσι, ο ίλεν όταν ίσα ίσα εβρίετε ει δόκσανατ, κεί κε χασσεβ κε το τοζ άμον δίσα ρεκεπαζ όλεν το κράι

Ενοίτε τι Κυπανι το ποταμ αποκάθενκιαν σο ρασσιν κι κλόσσεκετε καμίαν, κε τα περαζμένα πα περυν κι άλο οπισ κι γιρίζνε. Σο τζεστ άλο εμπροστα σαφιτσερτς κι στέκνε, όπος το παλεον ι κοζακ, κάποτε πα αγροτερόνατς, γιατι διμύνταν ντο ίδαν κε το έσειραν ασον πρόσοπονάτυν, διμύνταν κε πος ίχανατς αφκα σα ποδιάριατυν, σιν αρχιν τι ρεβολιούτσιας. Αλα, ασυ εκσέβεν τι χοματι ι μιασιαλια κιαν, ακύγνε τοφιτσερτς κε εχτελυν τα προσταγάσατυν...

Τακσινάρια ανιθένε κε κατιθένε ει ποταμι τιν άκραν, τα τσόβια λανκέβνε σον αέραν, το γαφιρ, ντο έκαπσαν ι μυατζιρ εχτίστειν γενιτεν Αγλίγορα, αγλίγορα επέρασεν το κοζάκιον ι καθαλαρέα κε ι πλαστυνι κε τρέγνε να προφτάνε κε να γριλέβνε τι κόκινυς.

VII

Τσιρίζνε ταραπάδας, ι σολτατ σίτια παν κε σίτια γονυσεσέβνε, τα εσέριατυν παν έέρχυνταν. Τινος τομάτια πρσζμενα, ταλυνο το μιτιν

μαβρομέλανον κοκίμελον. Τινος το γναφιν εζάροκσεν, ταλυνυ το κιφαλ δεμένον. Χυλιασι κανίσατον σαγλαμς κεπέμμεν, χορις σίχνας κε γυρϋδία.

— Τι εσκιλ το γιον έναν εδόκατον απες σα έμπσιχα, επετσυχαλίεν κεπέμμεν.

— Τεμον εσένκα το κιφάλνατ ανάμεσα σα ποδάριαμ κερχίνεσα ναλονίζο σι ράσσιαν κε σον κ.. με σιχόρισιν. Εθυριάστεν τι τσύνας ο γιον τάσσεμα τα κρέαταμ κε θαχπάνιατα...

— Χα, χα, χα, χο, χο, χο! — Εγγιλέφταν σα γέλτα ι' σολτατ.

— Νέπρε, κε ντό τζιοαπ θα δις ατόρα τι γαρις;

Λεν κε γελυν κι ατζαίπκον φένετιας, πως αντι να σκυτόνε τέναν τάλο με τα βιντόφκας κε να τιασεβνε με τα εστίχια, εγγιμάλοναν άμον εσκιλία κεκοπάνιζαν τέναν τάλο με τα μύστας κε με τα λάχτας

Εκσετάζνε τεσαρτε κοζακς, τίναν επιάσαν εχμάλοτυς.

— Ολαν, ζαγάρια, ντέρθεσας κερχίνεσετε με τα μύστας. Βιντόφκας εστίχια κίςσετε;

— Μεθιζμεν κοστέλια έμες κι ο μεθιζμένον ας εφτάι κικσερ.

Ι σολτατ, εντόκεν σο νύνατυν ι βότκα, έχτρεψαν τομάτιατυν, επικνοκώρτεσαν.

— Κε πυ έβρετιατο;

— Σο ιστερνον τι στανίτσαν ασο χόμαν εκσένκανατο οφιτσερ ικοσπέντε βαρελόπα. Ιμπορι ας Αρμαθιο ένκαν κέκριπσανατο τεμετερ, όνταν επάτεσαν τι θότκας το ζαβοτ. Οφιτσερ έτακσανεμασατο, αν θα πέρομε τι στανίτσαν. Εμισ πα ίπαματς' πρότα δόστεμας τι θότκαν κι ασι στανίτσαν τι κόκινυς άμον κοζάρας θα διέχοματς. Εδόκανεμας απο διο ποτίλκας, έπαματο νεστικι κεχάσαμε ταχύλνεμυν. Εκρέμαμε τα βιντόφκας κεχοβλάεψαμε με τα μύστας.

— Σβόλοτζι, μυχτερι—λεί ίνας σολτάτος κι αποπονίετε να κατιβαζ τι γυνταχέαν σι κοζάκονος τα μυντσύρια.

Εκράτεσαν το εσέρνατ.

— Ντέφτας; Ντό καταγιατ έχνε ατιν, οφιτσερ εσεβαν σο έμνατυν.

Σιν καμπιν τι στράτας εσένκαν τι κοζακς νανίγνε το κινον το ταφίνατυν.

Ακραν κέγνε τοπόζια' πάγνε σι σιραν, δεκάδας βέρστια, εσσεπαζμένα ασο τοζ. Απαν σα οπόζια σιντάραγα μακσιλάρια, τυρμούχυς, δικρόνια, ιφτιάρια, κοβλάκια. Στράφνε αινάδας σον ίλεν αντίκρι κε σαμοβάρια. Ανάμεσα σα μακσιλάρια, σα γιοργάνια, σα λόματα, σα κόρκια, πεδι κιφαλόπα, κάτας υτία κε σα πλεχτα τα καρζίνκας κακανίζνε κοζάρας.

Αποπισ ασα ποβόζκας πάγνε δεμένα χτίνια, εσκιλία, τα γλόσασατυν έναν πιθαμιν εχς. Τσιρίζνε κε πάγνε ταραπάδας παραφορτομένα. Ι μυατζιρ εστίθακσαν απαν ιντιαν έρθεν ριάστια, όνταν εφέκαν τα χάτασατυν κέφιγαν για να γυρταρέφκυνταν ασι κοζακς.

Πρότι φοραν κεν, ντο δοκιμάζνε ι ινογορότνι το μυατζιρλук. Προτίτερα πα εγένταν κάμπουσα επανάστιας τι κοζακίον απαν ει Σοβετικιν κιβέρνισιν, πολα όμος κεκράτναν διο, τρία ιμέρας κεπεκι επρόφταναν ι κοκινι, εβάλναν τάκσιν σα στανίτσας κεκλόσκυσαν οπισ κε ι μυατζιρ.

Ατόρα κεπόρεςαν αγγίγορα νχ πέρνε τι καχυ τεμπροστα. Δίο εβδομάδας κε περισσότερον εβρίυνταν ι μυατζιρ ει στράταν κι αναφαγαν επρόφτασαν κεπέραν για ολίγα ιμέρας. Ασιν ιμέραν σιν ιμέραν αναμένε να κλόσκυνταν οπισ εοσπίτιατυν, κι ατιν όσον πάι κε περισσότερον απομακρίνε. Ι κοζικ έγριναν εγένταν θερία, ας όλια τα μερόθες μάβρα χαπάρια έρχυνταν. Σα στανίτσας, σα χύτορις, παντυ διζελίτσας, κρεμάνε τινγοροτόνις. Τελεμονιν το κακον κεσσ, κι άτζαπας σα πία χάλια εβρίετε το νικοκίριονατυν ντο εφέκαν απες ει μέσεν;!

Τιζεμένα ει σιραν τσιρίζνε ταραπάδες, τα ποβόζκας, τα φυργόνια, στράφτνε σον ίλεν ταινάδες, σα μακσιλάρια ανάμεσα λαίσκυν ανκεκα πεδίον κφαλόπα κι ασι στράταν κε παράστρατα πάι κε ο λαος κε ι σαλτατ, άταχτα κε χορις σιραν, ασα χοράφια, ασα ποστανλύκια κι ασα παχζέδες ανάμεσα. Κι απ όπου περυν, άμον ζαραντζα, τιδεν κι αφίνε, νε καρπουζ, νε καβυν, νε κολονκίθια κε νε ζίμιςσκας. Νε ρόταν, νε παταλιον νε πολκ χορίστε, όλια εταράγαν εγένταν σατριασσιανιν. Πάγνε, ο καθένας, όπος τιχεν, κε όπου κυθαλόνατς τα ποδάριατυν. Αλ τραγοδυν, αλ ταβίζνε, αλ βλαστιμυν, αλ νισταγμεν, εκάτσαν απαν σα ποβόζκας κε λαίσκυν ανκεκα τα κιφάλιατυν.

Για τον κίνδινον κε για τον τυςζμάνον κανις κι νυνιζ κι ότε τι κομαντιρτς λογαριάζνε. Κιαν δοκιμάζνε κάπυ κάπυ ι κομαντιρ να οργανόνε, να βάλνατς σιν τάκσιν, νε κηρ κε νε μάναν αφίνατς. Τα διντόφκας κατακέφαλα σομίατυν, τα κοντάκια αποκαθενκιαν, τα τζιπούχα σα στόματατυν τραγοδυν άπρεπα κι ατιαπσίζκα τραγοδίας.

— Κόπςτιατο — λέγνε τι κομαντιρτς, — τα παλια τα κερνς επέρασαν.

Ατυ ει βαβιλονίαν απες πάι κι ο Κυζζουχς. φυρχιζμένος ασοκακόνατ επινκ απαν τιν καρδίανατ. Γλιτομονι κεν αν προφτάνε ι κοζακ ολτς θα δεβάζνε σο επαθιν. Τομούτια όμος πα κι κοφτ, λεί απέσατς: „Όνταν θα ζυμον ο κίνδινον, άνταν θα ταγιανεβ ο θάνατον, ιπάκοι

κε με τιν τάκzin θα πέρνε αντίκρι τον εχτρον όπως επίκαν οπρε. Φογόμε-
όμος αργά θα εν“ Κε απέσατ εθέλνεν αγλίγορα ναρχινα ι τρεβόγα.

Πάι ο λαος, άμον χαλαρόδια ντο βοα άγρια. Πάγνε εκιν, πίοσ εγέν-
τάν τεμοπιλιζάτσια ασο τσαρικον το στρατον, εκιν, τιναν επίκεν μοπι-
λιζάτσιαν ι Σοβετικι κιβέρνισι κε ι εθελοντάδες τι κόκινυ στρατυ, τε-
χνιτ ι περισότερι, θαρελάδες, τιλκιαρ, χαλαιτζίδες, τογραματζίδες, σαπό-
ζζνικι, παρικμάχερι κε παλυκτζίδες. Ινογορότνι ι πλέατυν, δουλεφτάδες
πυ ι Σοβετικι κιβέρνισι ένικεσν τομάτιατον κεμάτσενατς ποσ ατιν πα
ανήτροπ ιν, έχνε ανθρόπινα δικεόματα κε μερτικον εανθροπινον τι ζοιν. Ι
καταγόγιατυν, ι περισότερι ασα χορία, εφέκαν τα τέχνας, εφέκαν το νι-
κοκίριον, εφέκαν τοσπίτιατυν, τι ζοίνατυν θέλνε να γυρταρέβνε. Αρχο-
ντάδεςατυν, ι ζομερι, οφιτσερέι, ατιν επέμναν, ατυνυς ι κοζακ κι πιράζνε.

Με τι μυατζιρτε εντάμαν πάνε κε κοζακ τι Κυπανι, με τα μα-
κροτιάκια τα τζερκέσκας κε τα παλικάρια τάλογατυν. Ατιν τυρσεμαν κιν,
ατιν αδέλφια, ρεβολιυτσειονέρι ιν, ας εφροσσιακον τιν κοζακίαν, ι περι-
σότερι ασεκινυς, πιοσ εγίρτσαν ασο φροντ. Σι φοτιάν κε ζον θάνατιον τι
πολέμω απεσ επιάσεν ειν καρδιάνατυν τι ρεβολιύτσιας ι φλόγα. Εσκατρον
αποπισασο εσκατρον με τιν τάκzin πάγνε ατιν απκν εάλογατυν, σο γε-
νικον τιν βαβιλονίαν απεσ. Σα μαλυζζιάρκα τα παπάχατυν κόκινα λέν-
τας, δεμμένα απο εσέρια αγπιμένα, τι διντόφκας σομίατυν, περλαζέβνε
ζον λεν τασιμοεσκέπαστα τα κινζζαλια κε τα επαθίατυν.

Πάγνε κιατιν με τι ινογορότνισ εντάμαν, θα πολεμυν με τι κινύ-
δας κε με ταδέλφιατυν. Βίον, θρίμαν, οσπιτ εσσιαν, ίντιαν ίχαν κε κίχαν
όλια εκρέμσανατα ει τίχις το έλσοσ. Πάγνε ι κοζακ, ελιας να τερίσατς,
απαν εάλογα, με τα κόκινα τα λέντας εα παπάχατυν, πάγνε κε τρα-
γοδυν με τα νείκα κε τα δινάτς τα λαλίασατυν οκρινικα τραγοδίας.

Ο Κοζζουχς τερίατς κι καρδιάτ χορολανκεβ ασι χαραν „πράβο, πε-
δία, τομούτια όλια εσεασ ιν“ λέι απέσατ.

Σεέρτε ασέναν σο μίροσ κι ας αλο ι καρδιάτ περτζαλαέφικετε όνταν
τομάτνατ χοριζ εα λίβια τι τοζι ανάμεσα τοκσιπόλτς κε τι τζιρτζιπλάχς
τιγογορότνισ τι εαλτατς ταδέλφιατ τα καρδιακα, τι ετυδιάτ το ετυδ, τε-
ματιατ το έμαν.

Άμον ιεσκια ι ζοίατ έρτε κε διαβε ις ομάτιατ εμπροστα εινιθι-
ζμένον ζοι τι ετέπαε, δουλία ασον πυρνον υς το βράδον, πίνα, αγραμα-
τοσίγια, σκοτινασέα. Ι μάνατ νείσα, ασα εύφρασ αδλάνια ο πρόσεποσατς
κε τα πεδία τέναν ειν ανιάλιαν, τάλο ειν ποδεσανατς, τάλο σο εσερ κε
τάλο αποπίσατς. Ο κίρτσατ απο μικρον πεδιν πιτρακάε, τι ετυδιάτ τον

εμαλον ερύφσαν ικοκίρ. Δύλεψον, σκοτυ κε σιν άκραν νε χυλιαρ κε νε καρναλ.

Εκς χρονον ο Κοζζυχς εσεβεν τζιοπανίτσος σο χορίονατ. Ι στέπα, τορμάνια, τορμία, τα χτίνια ντο ερίάζεν, ατο έτον ι μάθισιατ.

Ανιχτομάτκον, προκομένον πεδόποιν, επέρανατον απιταχτερσι λάβκαλατ, ίνας κυλακς. Σι λάφκαν όντας, έμαθεν κε να δεβαζ κε να γραφ-Παλικαρ, επέρανατον σο στρατον. Σον κερον τι πολέμου εδρέθεν σο τύρκικον το φροντ...

Πυλεμέτσικος, αμον ατον, άλως σπάνια εβρίετς. Σα ρασιία κε σα γιαζία παντυ επροφτάνεν με τιν καμάντανατ. Ολόκλιρον τυρκικον τιβίζιαν έρθεν απάνατ κε τιδεν κεπόρεσεν νεφτάι. Θεριζ με το πυλεμέτον κιφάλια, όπος εθέριζεν με τιν κερεντιν τα χορτάρια, το έμαν υς το γόνατον, τυρκικον έμαν ετον κε αγλίγορα ενέςπαλενατο.

Για τιν παλικαροσίνιαν κε για τα αντραγαθίιασατ, έστιλιανατον να μαθαν σι πραπορτσικίον το σχολίον.

Δίςκολον εν ι μάθισι κε προπάντον όνταν περυν τα χρόνια. Τσακον το κιφάλνατ ο Κοζζυχς σα διβλία απαν. Ι ιπομονίατ βυδι ιπομονι, ενίκεσεν, εδόκεν εκσετάσις κε... κε κέβρανατον ικανον. Ι οφιτσερ ι διασκάλιατ, ι γιύνκερι πέζνε, μαιταπλαέφνε, προζονιδιάζνατον:

— Ο μυζζίκον, ο παλεχορέτες, ο εβόλοτζιον, ο χοντροκέφαλον, οφίτσερος θελ να γίνετε! — λέγνε κε γριλέφκυνταν ασα γέλτα ι οφιτσερ κε τα πεδάρια ι γιύνκερι.

Λαλίαν κεβγαλ ο Κοζζυχς, άμα ο θιμον βραζ απέσατ, να τρόγιατς κι χορταζ. Εστιλιανατον οπισ σο πολκ, επιδι τάχα έβρανατον ανίκανον για μάθισιν.

Κσαν ο πόλεμον, τα οβίδας, τα έματα, ταναστενάγματα, ο θάνατον σο κιφάλνατ απάνκεκα κάθαν όραν κε στιγμιν κε το πυλεμέτον σιν ενέργίαν, θεριζ τον τυςσμάνον. Απες σι φοτίαν, σα έματα, με τον θάνατον, πυ παραστέκιατον κι νυνιζ για τίναν όλια αφτα τα καχα. Για τον τσάριν, για τιν πατριδαν, για τιν ορθοδοξίαν; Δισοτα ατα ολα. Ο σκοπέσατ εν να γίνετε οφιτσέρος, να μι ακύι άλο τα γονκίζματα κε τα ψιχομασσέματα, να μι ελεπ τα έματα, να γυρταρέφκετε ασ ατο το τρανον τιν κόλασιν όπος εγυρταρέφτεν ασο τζοπανλυκ κεπέρασεν σο πακάλικον, απιταχτερ. Ατάραχος σα σραπνέλια κε σα μολίβια αναμετακσι, θεριζ τανθροπς με το πυλεμετ, οσαν να έσαν στάσιια κοκι.

Δέφτερι φοραν έστιλιανατον σο σχολίον, να περ διπλομαν πράπορτζικυ, γιατι σο στρατον χριάσκυνταν οφιτσερτς κι' ατος ζατι χορις διπλομαν πα

οφιτσερίον δυλίαν τερὶ κυμανταριζ μεγάλη στριάτια κε νικιτις κε αστρο-
πρόσσωπος πάντα εβγεν σόλια τα μάχας, πυ περ μερος. Ι σαλτατ αγαπού-
νατον, ακύγνατον, τζίνκι απατυνυς εν, χορέτες εν κιατος ριαντζιπιαρτς κε
με τατον τον άσσεχμον τον θρασοχομένον, έτιμι ίνε να λανκέβνε κε σε
φοτιάν απες. Αιζαπας για τον τσάρον, για τιν πατρίδαν, για τιν ορθε-
δοχσίαν; Ιμπορι στο πα να εν. Αλα το κριότερον εν το ότι αν φέβνε οπισ,
αναμένιατον το ραστρελ κεπεκι εν έναν κιάλο: με τατον τον γυρδο-
πρόσωπον, τον τζιβαλτζοματ, τατινέτερον τον άνθρωπον, κάπος με γα-
βεςλук κε με εφχαρίστισιν προτιμυ να λανκέβνεαπες σιν πιστ τι φοτίας.

Ντο δυσκολίας κε ντο σκυτύρας εςς ι μάθικι! Τα δεκαδικα κε τα κλα-
σματικα τι αριθμητικισ αδέβατον ρασσιν φένταν σομάτια τι Κοζζουχ. Για
τατον εφκολότερον φένετε να πολεμα με τον θάνατον, σα πυλεμέτια κε
σα κανόνια ανάμεσα.

Ι οφιτσερ, τίνος τα κιφάλια το σχολίον εγόμοσεν με χρίσιμα κε το
περισότερον με άχριστα πρ.γματα, κάπος εν κε σον κερων τυ πυλέμου το
περισότερον σο τιλ εβρίυνταν. Ονταν βροντυν τα κανόνια κε σσιριζνε τα
μολίβια, ι οφιτσερ, πυ έχνε τα μέσα, ολον σο τιλ μερέαν τερὶ τομάτνα-
τυν. Κε για όλτς πα τεα εβρίετε χρίσιμον εργασία σο τιλ.

Ι οφιτσερ, ι διασκαλ τι σχολι κ εκιν πυ έφιγαν ασο φροντ κε κοπρο-
σκιλιάζνε σο τιλ κσαν ερχίνεσαν:

— Ο μυζζίκον, οφτιρέας, ο σβόλοτζον, ατος ατον κι τερὶ οφιτσεράς
θελ να γίνετε! Ατος εσένκεν κα το κιφάλνατ, επολέμεσεν, έμαθεν ντο
έπρεπεν να μάθαν. Εικσέτασανατον κε... κε κσαν έβρανατο ανίκανον, κέ-
στιλαντον οπισ σο πολκ.

Κσαν πόλεμος, κσαν βροντυν τα κανόνια, σπάνε τα σραπνέλια, τα-
τατίζνε τα πυλεμέτια, ο θάνατον εσάρειπσεν ας όλια τα μερόθες. Απες σα
έματα κι απες σε φοτιάν σάνκι σε κιρύατ το χοραφ εβρίετε ο Κοζζουχ.

— Με λογαριαζμον μυζζίκος, με κιφαλ, παλικαρ, ιπομονιτικος, πιζ-
ζματαρτς, σόλια προφταν, ολα καταφερ. Ικρानος ντο εν πελνιν εφτά,
το κιφάλνατ τιорткесселιν, τ' οματόπατ τζιβαλτζύζια.

Γιατατα τα χάρτατ κε τ αντραγαθιάσατ σον πόλεμον, τρίτιν φοραν
το φροντ έστιλενατον σο σχολίον.

Ι οφιτσερ κε ι γιύνκερι τεκινέτερα:

— Κσαν έρθεν ο μυζζίκον, ο σβόλοτζον, ο φτιρέας...

Κε κσαν έστιλανατον οπισ ανίκανον για μάθισιν.

Σο σσταπ ερεθίσταν, επρόστακσαν:

— Να εφτάτιατον, το δίχος όλο πράπορτζικον, οφιτσερ λιφτι ν.

Κε θέβσα λιφτι θα ιν' αλ ζον πόλεμον εχάθαν κι περιζότερι έφίγαν κερέβαν σα τριπία σο τιλ.

Με τα μαιτάπια κε με περιφρόνισιν εδόκενατον επιτέλους δίπλομαν πράπορτζικυ. Εκλόστεν κι ρότανατ, με τα τζίνια σομιάτ.

Εμ ζσέρετε κε εμ λιπάτε:

Σζέρετε γιατι επιτέλους επίκεν τεφκιάρνατ, με τα πολα τα κόπυς, κε το υπεράνθρωπον τιν εργασίαν, λιπάτε γιατι τα παρλάκα τα τζίνια εχόρτζανατον ασι ζιντρόςατ τι μυζζικς, τι ριαντζιπιαρτς, τι ζολτάτας.

Εχορίεν ασι ζολτατς κε ζαφιτζέρυς πα κι ταράζνατον. Επέμνεν απες κι μέσεν, μον κε μοναχος

Ι οφιτζερ κατα πρόσοπον άλο κι τολμυν να ονομάζνατον „μυζζίκον“ κε „εβόλοτζ“, αλα σα κομπάνιασατυν, σα στολοβόι, σα παλάτκας, όπυ τοπλαέφκυνταν τρι τεσαρ με τα τζίνια, ατον κανις κι γιανασσεβ. Χορις λόγια με τοματέας κε με τα φερσίματατυν „εβόλοτζ“ πα λέγνατον κε όλια πα.

Ο ίδιον πα κι θέλιατς, αποπες ι καρδιάτ μισατς, να τρόγιατς κι χορταζ. Εκτος πυ μισατς, περιφρονιάτς κέλα. Κε αφτο το μίζος κε ι περιφρόνισι κε το μεράκνατ, ότι εχορίεν κιασατυνυ τανθρωπς, εζένκεν έναν χριάδαν κε αδιαφιρίαν ζιν καρδιάνατ, επίκενατον να μισα τιν ζοιν. Χορις λογαριαζμον πλέον χύτε απες κι φωτιάν τι πολέμου, πεζ με τον θάνατον, κάθαν οραν κε στιγμιν...

Αναχάπαρα ο κέζμον εκλόστεν ταπαν αφκα. Τ Αρμενίας τα θουα, τα τύρκικα τα τιθίζιας, ι ζολτατ, ι γενεράλέι ολ εχπαράγαν, ντο θάμαν εγέντον! Εκόπαν τι θιντάφκας τα λαλίας, τι τυπι τα βροντέματα, τι πυλεμετι τα τατανίζματα. Αμονιζμος κατ εγέντον, εκατέσπασεν ι γι, κιασο ζςκίσιμον άπες ελάγκηπεσεν έναν κατ αγνον κε θαμαστον, ντο κέλεπαν ανθρωπ κε ντο εζίνεν απες κιαλαπες σα ζκοτίας. Τόνομαναθε κανις κικσερ, κε όμος, όνταν εφυρλάεπσεν εκς κεβρέθεν σο φος τις ημέρας, τερις εσι έναν απλον, έναν ολοφάνερον πράμαν, ντο έπρεπεν να γίνετε κε εγέντον.

Εκςσίγαν σο φροντ, ασα ζαθότια κιασα φάπρικας, ζαιφ κε κίτρινα τα προσόπσατυν ανθρωπ κερχίνεσαν να ζςκίζνε κε νανίγνε περιζότερον τι ραγμάδαν. Κε ασι ραγμάδαν απες εκσέθαν ζσιλέχροια εχθριτας κε μίσι, τζαφαλαέματα λαυ, γιασιρλόκια, εκμετάλεπεις.

Τον Κοζζυχ ατόρα κέγνατον ια τζίνια, ντο εςσ απαν ζομιάτ, τα τζίνια για τα οπία εδόλεπσεν κε ενενχάστειν ατόζον κερυν. Ατα τα τζίνια ατον πα ε ζένχαν κι ζιραν τι τυςζμανίον τι δυλεφτι, τι μυζζίκυ, τι ζολτατ!....

Τ „Απσιματέγεν ι χαλαρδια“

Σα οχτοβριανά τα ημέρας ο ίδιον, με τα εσέριαν έσειρεν κέχπασειν ασομιάτ ατα ταφοριζμένα τα τζίνια, εταράεν ει σολτατς κε σο καλαπαλουχ ανάμεσα, κε χορις να φανερον ατος ατον, εκλόστεν οπισ σο χορίονατ. Σο δρόμον, σα τεπλύσεκας απες, ι σολτατ στραβομεθιζμεν, εράεθαν κεςκότοναν χορις να εκσετάζνε μικρως κε τρανως οφιτσερτες. Σαχ εελιμ κι θα επεμένεν κιατος, αν ενόζινατον.

Σο Κυπαν ταπαν αφκα έβρεν όλια. Το παλεον το στρόι, τα παλα τατιάτια, εκάτσανκα κε τα νέα πα θολομένα κιακατάστατα. Ι κοζακ εγένταν αδέλφια με τι ινογορότνις κι οφιτσερον πυθεν κεφίναν, ολτες εσκότοναν.

Ι αρχάτ ασα ζαβότια κε ι μητροζ ασα πολεμικα τα παπόρια, ντο επατюреπισαν, άμον προζιμ, εταράγαν σο ζομαρ τι λαυ απες. Εφρσκεισεν, ενίθεν το ζομαρ κειιάζεπεσεν ασι ζόμοτρυ τα εσίλια. Σα στανίτσας, σα χύτορις κε σα χορία, παντυ Σοβετικι κιβέρνιςι.

Νέμεν, ο Κοζζούχς ι γλόσατ κι κλόσεκετε, σα λόγια πολα οπισ εν τάκσις, τακσικος αγόνας, σχέσις τάκσειον κε τα παρόμια να λέατα κεγρικα, αλα ενόάτα καλα, γιατι ειν καρδιάνατ απες ίσσενατ, ο νόσατ έκοφτενατ κιατόρα πα σο σολυχ εμπεν σο νόιμαν, όταν ομιλουν ι ρεβολιυτσειονερ ι εργατ. Το άγρεν το μίσοτ, ι έχθριτατ για ταφιτσερτες τιθεν κεν εμπροστα σον τακσικον αγόναν, εμπροστα σο ατελίστον το μίσοτ κε ειν έχθριταν για τιν πυρζζουαζιάν κε για τι καπιταλιστας. Ατουος εσσ σοματ, ατιν πρεπ να παστρέφκουν ασι γις το πρόσοπον, ι οφιτσερ πα τατινέτερον λακέδες κε χοζμιακιρ ιν.

Κε όμος ταναθεματιζμένα τα τζίνια, ντο έσειρεν κέχπασειν ο ίδιον, εφέκαν τα είνναςατον, πολα εμποδιζνε ει δυλίανατ. Νέμεν ι μυζζικ λογαριάζνατον τατινέτερον, αλα στραβοτερόνατον κέλα!

Με το σιδερένεν τι θέλιςινατ, με το ουκρανικον το πιζμαναταπεφάσειεν να χαν αποπάνατ τι τζινη τιν τιμουαν. Απεφάσειεν να κεισιν το έμανατ, να θαλ σον κίνδινον τι ζοίνατ για τι μυζζικς, για τατονυ τι σιτροφς, ταδέλφια!

Εφτοχολογία επέρεν κεςτάθεν τι πυρζζουάδας: δύο θρακία παπίος ίσεν εκίνον πα ίσιχον κεφέκαν, ατος πα εγράφεν ει πυρζζουαζιίας τα τιαφτιάρια. Εμπεναν σοσπίτια, ετσάκοναν τα συντύκια, εβγάλναν, εμίριαζαν, ίντιαν έδρικαν, εφόρναν ίντιαν ερτε ριάστια, εφάρμοζαντιν ισότιταν, σατινέτερα τα μιαλα κεριαν.

Εσέβαν κε ει Κοζζούχ τοςπιτ, τον κερον ντο κέτον εκνίος εκι, επέραν ίντιαν έβραν λοματικα. Επέμενεν ο Κοζζούχς με το περχπεντολ

τιν γυμναστέρκαναντ, με το τσεριμένον κε τρυμυριαγμένον το πεσθένεν τον καπέλονατ κε ι γινέκατ μέναν παλεν γιόπκαν.

Ι πεδαντ εφάρμοσαν τιν „ισότιαν“ κε σι κοζακς κiónταν εθέλεσαν να πέρνε κε τα χόματα, ατότες επέρεν ολοσδιόλυ φοτίαν το Κυπαν κε-κρεμίεν κε ι Σοβετικι κιβέρνισι.

Κιατόρα πάι κε ο Κοζζυχς με τι μυατζιρτς, ανάμεσα σα λίβια τι τοζι, σο τσίριγμαν τοποζι, σα χλιμιτζίματτα ταλογυ κε σα εσαματάδες τι καλαπαλυκι.

VIII

Σο τελεφετόν τιν ετάντισιαν, πριν να κρύγνε σο ρασιιν, εοστον βα-βιλονία, κόλασι, ι μάνα το πεδιν κε ο εσκίλον το κυτάδνατ κεγνυρίζ. Σαματάδες, λαλίας, γαραλαίματα, βλαστιμίας, εντάραγι καλαπαλυκ κε σαλτατ. Κι αποπίσαντ, ι καζακ με τα θιντόφκας κε με τα πυλεμέτια. Ισιχα κε ετέκνε κε τα κανόνια τι καζακίας. Αδακα εν κε ο Κοζζυχς με τι μυατζιρτς κε με τιν κολόνανατ. Ερθεν κε ο Σμολοκύροφς, ατος πα με τιν κολόναν τι στρατυ κε με τι μυατζιρτσατ. Ας όλια τα μερό-φες τοπλαέφκυν νέα οτριάτια, κε αποπισ κυδαλαέβνατς ι καζακ! Σο ρα-σιιν αφκα έρθαν κεστάμποσαν δεκάδας χιλιάδας λαοσ. Ι κατετ κε ι κο-ζακ έλεοσ κανίναν κεφτάγνε, γέρον κε νέον κε τερυν, αλτς δεβάζνε σο επαθιν, αλτς με τα πυλεμέτια θερίζνε, αλτς σα δέντρά κρεμάνε, αλτς εορμία φοσίζνε ζοντανυς κε απάνατυν ετιβάζνε χόματα κε λιθάρια.

Ασο φόδονατυν ανθρωπ εζαλίσαν.

— Επόλτς: ανεμς ι κομαντιρ, εδοκινεμς σο ρικιν! — γαρχλαίζνε.

Κι ονιαν εβρόντεςιν αποπισ τι κοζακίον τα κανόνια εκεέβεν έναν εάινασιν:

— Τιν πεσίνανατ ο καθις ας γυρταρεβ!! φηγέστεν, πεδία.

Ι εολτατ τι Κοζζυχ εντόκαν όπος όπος οπισ τι κοζακς, ετουρύλεπ-σεν ολίγον ο πανικον. Πολα όμος κεκράτεσεν.

Ι κομαντιρ κάθην όραν κε στιγμιν εσιμβύλια εφτάγνε. Απατα όμος πα τιδεν κεθγεν, αέραν κοπανίζνε. Κανις κικσερ ασι στιγμιν σιν στιγμιν, ντο ιμπορι να γίνετε.

Ο Κοζζυχς διελάλεσεν παντυ:

— Το μόνον ι εοτιρίαμυν εν νχ περάνομε το ρισσιιν, νχ κητιβέ-νομε σι θάλασαν, να πέρομε το γιαλακρ^ο κε χορις νχ ετέχομε πυδεν να κυράζομε τυ Κάφκασυ τι βυνα να πάμε να ενόμες με το τιχημαλιν το Σοβετικον το στρατον. Εγυ εχπάστα με τεμον το οτριάτ, ίντσαν θελ ας ακλυθάμε.

— Ασον τόπος αν θα λαταριγς θανίγο φοτιάν απάνις, λεί ο Σρο-
λοχύροφς, ίνας απαδα κιαπαν μυστακλις γίγαντας. Πρεπ τίμια κιάμον
παλικάρια, να στέχομε αντίκρι σον τυςσμάνον να ιπερασπίσκουμε τον
εαφτόνεμυν, κε όχι να φέδομε.

Ιστερα ασιμπσον όραν ι κολόνα τι Κόζζυχ εσέδεν σο δρόμον, χο-
ρις κανις να τολμα να εμποδιζιατς. Αποπίσατυν δεκάδας χιλιάδας σολ-
τατ, μυατζιρ, ποβόζκας, ζα, εδρομιάγαν κι ατιν. Κυντυν, κυντιόνταν,
πίος θα διαβεν εμπρικες. Κρεμίζνε ίνας τον άλλον ζα κανάβας. Ετιζέφταν
σο ρασσιν κιαν άμον έναν ρσιλέμακρον ποζοτον οφιδ.

IX

Πάγνε ολόεν ιμέραν κι ολόεν νίχταν. Σα κσιμερόματα απαν, χο-
ρις ναπογοσζέβνε τάλογα, εστάθαν ολίγον ναναπάνυταν. Τάστρια φοτάζνε
εθαρις εγόνεπσαν απαν σιν κορφιν τι περεβαλι. Φλιβίζνε τα νερα, ντο
κατιβένε ασορμιά κε ασα πεγαδομάτια. Σκοτία πίζα ακόμαν νε ρασσία
νε ορμάνια τιδεν κι χοριζ τοματ. Το μάσεμαν ταλογυ μόνον κε το φλι-
βιζμαν τι νερυ ακυσκάτε. Οσον ντο πάι τάστρια νεβζιόν τέναν ασάλο
αποπις, κι αρτυκ χορίυν διςοτα τορμάνια, τα ρασσοκόρφια, τορμιά κε τα
λανκάδια, ρσχεπαζμένα ασο προινον τι δίσαν. Με το ρσαβαχ ερχίνεσεν να
λαταριζ κε το ρσιλέμακρον, το ποζοτον τοφιδ, βέρρςια ολάκερα το μά-
κροσαθε.

Βαθέα, ασι θυυνυ τιν κορφιν έλαμπσεν ο ίλεν κε μακρέα επλόθαν
τιςκιάδας σαντικριζνα τα λανκάδια. Το κιφαλ τοφιδι εταγιάνεπσεν σο
περεβαλ, εκσέβαν απαν σιν κορφιν κεστάθαν ρσιασσεμεν. Εχόπαν τα ρασσία,
τεμπροστα ανιχτον, όσον ντο περ τοματ, κε τει αφκα, βαθέα ασπρί, ι
πολιτία. Κεσι πολιτίας τιν άκραν μακριν, πλατιν κε ατελίστον σονυρα-
νον περβολ το γαλανονι θάλασα. Θάμαν, να ρσιασσεβς πράμαν. Κε ασο
ατελίστον το γαλανον το χρόμαν γαλανα εβάφαν νε τατινέτερα τομάτια.

— Ο ο ο, τέρεν θάλασα.

— Μόσε, κε πος στεκ άμον περβολ σον υρανον κιαν;

— Νε, ται, απατυ σο περβολ κιαν θα τσαντσαρέδομε.

— Νέπρε, εσιν κεγρικάτε, όνταν κατιβένομε αφκα σο γιαλον, ατο
το περβολ ρυζ ανάσσεκελα γίνετε τιμ τιζ.

— Αχα! νέπρε, κέκσετε, πος όνταν ο Μοιςις εγυρτάρεπσεν τ'Εβρείς
ασι φαραον τα ρσέρια, ι θάλασα εγέντον κσερα κε επάτεσαν κεδέβαν απο-
πανκες Εβρεί; Εμια πα το ίδιον θεφτάμε ατόρα.

— Το ίδιον κεν ρεμας· ι θάλασα περβολ εγέντον κε έκοπσεν το
δρόμονεμυν!

— Ατο ίσα ίσα για τον Παράσσκαν ιν, τα ποτίνιατ κενύρια ιν κε κι θα θρέσσετε.

— Λαζιμ κελυρ να κρίζομε ποπαν να εκσιγίζμασατο.

— Κιναυμια τον ποπας με τα μακρέα τα γένιατ. . .

Με το κείφ εκλόσταν ζον κατέφορον. Γονυσεβνε, τα σερία πάγνε κέρχυνταν, μασχαρέβνε, γελυν κε κανις προσοχιν κι δι σο θεόρατον, το μάβρον το υτιυγ¹ ντο κίτε ασάλεφτον απαν σα νερα τι πυχτι κε καπνιζ θιμομένα, κι ο καπνόσαθε μάβρον κε σεκιλιαχτιαρ, σεσκεμιζ το παντέμορφον τι θάλασας το πρόσοπον.

Ατο εν γερμανικον θοριχτον κι ολόγεραθε, άμον γιαδρία τα τυρκικα τα μινονόσας με τον καπνόνατυν κεκίνα.

Ασο ρεσσόφριδον γιλάμια, γιλάμια κατιβένε κε τα ρότας τι σαλτατίον απανκεκα σο σεσε, ατιν πα σειασεβνε κι απορυν όνταν ελέπνε τι θάλασαν πλατίμάκρον περβολ ζον υρανον κίαν, τατινέτερα τομάτια πα γαλνιχ βάρκυνταν ασο ατελίστον το γαλανον το χρόμαν τι θάλασας κε τυραυ. Το κείφνατυν ζον τόποναθε, σαλανα, σαλανα τα σερίατυν, εγλιάζνε απανκεκα σάσπρον, σο κανκελοτον το σεσε.

Κατιβένε κε τα οπόζια. Τάλογα διατινιάγυνταν οπισ, τα χαμύτια ρύζνε απαν σοτίατυν. Κανκελοτα, κανκελοτα τρέχνε κε τα χτίνια κε τα πεδήπα ανάμεσα ασα χαμελα τα κρυλόπια κι ασιν πρασινάδαν, ασα δύο άκρας τι σεσε. Ι ιλικιομεν εμπροστα εμπροστα κρατυν τάλογα να μι τιαβιρέφκυν τα ποβόζκας ζον κατέφορον. Κάποτε δεκσεσια, κάποτε σεβρια, σοφιδοκλοςίματα τι στρατας απαν, αηλιγορυν να κατιβένε σομικ, σο ελεος τι τίχισ νταναμένιατς.

Αρ εκατίβαν. Οπίσατυν το περεβαλ, σεσκεπαζ τιμπσον τον υρανον Ι κεφαλαρέα επέρασεν τιν πολιτιάν, ανάμεσα ασο πυχτ κι άσι τσεμεντι τα ζαβότια κε ειζεφταν κε πάγνε σεναν γραμιν. Ασα σεβριάτυν τζιπλαχ, λιθαριαρ ρασειν, κατιβεν υς το γιαλον, ασα δεκσεσίατυν γαλανον, ολοκίθαρρον αινιν, ι θάλασα το ατελίστον. Υτε καπνος παπορι κε μίτε καράβι πανιν φένετε πυθενι. Αφρόπλεχτον αντέλαν, χορις αρχιν κε τέλος ι τζιαλκαντι έρτε λυζ τακρογιαλι τα λιθάρια, τραγοδι το σινιθιζμένον, το παλεν κε πάντα νέον κε πάντα ταροθιμιαζμένον το τραγοδναθε κε κλόσσεκετε οπισ να έρτε ζον τόποναθε τάλο.

— Ολαν κι τερικ ι θάλασα ομάλτσειν!

1) σίδερον ντο σιδερόνε τα λόμπατα.

— Κιαμτο; έσι εθάρερες πάντα αμον περβολ θα στεκ εμπρίας κιαν;
Ατο ασο ροσσιν σπαν φένετε οετς, κερπον τανθροπι τεματ, αν κεν ποσ
θα επέγαν σπανγες; Ατέρα κσέν, σραν σραν να ποτίσατο κε διαβεντα.

— Ει, Γοράσκα ι θυλίας ζιριαν παι, θα νεβρίς τα σοπόνας αν
πατισ κε περαντς τιν θάλασαν.

Ο Γοράσκας, το νείφιατ κείφ, πάι σκεπλότος, με τιν θιντόφαν
σοριν.

Γελιν, χλ μιτίζε εμπρεστινι, γελιν κιακπισ πυ έρχυν, χωρις να
εκσέρνε τιν ετίαν.

Αλ ι σιθορι, ατιν πα ταινέτερα. Ινας λεί με τοράπονεν:

— Ιντιαν κιαν εφτόμε, χομεν ίμεσ' οσα δεκξια θάλασα, ασα
ζεθρια αδέβατα ρασσία, αποπίσεμυν ι κωζακ, να γλώσκουμεσ μινκιν κεν.
Εμπροστα το λιπον, αετς πα χομεν ίμεσ κι οετς πα.

Ι κεφαλαρέα επέρασεν όλεν τυ γιολακρ, εκυράεν επισ σο ρασσοκλ
ι μέσε σομολ, σο πυχτ κε σα ζοβότια ανάμεσα, κε ι άκρα ακόμαν κα-
τιβεν τον κατέφορον.

Ο γερμανον ο κικμεντάντον απεπαν ασο θεριχτιον ιδεν ατο το
παράκσενον τι στρατίαν να διοβεν ασιν πολιτιάν απισσες. Ατιν ατον κε
πιραζνε κε ι πολιτία τατυνυ κεν κι ο όρδμος κσάι. Αμα τι κίζερ
ανθροπος, ένας καιζεριτςος πα ατος, θα δικ τι δόκσανατ! Εδόκεν αφστι-
ρον διαταγιν, αγορ, γινεκ, πεδία να μι λαταρίζνε ασον τόπονατυν, να
παραδίγνε τα άρματα, τα σπόζια, τιν αναφαγαν, το χορταρ, το κριδαρ,
το προμίνατυν, ότι χυλιασι έχνε κε ναναμένε νέα προσταγάσατ!

Πίος ακύιατον; το σσιλέμακρον, το ποζοτον τοφιδ τι στρατάναθε
περι. Τρέχνε τα χτίνια ασα ποδόζκας, ακυμπιχτα πάγνε τα πεδία, ι
ιλικιομεν λαλυν, γαρσιλιαέβνε τάλογα. Κατιβαζμένα τα κισάλια, ο ίνας
τον αλο δίγνε θάρος κι ολ τέμπρια τετυν. Κε το τοζ, τάσπρον, τι τσι-
μεντόπετρας, το τοζ εσάρεπςανατς άμον δίσα.

Γιαρως, να ενότε με το μυατζίρικον τι στρατίαν ασιν πολιτιάν με-
ρέαν αλο τάγμαν, παραφορτομένα ποδόζκας. Ι εσαματάτυν κοφον οτία,
τσακόνε τιακίρια κε ζιγόνια, ιβρισίας κε θλαστιμίας σι ζοις ντο κεφαντά-
στες. Σα ποδόζκας απαν μαθροκόνια προσοπε, καμένα σι θάλασας τον
αέραν, θερία ανθροπ με το σπύρτον κε τι βότκιν ζυμομεν ματροζ.
Σάσπρα τα ματρόςκας απαν, μαβία, γιριστα γιακάδες, σα στρονκιλα τα
εσάπκασατυν κιατιζνε αποπισ μάβρα λέντας, με χρισα γράματα. Εικαν
εσίλια ποδόζκας, τρόγας, φαιτόνια, καλιάσκας ίνε κε ατιν, πέντε σσι-
λιάδες ματροζ. Με τατυνυς σιντάραγα κε γινεκ, πογιατιζμένα κε πυτριά-

ριζμένα τα ρείλια κε τα προσόψεατον. Εφέκαν κι ατιν τιν πολιτίαν, πατυν, πατίουνταν, αγγιγορυν να ενούνταν με τι μυατζιρτε.

Ο γερμανον ο κομεντάντον ενέμνεν ολίγον, ετέρεσεν εν προστα- γίνατ κανις ακρόασιν κι δι.

Ασο θοριχτον εβρόντεσεν έναν κανονέαν, αντεβόεσαν τα ρασσία, άμον γιαρ εθαρις ποσ έρθεν κα ασο θυνον. Κε σο δεφτερόλεπτον απαν, έναν κιάλο βρόντος, μακρα, ιπσιλα, άμον αντίλαλος, σο γαλανον τον υρανον. Σι μέσεν τι ρειλέμακρυ, τι ποζοτυ τοφιδι, ολίγον ιπσιλα ασα ποβόζκας, εκσέβεν έναν άσπρον λιθόπον, έναν τζάκλιζμαν κε το λιθόπον έβρεκσεν λιμένον τζαλικ.

Ενας τορις, θερίον άλογον, εκσόθεν ροπισινα τα ποδάρια, ερύκσεν άκλερος κε σο ρύκσιμον απαν ετσάκοσεν τογλόπλια ταραπας. Επρόφτα- σαν εκαν ίκος νοματι, άλος ασο κιφαλ, άλος ασοτία, αλ ασα ποδάρια κιας ύραδ, εκσένκαν εκσ ασο δρόμον κεκρέμσανατο σο χοντεκ, με τιν αραπαν εντάμαν. Κ ι στρατία, χορις να στέκνε, το οποζ σοποζ αποπις εκσακολύθεσαν το δρόμον. Ι Γαρπίνα, με τι θιαγατέρανατε τιν Ανκαν, ρίτια κλέγνε, ρίρνε ράλα τα ποβόζκας απαν, δι επρόφτασαν να γυρτα- ρέβνε ασατινέτερον τιν αραπαν, ντο εκρέμσαν σο χοντεκ, κι ατιν πάγνε πορπατεφτα. Ο γέρον, τι Γαρπίνας άντρας, εγομόθεν ι γύλατ, τρομάζνε τα ρερίιατ, ρίτια κοφτ τα λορία ασι τορίατ τι γύλαν, για να γυρταρεβ τυλάχιστον τα χαμούτια. Εκ δεφτέρυ ασο θοριχτον απαν εκσέβεν έναν απει- ματένεν ολέμακρον γλόσα, εβρόντεσεν ο κόζμον κε σο δεφτερόλεπτον εκσέβεν κε τατινεδι αντίλαλον. Σο γαλανον τον υρανον, ρι μυατζιρίον τι γραμιν απαν εφάνθεν αδα κι ακι πατύλια άσπρον καπνος. . . Αχλαέ- ματα, γονκίζματα ρύζνε κατακέφαλα ι ανθρωπ ασα ποβόζκας, κε ρεναν αραπαν απαν εν ανχάλιαν τι μαδροφριδυς τι νεόμανας, με τασιμένα τα ρκυλαρίκια, επάγοσεν ριτ εδιζάνεν καλι χαραν το μορον, επεκληρό- θαν τα ρσεροπα, εμαδρομελανίασαν τα ρσιλόπαθε, εκρέμσεν το τσιτσιν ασο στομαναθε. Αγρεν, καρδιάν ντο τογραεβ, θερίυ βάιναςιν εκσένκεν ι μαβράχαρος ι μάνα. Ετοπλαέφταν ολόγερατς ι γινεκ. Κι στεκ κε κι κρα- τέφκετε, κλεί, μιρολογα, χτυπίετε, ι λαλίατς ρον υρανον. Νενκάσσκετε, ρκοτύτε, πολεμα τεα να βαλ το τσιτσιν ρι μορυ το στοματόπον. Τυ κάχυ, το γάλαν τρεσς ρα νεκρομένα τα ρσιλόπα ολόγερα. Μισόκλιστα ενεβζίγαν τοματόπαθε, το πρόσοποποναθε όσον πάι κιτρινιζ.

Το ρειλέμακρον τοφιδ ρίρχκετε κε πάι, αχα πιδιαβεν κε ρτεκ τιν πολιτίαν.

Ιπσιλα, απαν σο περεβαλ εφάνθαν άλογα, ανθρωπ. Μικρι, μερμίκας φένουντ αν απο μακρα. Εγίρτσαν έναν κερν αδα κι ακι, κατ εφτάγνε, κατ

ετιμάζνε κέπτα επέμναν αζάλεφτι ζον τόπονατυν. Λεπτον κεπέρασεν τέναν αποπις ζάλο εθρόντεσαν τέζερα κανόνια κεντιβόεσαν τα ρασσία κε τα λανκάδια. Αφκα ζο εζοζε, ζε διάφορα μέρι, προτα ιπσιλα κι όσον ντεπίγαν χαμελα, εφίτροσαν πατύλια άζπρον καπνος κε ζσαν γονκίζμπα, βαχλαέματα κε ζκοτομι ανάμεζα ζι μυατζιρτι. Κατακιφαλιάουν αζα ποβόζκις αγυρ, γινεκ, πεδία, ρύζνε άκλερα, άλογα, χτίνια. Τζι τερι ζκοτομεντις κε γεραλαεμεντις. Κόφνε χαμύτια, τζακόνε τεκίρια, τιαθιρέβνε ζον κατέφερον ζκοτομένα άλογα με ταραπάδες, ζίρνε ίντιαν προφτάνε αζιν εζζιαν ζάλα ταραπάδες απαν κε πάγνε, πάγνε, οπίζατυν κι τερυν.

Ο γερμανον ο κομεντάντον, ναμυζουνα θαρτι. Ατος τι κίζερ αντιπρόζοπος εν, ατος ατον δι το δικέομαν να ζκοτον γινεκόπεδα, αετς απετι ι τάκσι κε ι πράκσι, αλ, όμος κέχνε το δικέομαν να ζκοτόνε, χορις τατυνυ τιν άδιαν.

Αζο θοριχτον απαν το κανον έςκοζεν αποκάθενκιαν το μακριν το μυντζύρναθε, εκζέρασεν άπζιμον κε ο θρόντος εζινετάρακζεν τον κόζμον. Έναν άμον θερίυ πολι τζίζιζιμαν επέρασεν αποπανκες αζα οπόζια, αζα θυνα, ζυραφυ το χάος, ετζιάκλιζεν απαν ζο περεβαλ κε ι ανθρωπι, τα μιρμίκας, πυ έςτεκην εκιαπαν, ερχίνεζαν να κλόζκυνταν λιγάρια, λιγάρια, ολόγερα ζα κανόνια κε ζα άλογα. Τα τέζερα τα κανόνια τι παταρέαζατυν, τέναν ζάλο αποπις αντεπέδοκαν τι κομενταντ τι χαρ κε ζο „Γέπεν“ απανκες εφίτροσαν τάζπρα τα λιθόπα.

Ερεθίζτεν ο „Γέπεν“, αζιν τρυπάνατ επίκνοζαν τα μάδρα τα ζαρύδια τι καπνυ, ελατάρτζεζεν αργα, αργα, εκζέβεν αζο πυχτ, επεμάκρινεν ενανκζάι ζο πέλαγοζ μερέαν, έκλοζεν το μυντζύρνατ ζο περεβαλ μερέαν κε . . . εντιδόνεζεν γι κε υρανοζ, εκζοκίνεπζεζεν ο κόζμον, κε τι θάλαζαζ ο πρόζοπον! Εζίεν ι γι, ετεντέλτζεζαν τανθρωπίον τα ποδάρια, επαρτζαλάεφταν παραθίρια κε πόρταζ, εκοφόθεν, ελόλοζεν ο λαοζ.

Τιν κορφιν τι περεβαλι εζζκέπαζεν έναν πραζινοκίτρινον φαρμακερον δίζα . . . Πίοζ επέμναν ζοντανι ι κοζακ ετοπλάεπζαν τα πυρτιάτυν, έδεζαν τα κανόνιατυν, επάτεζαν τα γαμπζεζάζ τάλογα κι ατυ ίζε επεδέβαν ζο ραζζιν οπιζ. Το πραζινοκίτρινον, το φαρμακερον ι δίζα εταυτέρτεν απολίγον, ολίγον.

Αζο θρόντεμαν κι αζο ζιζμον τι κανονι, εθαριζ ενίγαν τα ταφία κεκζέβαν εκζ αποθαμεν. Κερία τα προζόπζατυν, μαθρομέλανα τριπία τομάτιατυν, με τα ζζικιλαντιάρια τα καμιζόδρακα, ζίρκνι αλ απαν ζα τέζερα, τζιολιακ, κοτζι, ζέναν το ποδαρ απαν, απόδαρι απαν ζον κόλον, ολ ζο εζοζε μερέαν. Ρύζνε, ζκύνταν, τεμπροζτα ολ τερυν να προφτάνε τι ζιντρόφζατυν! . .

Κε λαλίας, λαλίας ανθρωπίον κι ομιάζνε, χαρχαριστα, κομένα
πειχομάσσετα:

— Νερον! νε-ρον! ν-ε-ρ-ον! . .

Ίνας νέος, τα στύδιατ μετρίουν ασο θρόμικον κε το περπεντυλ τι
ρουπάχανατ αφκα, χορις να εσσ ιδέαν πυ κοθαλύνατον τάψιχα, τα ζα-
γιάνα, άμον κυντζία τα ποδάριατ, κόκινα, ολέματα τομάτιατ, βαρκιζ, λες
κεσι αχα θα λανκέβνε εκς τα τζικάριατ:

— Νερον! νε-ρον! ν-ε-ρ-ον! . .

Αποπίσατ τρεις ίνας εστρίτσα θυλέφτρια, με μικρον κυρεμένον
κιφαλ, κσιςτιαρ το κόκινον το σταβρον σο περιγμένον το μανίκνατς
απαν, οκσιπόλτενα.

— Μίτια, στα Μίτια πò πας;! . . Ανάμιον ολίγον, νερον πα θα
δίγομεσε κε τζάι πα! Κλοστ οπισ, έλα μετεμεν . . . Θερία κιν, ανθρωπ
εν κι ατιν, ντο φογάσε;!

— Νερον! νε-ρον! ν-ε-ρ-ο-ν! . .

Σαπιδάτελιον τοςπίτια τα πόρτας κε τα παραθίρια διπλοκλιδομένα.
Ασα λαζαρέτια, ασα γοσπιτάλια, λανκέβνε ασα παραθίρια άροστι κι γερα-
λύδες, κρεμίον ασα πσιλα τα πατόματα, κύπα κι ανάσσκελα, ρύζνε κι
απομένε, ρύζνε κε σκύταν να προφτάνε τα οπόζια, ντο πάγνε κε τε-
λεμονιν κέχνε . .

Αχα κε τυραδ τι εσιλέμακρυ τοφιδι· χτίνια, άλογα, εσκιλία, ανθρωπ,
ποδόζκας περυν το εσσε ασα ζαβότια τι τσεμεντι εμπροστα.

Κοτσι, τζιολακ, απόδαρι, με τα εσκιλαντάρια τα κόρκια, δεμένα
παρτζαλαεμένα τζιανκιάδες, ολέματα τριάπκας σαρούκια σα κιφάλιατυν, τα
κιλίας σαρεμένα σα πίντια, σιχλιάτια, σιχλιάτια κιατιν, τομάτιατυν σο εσσε.

Τα ποβόζκας πάγνε κι σαγαπίδεςατυν απο κοντα νυνημεν, εσφρο-
μένα τοφρίδιατυν, ολόγερα κι τερυν.

Κι αποπίσατυν παρακαλίας, κλαψίματα.

— Αδέλφια, αδέλφια, τόβάρισστζι!.

Ασόλια τα μερόθες, αδίνατα, βραχνιαζμένα, κομένα λαλίας.

— Τοβάρισστζι, εγο τίφον κέχο, τίφον κέχο, γεραλαεμένος ίμε, επάρτεμε! . .

— Εγο πα, εγο πα τιφομένος κίμε!

— Εγο πα

— Εγο πα, εγο πα! . .

Τα ποβόζκας πάγνε, στεσομονιν κεν!

Επίασεν ίνας σιν αραπαν, ολοφορτοτον εσσian κε μορα πεδία.
Κρατι μέ τα δύο τα εσέριατ κε καρμενετςιζ, σέναν ποδαρ απαν. Ασπρο-
γενετς, ταραπας ο χοζιάινον, εκλίστεν κα έρπακσενατον ασο ποδαρ έσχοσεν

κέσιρενατον απαν σιν αραπαν, άι θα έγλιεν τα πεδία. Εχπαράαν τα μάβρα, επόνεσαν, εγαραλάιχσαν.

— Ντέφτας, πρε άνθροπε, θα φυρκίς τα πεδία, εταζιρλάεπσενατον ι γρέα πεκάθουτον απαν σιν αραπαν με τα πεδία.

Ο κοτσον, απαιον κεφτιχιζμένος άνθροπος σον κόζμον κεθρίετε.

Αποπισ έρχυνταν κέρχυνταν ασιν πολιτιάν μερέαν. Εγομόθεν το σσεσε. Αλ σινποδιόν, αλ ρύζνε, αλ σκύνταν, αλ απομένε σον τόπονатуν, έναν κυμολόπεν άσπρα κόρκια σο στρατακρ.

— Αδελφόπαμ, ασ πέρομεσας, ολτσ ασ πέρομε, πυ να θάλομεσας, ντο να φάζομεσας. Για τεμέτερον τι γεραλύδας τόπον κέχομε κεμис πα πιναζμεν πάμε αδακες. Γιατί να' χάζνε κεςιν με τεμας τι κάκυ; κρίμαν εν!

Κλέγνε κι γινεχ, τζίζνατς άμα ντο ναφτάγνε;!..

Ινας απαδα κιαπαν σολτάτος, λιβομένον το κατσίνατ, άγρεν τι προσοπίατ ι θερέα, απόδαρος, απλον μακρα μακρα τα μαμέλας, σιρ εμπροστα τον κορμίνατ, πολεμα να εφταν τιν παβόζκαν, θλαστιμα:

— Τι μάνανεσυν ότοπες τι!..

Τα οπόζια, τέναν σαλο αποπισ πάγνε. Τα τελεφτέα πα επιδέβαν το σσεσε. Το τοζ μόνον φένετε κι άκυσκάτε κε το τσίριγμαν τι τιακιρι. Ι πολιτία, το πυχτ, επέμναν οπισ. Σο σσεσε ολόεν ταπυρ ι ζοντοαποθαμέν, πεκσέβαν ασα ταφία, τι λαζαρετι κε τι γοσπιταλι, πολεμουν να προφτάνετα οπόζια. Ενεγκάσταν, άμλαν κεπέμενενατς κι απίνας ίνας ρύζνε σα στρατάκρια, τομάτιατυν απογαμπιλομένα σα οπόζια μερέαν...

Ιλεθασίλεμαν, εκατακάτσειν το τοζ.

Ιπσιλον απαδα κιαπαν απόδαρον ο σολτάτον, εκσακολυθη ναπλον τα μαμέλας, να σιρ εμπρ τον κορμίνατ σο έριμον το σσεσε απανκες, να θλαστιμα.

— Τι μάνανεσυν!... Το έμαμ έκσσεισα γιατεςας!..

Ασο περεβαλ απανκεκα εκατιθαν σιν πολιτιάν ι κοζαχ.

X

Ι νιχτα πα ενεγκάστεν, ετυρούλεπσεν, ανθροπ μόνον λεπτονισιχίαν κέχνε. Πάγνε, όλον πάγνε, άμον μάβρον, φυρτυνιαζμένον χαλαρδίαν.

Τάστρια σον υρανον ερχίνεσαν ναδινατίζνε, ασα ζεθρια τζιπλάχα, κατάκσερα ρασσία, χοντέκια, ορμία αράνια κε ποράνια. Απαν σα κσιμερόματα εσσαβαχλάεπσεν ο υρανον, ι θάλασα δι κε περ τζιαχριάδας μανυσιακλιν ασπρόθολον κε το μαβίναθε ατελίστον. Εχρισόθαν τα ρασσοκόρφια, επαρλάεπσαν τα σστίκια, πυ κιματίζνε άμον θάλασα.

Σα λιθαριάρα τα λανκάδια κε τα κατέφορος, υς τακρογιαλ αμπε-
λόνας κι αδα κι ακι τάτζας κε βίλας ακοτίκετα. Δυλεφτάδες, με πσα-
θένια πλατίγρια καπέλος σα κιφάλιατυν, τιφτιάρια κε τα μακέλια σα
εσέριατυν, αφίνε τι δουλιαν, ετέκνε κε τερυν εσσασεμεν. Ασο γιάνατυν
κεσ οποπανκες σο εσοσε γιλάμια, γιλάμια κε σαλανα, σαλανα περύνε ι
εολτατ κιαπαν ασα κιφάλιατυν, άμον ποταμ πάγνε κε τα εστίκια, εον ίλεν
εσαρανπουλιζε τα κσιμια τα μιτιάτυν.

Πίος ιν: αποπυ έρχυνταν κε πυ πάγνε; Χαμλαεμεν, αποκλερομένα
τα εσέριατυν, κίτρινα, χασιλαεμένα πετσία τα προσόπσατυν, τοζομεν,
εσεριγγμεν, εσερπιγγμεν, μαδρομέλινα τομάτιατυν τολόγερα. Τεσιρίζνε ταρα-
πάδας, σα πυβόζκας απαν, όπου τερικ, πεδι κιφαλόπα. Απο μακρα θα
έρχυνταν, πολα νένκαζμεν κε, τζαφαλαεμεν φένυνταν, τάλογα πα κατ
τα κιφάλιατυν

Τερύνατς έναν κερυν ι δυλεφτάδες κεπεκι φτίγνε τα θύρασατυν, καλο-
βυρ άσκυνταν τιφτιάρια κε τα μακέλια, γενιτεν αρχινον τι δουλιανατυν.

Ντέχασαν ατιν με τατυνυς!..

Νένκαζμεν, χαμλαεμεν, πιναζμέν πάγνε ατιν όλον το γιαλον, σα
εικζάκια εσ εσοσε απαν, πάγνε κε τα εστίκια, οφιδοτον ποταμ.

Ο ίλεν εκεβεν ιπσιλα, κεί κε χασσεβ, ι γι ζεστον καφύρα, ι θάλασα
ετραφτ κε παρλαεβ, οματ να κλοθτς εκι μερέαν κεπορικ. Δίο, τρία,
τέσερα, πέντε όρας! Στεσιμονι κεν ανάπαπσι κεν. Επυαλέφταν ανθρωπ, να
ετέκνε σο ποδαρ άλο κεπορυν, ερέτσοσαν κε τάλογα ασον τόπονατυν κι
λαταρίζνε.

Ερχίνεσαν να γονκίζνε να παραπονούνταν, να βλαστιμυν το Κοζζυχ.

— Αύτος ο Κοζζυχς μύτλακα εχάεεν ταχύλνατ.

Τον Κοζζυχ εδόκανατον χαπαρ, πως ότι τα διο τα κυλόνας τι
Σμολοκώροφ εχορίαν, με τα οποζιατυν εντάμαν, έμναν εέναν χορίον,
κεπέμναν οπισ ασατυνυς εχαν δέκα θέρρσια. Τα μικρα τομάτια τι Κοζζυχ
εμίκραναν κιάλο περισότερον, άμον εθαρικ θέλνε να κρίφνε έναν χαραν,
πυ ι περίστασι κι ειχορα να φανορύτε. Το στόμανατ κένικεεν, τιδεν κίπεν.
Ι κολόνα τατυνυ πάι, ετεσιμονι κεν.

— Εκεένκεν τιν περσίνεμυν, ταα, άλο πόσον θα πάμε! — ερχίνεσαν
να τζαίζνε αδα κιακι.

— Ντο γατέφμας, άμον ζαγάρια, ντέποθεν; Απακι θάλασα, απαδα
αδέβατα ρασσία, ντο φοάτε! Ατος εσκοπον εσσ ει κοζακς να μι αφίνμας,
ατος θα τζαφαλαεβ κε περ τιν περσίνεμυν. Πέντε άλογα ερύχσαν, τανθρωπε
πα ιλιμ κεπέμνεν, ατιν πα εκρεμίγαν σα ετρατάχρια.

—Χαιδάνια μουζικ, εσιν πα ντάκυτιατον: τζαίζνε ι ματροζ. Αρματομεν με διπλα ρεβόλια, πόμπας, κε τι πυλεμετι τα λέντας σταβροτα ει γύλανάτυν, τρέχνε αναμετακσι σο καλαπαλυκ, σκανδαλίζνε τον λαον.

— Κελέπετε προς μάχους εφτάγιατο, για να πεζτορέφρας, να εβγαλ τιν πρσίνεσυν! Εσιν πα ακύτιατον. Νευζζέλι ενέσπαλετε προς οφιτζέρος έτον -με τα χρισα τα παγόνια, κε κσαν ι καρδίατ οφίτζερυ καρδία εν. Δέγομεσασατο κε σκυλαρικ πίστιατο σοτίνεσυν: ατος θα κρεμίγσας σέναν τρανον πελιαν, θα δάκετε τανκόνασεσυν άμα αργα θα εν.

Σο μεσιμερ απαν, τισσκιάδες τζιπ όνταν κοντίε κι ο ίλεν κει άμον άπειμον, με τιν διαταγιν τι Κοζζυχ εστάθαν, ενεπάαν εκαν δεκαπέντε λεπτα, επότσαν τάλογα, έπαν κιατιν, ιδρομεν λυλύτζια, κε κσαν εσέβαν σο δρόμον. Αποπαν ο ίλεν, αποφκα το εσσε κέγνε κε μανίζνε, τα ποδάρια εβάριναν, εγένταν μολίβια, ολόγερατυν θρύλα αέρας κε το τοζ. Ι θάλασα παρλαεβ, στραβον ομάτια. Ο λαοσ εχοντρολάλεσεν, επλήθιναν τα παράπονα. Μερικι ρόντι κε παταλιόνι κομαντιρ ανιχτα έπανατο τον Κοζζυχ, προς ατιν θα χορίουνταν απατον, θα στέκνε, θαναπάζνε τανθρώπσατυν κε θα πάγνε, όνταν ελέπνατο ι ίδι έβλογον.

Εσκοτίνεπσεν τι Κοζζυχ ι θορέα, απάντισιν κεδύκενατς.

Πάγνε κε κσαν πάγνε.

Άμον ντεβράδινεν εσταμάτισαν. Επεγόςσεπσαν τα οπόζια, θα μένε Σι σκοτιναςέαν εσιλιάδας απείματα ετσαραμπύλτσαν αδα κιακι. Ορμαν κεν για να κσιλέφκυν. Ρίζας, καφύλια, τσατσία, φραχτία, ράμασ πόρτας κε παραθιρι: ασακατίκετα τα τάτζας, μόπιλα, ιντιαν έβραν εστίβακσαν, έπρσιαν φοτίας κεκρέμασαν απαν χαλκοπούλια, τετζερέδες, για να πσένε το φραγίνατυν.

Νενκαζμεν κε χαμλαεμεν, όπος έσαν, θα λες εσι έπρεπεν να ρύζνε κε να κιμόνταν, άμον εσκοτομεν. Το εναντίον, κανις κι κιμάτε. Σσαματάδες, γέλτα, ομιλίας, τραγοδίας, αρμόνικας. Ι σολτατ χυρτζυπαλέθνε, πολεμου να κρεμίζνε ίνας τον άλον σα φοτίας, κεινέφκυνταν ανάμεσα σοπόζια, λέγνε κε μασχαρέθνε με τα χορίτσια. Κοχλακιζ ι κάσσια σα εντζερέδες, τα θρύλασ, άμον γλόσας λίχνε κε φιλόνε τολόμαβρα, τα καπνιζμένα τα χαλκοπούλια. Κάπυ κάπυ έπρσιαν κε τα παχόντι κόχνις τι στρατυ. Το γύρεμανατυν αν θα τερις πολα κερων θα κάθουνταν.

XI.

Εναν ατιν, όνταν επέγναν, έναν κε ι νίχτα Γμε τατυνυς εντάμαν Ατόρα άμον ντεστάθαν εκοματιάεν κ ι νίχτα. Καθέναν παρχαναν χοριστον, χοριστον κε ι ζοίαθε με τι νίχταναθε εντάμαν.

Σέναν μικρον φωτιάν απαν κρεμάετε το μικρον το χαλκοπυλόπον, ντο επρόφτασαν κεγυρτάρεψαν με ολίγα αλα πράματα ασιν αραπαν, ντο εκρεμίεν σο χοντεκ, με το σκοτομένον τάλογονατυν. Σι φωτίας το γιαν κόντζουρα ι γρέα ι Γαρπίνα, δελιαγμένα τα μαλιάτσ, κοκινόμαβρον ασι φωτίας τι φλόγαν το ζαγιανον ο πρόσποσατς, λες κσει τζαζύγαρι μαγίας εφτάι. Σο γιάνατς, τζιλιαγμένος με έναν παλεν αρχαλυχ, εσκεπαζμένον ο πρόσποσατ, κιμάτε ο γέροσατς.

Ι Γαρπίνα νυγιζ:

Τζάσσκας κεπέμνανεμας, χυλιάρια κεπέμνανεμας!... Πάι κε τεκσοι το κοβλακ άτζαπας τσι θα κερδένιατο; Πιαλιτ έτον το κζίλοναθε, εόνας κε κερυς εφιλάυτον. Εχάσαμε κε τον Τορίνεμυν! Ε, μάβρε Τόρι, κε ντο άλογον πα έτον το γαρμσσιν κεπρόφτανες να δίκσατο, άμον πυλιν επέτανεν! Γέρο εκυ, το φαγιν έτιμον εν.

— Αφςμε ασ ισιχάζο, φαγι έρεκσιν κέχο...

— Εις, κείς, πρεπ να τρος, να επορις κε στεκς απαν σα ποδάριας, άλογον κέχομε, αραπαν κέχομε, αροστεντς, κε πίοσ θα κυβαλι κεξεν;!

Ο γέρον κίτε, ασον τόποναι κι λαταριζ, το πρόσποποναι γαπατεμένον με ταρχαλυχ.

Ολίγον, πλαν μερέαν, σο εσοσε απαν, σο γιαν τι ποβόζκας στεκ εναν κιπαρεσόκορμον κοριτς γλικιν, κορτζιακον κε ι λαλιάτσ.

— Να ποδεδίζοσε, να λελέβοσε, άφσατο ενανκσαι, δόζμε ασ κρατόατο ολίγον αετς πα ολοζδιόλυ κεφτάγνε.

Τα ίδια κε αλ ι γινεκ, τινος φιγύρας ασπρίζνε ολόγερα σιν ποβόζκαν.

— Αρ κανίτε το πυλιμ, εφταν! Ο θεον θα δέχκετε τανκελικον το πεσιόποναιθε. Δόζμας ασ θάφτοματο...

Αγυρ τιδεν κι λέγνε.

Ι γινεκ εκσακολυθον, αλ πάγνε, αλ έρχυνταν.

— Επρέσταν τα τσιτσίατς, λαγίγια εγένταν...

Χαλόνε σον κόλφονατς, πολεμυν ναπαλμέγνατεν, τιδεν κι γίνετε το γάλαν ετσίροσεν απέσατς. Δελιαγμένα καφύλια τα μαλιάτσ, τομάτιτατς άμον κάτασ τζαρτιλίζνε σι σκοτιάν, εβγαλ ι ίδια ασο τσεριγμένον τι ρυπάχαν αφκα το τσιτσίνατς κε πολεμα να θαλ το κυδύκναθε σανιχτον σο νεκρομένον στοματόπον τι πεδιάτς.

— Ερχίνεσεν να μιριζ, πρεπ να θάφκετε!..

Ι μάνα με κανέναν τρόπον κιαποχορίετε ασο νεκρον.

Αρτυκ ερχίνεσαν κιαγυρ εκσένκαν τι λαλιάνατυν.

—Ντο ροιλιατουρέβεταιτεν επάρτιατο με το ζορ ασα ρσέριατε!

—Μαραζ θεβγεν απατο. Αγίκιν δυλία κι γίνετε, το νεκρον πρεπ να θάφκετε!

Δίο ζυπαντοκ αριφιαντ επίασαν απάνατε, εζύλτεσαν τα ρσέριατε, πολεμυν να πέρνε το μορον ασιν ανκάλιανατε.

Εκσένκεν έναν άγρεν λαλιαν, έναν θάινασιν, εντιδόνεσεν το ρσοσε, τα παρχανάδες ασέναν ράλο τιν άκραν. Εντιδόνεσεν τι θάλασας το μάθρον ι σκοτιναςέα κιολόερα ρορμαν κε ρα ρισσία αν εθρίυτον εκίνο τι στιγμιν ζοντανον πεσι, εκίνο πα θα έκυεν τι μαδρομάνας το παράπονον. Σιν ποβόζκεν ολόερα ροστον πόλεμος, ριρ κε ρίρκυντιν, ι μάνα το νεκρον τι πεδιάτε, με κανέναν τρόπον ασα ρσέριατε κεβγαλ.

—Δακς κέλα.

—Σο διάθολον να πάι, ολέματα επίκεν τα ρσέριαμ με τα δοντέασατε!

Εσίρθαν οπισ αγυρ. Ι γινεκ τερόνατεν κε τογραέφκυν τα καρδίασατον. Νε ασα παρακάλια περ κε νε ασα διαρμενίας. Πάγνε ατιν, έρχυνταν αλ, πολεμυν να τσιμίζνε τα πρεζμένα τα λαγίγια τα κόλφιατε, τιθεν κι γίνετε σταλαγμίταν γάλαν κι σταζ...

—Ατε πα ζοιν κεσε, ατε πα θαποθαν, ετίροσεν απέσατε το γάλαν.

Ι μάνα άγρεν θερίον εκόπεν. Απαν σιν ποβόζκεν, τα μαλίατε δελιαγμένα καφύλια, τομάτιατε, γυτορεμεν λίκονός ομάτια, σιν ανκάλιαν το νεκρον, τερι ολόγερα έτιμος να δακ κε να παρτζαλαεθ π'ος θα γιανασεεβ ρο μορόνατε κες, κε χορις να στεκ έναν στιγμιν επίχκετε κε πολεμα να θαλ το τσιεσιν ρι πεδι το στόμαν.

Φοτάζνε αδα κι ακι τα φοτίας, μακριν ριρα, όσον περ τανήροπι τοματ.

—Ρίζαμ, πόλιμ, δόσατο. Ατόρα ατο λίμσανον εν. Ας θάφτοματο, κεςι κλάπσον. Γιατι κι κλες:

Το κοριτε κρατι απαν σιν καρδίανατε το καφυλόμαλον το κιφαλ με τάγρια τομάτια, εχρσαέβιατεν, παριγοράτεν. Ατε ρίρχετε όπισ κε ρίτια χαρχαριζ κε ρίτια λεί με το κομένον τι λαλιανατε.

—Δαχρσιν μεφτας, Ανκα, μεντζιτεφς το γιαβριμ, κιμάτε, μεγνεφίγσατο. Σα κσιμερόματα θεγνεφιζ το πολιμ, θαναμέν τον πάπαναθε. Αμον ντελεπ τον Στέφανον θαρχινα να τριγονιζ, θα κρύι λάχτας με τα ποδαρόπαθε, θα ζορμουλακιζ τι πάπατ τα μιτόζσιλα με τα ρσερόπαθε. Ι ρίζαμ, το γιαβριμ, το τριμιλεμένον, το γνοστικον το πολιμ.

Τεα χαμογελα, κε το χαμόγελονατε εκσόπαρτον, παλαλοτον:

—Συς, Ανκα, κόπσονατο, λαχρσιν μεφτας, ο γιομ κιμάτε, κιμάτε ι στερέαμ!

Απο παν μερέαν κυζ ι Γαρπίνα.

— Ανκα!... Ανκα!... ντέγεντε, έλα αγλίγορα, το φαγιν επεκρέθεν. Ο πατέρας κι θελ να τρού κεσι πα αγρέγιδον αδσ στεκς κι ακι εβρίεσε. Ελα αγλίγορα εκορκοτιάσεν το γυρζυλι!...

Αλ πάγνε κιαλ έρχουνταν, παρακαλουν, λελεβίζνε, ποδεδίζνε, λόγον κεπορου να δεβάζνε ρι μαδρομάναν κες. Αχλαέβνε, βαχλαέβνε ι γινεκ, ντο νεφτάγνε κιζέρνε. Αγυρ βίρια τα γαλιόνιατυν ζίρνε πικνα πικνα νεφέρσια.

— Δαζιμ κελυρ να δίγομε χαπαρ το Στέφανον, ανκεν με ταγύτο τι ζέστιαν θα ζέπετε κε θα σχολεκια το νεκρον ριν ανκάλιανατς!

— Εστιλιμνε να δίγοματον χαπαρ, όθεν κιαν εν έρτε.

— Νε, ο κοτσον ο Μικίτας επίγεν.

XII

Αδα μερέαν πα άλο λογιον απσίματα, αλο λογιον ομιλίας, γέλτα, γινεκίον πσιλα λαλίας, βλαστιμίας, ποτίλκας κοδονίζματα, μαντολίνας, παλαλάικας, λες εσι ολόεν ορχίστρα καπυ πεζ, ορχίστρα ατέριαστον με τι νίχταν, με το μέρις κε με τιν κατάστασιν.

Ολόμαβρα γίρο τα ρασσία, σκοτινιαζμένον, ίσιχον ι θάλασα.

Ανθρωπ πα άλο λογισ: κιοθτιαλίδες, αχχ ομία, απιδακιαπαν παλι-κάρια, ονταν πέριατς έναν τζιαλιμ ταπσιματιτι ι φοτία, τερις τυτζένια προσοπς, με τα μάβρα τα κλοσσ τα πανταλόνια, άσπρα ματρόςκας, ανιχτα τα γύλας κε τα κiónκσια, τα στρονκιλα τα ζσάπκασατυν αποπις με τα λέντας. Ατιμ κεφτάγνε, εσερ κι λαταρίζνε χορις να ιβρίζνε κιρτς κε μανάδες.

Σα φοτίας τι ματροζίον ολόγερα φένουνταν κε γινεκ. Ατιν πα άλις λογισ, άλα τα φορεσίας, άλα τα ομιλίαςατυν. Σιρμένα αν τχ εσιλεπλύ-μιγα τα γιόπκασατυν, κούτζυρα σα φοτίας εμπροστα ετιμάζνε τα φαγία-τυν, ζίτια τραγοδου με τα βραχνιαζμένα τα λαλίαςατυν ανέντροπα τρα-γούδιας. Καταγισ στρομένα άσπρα τραπεζομάντιλα κι απαν διάφορα ζακού-εκας: χαδιάρια σα καρδύκας, καρδέλας, ζσαμάγια, ποτίλκας, λογισ λογιον κραςία, γλικα, πιρασσκία, κυφέτα, μέλτα. Τρανον κε γαλμαγαλιν παρχα-ναν κε τατινέτερον. Τσακόνταν ποτίλκας, ποτίρια, χαλχανιστα γέλτα, εσχρολογίας, βλαστιμίας, σιντάραγα με μουσικιν απο μαντολίναν, κιθάρας παλαλάικας. Ι μουσικίατυν τεχνικον το σοστον αν θα λέγομε κι ι τραγοδία-τυν το ίδιον. Ονταν ενόνταν κάμπουσα φονας, κε τραγοδου εντάμαν, εφτας χαβεσλοκ νακούσατς. Μετατα τα φιάντιατυν, άμον θέλνε να λέγνε. „Ελέ-πετεμας, όλια καταφέρομε, για όλα ικανι ίμες“. Αναχάπαρα στεκ ι μου-σικι, κάπετε το τραγοδ κιάρχινουν κσαν τα βλαστιμίας, τάπρεπα τα λό-

για, τα εσχρ ολογίας, ι εσαματα, τα τσυρμυλίγματα, τα τσιρμυνκλίγματα
τι γινεχίον...

— Τοβάριστζι!...

— Ετιμι!...

— Αρχινέστεν!...

— Πέκσον! τον κίρτσ, τι μάνας κε όλον τιν προζγενεας!...

— Οι, όι Καμποζ, ετσάκοzes το βραcσιάλιμ, όι μι επίνκx!... Εχά-
σα το βραcς...

Εχόπεν ι λαλίατς...

— Τοβάριστζι! ειμz ντέφταμε, πυ εβρίουμεz. Νευζζέλι τοφιτσερίον
ι δόκxα κxαν εκλόcτεν οπιc ; ! Γιατι να διοριζ κε να προcταζ ο Κοζζυχc;!
Πίοc επίκενατον γενεράλον; Τοβάριστζι, ατο εν εκcπλοατάτcια τι εργα-
τικυ λαυ, ατο ειμz κι πρεπ να υποφέροματο!

— Αc κρύγομε, αc cκοτόνοματc, ! ., Πολα κι πάι κxαν αρχινα ι
μουcικι κε το τραγυδ:

Εμπροc, με θάροc cίντροφι, cτι μάχι cτι φοτια...

VIII

Αcάλεφτοc τα ccéρια cαρεμένα cα γόνατατ κάθετε ίναc εμπροcτα
cι φοτίαν. Οπίcατ, χοριζ, κόκινον αcο φοc ταπcιματι, αλογυ κιφαλ. Το
κιφαλ κατιθεν, cιγομιαζ με τα ccίλιαθε το κcειγμένον καταγιc το χορταρ,
cκύτε αποκαθενκιαν, μαcα αγλίγορα αγλίγορα κε κυρτα με όρεκcιν. Φένετε
ποc νενκαζμένον κε πολα πιναζμένον εν τó χαιβαν. Cα μάθρα, τα
μεγάλα τοματιαθε ζογραφιζμένον ι νοιμοcίνια κέναν μανουcciακιν χρόμαν
cι φοτίαc το τζαλέπαρμαν. Διδομένον το κατcίνατ, χοριc να τζαμλι
τομάτιατ, cα ccéρια cαρεμένα cα γόνατατ cι φοτίαν γαρcci εκcακολουθα τιν
ομιλίανατ ο μιcιαφιρτc.

— ... Δετc πα εcάρεπcαν ccίλια πεντακόccια ματροζυc. Ατιν, τα
χαιβάνια, εκcέρτc ντο ενόντcαν; „Ντο κινα κι αμίριαγα έχομε με τι
κοζακc; Ατιν cιν κxεραν, ειμz cι θάλαcαν, εμαc κι θα πιράζνε“.

Ι κοζακ αγίκα πίταc κι μιριάζνε! Εcάρεπcανατc, εδόκανατc τα
μακέλια κε ιφτιάρια κεπρόcτακxανατc νανίγνε τα κυίατυν. Ολόγερα
πυλεμέτια, όιο κανόνια κ ι κοζακ με τα βιντόφκαc. Αχταλέβνε ι ματροζ,
cίρνε ιφτιαρέαc κι ολιατυν πα τυρφαντάδεc, νέικα πεδία, το έμανατυν
βραζ. Αcο τυμπιν απαν ο λαοc τερι cειρ, γινεκ κλέγνε. Οφιτcερ, με τα
ρεδόλια cα ccéριατυν πατυν τα μολίθεαc cα κιλίαc τεκινέτερον, πυ κι
δυλέβνε με όρεκcιν, για να βαζανίζνατc περιότερον. Αχταλέβνε, τα
ιδρόματα cciπυρ, cciπυρ τρέχνε, ι τcεριγμεν τα κιλίαcατυν, γολιμπτυν cα

έμαν, μονχρίζνε άμον θερία ασον πόνονατυν, ι λαλίατυν στον υρανον εδ-
γεν. Ανασίρνε κλέγνε ι γινεκ, ι οφίτσερ αγροτερύνατς, ταζιρλαέβνε. „κοπ-
στε τι λαλίανεσυν, σεχιλ πεδιά“!

Ατος λεί ατα, κε πίοσ ακύγνατον νυνίζνε ατος ντο κι λεί κε ντο
εξέρνε όλιατυν.

Γίρο γίρο τα προσοπς μόνον χορίζνε, κόκινα ασ απσιματι το φος, ολόρθα
σα βιντόφκας ακυμπιγμεν, ακύγνε. Αλ κύπα απλομεν, απαν σο χόμαν
τανκόναςατυν, τα καφυλιάρια τα κιφάλια σα μύστασατυν τα στόματατυν ανιχ-
τα, δίγνε ακρόασιν ει μισιαφιρ τα λόγια. Ι γεροντάδες, τα γένια σα θύρασατυν
κρύγνε οτιν ι γινεκ, ανασίρνε, βαχλαέβνε. Οταν σαχταρον τάψισμον
φένεατε ο μισιαφιρτς μονάχον, κε ταλογυ το κιφαλ, ντο κλίσσκετε, περ
χορταρ κε κρυτς, κρυτς μασα κε κυρτα. Εθαρις ατος μόνον επέμνεν
απανιγς κε τατελιότον ι σκοτιναςέα. Αμον φάνταζμαν τικέφκετε σομάτια-
τυν εμπροστα ις τέπα, τανεμόμιλυς. Κιασι στέπαν μερέαν το γιαγυζ τάλο-
γον, έρτε άμον γιλτυρυμ κε κρεμιζ εμπριατυν τυ σκοτομένον το παλικαρ.
Κιαποπις αλος καθαλαρτς, λανκεθ ασάλογον, ταγιατυρεβ τοτίνατ
ει σκοτομένυ τιν καρδιάν, εκύτε ολόρθα, μονχρίζ. „Πεδιμ!.. σεβχιλιν
πεδιμ!...“

Κάπιος ειρ απαν σάψισμον τσατσία, για ένα ριζοκυρ. Ρθακον, περ
θρύλαν, ταυτεθ τι σκοτιάν κε κσαν ακάτιχάδες ι σολτατ ακυμπιγμεν απαν
σα βιντόφκας, ι γεροντάδες, τα γένιατυν θυριαζμεν, ι λιπιμεν ι γαρί-
δες, τα κιφάλια ντο ακυμπυν σα μύστασ τι σερίατυν, κι ακύγνε με προσοχιν.

— Εναν κοριτσ, ντο βασανιστίρια ιπέφερεν, οζνα εκσέβεν ι πεσσίαθε.
Εναν σότναν κοζακ, ο ίνας αποπις στον άλον εδέβασανατεν σο σεερ κι
αετς πα στον κοζάκον αφκα εκσέβεν ι πεσσίατς. Δυλέφτρα ασι τσεμεντι το
ζαβοτ, το κιφάλνατς κυρεμένον, εσέβεν σεστρίτσα σο γόςπιταλ, φωτιάν
άψισμον κοριτσ. Νιχτυίμερα λεπτον κέστεκεν όλον τον κερων σάρουτς
κε ει γεραλαεμεντς. Τον ίναν επάστρεβεν, τον άλον εμετάθεκεν, τον
άλον επροφτάνεν γάλαν, τζάι, γιατριχον... Ιχος χιλιάδες λαον τελεφ
άπίκαν ι κοζακ απες σιν πολιτιάν, ασα δέφτερα τα πατόματα εσίρναν
τάρουτς κε τι γεραλαεμεντς απαν σα λιθόστροτα τα ύλιτςάς. Ι οφίτσερ
κε ι κοζακ με τα σπαθία σα σερίατυν απισκες σιν πολιτιάν, έσπαζαν
ίντσαν έρχυτον ριάστια, το έμαν έτρεκεν άμον ποταμ.

Ι νίχτα καπ εδέβεν, εζβίαν τάστρια, εχάθαν τα ρασσία. Ο μισια-
φιρτς μόνον επέμνεν κέναν λαλιάν μόνον ακουskáτε: „Τοβάρισστζι τοβάρ-
ρισστζι, εγο τίφον κέχο, εγο γεραλις ίμε, επάρτεμε, επάρτε κεμεν“...

Τ, Αψιματένεν ι χαλαρδιά“

Κεπεκι κσαν ι νίχτα το σκοτινον, τὰστρια ζον υρανον. Τι ρασσία ζον τόπονατον. Κι ο μισιαφιρτε εκσακολυθα να λεί, κι ατιν νυνίζνε ντο κι λεί ατος, για το δωδεκα χρονον το γιον, τίνος κιφιλ με την κονταχέαν επαριζαλάεψαν ι καζακ, για τι γρέαν τι μάνανατ τιναν εθανάτοζαν αφκα σα γαμσεσέας ι καζακ, για την γινέκανατ τιναν ατίμασαν, ολ πυ έρθαν ριάστια κε έδεσανατεν ζι και το κζίλον ι κοζικ κέζκοζανατεν ζον αέραν, για τα δύο μικρα τα πεδόπατ πυ καινις κεκσερ ντεγένταν. Ατα καινις κι λεί, άμα απο κάπυ εκζέρνατο.

Με τα μάδρα τα χαπάρια ζιφονουν κε τα μάβρα τα ρασσία κε το σκοτινον τι θάλασας ο πρόζοπον.

Εκώπει ι λαλίχ, ενεβζίεν τάψισμον. Ταποκαμι τι τεινάκια κρύγνε οπισ τι σκοτιάν, πυ όσον πάι πικνον ολόγερα ζιν παρχαναν. Ατος ασάλεφτιος ζον τόπονατ, κι οπισατ μερέαν, κρυτε, κρυτε, μασα τάλογον.

Αναχάπαρα έναν γέλος· γελα ίνας ζολτάτος, ακυμπιγμένος ζιν βιντόφκαν κε τάστρα τα δόντιατ τζιαρτιλίζνε ζαμύστακον το πρόζοπονατ.

— Σεμέτερον τι ζτανίτζαν, ονταν εκλόζταν ασο φροντ ι κοζακ, επίαζαν ταφιτζέρτε κεκατίβασανατς ζι πολιτίας το γιυλακρ. Εκζένκανατς απαν ζο πρίζταν, έδεζαν λιθάρια σα γύλασατον κεκρέμανατς ζι θάλαζαν Πλυμ, πλυμ ζο νερον κε πάγνε απανκεκα. Το νερον, καθαρον διακρ, φένετε ταφκα. Εγιο εκεκα έςτεκα με τομάτιαμ ίδα. Σίτια πατέβνε κε ζί ια λαίζνε τα ζζέρια κε τα ποδάρια, άμον ντο λαίζνε τα ράκια τυράδιατον.

Εγέλαζεν απο καρδίας κε κσαν ετσαραμπύλτζαν τα δόντιατ.

Αζον τόπονατ κι λαταριζ, το κατζίνατ τζιλομένον, τομάτιατ κι τζιαμλιζ ο μισιαφιρτε, πυ κάθετε ζάψισμον γαρρεζι, ανκαλιαζμένα με τα ζζέρια τα γόνατατ. Ι νίχτα μαδρον πίσα, τα ζτόματατον αχαστα, ολ αφυκρύνταν.

— Κιονταν εκατίβεναν οφιτσερ ζι θάλασας τον κόλον, ετζαπαλάεβαν, επίαναν ίνας ζον άλον απαν κι αετς πα έβγενεν ι πεζζιάτον. Ολια καθαρα εφένυζαν — Θάμαν ταα . . .

Απο μακρα έναν γλικιν, μερακλίδικον μουζικι Ολ εκλοζαν τα κιφάλιατον εκι μερέαν.

— Ι μαδροματροζ πέζνε, — ίπεν ίνας.

— Σεμέτερον τι ζτανίτζαν ι κοζακ εβάλναν ταφιτζερτε σα ζακία, έδεζαν τι ζακι τα ζτόματα κε εκρέμιζανατς ζι θάλαζαν.

— Ατο πα εν δυλία να γίνετε, τανήτροπε να βάλνε σα ζακία, κε να φυχκίζνατς! . . . ίπεν κάποιος απαναμεζάτον μέναν λιπιτερον κε ζι ζτέ-

πας τον αέραν γανομένον λαλίαν. Ιπεν κιστάθεν, πίος έτον κανις κικσερ
αλόγερα σκοτία πίσα. Ας έναν κερων κιστερια, το ίδιοιον ι λαλία, με
παράπονον:

— Σακία ίπες κε πυ εβρίονταν ατόρα τα σακία; Ασι Ρυσίαν κέρχυν-
ταν κε χορις ατα κλεί το νικοχιρίον.

Κσαν εσιόπεσαν ολ, ιμπορι κι θέλνε νανισιχυν κε τον άνθρωπον,
πυ κάθετε ασάλεφτος, άμον άγαλμαν σάψσιμον γαρρσι.

— Σι Ρυσίαν Σοβέτςκαγια βλαστ έχνε.

— Σι Μοσκβαν!

— Οπυ μυζζίκος, εκι κε βλαστ.

— Σεμας έρχυσαν αργατ εφέρναν τι ελαπόταν, εγύρεβαν σοβέτια
σα ετανίτσας, εθέλναν να μιριάζνε τα χόματα.

— Εφεραν τα σοβέτια κε εγάτεβαν τι πυρζζυάδης.

— Κε μιαερ τον αργάταν ο μυζζίκον κεπίκενατον; Ολιγ μι ασεμας
δυλέθνε σι τσεμεντι τα ζαβότια, σα μαελοπόικας, σα μαεσίνας, σα ζα-
βότια τι πολιτίας;

Απο κάπυ έρθεν έναν λαλία.

— Οι, μάνα! . . .

Εκλαπκεν έναν πεδιν, ι μάναθε γαλενίζιατο. Ασο εσοσε μερέαν
έρχυν τα λαλίας, ασα ποβόζκας ανάμεσα.

Εσαλέφτεν ασάλεφτον ασον τόποναι, εκσόθεν αν, έσιρεν ασι χαλ-
χαν τάλογον, εκιαλιάεπκενατο, εδέβασεν σομίνατ τι βιντόφχαν, ελάνκε-
πκεν απαν σαγερ κε τιορτναλ, εταράγεν σι σκοτίαν. Εχαν έναν κερων,
πατ, πατ, τα ποδαρέας ταλογυ κεπεκι ατα πα εκόπαν.

Ι φαντασία δυλεβ, σομάτιατυν εμπροστα κσαν ι ετέπα, τανεμόμιλυσ
ο καθαλαρτε εκπάστεν, ταπ, ταπ, ταλογυ τα πέταλα, ιεσκιατ μακριν'
αλέμακρον, κι αποπιόισατ λαλίας: „πυ πας, σο θάνατον κε σιν χαμονιν,
κλοστ οπισ!...—Καλα λες, άμα ατος ι φαμέλιατ σι κοζακς απες επέ-
μνεν κι αδαχα πα κίτε, σκοτομένον το πεδίνατ!...

—Ει, δέφτερον ρόταν!..

Σκοτία πίσα, κι αλισίδα ολόμαβρον τσεραμπυλίζνε τα φωτίας.

— Σον Κοζζουχ επίγεν να εφτάι τακλατ, όλια τα κινίσις τι κο-
ζακίον εατον γνοσια ιν!

—Οι, όι, όι,! Πόσος έεπακκεν ατος, γινεκς, κε πεδιά.

— Ατος ο ίδιοιον πα ζατι ασι κοζακς κι χορίετς; όλιατ κοζάκικα
ι τσερκέετκατ, ι κωκόλατ, το πακπάχνατ, ι κοζακ εθαρυν απατυνυς εν.
„Ντο πολκ;“ — „Τάδε πολκ“. „Πέρασον“. Γινέκχα κοζακίον ερτε ριά-
ετια, με το επχθιν το κηφάλνατς, χάτχλον, με το κινζζαλ τιασεβίατο.

Ας ασερόνια, ασα μαντρία, ασα παράμερα τα κεσιιάδας τιαβιρεβ τι κο-
ζακς με τι βιντόφκαν. Ολια τα μιστικα τι κοζακίας εκσερ' ντο τζάστια
ιν, πυ στεκ το καθέναν, πόσα ιν, ντο νιγιάτια έχνε. Αια όλα θα έφτάε
τακλατ στον Κοζζυχ.

— Τα μορα πα ντο καπαγιατ έχνε τα μάβρα!— ενεστέναακεν βα-
δέα ίνας γινέκα, το μάγλον ει θύρανατς ακυμπιγμένον, με τάλο κρατι τιν
ανκόνανατς.

— Ει, δέφτερον ροτα, εκοφòδετε!...

Κύπα πίοσ έσαν απλομεν, οκνιάρκα οκνιάρκα εκσίθον, επετσεινκό-
θαν, επεχαζμòθαν, πάγνε.

Τάστρια, τάλα εκέβαν πσιλα στον υρανον, τάλα ατόρα εβγένε ασα
ρασιία οπισ. Ι σολτατ σα παχòτνι τα κύχνις ολσερα εκάτσαν σο φαγιν.
Λιγάρια λιγάρια πάγνε κέρχυνταν τα χυλιάρια, γιμόνταν χασσεφτον κά-
σαν, τιαβιρέφκυν σα στόματα. Ο καθένας αγλιγορι. πολεμα να χυλια-
ριαζ ασαν άλλον περισότερον. Εχασιέφταν τα γλόσασατυν, εφυρφυλακίαισαν
τα στόματα, τυρανίστριασατυν, εκάγαν τα γύλασατυν. Ατιν κι στέκνε,
διοβέντςμε, διαβένοσε, θυτυν να χυλιάρια σο χασσεφτον το χαλκον. Κά-
ποτε, τσαπ, σρπαζ ίνας ασο χυλιάρνατ απεσ έναν κρεατι χαρακ, χασσε-
φτον ,χασσεφτον βάλιατο σιν τζιόπιανατ, για να τρόγιατο ιστερια, κε κσαν το
χυλιαρ σιν ενέργιαν. Κ ι σιντρόφιατ ζελέβνατον για τιν τίχιατ.

XIV

Όσον σκοτία κιαν εν, ατιν εγνωριςσκέφυνταν ας άγρεν τι εσαμαπά-
νατυν, ασα ματρòσκασατυν, ντο φενκίζνε άσπρα ει σκοτίαν, ασα ανίκοστα
τα βλαστιμιάσατυν, ασα θραχνιαζμένα ασι θάλασας τον αέραν κε ασο
πισοτον τα λαλίαςατυν. Ι σολτατ, τα χυλιάρια σα εσέριατυν, εκλόσταν ει
μερέαν τα κιφάλιατυν.

— Ι μαβροματροζ ιν.

— Τύλα κι στέκνε έναν σολυχ.

Ι ματροζ εστάθαν απάνατυν κεκα, ερχίνεσαν.

— Τι μάνανεσυν κε τιν προζγενεάνεσυν! Επλοσετεν τα κόλιασυν,
τρότε γυρζυλιάυζνε, κε κσάι ανάνκιν κέσσετιατο, ντό κινòδινεβ ι ρεβολιό-
τσια... Σβòλοτζι, πυρζζυάδες!..

— Ντο ιλάζετε πάντα, κιαβιαζιάδες! ,

Τερόνατς ζαροτα, ζαροτα ασα νίσιια υς τιν κορφιν αρματομεν διπλα ρε-
βòλια, πυλεμετι λέντας πόμπας.

— Πυ κοβαλίσας ο Κοζζυχς; κσάι νυνίζετε;! Εμια επίκαμε τι
ρεβολιότσιαν, εμια επατύρεπςαμε τα παπόρια, τι Μόσχαν κέκςαμε. Ι πολ-

εξεβικ, εσύρι, μύρι έπρεσανατα με τον Βίλγελμον, εις τα ιντερέσια τι λαυ σα κανίναν κεπρόδοκαμε. Τον λαον πίοσ ιντζιτεβ, τυςμάνος εν ζον τόποναι αφίνοματον! Ντο εν ατος ο Κοζζυχς;! Οφιτζέρος ταα! Κεζιν, εζένκετεν κα τα κιφάλια άμον πρόατα, πάτε όπουκεσ λαλίςασ ατος. Ει- κπι χτίνια, χορις κέρατα.

— Εζιν γιατι ειτικέρτετε αποπίζεμυν, άμον υράδια, πίοσ επαρα- κάλεσεσασ; Κε κοβαλίτε κε μετεσασ ολόεν πυταναρίον!

— Κε σεζέτερον τι γύλαν ερύκεν, γιόκσιμ εζέλεπζετεμας; Το μιτις ει χόρας το παρασταρ μι χοντς, γλίςκετε. Εμια το χρέοσεμυν εκσετέλεσαμε. Πίοσ έςκοσεν ζο ποδαρ τι ρεβολιύτσιαν; Ι ματροζ. Τίναν εδέβιςεν ζο μολιβ, εφύοκσεν, εκρέμασεν ο τζάρον; τι ματρίζυς. Πίοσ εκοβάλλεν τα πρακλαμάτσιας κε τα επαναστατικα τα φιλάδας ασι Ζα- γρανίτσαν; Ι ματροζ. Πίοσ εχάσσεπσεν τι πυρζζυάδης κε τι ποπάδας; Ι ματροζ. Εζιν πα τεα ντέπικετεν; Ι ματροζ το έμανατυν έκςεζισαν για τι λαυ τα ζιφέροντα. Κι όνταν έκςεζιναμε εις το έμανεμυν, εζιν με τι τζάρυ τα ζστίκια ειτάσσεβετε τα κιλίασεμυν, ζβόλοτζι! Εναν καπικ κι ακρίζετε τι μάνανεσυν κε τιν προζγενεάνεσυν! . . .

Μερικι ζολτατ ειθέκαν κα τα χυλιάρια, εςκόθαν ζο ποδαρ, εταδρα- νέφταν ζα βιντόφκασ.

— Πεδία, επάρτιατς κα! . .

Τα βιντόφκασ ζο τιτικ.

Ι ματροζ πα εκζένκαν τα ρεβόλια, επεκοτσακίασαν τα πόμπασ.

Ινας ασπρογεντς υκρανος, πυ ζόλον τον κερων τι ιμπεριαλιστικυ παλέμυ εβρέθεν ζο διτικον τό φροντ κε για τιν παλικαροζίνιαν κε τιν αποβίανατ εδόκανατον τζιν ύντερυ, το ζτόμαναι γομάτον χασσεφτον κάσσαν, εντόκεν ειτίακσεν το χυλιάρνατ ζι κοτελι τιν άκραν, εςπόνκσεν τα μυζτάκιατ με το μανίκνατ κεπέρενατς κεστάθεν.

— Ολαν ντέπαθετε ειςιν πα κιατιν πα, κιαμον πετιναρόπα, κο, κο, κο! παρεμ κνίχστε κι άμον πετινι, κυ, νυ, ρι, κυ!

Ολ εγριλέφταν αζο γέλος.

— Κε ντο καπαγιατς έχομε, ειςιμ, νε ται, κελέπιατς ντεφτάγνε.

Απράνας, τιδεν ζομάτιατυν κεφένυτον, ατίρα ι εσκοτία κσαν εσκοτία κε ταπζίματα αλιζίδα, θίγος ακραν.

Ι ματροζ εζένκαν κα τα ρεβόλια, εκοτσακίασαν τα πόμπασ.

— Εζασ πα, κε τι γενεάνεσυν κε τιν προζγενεάνεσυν, — κεπέραν δρόμον.

Κε κσαν με τι ζσαματαν, με το εφελυκ ζον τόποναιθε πάγνε, όζνα ειπαράγαν ζι εσκοτίαν, ζα οπόζια ανάμεζα. Επίγαν αμα οπις πα κατεφέκαν.

— Το πιοτον με τα βαρέλια έχνατο!

— Ασι κοζακς έκλεψανατο.

— Κέκλεψανατο, με τιν παραν εγόρασανατο!

— Σατυνυς παραν μι λιφτον; με τα τζιβάλια κοβαλόνατα.

— Ολόγια παπόρια εφκέροσαν.

— Αςσκεμα μι επίκαν, τα παπόρια επάτεψαν, γιατι να χάτε κε
ι παρα, ι παρα πάντα γιαραεβ!

— Σεμέτερον τι στανίτσαν όνταν έρθαν ι ματροζ, εγδισαν τι πυρ-
ζζυάδας, επίκανατς ανατάντογμαν, επέραν ίντιαν ίχαν, εδιάρτσαν τεφτο-
χυς, κε τι πυρζζυάδας ολτς εγάτεψαν, ολτς εσκότοσαν, αλτς εκρέμασαν.

Με το γέλος κι αηλιγορετα, αηλιγορετα, γιαμ κοφτ κανις το λόγο-
νατ, ερχίνεσεν άλος.

— Σεμας επρόφτασεν κεπρόφτασεν να εβγεν ασι νάρθικαν ο πο-
πας, εντόκαν κεθέκανατον κα. Ιμέρας εκίτον σιν ενκλισίαν εμπροστα,
εσσιλάκσεν, εσκολεχίασεν κε κανις κεγιανάσσεβενατον.

Εγέλασεν ατος με τιν έριχσιν' εγέλασαν κι αλ μετατον εντάμαν.

— Τερέστε, τερέστε άστρον εκατίβεν.

Εδόκαν ακρόασιν όλιατυν.

Μακρα κι απόμακρα, σο σκοτινον τιν εριμίαν τυραυ, εκι πυ ανα-
λιάσσεκε τι θάλασαν, έναν άμον λαχυρσιν, έναν λαμπερον οφιό απαν
ασο χάος, ντο κι φένετε, απαν σατελίστον το πέλαγος.

Ετύλοσαν έναν κερων κεπεκι κσαν ερχίνεσαν:

— Ενμέρι έχνε δίκεον ι ματροζ. Αχα τα χάλια τεμέτερα. Εμορφα
εζίναμε το προμίνερον πα ίχαμε ο καθένας, τα ζάμον πα! κι ατόρα; !..

— Σοστα λεί, εγο πα τιαστικλιαέβατο. Εκλύθεσαμε τίναν! Ιναν
οφίτσερον, πεπίκεμας ποζυτζιάδας ανκεκα.

— Ολαν, ντο οφίτσερον κάθεσε κε ψσαλτς, ατος πα αμον ερεν
κι αμον εσεν εν.

— Γιατι το Σοβέτски βλαστ κι βοιθάμας; Κάθουνταν απες σιν Μόσ-
κβαν με το κείφνατον κερμις θα παστρέβομε τατινέτερα, με σιχόρισιν τα
σκατόματα.

Ασα μακρινα ταπσίματα έρθαν λαλίας. Ι ματροζ εκες πα επρόφτα-
σαν, έδικσαν τα φιάντιατυν, σόλια τα παρχανάδες κε σόλια τα τζιάστια
τι σολτατίον.

XV

Επιτέλως ενίκεσεν ι νίχτα. Ταπσίματα, το έναν κατόπιν σο άλο
ενεβζίγαν κε ολόμαβρον κατιφεν ι σκοτία εκσαπλόθεν παντυ. Υτε λαχυρσιν

κι ύπε λαλίας, άναβα το μάσεμαν ταλογυ, ντο κεπρόφτασαν να τρώγνε το γέμνατον.

Έναν σκοτινον φιγύρα λιγάρια λιγάρια διαβεν ανάμεσα ασα ποβόζκας, κλόσσχετε σο εσοσε μερέαν, λανκαβ αποπανκες ασι κιμιζμεντς. Αποπίσατ τρεσσ, πολεμα να εφτάνιατον ίνας άλος κοτς, κοτς ζέναν ποδαρ απαν. Κάπιυ εγνεφιζνε, ζκύνταν αν, τερυν, τσοκλαέβνε, απορυν, ατζάπας πίοσ ιν αγύτιν, πυ τρέχνε αργα κε παραζάμανα;

— Ντο δουλιάν εχνε αδακες ατόρα, ζάγρια τα μεζάνιχτα; Πίοσ ιν; εσπιυν;

Νυνίζνε να ζκύνταν, να τρέχνε αποπίσατον, να πιάνατς, κεπεκι ο ίπνον γλικίς εν, κίνταν κα, αποκιμύνταν.

Τα δύο τα φιγύρας κι στέκνε, ζι σκοτιάν ανάμεσα τρέχνε, ίνας αποπισ ζον άλον, γιανλαέβνε, εγλιάζνε ασα ποβόζκας ανάμεσα, πατυν κε διαθένε ασα κιφάλια, ασα ζσέρια, ασα ποδάρια τι κιμιζμενίον απανκες, εμπροστα ασάλογα. Κι ατα πα, αχπαραγμένα, αφίνε το μάσεμαν, τσιτόνε τοτία, αφυκρύνταν.

Τέι απο μακρα, απακι ασολόμαβρα τα ρασσία εζίρθεν έναν τυφεκίαν. Ντο έτον κι ατο αδα ζιν ισιχίαν, ζάγρια τα μεζάνιχτς, ζι νιχτος τιν εριμίαν; Έναν έτον, έρθεν κεπέρασεν, άμα ι εντίποσιαθε κεπέρασεν. Τα δύο τα φιγύρας επίκνοσαν περισότερον τα ποδαρέασατον.

Έναν αλέναν κε ζατο αποπισ αλέναν! .. Κσαν ασο ίδιον το μέρος ασα ρασσία μερέαν. Έναν άμον στραψιμον ασιν καρδίαν τι σκοτιναςέας απες, φοταζ τολόγερα κι αχαν το μάβρον, ταχόλοτον το ζτόμαναθε ι ορμέα. Κεπεκι πικνα, πικνα τέναν αποπισ ζάλο τα πυλεμέτια.

— Τα-τα-τα, τα, τα, τα. . .

Πολι εγνέφσαν, έσκοςαν αν τα κιφάλιατον, τρίφνε τομάτιατον. Αλ κάθουνταν, ίνας ελάνκεπσεν σο πιδαρ, ιλιαεβ με τα ζσέρια ζι σκοτιάν, αραεβ τι βιντόφκανατ ανάμεσα ζιν πιραμίδαν. Πυ να εβρίκιατο με αγίκον σκοτιάν.

— Γριτσκο, έ Γριτσκο, ακυς; ..

— Μι πιριάγμε.

— Κι ακυς, ι κοζακ ζίρνει! ..

— Αφςμε, λέγοσε, θα κρύο κε τσακόνο τα δόντιας.

Εκλόστεν εκι μερέαν, ετςάφσεν τι ράσσαν κε τον οπισινόνατ, εκσπλόθεν σο ζσινέλνατ απαν. . .

. . . τα-τα-τα κεπεκι τα κανόνια έναν! αλέναν! αλέναν! . .

Αψιματένια οφιδι γλόσας ασιν καρδίαν τι σκοτινου τι ρασσι, φοτίζνε σο ζολυχ τορμόςσιλα κε τα ρασσοκόρφια κεπεκι κσαν σκοτία πία, ισιχία.

— Οι τιν τσόναν τι μάνανεςον, εσκιλ πεδία! ραχατ κι αφίνετε τον άνθρωπον έναν στιγμιν! Να πέρνεσε τομάτιας πα κι επορισ! Ονταν εν ο κερόσαθε ερίτε, ντόστε, πίστε ιντιαν εβγεν ασο εσέρνεσον. Αμα όντας κιμόνταν ανθρωπ αφίστιατς ίσιχυσ. Ολεν το ίδιον ζον αέραν χάνετε τα πατρόνια κε τανθρωπς κι αφίνετε να κιμόνταν, αρατο εν όλόν το κατόρθομανεςον. Αζέναν λεπτον κιστερια τατονυ το ροθόνιζμαν πα εταράεν με ταλογυ το μάσεμαν.

XVI

Εκίνος, πυ έτρεσεν εμπρικες επέρεν απο θαθέα ανάζμιαν εκλόστεν, εροτα τον εντροφινατ, πυ έρτε αποπισ:

— Πυ ιν ατιν;

— Αδα ζυμα καπ θα ιν, αχα το δέντρον. Κε τζαιχτχ. — Θία Γαρπίνα, ε θία Γαρπίνα! . .

— Ντο εν!

— Ατυκα ίζνε;

— Αδακα ίμες.

— Ι ποβόζκα πό κεκα εν!

— Ατυκα, πυ στέχετε, σα δεκεσια, αςιν κανάθαν μερέαν.

Ι μαβράχαρος ι τριγόνα γαραλαιζ.

— Στέφανε! . . Στέφανε! . . εχάσαμε το γιαδρίνεμυ!

Επλοσενατοκι, επέρενατο σα εσέριατ' έναν κυσστ κρίον τερτανκ, ο εσκιλαντιζμος κοφ τιν ανάζμιαν. Το κιφάλνατς ι μαβρομάνα, σαντρώατς τιν καρδιάν, εσόκεπσαν αρτυκ τα δάχριατς, τρέχνε εσιπυρ, εσιπυρ, ετιά-εσεπεν τι καρδιάσατς ι γερα, κλεί μιρολογα.

— Πάι, εχάσαμε τι στερέανεμυ, Στέφανε. . .

Ι γινεκ εο ποδαρ παραστέκνε, ίπνος ντο εν κε νενκασία ντο εν κιζέρνε. αναζίρνε, ερτάγνε το σταθρόνατυν, τανισσέφκυνταν ανάμεσατυν, διαρμενέδνε.

— Ελέπς; ερχίνεσεν να κλεί, ατόρα πρότιν φοραν κλεί.

— Ας εν, θα κλεί, θαποφυσκότε ι καρδιάτς. . .

— Πρεπ ναπαλμέγομε τα κόλφιατς, ανκεν θα κρύγιατεν εο κιφαλ. Απίνας ίνας δοκιμάζνε. Αμον λιθάρια ιν.

Σταβροκοπίυνταν, μυρμυρίζνε τροπάδια, θυκύνταν τα κυδύκια τι τσι-τσιάτς, βιζάνε μετανίσκυν κε φτίζνε σα τρία μέρι κε κσαν μετανίσκυν

Σέναν λιθαριαρ ριζιαρ ρακανόπον απαν, ανάμεσα σα ρίζας τι καφυλι „держи дерево“ 1) ει σκοτίαν ένικσαν με τιφτιάρια έναν κυόπον,

1) Έναν αίκον καφυλ πυ τα κλαδιάθε στρόνταν απαν εο χόμαν.

εφόρριξαν απες το νεκρον τιλιγμένον, όπως έτον. Ειχσαν ίστερα, εγόμο-
σανατο χόμαν.

—Στέφανε, ναιλι εμας, εχάσαμε το πολόπομ!...

Θολα, θολα, αντζακ χορίς σο σκοτινον τι νίχταν, σκοτινος κιατος
ίνας άγυρος ενκαλιάστεν με τα δύο τα σσέριατ έναν αχαντιαρ δέντρον
ντο έρθεν εμπροστατ, εμυθόνκσεν, εγλόντζικσεν, εθαρι:κι κατ σπινκ
αποπες τιν καρδιάνατ κε θα φυρχίζιατν. Ι τριγόνα εσαρυλέφτεν ρι γύλιανατ.

—Στέφανε!... Στέφανε!...Στέφανε!...

Κε τα δάκριατ κσαν, ποτάμια ατσύροτα, ελάνκεπσαν αμον μαργαριτάρια.

—Στέφανε, το μορόνεμυν!.. Ειχάσαμε τι ρίζαμ, επίγεν ι στερέαμ!..

XVII

Ενίκεσεν ι νίχτα. νε εσαματαν κε νε λαλίαν άναθα ταλογυ το μαζετον.

Κάπια άλογα έπεσαν κα' το εσαθαχ εσύμοσεν.

Πολα κεπίγεν εστάθεν κιατο. Ο παντοδύναμον ο ίπνον κηρίαρχος
παντυ, ετίλτσεν με το μαβροσκότινον τι νίχτας το τζικριτζιαφ το λά-
γερ τι μυατζιρίον.

Σέναν μόνον μέρος ι νίχτα κεπόρεσεν να νικα, να δικ τι δύναμινατς.

Ανάμεσα ρα δέντρα τι παχτζες τσαραμπυλιζ έναν μικον αδύνατον
φοτίαν.

Εναν μεγάλον απέραντον στολοβόι, ι χτισσόναθε πελιτένεν, ρα τυ-
θάριαθε τα καλοδυλεμένα, τριπεμένα κε κάπυ τσεριγμένα μεγάλα με
τέχνην ζογραφιζμένα καρτίνας, απες ρα χρισομένα τα ράμκας. Σέναν
κερσιαν κεκα πιαν έναν κοτσοκερ κε ρο παρκετ το πολ τι ζάλας αδα
κι ακι ταυτεμένα αγέρια, βιντόφκας κε ραλτατ, αλ κύπα αλ ανάσσκελα
ρο γιαν απαν, κημόνταν αμον σκοτομεν, είννε ροθον απλομεν απανκες
ρα κατιφεδένια τα περτεδες κε ρα πορτιέρας, ντο εκατίδασαν ρα παρα-
θέρια κι ρα πόρτας, κέναν ιρδοματι βρόμαν ανθρωπι, αλογυ, πυ ανιάζμαν
να περτες κεπορις. Σιν πόρταν απαν μαβριζ το πυλεμετ.

Σι μέσεν τι ζάλας μεγάλον πελιτένεν κατατόρνεφτον τραπεζ ρέναν
τιν άκραναθε χάρτας, καπαν ρο χάρτιν κερφομένα τα μικρα τοματόπα
τι Κοζζυχ.

Τσατσαριζ το κοτσοκερ, σταζ, δι κε περ ι φλόγαθε κι απλον φαν-
ταστικα ισκιιάδας απαν ρο πολ, ρο τραπεζ ρο παταλοκ κε ρα τυθάρια.

Απαν ρο χάρταν το μαθιν ι θάλασα κι οπισ ρσι θάλασαν τα ρα-
εσοκόρφια, ραραντοποδαρύσας. Ο ατγιυτάντον τερι ειλογίσσεκετε, ο ορτι-
νάρον με τι σύμκανατ, ι βιντόφκα ρομίνατ, το επαθιν ρα μέσατ, ολόρθα

έτιμος αναμεν διαταγας, κε τισσικιάδες σαπσιμοζβίσιμον τι κοτσοκερι κερ-
ριαν πάγνε κέρχυνταν ζον πρόσοποναι απανκες.

Το δάχτιλοναι απαν ρι ζαραντοποδαρύσαν, λεί ατγιυτάντον:

— Αχα, απαδα ζορμιν επορυν να κατίθενε.

— Απατυ μερέαν να ζοκέβνε κεπορυν, απεμπροστα το ρασσιν ιπσι-
λον κιαδέβατον, κιαπακι να γιανασζέβνεμας κεπορυν.

Ο ατγιυτάντον έσταξεν το κεριν απαν ζο ζζέρνατ, έκαπζενατον.

— Αδα ζο ποβοροτ απαν αν προφτάνομε, άλο ανάνκι κεν. Ι δουλία
επέμνεν ζο τρέκσιμον· δρόμον, δρόμον, χορις να ζτέχομε.

— Αναφαγαν κέχομε.

— Κιαν ζτέχομε, μιαερ θα έχομε; δρόμον, ι ζοτιρίαμυν ατο εν.

Τι κομαντιρτζ ιδοπίζετε;

— Ιδοπίζα ματς, ατόρα όθεν κιαν εν έρχυνταν-ίπεν ορτινάρον.

Ασα παραθίρια κεκς μερέαν ζκοτιναςέα πίσα, ασάλεφτον ι νίχτα, ισιχία.

Τα-τα-τα τα...απο μακρα κιαπο θαθέα, ασι ρασσι τορμία, ετάρακσαν
τι νίχτας τιν ισιχίαν.

Λαχυρσι κε ποδαρέας ασι ζκάλαν μερέαν ρι θιράνταν κε ρι ζάλαν
λες κε κίβαλυν εντάμαν κε τον κίνδινεν. Το κοτσοκερ πα επίκαν γαι-
ριατ για να δικ τι τοζομεντζ ασα νίςσια ριν κορφιν, τι τζάφαλαεμεντζ,
τι γενκαζμεντζ τι κομαντιρτζ, ασι ζέστιαν κι ασι στρατίαν.

— Ντο χοπάρια—ερότεσεν ο Κοζζυχς.

— Εντόχαματς οπισ.

Σο σπέραντο, ζο ζτολοβόι απες με τι κοτσοκερι το φος όλια θο-
λα μισοσκότινα.

— Εντόχαματς οπισ κε ζατι με το πión θα εντόνανεμας, αντζακ
έναν πολεμετ ίχαν τιστερνον να ίχαν τόπια.

Ο Κοζζυχς έρθεν κεπέμνεν ετζίλοσεν τα κατσίνατ. Ολ εγρικυν ποσ
ετία ι κοζακ κιν, άλο κατ εν, αμα ντο εν κικζέρνε.

Ετοπλαέφταν ζο τραπεζ ολόγερα· αλος τσιγάρον έπρσεν, αλος κερετς
πρσομιν μασα, άλος ο νύσατ αλυ κε τομάτιατ ζο χάρταν.

Ο Κοζζυχς θιμομένα, θιμομένα:

— Ντο λέγνεσας κεφτάτε, τα πρικάζια κεχτελάτε.

Εδόκαν κεπέραν χραν τα γενκαζμένα, τα τοζομένα τα προσποτς.
Επιάσταν ζα λόγια, λόγια πυ με πρικάζια στρατιοτικα ομιάζνε, λόγια
ατέριαστα ζε τιύτον μέρος.

— Εδρομιάσετε το στρατον; . . .

— Τεμον τανδροπς αδίνατον ατόρα να ζκόντσατς ζο ποδαρ . . .

— Τεμον ι στρατιότε, έρθαν κέρθαν, ερύκσαν άμον σκοτομεν ζον ίπνον, φαγιν πα κεράεπσαν!

— Δυλία μι εν να γίνετε, αγίκον πυγαλτύρεμαν; . . . Με τατο τον τρόπον, πολα κι πάι τελεφ θα εφτάμε όλον το στρατόνεμυν!

— Ατέργιαστα δυλίας, χορις λογαριαζμον!

Σίδερον τι Κοζζυχ ο πρόσοπον, ταμάρναθε κι λαταριζ. Συφρομέ-
νον το κατσίνατ, κατιβαζμένα τοματόφριδατ, τα μικρα, τομάτιατ κι τε-
ρυν, ακύγνε, αναμένε.

Εκς ασο ζτελόβοι μακρα κι ασόλια τα μερόθες εσάρεπσεν ι σκοτία
κε ι νίχτα νενκαζμένον, φογάτε κι ατο κε αναμεν. Ας ορμία μερέαν
εστάθαν τι τυφεκι τα λαλίας.

— Εγο τυλάχιστον σκοπον κέχατο να βάλο ζον κίνδινον τεμον
τανθρωπε, εχοντρολάεσεν ίνας παλκόθνικος, θαρικ κι κομάνταν δι τι ζολτά-
τας. — Εγο ο ίδιος ίμε ιπέφθινος για τατινέτερον τι ζοιν, τιν τίχιν!

— Σοστα! . . . ετιαστικλιάεπσεν ίνας άλος κιοστερικλις κε με πεπί-
θισιν ζον εαφτόνατ, πριγάτνι κομαντίρος, ζινιθιζμένικς να δι πάντα προ-
σταγας. Ακσιοματικος έιον, κι ατόρα, με το νύνατ, έβρεν κατάλιλον πε-
ρίστασιν να διχ τιν ακσίανατ, τα γνώσιζατ, ταμέτρετα τα προτερίματατ
πυ επαρεγνόρτζαν κεφέκανατα αφκα ζο κοτ, ο τζάρον κε ι ανθρωπιατ.

— . . . ζοστα, πολι ζοστα, έπιτα, πάμε, πυ πάμε; Πλάνον για
τι στρατιάν ακόμαν κεγύρεπσαμε. Ι ρασπολοζζένια πρεπ ναλάετε· αετς
άμον ντο εν κáθαν όραν κε ζτιγμιν επορι ο εχτρον να κόφμας ασι μέ-
ζεν κε να δεβάζμας ζο μασσερ.

Ελάνκεπσεν απες ζι μέζεν κε ίνας κομαντίρος καβαλαρέας τελίκαν-
λις, ι τζερκέςκα τρίνκαν απάνατ, ζα μέζατ ασιμένεν κινζζαλ, το παπάχ-
νατ κυραγμένον ζο γιαν απαν. Ερχίνεζεν κι ατος αγλίγορα κε με
το θιμον.

— Δυλίας μι ιν αγύτα ντο γίνταν; Εγο να εμ ζι κοζακίον τον
τόπον, έναν γιωρως ασο ραζσιν απανκεκα, έναν χυρσιμ απάνεμυν κε τα
κιφαλοτζέπλιαμυν κι θα επεμίναν!

— Κεπεκι νε οδιγίας κε νε πρικάζια, ορτα ίμες, γιόκζαμ παντιτ;
Ο Κοζζυχς αργα, αργα.

— Αρχιγος εγο ίμε, γιόκζαμ εσιν;

Ερθαν κεπέμναν ολιατυν, κε τι Κοζζυχ τομάτια αναμένε, όχι όμος
απάντισιν, κατ άλο αν μένε.

Τιςζιαδές ελαίζταν ανκεκα, τα προσοπες αλάζνε κε μεταλάζνε
νιασίδας.

Κζαν ερχίνεζαν με τα καπάδιχα, τι λαγερι τζ λαλίας.

— Εμεις ι κομαντιρ πα ιπέφθινι ίμεσ, όπος εσι κε όχι ολιγότερον αεεεεν.

— Σι τσάρου τον κερου, ζίτια έτον μοναρχία, μολατάφτα κσαν τοφιτσερτε ερόταναν, εσιμβυλέφκυσανατς κιατόρα ρεβολιούτσια εν.

Λέγνε με το στόμαν κε απέσατυν πα σχεδιάζνε άλα.

„Εσι προστόις άνθρωπος, ριαντζιπιαρτε ντο χαπαρ έις ασα στρατιοτικά, ντέπορι κε κόφτ ο νύσις, προ πάντον σαγίχα δίσκολα περιστάσις. Εδόκανεσε έναν τζιν ρι πολέμυ τον κερου. Σαγίχουν περίστειν, σο κυτλουκ τοφιτσερίον, ι λοπουτ πα τζίνια επέραν. Εγρόρτσανεσε,πίοσ; Το κχλαπαλουκ, τα πρόατα. Το κχλαπαλουκ ζατι στραβου εν“.

Ατα λέγνε με τομάτιατυν, με τα προσότσατυν, με το στέσιμονατυν ι σπουδαζμεν ι ακσιωματικι, πυ ιπιρέτσαν ρι τσάρου τον κερου. Ι γε νιτεν γιαπμακ ι κομαντιρ ασι θαρελάδας, ασι τιλκιαρτε, ασι χαλαιτζίδας ασι περπερτε, ατιν πα νυνίζνε:

„Εσι πα ας εμας ίσε κι απεμας καλίον κίσε. Γιατι να διορίσις εσι, κε όχι εμεις, πυ ας εσεν καλίον θα κχταφέροματα“ . . .

Ο Κοζζουχσ ακήι όλια: κε ντο λέγνε με τα στόματατυν κε ντο έχνε αφκα σα γλόσασατυν, κε ζινάμα τομάτνατ πα σα παραθίρια, περι αναμεν.

Κε ντο ενεμένεν εγέντον.

Σι νίχτας τι σκοτιάν εκσέβεν έναν εσαματαν, αδίνατον, κοφου εν αρχιν. Οσον ντο πάι περισεβ, καθαριζ, χορίετε. Λαρρα κεπεκι θαρέα, αρκουδοτα ποδαρέας ετάρακσαν τι νίχτας τιν ισιχίαν. Κάπιος εσσεκέρχυνταν. Εκσέβαν τα εκάλας, εταγιάνεπσαν ρι βεράνταν, κι ασο μεγάλουν τολάνιχτουν τιν πόρταν άμου χαλαρδία εκσιζίαν απεσ σο στολοδοι. Ζύπα ζυπ εγομόθεν ι ζάλα, θελον να κρεμιγς, αφκα κι ρυζ. Πυ να περ όλτε τομάτις: εγρικας μόνου ποσ πολι εν, παραπολι κε όλιατυν πα έναν σχεδιον. Ι κομαντιρ εσίρθαν οπισ, εγένταν ολιατυν έναν κυμουλ, εν άκραν τι τραπεζι, όπου κίτε ο χάρτας.

Το κοτσοκερ τσαρανιζ.

Ι σολτατ, πυ εγομόθαν απεσ ρι ζάλαν, αλ ζίρνε χα τα μιτιάτυν κε σπονκίον με τον μανίκιατυν, αλ βέχνε, αλ αποσσεαχλίουνταν, φτίζνε σο πάτομαν, πατόνατο με τα ποδαριατυν, αλ τιλίζνε σα στοποχάρτια τι μαχόρκαν, αλ άφνε τα τζιπόχατυν.

Έναν ανιπόφορουν εσκιλαντιγμου, έναν πικνου καπνου εγομόθεν ι ζάλα.

— Τοθάρισστζι . . .

Σαπέραντον, σο μισοσκότινον, σο καπνιζμέουν το στολαβοι απεσ άκρα ισιχία, μία να πετα, θακυσ τι φτεριάτς το σάλαγον.

— Τοβάρισσιτζι! . . . εθαρς με το ζορ ασα δόντια τι Κοζζουχ ανάμεσα εβγεν ι λαλία.

— Τοβάρισσιτζι! εσιν πυ έρθετε αντιπρόσοπι ασα ρότας, κεςιν, κομαντιρ, ολεσυν πρεπ να εκσέρετε σε πιον κατάστασιν εβρίουμες. Αποπίεσμον ι πολιτία κε ο λιμένας επέρασαν σε κοζακίον τα εσέρια. Τι κόκινος τι εολτάτας, πυ επέμναν εχιαπες κε τι γεραλίδας κε τάροστος ίκος χιλιάδας κε παραπαν ολτσ έσπαχσαν ι κοζακ με τοφιτσερίον τιν προσταγην. Το ίδιον ετιμάζνε κε για τεμας. Ι κοζακ επίκαν χυρσιμ απαν ειν οπισοπορίαν τι τρατύεμυν, εο τρίτον τιν κολόναν. Ασα δεκςσιάμυν θάλασα, ασα ζεβρια ρασιία: τριπιν όεστι, κεςις εο τριπιν απες. Ας ορμία τι ρασι: ι κοζακ ισιχίαν κι αφίνεμας κε κάθαν όραν κε στιγμιν ίμες ανανκαζμεν να υπερασπίσχυμες εις εμας, οζνα προφτάνομε εκι όπου το εσσε αφιν το θαλασακρ κε κυράετε σε μεσογέαν μερέαν, εκι όπου τζατέδνε τα ιπσιλα τα ρασιία, απόπου ι κοζακ κεπορουν με κανέναν τρόπον να γιανασσέβνεμας. Εις απαδα θα πάμε όλον το θαλασακρ ίσαμε το Τυαπσε. Απεκι με το εσσε πάλιν θα περύμε το ρασιιν, θα κυράουμε εο Κυπαν μερέαν, θα πάμε ενόμες με το τιαμιαλιν το κόκινον το στρατον. Αφτο εν ι εστιρίαμυν. Στιγμιν ναργίζομε, εχάθαμε. Δρόμον το λιπον, δρόμον κε αγλιγορετα. Φαγιν, ποτι, ίπνος ασο δρόμον κι πρεπ να εμποδιζνεμας.

Εστάθεν ενανκσάι, κανίαν κι τερι, νυνιζ, ειοπα.

Κιμάτε ο κόζμος όλεν, κιμάτε ι νίχτα, κιμάτε κε ι θάλασα, ντο κε φένετε σε νίχτας τι εσοτίαν κε λαλίαν πα κεβγαλ.

Εκατοντάδας ομάτια, χορις να φένουνταν, φωτίζνε τι Κόζζουχ το πρόσοπον.

Ατος, τα τζιανκιάδεσατ αρμοζμένα, εοβαρα κε μετρεμένα, κσαν ερχίνεσεν.

— Σο δρόμον ντο θα πάμε, νε πσομιν κε νε αναφαγαν για τάλογα εβρίετε κε γιατατο, εολυχ χορις να πέρομε, πρεπ ναγλιγορούμε να ρύζομε εο γιαζιν . . .

Εστάθεν ενανκσάι κε ίστερα με αποφασιστικον τρόπον.

— Κιετόρα, τοβάρισσιτζι, εο κιφαλ απαν χορίστε νέον αρχιγον, εγο δίγο τιν παρετίσιμ.

Το κοτσοκερ ενεβζιέν, σε ζάλαν απες εσοτία πίσα.

— Κεριν πυθεν κεβρίετε;

— Ατόρα, — ίπεν ατγιυτάντον κερχίνεσεν να ειν τα επίτζεμας. Περ φωτίαν ι επίτζεμα κεκατοντάδες ομάτια φωτινα όλια καρφομένα απαν εον Κοζζουχ, νεβζίετε ι επίτζεμα, νεβζιούν κε τομάτια. Επιτέλυς ατγιυτάντον έπρεν το κεριν ι το εκσένκεν ασιν τζιόπιανατ. Εζοντάνεπρεν ι ζάλα

ελατάρτσαν κε ανθρωπ. Ερχίνεσαν να τανισσέφκουν αναμεσάτων, να πωρεστιρίζνε. Ι σολτατ, τομάτιτων ασάλεφτα, τερυν τον Κοζζουχ.

— Τοδάρισστζ Κοζζουχ, — λεί ίνας πριγάτνι κομαντίρος, με τριφερον λαλίαν, ντο κιομιαζ καθόλυ με κομάνταν, — όλεμυν εκσέρομε ντο δικολίας κε ντο εμπόδια αναμένεμας σο δρόμον. οπισ βέβεον θάνατος κέμπροστα πα γλιτομονι κεν, αν κολολέβομε. Οστε πρεπ εμπροστα να πάμε κίόσον το δυνατον αγλίγορα. Κε σαγίκον επικίνδινον περίστασιν, μόνον εσι, τεςον ι ενέργια κε ι πειζαροσίνια επορυν να εβγάλνε σο σελαμετ το στρατον. Τέμον ι γνόμι ατο εν κε πιστέβο να σιφονυν με τεμεν κε ι σιντρόφιμ.

— Μάλιστα σιφονύμε! .. Παρακαλύμε, μέναν λαλίαν εδόκαν απάντισιν ολ ι κομαντιρ.

— Τα χαρεμένα τομάτια τι σολτατίον εφότσαν τι Κοζζουχ το πρόσοπον.

— Πος γίνετε να δις παρέτισιν, — λεί, με απορίαν ο κομαντίρον τι καθαλαρέας, σίτια εδόκεν έναν το παπάχνατ, άι θα κρεμίετε οπισ σιν κοτίλανατ — αφυ όλεν ο λαος εχόρτσεσε αρχιγον.

Ο Κοζζουχς σοβαρα κε αποφασιζμένα ετέρεσεν σο λαον μερέαν κιαργα κε μετρεμένα λεί:

— Καλα, τοδάρισστζι, γίνουμε ραζις, αλα με έναν απαρέτιτον υσλόδιαν για το παραμικρον τιν παρακοιν σα πρικάζια, τυφέκιζμαν. Αν γινυζνε κεςιν ραζίδες, υπογράψτε.

— Εμιας χορις ατο πα...

— Ατο πα ντο χρίσιμον εν...

— Κε γιατι να μι υπογράφομε...

— Εμιας χορις υπογραφιν πα πάντá...

Εζυλίγαν αδα κιακι ι κομαντιρ.

Εσπινκσεν απαν τα τζιανκιάδαςατ ο Κοζζουχς.

— Πεδαντ, εσιν ντο λέτε, ελέπετιατο έβλογον;

— Σο μολιβ, — εδρόντεσεν ι ζάλα κ ι λαλία ασα παραθίρια κιασιν πόρταν ετιάσσεπσεν, εντιβόεσεν σαπέραντα τι σκοτίας τα βάθι.

— Σο μολιβ, τι μάνανατων ότοπος! .. Τα πρικάζια ονταν κι θα εκτελυν, ντο χριάσκυνταν, το μαλίνατων μι θα πέρομε; Κεσίλον, σκότομαν ατωνος! ..

Αμον τι σανίδια τι θαρели, ντο ρύζνε τα λιγίδιαθε, ι σολτατ εσινεσέβαν σέναν σάλο, χοντρολαλυν, λαίζνε τα σσέριατων, τανισσέφκουν ανα μεσάτων, φουερ φουερ τα τσιγάρος τι μαχόρχας, αποσσαχλίον φτίζνε σο πολ, κε πατων τα κοτσοτσίκαρα με τα ποδάριατων.

Ο Κοζζουχς κσαν αργα κε καρφοτα τα λόγιατ.

— Οπιος χαλαν τιν τιστσιπλίαν κομαντιρτε εν, απλος στρατιότις, τυφέκιζμαν.

— Τυφέκιζμαν, σο μολιβ, τι εσκιλ τα πεδία, κιαν θελτε κομαντιρ ασιν, κιαν θελτε προστόι σολτατ! . . .

Εντιδόνεσεν κσαν ι στολόβαγια, κεχόρεσεν απες σαπέραντον τι ζάλαν, ετιάσσεπσεν, εκρεμίγεν εκς.

— Καλον, τοβάρισστζ Ιβανκο, γράψον το χαρτιν κιας υπογράφνε ι κομαντιρ: Για το παραμικρον τιν παραβιάσιν τι πριχαζι κε για τχ αντιλογίας τυφέκιζμαν, χωρις συτ.

Ο ατγιωτάντον εκσένκεν εσιν τζιόπιανατ έναν κοματ χαρτιν, ένκενατο σο κοτσοκερ κεκα κερχίνεσεν να γραφ.

— Πεδαντ, ατόρα ασιν ο καθένας ει θέσινατ κε ιδοπίστε σα ρότασεν για τιν απόφασιν, ντο επέραμε· αρστριν, ειδερένεν τιστσιπλίαν χάρι σε κανέναν κι θα γίνετε.

Ι σολτατ λιγάρια, λιγάρια κυντυν κε κυντίουνταν εκσέθαν ει βεράνταν, εκατίβαν τα σκάλας, εταράγαν ει σκοτίαν κ ι εσαματάτυν για κάμποςον κερων ετάρακσεν τι νιχτος τιν ισιχίαν.

Σιν θάλασαν απανκες εσσαδαχλάεπσεν.

Ι κομαντιρ, άμον έναν τρανον θάρος εκσόθεν αποπάνατυν. Ατόρα όλια απλα, καθαρα, οριζμένα φένουντανατς. Με τα γέλτα κε τα μασχαρίας απ ίνας ίνας υπέγραψαν το θανατικον τιν καταδίκιν.

Ο Κοζζυχς σοβαρα κε αφστια δι προσταγας. Τα λόγιατ ολίγα, μετρεμένα, ασον τρόπονατ φένετε, ότι ατο ντο εγέντον υς ατόρα τιδεν κεν, εμπροστα σο μεγάλον, σο θαριν το φορτίον, ντο επέρεν ει ράσσιανατ.

— Τοβάρισστζ Βοστρότιν, έπαρ τιν ρότας κε...

Αλογυ ποδαρέας εσταμάτισαν ει θεράνταν εμπροστα. Εδεςαν, φένετε τάλογον, εχλιμίτσεν, εδιατινάγεν, εκοδόντσαν τα ζιανκίναθε.

Σι κοτσοκερι το φος θολα εφάνθεν ίνας Κυπανλις, κοζακίον παπαχ σο κιφάλνατ.

— Τοβάρισστζ Κοζζυχ, —ερχίνεσεν το τοκλάτνατ, — το δέφτερον κε νατο τρίτον ι κολόνα εγόνεψαν δέκα βέρσια οπις. Ο κομεντάντον προσταζ ναμεντς, να έρχυνταν κι ατιν κε να δρομιόγυζνε εντάμαν . . .

Λιταρ ο πρόσοποςατ, ασάλεφτος, τερίατον απες σομάτια! ο Κοζζυχς.

— Αλο;

— Ι ματροζ παρέας, παρέας κλόσκυνταν ανάμεσα ει σολτατς κε σα οπόζια, σκανδαλίζνε το λαον, καντυρέδνε τι σαλτάτας να μι ακύγνε τι κομαντιρτε, να κυμανταρίζνε ι ίδιι κε να σκοτόνε τον Κοζζυχς..

— Αλο;

— Τι κοζακς πίος εκατίβεναν ας ορμιά εντόκαματς οπισ. Ι σολτάτεμυν εκυβαλάεπσανατς σορμιν κιαν κι εταβίρεπσανατς οπισ σο ρασσιν. Τρι νοματς έχομε γεραλαεμεντς κε ίναν σκοτομένον.

— Καλον δέβα.

Ετσατσοφότηεν ι ημέρα. Αρτυκ σο στολοβοί απες χορίζνε τα προσοπς, χορίζνε κε τα τυβάρια. Σα καρτίνας αχα αχα θα λαταριζ ι θάλασα, μαστοριακα ανθρωπ σσέρια, ντο εξογράφσαν. Ασα παραθίρια φένετε το σοστον το γαλανον ι θάλασα.

— Τοβάριστζι κομαντιρ, έτιμι ασίζνε, ασέναν όρανκι ίστερα θαεμπένομε σο δρόμον. Στέσιμον ολίγα λεπτα απαν σο ποδαρ, να πίνε ανθρωπ να ποτίζνε κε τα άλογα. Σα κάθαν ορμέαν αφίστε τσεπ απο σολτάτς με πυλεμετ. Τα τζιάστια να πάγνε ενομένα, να μι χορίυν το έναν ασάλο. Αφστιρον διαταγι να μι πιράζνε ι σολτατ το εντόπιον τολαον. Σιχνα πικνα να ιδιοπιάτεμε με καθαλαρέυς σα πίων κατάστασιν εβρίετε ο στρατος.

— Πρόθιμι!..—απάντισαν ολ ι κομαντιρ εντάμαν.

— Τοβάριστζ Βοστρότιν, εσι με τι ρότασ απόμενον οπισ, χόρτσον τι ματρόζυς, μι ταράυν με το στρατον, τατινέτερα τα κολόνας ιν ιδιέτερα.

— Πρόθιμος!...

— Ας είς κε πυλεμέτια με τεσεν, κιαν εφτάγνε αντίστασιν ι ματροζ, πελέκατς.

— Πρόθιμος!..

Ι κομαντιρ εκσέβαν όλιατυν εντάμαν.

Ο Κοζζυχς λεί κι ατιγωντάντον γραφ, τίναν ασι κομαντιρτς θα εβγολ ασιν ιπιρεσίαν, τίναν ας έναν το τζαστ θα στιλ σο άλο κε τίναν θα δι ανότερον ιπιρεσίαν.

Αφυ ετελίσεν, ετίλιξεν κε το χάρταν κεκσέβεν με τον Κοζζυχ εντάμαν.

Εφκερόθεν το μεγάλον ι ζάλα. Το πάτομαν περπατ ασα σσάχλας κι ασι κοτσοτσίκορα, αέραςαθε σσκιλαντιαρ κεςιν κεςσιαν απες πιαν το κοτσοκερ. Ασα παραθίρια κιασο μεγάλον τορθάνιχτον τιν πόρταν φένετε ι θάλασα, σσκεπαζμένον αραχνοίφαντον, άστρον τζιαρτζιαφ.

Ελατάρτσεν το σσιλέμακρον, το ποζοτον τοφιδ, το κιρχελιαγμένον σο θαλασακρ κε σα ρασσοκόλια. Κρύγνε τα παραπάνια, εγνεφίζνε το λαυν. Επεκσαν τα ποριζάνια, χιλιάδας κίκνυ λαλίας αντιλάλεσαν σα ρα-

εσία, σο γιαλον κενεβζίαν σαπέραντον το πέλαγος. Σι σταλόβαγας το στέθος απαν εφάνθεν καπνος κι ασον καπνον ανάμεσα απσιματένια γλόσας. Το κοτσοκερ, ντο ενέσπαλαν να νεβζίνε, επίνεν κι ατο τι θυλίανεθε.

XVIII.

Το δέφτερον κε το τρίτον ι κολόνα ντεπέγναν αποπισ σιν κολόναν τι Κοζζουχ επέμναν οπισ. Κιθέλνε ενακσαόπον να σπίχκουντον — ασέναν το μέρος ι ζέστια σπινκ κι ασάλο ι νενκασία. Ασο βράδον, ενορις γυρέβνε τα παρχανάδας κι ασον πυρνονδρομιάυν αργα κε παραζάμανα. Ιαπό:τασι ντο έτον ανάμεσα σατυνους κε σιν κεφαλαρέαν όσον ντο επέγνεν επερίσεθεν.

Τι νίχταν το λάγερ τατινέτερον πα δεκάδας βέρσκι εκσαπλύτε σο εσοσε απαν ανάμεσα σο θαλασακρ κε σα ρασσοκόλια. Ατιν πα τοζομεν, νενκαζμεν ιδρομεν άφνε ταπισίματα, κρεμάνε χαλκοπούλια, πσένε τιν κάσσανατυν, γελυν, μαςχαρέβνε, τραγοδυν, πέζνε ταρμόνικας. Σο λάγερ αντιλαλυν γλικέα κε μελοδικα τα υκρανικα τα τραγούδια, λιπιτερα κε έφθιμα, ιροικα κε τιαρτλία.

Σατυνους ανάμεσα πα σαλαχαναέβνε με τα ρεβόλια κε τα πόμπας, ιβρίζνε κε ποσσοαζλαέβνε, εφτάγνε αγιτάτσιαν, σκανδαλίζνε το λαον ι ματροζ τιναν εδίεξαν ασο πρότον τιν κολόναν.

— Πρόατα ίζνε εσιν, γιόκσαμ ανθρωπ. Τίναν ακλυθάτε, αμον υραδ; Τον Κοζζουχ πυ ίσσειν χρισα παγόνια τι τσάρονος! Κε κικσέρετε, νε χαιβάνια προς ατος οφιτσέρος έτον, κιατόρα πα εγέντον πολσσεβικος; Κε ντό ιν ι πολσσεβικι; Σσπιον τι Γερμανίας, σα πετζατλαεμένα τα βαγόνια έστιλανατε σι Ρυσίαν, να κομπόνε το λαον. Κικσέρετε προς ι πολσσεβικι μιστικα σινενοΐουνταν με τον Βίλγελμον; Δοπουτ πρόατα: Ριμάζετε τι Ρυσίαν, εφτάτε τιαλιαφ το λαον. Εμισ σοτσιαλ ρεβολιουτσιο-νερ ίμες, χαιβάνια κίμες άμον εσας. Το πολσσεβικον ι κιβέρνισι ασι Μόσχαν επρόστακσεν να δίγομε τα παπόρια τι γερμανους, εμισ γιαγμα γιοκ επατόρεπσαματα κε σον τυσσμάνον κεφέκαματα. Εσιν, άμον πρόατα, εσένκετε κα τα κιφάλιασυν, πάτε αποπισ σι πολσσεβικος κι ο νύσσεσυν κι κοφτ προς ατιν μιστικα έπσσεσανατα με τον Βίλγελμον κε επόλτσαν τι Ρυσίαν, ολόκληρον πόεζτον μάλαμαν επέραν ασι Γερμανίαν εκσέρετιατο, γιόκσαμ γιοκ; Σβόλοτζι, χαιβάνια, εσις ζατι απαγίκα κι περνίζετε!

— Ολαν, ντο ιλάζετε πάντα, άμον εσκιλία; Χαθέστεν απαδακες, αφίστεμας ραχατε...

Δέγνε κ ι σαλτατ τατινέτερα, ιβρίζνε, ασυ πάγνε όμος ι ματροζ κιστερότερα εμπένε σι σιλόγισιν.

— Το ροστον αν θα λέγομε, νεμεν ι ματροζ πρόστικον ινεαν ιν, άμα ενμέρι έχνε κε δίχεον. Γιατι ι πολυσεβικι κι βοιθόνεμας; Εκάτσαν απες ρι Μόσχαν, τατινέτερον το κείρ κε τιν ισιχίαν τερυν κε για τεμας ζατι κι νυνίζνε.

Ας ορμιά, ασα ρασιία, ζατυνυς απαν πα είννε ι κοζακ, ατιν πα πέντε πέντε πάγιατς, όνταν ελέπνε ρι σκοτιάν απες ταπσιλατένια τα γλόσας, όνταν ακύγνε τι τοπι τα βροντέματα κε τα τατανίζματα τι πυλεμετι. Στο λάγερ τατινέτερον πα επέρασαν τα μεσάνιχτα, εβζίγαν ταπσιμάτα κιανθροπ κε χαιβάνια ερύκσαν ρον ίπνον.

Σατυνυς πα ζέναν τάτζιαν ι βεράνταθε ρι θάλασαν μερέαν ετοπλαέφταν ι κομαντιρ ασα δύο τα κολόνας. εκάτσαν κιμποςον κερον ρι σκοτιάν οζ να ένκεν ίνας βεστοβοί δύο σπαρματςέτας κερία ασο γιτονικον το χορίον. Το παρχετλιν τι ζάλας το πάτομαν περπιτ ασα κοτςοτςίκαρα, ρι μέζεν απες τραπεζ κι απιν ρον τραπεζ ο χάρτας.

Ο Σμολοκόροφ, τατινέτερον αρχιγον, ίνις κιοβτιαλις, πολαπυιχλις γίγαντας, δυνατος άμον άρκος, άσπροι ματρόςχαν φορεμένος, κάθετε, διπλοτα τα ποδάριατ, πιν τζάι, κι ολόγερατ ι κομαντιρ.

Ασα τρόπουσατον, ασα κινίσιζατον, ασι τζιγαρίατον το κράτέμαν, εγρίκας πος ι ίδιι πα εσιιάςζεπεσαν κι αποπυ ναρχινυν κικέρνε. Χοριςτι, αν εροτάσατς, ο καθένας εςς τιν ιδέαν, ότι εν ικανος να εβγαλ ρο ζελαματ το στρατον κε τι μυατζιρτς με τατυνυ τον πλάνον.

Εκςάλυ πα νυνίζνε ι θέσιατον πολα δίσκολον, τζαταλιν πελιαν. Εμπροστα ντο αναμένιατς κικέρνε, οπις βέβεον θάνατος, ατο ολ εγρικόνατο.

— Το κατ εμέν πρεπ να χορίζομε ίναν γενικον αρχιγον ρα τρία τα κολόνας απαν — ίπεν ίνας κομαντίροζ.

— Σοζτα είς το δίχεον, — ετιαστ ικλιάεπεσαν το λόγονατ ολ ι κομαντιρ.

Κε ο καθένας απέσατ νυνίζ.

— Το δίχος άλο εμεν πρεπ να χορίζνε. Ανιχτα όμοζ κι τολμα να λέγιατο.

Κι γιατατο όλιατον ριοπυν εσένχαν κα τα κιφάλιατυν, φυζ, φυζ τα τσιγάρα.

— Αγότο ντεφτάμε δυλίαν κεν, εσένχαμε κα τα κιφάλιαμυν λαλία κεν, λαχουρσι κεν. Ιπαμε πρεπ να χορίζομε γενικον αρχιγον. Εγγο προτίνο τον Σμολοκόροφ:

— Τον Σμολοκόροφ!.. τον Σμολοκόροφ!.. εφόνακσανε ολ μαζι, — κι απέσατ ο καθένασατον λέι:

„Ο Σμολοκύροφς φίλος, σίντροφος, ότι λες ακσιζ. Ι καρδιάτ αγαθον, μάλαμαν πεδιν, πιστος ει ρεβολιούτσιαν, ι λαλίατ καρμπάναν, ασέναν βερστ κε πλαν ακυσκάτε, για τα μίτινκια μοναδικος, έλα μεν για το σιμερνον τιν κατάστασιν, πυ εβρίουμες κατάλιλος κεν, πολα κι πύι θα χαντακύτε, κατότε το δίχος άλο θα κλόσκουνταν σεμεν μερέαν όλιατυν . . .

Κε κσαν εκνέν ολ με έναν φονιν:

— Ο Σμολοκύροφς ! . . ο Σμολοκύροφς ! . . γενικος αρχιγος ! . .

Ο Σμολοκύροφς σεσσιρεμένος, ντο θα λεί κιχερ.

— Ντο να λέγοσας ! . . ντο λέγοσας . . . αφυ ι ίδιι πα εκσέρτε προς εγο θαλασινος άνθρωπος ίμε, κιασι κσερας τα δυλίας κι κοφτ ο νυσιμ . . . Σι θάλασαν . . . Δόστεμε τρετνάυτ ασ τζαβιρέδατο, αφτο όμος το θάρος πο φορτόνυεμε κι θα επορο να πετζιαρέβατο ! . .

— Ο Σμολοκύροφ ! . . Ο Σμολοκύροφ ! . .

— Αφυ πιζμόνετε, ασ εν. Δέχουμε με έναν όμος σιφονίαν, θά βοιθάτεμε όλεςυν αδέλφια. Μονάχον αν αφίνετεμε . . . Το λιπον άβρι προι θα εμπένομε σο δρόμον, γράπστε το πρικαζ.

Ολ πα εκσέρνε, προς χορις το πρικαζ πα θα δρομιάνυ, εμπροστα θα πάγνε, γιατι να στέκνε κι γίνετε κι οπισ να κλόσκουνταν όλιατυν χαμεν ιν. Ολ πα εκσέρνε πο: ο Σμολοκύροφ αγλίγορα θα χαν τιν πόσυλαν κε ζατι αλον τιδεν νεφτάι μινκιν κεν, θελ κι θελ θα πάι αποπισ ασον Κοζζυχ.

Εσχόθεν ίνας κε λεί:

— Πρεπ να στίλομε πρικαζ τον Κοζζυχ, πο: εχόρτζαμε νέον αρχιγον

— Ολον το ίδιον, κσαν εκίνος ντο θελ θα εφτάι, — ίπαν ι αλ.

Ο Σμολοκύροφς εκατίδασεν έναν μύσταν απαν σο χάρταν κε τι τραπεζι τα σανίδια εχορολάνκεπσαν.

— Πός, πός, ότι θελ θα εφτάι; εγο θανανκάζατον να κλιν κιφαλ, να εμπεν σιν ιποταγιν. Ζατι ατος φτέχτις εν, σιν πολιτίαν απες πα κεφέρθεν οπος έπρεπεν. Αντι ναπομεν κε να πολεμα τον εχτρον άμον παλικαρ, επέρεν τανθρόπσατ κέφιγεν άμον λάγος.

Οχι τόσον τα λόγιατ οσον ι κορμοσταςίατ κε το παλικαρένεν ι θορέατ επίχαν μεγάλον εντίποσιν κε ολ εκλόσταν σατον μερέαν. Αρτυκ ολ έβραν ετίαν σον Κοζζυχ, τα φτεκσίματα όλα τατυνυ ιν. Ατος τρες πάντα εμπρικες κανίαν αραμ κι δι, ασ ατυνυ τον πρόσοπον κανις κεπορι να δικ τον εαφτόνατ, τιν ακσιάνατ τα δίναμισατ, τα γνόσισατ. Ενάντια σον Κοζζυχ πρεπ να πάγνε όλιατυν, τατυνυ τα μυντζόρια θέλνε τζάκομαν.

Ι δουλία επέρεν πρόοδον. Εστίλαν καθαλαρ ορτινάρον με πριχαζσον Κοζζυχ, οργάνοσαν εσταπ, εκσένκαν τα γραφομηχανας, εγύρεψαν. Τακ, τακ, τακ... τα μηχανας τιπόνε σπρασστζέν.ας κε οδιγίης για το οργάνομαν κε για τιν τιστσιπλίναν τυ στρατυ:

„Εμεις ι ρεβολουτσιοινερ, ι στρατιότε ασον εχτρον κι φούμες...“

„Σίντροφι, μι λιζμονάτε, ότι για τεμας τα δυσκολίας κέχνε κανέναν σιμασίαν...“

Τα πριχαζια κε τα οδιγίης τιπόνταν εκατοντάδας, γαυτέφκον, δεθάζνατα σα ρότας κε σα εσαιτρόνια. Ι ειλτατ ακύγνε, τα στόματατυν ανίχτα, τομάτιατυν σα χαρία. Με τιν πουνιρίαν, με το κέρπεμαν, κάποτε κε με τιν καθγαν, θάλνε σα εσέριατυν τα πριχάζια, απλόνατα απαν σο γόνατον, ισάζνατα, ζυλίζνε, εφτάγνατα κάτας γόνατον, γομόνε απες τι μαχόρκαν κε ζίρνε πόλικα, χορταστικα νιαφιάσσια.

Σον Κοζζυχ βυζυρ θυζυρ στίλνε πριχάζια. Ατος ακρόασιν κι δι τεμπροστια όλεν τερι, πάι με τιν κιλόνανατ, κε τα θέρσσια, ντο χοριζνατον ασο δέφτερον κιασο τρίτον τιν κολόναν, ασιν ιμέραν σιν ιμέραν περιεσέθνε.

— Τοβάρισστζ Σμολοκύροφ, ο Κοζζυχς εσεν ζατι κι λογαριάσζε, σα πριχάζιας προσοχιν κι δι, λέγνε ι κομαντιρ.

— Κόζζυχς εν, ντο νεφτάσατον. Το εστον εγο απ αγίκα δουlias κι περνίζο, χοςε εκσέρετε, πως εγο θαλασινος ιμε.

— Θαλασινος, αποθαλασινος σιμασίαν κεσσ. Γενικος αρχιγος ισε, κι ο Κόζζυχς εν τεσον ιποταχτικος.

Ερεθίζσκετε κάποτε κάποτε ο Σμολοκύροφ, περ φοτίαν επινκ τα μυστάκιατ φοθεριζ.

— Αρ έφτασεν θα ζίρατον εκσ ασι δουλιαν, θα στίλατον τιν πάπσινατι!..

— Κι αλίθια ντέπιαναμε σι Κοζζυχ τυραδ κε τρέχομε αποπίσατι; Γιατι κέχομε κεντι τεμέτερον πλάνον; Εκίνος θα εφτάι ατόσον δρόμον, θα περα το γιαλακρ, θα περαν σο εσσεε απαν ρασσία, θα κυραζ περεβάλια, δζνα θα ρυζ σι Κυπανι τα στέπας. Εμεις αντί να εφτάμε ατόσον δρόμον επορούμε να κλόσκυμες απαδακα σο ρασσιν κιαν, κιασα ρασσοκόρφια κιασιν Τοφίνιοφκαν μερέαν με το παλεν τι στράταν, περούμε σο Κυπαν.

— Ατόρα, εφθις, σο κιφαλ απαν πριχαζ τον Κόζζυχ εκοδόντσειν ι λαλία τυ Σμολοκύροφ, να μι λαταριζ ι κολόνατ ασο τοπον κι ο ιδιον πα να έρτε αδα, σι σοβεσσάνιαν. Απαδακα θα κλόσκυμε σο ρασσιν μερέαν. Πέατον, αν κι στεκ κε κι δι ακρόασιν σο πριχαζ θα κλόθο τα κακόνια απάνατ, τανκς, μανκς θα εφτάγο τιν κολόνανατ...

Ο Κοζζυχς κσαν ακρόασιν κεδόκεν πάι κε πάι κε ζατι να εφτάνατον πα κεπορυν τι Σμολοκύροφ τα κανόνια.

Ο Σμολοκύροφ επρόστειχεν ο στρατός να τον εσκέχε να κλό-
εσκετε σο ρασιιν μερέαν. Ο νατζάλνικον τι εσταπίατ, πυ ετελίεσεν ακα-
διμίαν, εσπυδαζόμενος τα στρατιοτικά κε με κιφαλ άνθρωπος, οταν επέμ-
εν μοναχος με τον Σμολοκύροφ, ερχίνεσεν με τον τρόπον ναποδίκνιατον
το λάθοσατ.

— Αν θα κρύομε σο ρασιιν, θέθεος ας ίσε πως θα χάνομε όχι
μόνον τα οπόζια κε τι μυατζιρτς, αλα κε τιν αρτιλέριανειμυν, διότι δρό-
μος ταχτικον κεν, ασα μονοπάτια, ασαράνια κε κυράνια θα διαβένομε. Κε
χορις αρτιλέριαν εσι πα εκσέρτσατο πο; σι κοζακς αντίκρι να βαστόμε
κεπορούμε, όλτσεμυν θα παστρέβνε, χοριστα εμας κε χοριστα τιν κολό-
ναν τυ Κοζζουχ.

Σοστα πράματα, ίνας απλος άνθρωπος πα εγρικάτα. Τον Σμολοκύροφ
όμος ίνατ κε εγοιστιν άνθρωπον, εκαντύρεπσαν όχι τα λόγια τι νατζάλ-
νικυ τι εσταπι, αλα ο τρόποςατ, ι καταδεκσίατ κε το ότι κε κυρυλέφκετε,
κε ότε θελ να δικ πως εκσερ περισότερα ασον Σμολοκύροφ.

— Δόστε πρικαζ, ας απομεν οπι; το σχέδιον τι ρασιι κε ο στρα-
τός κε τα οπόζια α; πάγνε όλον το εσσε εμυρδύλτσεν ο Σμολοκύροφ.

Με εσαματαν, ανιχτα κε ανοργάνοτα ειτιζέφταν κεπάγνε όλον το
εσσε ι εολτατ, ι μυατζιρ κε τα οπό ζια ασο δέφτερον κε το τρίτον τιν κολόναν.

XIX.

Εβράδινεν, εσκοτίνεπσεν, εγόνεπσεν θα φτάι γιαταχ τι Κοζζουχ ι
κολόνα. Οπος πάντα τι νενκασίανατον κε τερυν τον ίπνον κε αραέβνε.
Παλαάικας, αρμόνικας, κοριτσίων γέλτα. Ι νίχτα πα ζοντανεβ με τατυ-
νυς, φερ πεσιν, ενον κιατε τι λαλίανατς, με τα νείκα, τα μελοδικα τα
λαλίας, τραγόδια έφθιμα, τραγόδια θλιβερα, σεβτας κιαροθιμίας τραγόδια,
ελεφθερίας τραγόδια, παλικαροσίνας τραγόδια.

Ι θάλασα γονκιζ κε αφριζ, μάθρον φυρτυνιαζόμενον,

Κε ι κοζάτζκες έριμες, σα τύρκικα χαρέμια

Κλέγνε φυτλίον θλίφκυνταν, ζιτυν ελεφτερίαν. . .

Κάποτε ι λαλία ανιβεν ιπσιλα, κάποτε χαμελιν. Ι θάλασα μι φυ-
σκον, ι θάλασα μι χαμελιν με τα λαλίας εντάμαν; Ι νίχτα μι θλίφκετε
κε κλεί με τι κοζάτζκες εντάμαν; Κε τιν ελεφτερίαν ντο ζιτυν έβρανατο.
Εγγυρταρέφταν ασο ζιγον τι πυρτζζουαζίας ταφιτσερίον, τι γενεραλίον. Κε
ατάρα ατιν κιν-μι πυ πολεμυν, για τιν ελεφθερίαν; Τιάρτια κε τζαφά-
δες, ελπίδες κε χαραν τραγοδι κε νίχτα με τατυνυς, ι νίχτα πεζοντά-
νεπσαν.

Ι θάλασα μυνκριζ κι αφριζ, μάβρον φουρτυνιαζμένον. . .

Ι θάλασα εμπροστάτων, ύτε φένετε όμος κε ύτε γονκιζ,

Εσιμόθαν τα ρασσοκόρφια κι ασατινέτερον το φος περισότερον εκσκοτινέψαν τα χαμελα τα ρακάνια, τορμία, τα λανκάδια κε τα χαμελασέας.

Ασα ρασσία, ανάμεσα ασα χαράδρας, ασορμία, ζαιτέας τι φένκονος ι λάμπσι λυζ κε ασιμον τι δέντρυ τα κορφας, τα τεπέδες, τα καγιάδες κε τιςσκιάδας ολόμαθρα εκσαπλύνταν σο ροσε κε σο γιαλακρ.

Αχα κι ο φένκον ο στρονχιλοπρόσοπον εκσέβεν ασι θυνο τιν κορφιν κε τακσιδεβ ρον υρανον. Ελαμπεν ατος κε τι κοζμι ελάεν ι θορέα. Σα καγιάδες κε σα δεντροχύρια απανκες αχα τα παλικάρια κε τα τυρφαντάδες τα κορίτσια, ντο ετραγόδναν κε κεφένυσαν, κε χαμελα, σα ποδάριων αφκα αχα κι θάλασα, να τερίζατο, τομάτιας χαγτιλιάυν, ασο γιαλον, υς τατελίσιον το πέλαγος, τσαραμπυλιζ λιμένον, κρίον μάλαμαν.

— Ατζαίπκον πράμαν, αγύτο τρέπικενατο; ο θεον λέγνε.

— Ντο θεος. Ανθρωπον ατο στράταν επίκενατο· απατου απανκες ρι Ρυμανίαν πα πας, ριν Οδέςαν πα, σο Σεβαστόπολ, ρι γις τα τετράμερα, τερις σο κόμπας κε όπυ θελτε πας.

— Θεος, κατ λεί κιατος! Νέπρε, οντανέμες σο τύρχικον το φρονι ι ποπάδες νιχτιύμερα επίναν εφχάντας, επαρακάλναν τον θεον, κε τιδεν φαιταν κεπίνεν, ι τυρχ άμον χαπρία εκύλιζανεμας.

Τα ζαιτέας τι φένκονος πλεθίνε, άτσαλα κι χορις λογαριαζμον λυζ τον κοζμον ρασιμένια ρα λυτρατ. Παίρια, ρακάνια, γονέας, δέντρα, ορμία, κρεμος, οπόζια, όλια κολιμπυν απες σο φος, όλα ένκαν περην, λαταρίζνε, μιμλυν, τανισσέφκυν ζέναν τάλο.

Ολον το ροσε, σα παρχανάδας ανάμεσα χοντρολαλέματα, ποδαρέας κε θλαστιμίας, ντο κέχσες ρι ζοις.

Εκλόστεν ο λαος ρατυνος μερέαν.

— Τριν ατιν, πυ όλον ιβρίζνε μανάδες; Οτοπος τι μάνανατων.

— Πίος θα ιν, ι μαθροματροζ ιν, τανάθεμαν αραέβνε

Εναν κυμυλ ματροζ άταχτα κι ασάεφτα, κάποτε ρι φένκονος το φος, κάποτε ριν ισσκιαν, πάγνε ζίτια ιβρίζνε κε ζίτια θλαστιμυν κηρτε μανάδες, τιδεν κιαφίνε. Εποζέφτεν τι λαυ το κείφ, εχαλάεν τι φίσις ι αρμονία. Τα παλικάρια κε τα κορίτσια, ντο ετραγόδναν, άμον ενενκάσταν, εχάσαν τι διάθεσινατων ο καθένας ετραβίεν σο μέροσατ.

Με τι γαρρτιν με το χοντρολάλεμαν κε με τα θλαστιμίας εταγιάνεψαν ι ματροζ ζέναν καριαν εμπροστα. Σιν ισσκιαν τι καγιας έναν παβόζκαν κι απαν κιμάτε ο Κοζζυχς.

— Ει, πό πάτε;— Εκοψαν τέμπρια τι ματροζιον δίο τζασοβί με τα βιντόφκας.

— Πό εν αρχιγον;

Ο Κοζζυχς εγνέφσεν, εκάτσεν, έναν μάβρον κυσετ απαν ειν ποβόζκxαν, τομάτιατ μόνον τζαρτιλίζνε, λίκονος ομάτια.

Ι τζασαβόι ετίμασαν τα βιντόφκας.

— Οπισ ανκεν θα είρομε.

— Ντο θέλετε, εφόνακσεν αποπαν ασιν ποβόζκxαν ο Κοζζυχς.

— Σεσεν έρθαμε. Ι προβίζιαμυν ετελίοσεν κι ασιν πίναν, βέβεα, κι πρεπ ναποθάνομε. Πέντε χιλιάδες ίμεσ. Τι ζοίνεμυν εθισιάσαμε για τι ρεβολιούτσιαν κι ατόρα, ντό, πρεπ να πσοφόμε ασιν πίναν;

Το πρόσοπον τι Κοζζυχ κι φένετε ει σκοτίαν, τομάτιατ τζαρτιλίζνε μόνον, λίκονος ομάτια.

— Εμπάτε σο στρατον, δίγομεσας βιντόφκας κε το παγιοκ, ντο ανίκι σον σολτάτον Ι προβίζια τεμέτερον πα τελίτε κε στεκ κε κανίναν κι φάζομε, άναθα τι πολεμιστάδες, πυ κρατυν τι βιντόφκxαν σο εσερ κε πολεμóνε τον εχτρον. Τι σολτατίον τιν πόρτσιαν πα ασιν ιμέραν ειν ιμέραν ολιγοστέδομε.

— Εμικ σολτατ χίμεσ-μι, ντο με το ζορ θα δίτεμασ βιντόφκxαν; Εμικ ι ίδι εκσέρομε τι δουλιάνεμυν, κiónταν θα εν ανάνκι ασεσας καλίον θα πολεμóμε. Εμασ, τι παλευσ τι ρεβολιυτσιονέρυς, εσιν κι θα μαθίζετε. Εσιν πό έζνε όνταν εκατραχίλιτσαμε εμικ τον τζάρον; Οφιτσερ εδóλεβετε σο τσαρικον το στρατον. Κι ατόρα εσιν εσας εδóχετε τα προτία, κεμικ, πυ έκσσαμε το έμανεμυν, πυ εθισιάσαμε για τι ρεβολιούτσιαν πρεπ να πσοφόμε ασιν πίναν! χίλια πεντακόσια νομιάτύσεμυν, αδα σα ιμέρας τελεφ επίκανατς απεσ ειν πολιτίαν οφιτσερ, ζοντανυς εφόσικσανατς σο χόμαν κεμικ . . .

— Νε εκιν εκσκοτόθαν . . . άμαν εσιν αδακεσ κοπροσκιλιάζετε με τι γαρίδας . . .

Εμóνκρισαν άμον θόδια ι ματροζ.

— Εμασ, εμασ τι ρεβολιυτσιονέρυς, ποσ ετόλμισεσ! !

Φονάζνε, ιθριβζνε, αποκσαμóνταν με τα μύστας εμπροστα ει τζασοβόικς, ο λικοματς κι φοάγιατς. Ατιν είτια κυίζνε κε θλατιμύν, ατος περι ποσ απολόγερα αλ κυπιχτα κε σο γιαν απαν γιανασσεβνε απολίγον ολίγον, είτια ετιμάζνε κε τα πόμπασ, ασόλια τα μερόθεσ εσάρεπσαν τιν ποβόζκxαν.

Πριν να προφτάνε να πέρνε αναπνοιν, τα-τα-τα-τα, ερχίνεσεν το πυλεμετ ασιν ποβόζκxαν απαν, εθαρικς κι πεγνιδόπον ει Κοζζυχ τα εσέρια.

Εναν πατρον κι πάι, χορις λοχριαζμον, το καθέναν δρομιάετε εκες, όπου στίλιατο τι Κοζζουχ οματέα. Σκότομαν κι σκοτον, ύτε γεραλαεβ· ασα κιφάλια τι ματροζιον απινκες κρεμιύν τα εσαπκας κι ασοτί-ατον κες εσιρίζνε κε διαθένε τα πατρόνια.

Επέρανατς το βυι, θύι, εταυτέφταν άλος αδα, άλος ακι.

— Διάβολος θα εγίνυτον κεγέντον άνθρωπος αφοριζμένον! Ολαν αγίκον αναθεματιζμένον οματ πα γίνετε; Πυλεμέτζικος άμα πυλεμέτζικος!!! Ασιμομένον ασι φένκονος τι λάμπιν κιμάτε το λάγερ, κιμύνταν τασιμομένα τα θυνα, κιμάτε κε ι θάλασα.

Λες κε ει θάλασαν απανκες στραταν πάι.

XX

Πριν να χαραζ ι αθγι κε να εσαθαχλαεθ ιμέρα, ι κολόνα εσεβεν σο δρόμον, πάι όλον το εσοσε.

Ασα δεκςσια ατελίοτον, γαλανον γιαζιν ι θάλασα, ασα ζεβρια ιψιλα ορμανλúκια ραξσία κι απαν σατα κατάκσερα καγιάδες.

Κει κε θρυλιζ ο ιλεν, χασσεβ ι δία τι τοζι, πεσσεκέπασεν όλον το εσοσε. Αναρίθμιτα τα μίας ισιχυσ κι αφίνε νε τανθρωπς κε νε τχ χαιδά-νια. Μίας τατινέτερα, τι Κυπνι, μίας ντο εκλύθεσανατς ας οσιπίτιατον κεκα, ντο μένε κε εκύνταν με τατυνυς κι αχόριστα ακλυθύνατς σο μακρι-νον το τακσιδνατον.

Εκλόστεν οφιδοτα το εσοσε σορμανλυκ απες. Ισιχία ατόρα, σερινλυκ. Ανάμεσα ασα δέντρα χορίζνε τα καγιαλúκια, τα βραχοτόπια. Δίο τρία ποδαρέας ασο εσοσε κε εκι μερέαν χοντέκια, κρεμυς, ορμία, καφύλια κε δέντρα σαρεμένα με το χμελ κε με τι λιάναν· απλύνταν τα κλαδία τι „держи дерево“ κε αχαντιάρια καφύλια ντο κιδαν ει ζοίνατον.

Ταμαμ μέρος, για να ζυν αρκούδια, αγρόκατας, αγρέγιδα, ελάφια αγροπάρδια, με τάγρια τα λαλίαςατον. Εκατοντάδες βέρςσια, ανθρωπ ει-μία πυθεν κι φένταν, τι κοζακς ζατι ενέσπαλανατς.

Εναν κερν, σατα τα μέρι, ταυτεμεν αδα κι ακι εζίνανε τζερχεζ, σορμία κε σορμάνια. Αρέα, αρέα, αμον ποζοτα κυκυβάκια εφένυσαν τα εάκλις, σα καγιάδες κε σα τεπέδες απανκες, τα λαζυτλúκια σα γιασμαδες κε σα τιζιάνια κε σα ποταμάκρια τα καλοδυλεμένα τα παχτζάδας. Εβδο-μίντα χρόνια απαδακα κεμπρος ο τζάρον επάστρεπςεν απατυκες τι τζερχείς, εγάτεπςενατς ειν Τουρκίαν, κι απατότε κιαν εχορταρίαςαν τα μονοπάτια, εγένταν απάκια τα εάκλις, εκαφυλίαςαν τα παχτζάδας κε τα χοράφια. Εκατοντάδες βέρςσια εριμάεν ολότελα ο τόπον, εγέντον λικοφολέα.

Ι σολτατ όσον ντο πάγνε σπίνκνε τα χάϊσσιατυν, τζίνκι ι πόρτσια-
τυν ασιν ιμέραν σιν ιμέραν ολιγοστεβ.

Περύνε τα οπόζια, αποπισ ακομπιζμεν ι γιαγίαν κε ι γεραλύδες,
ανιθένε κε κατιβένε τι πεδίον τα κεραλόπα απανκες σαραπάδες, σανκσά-
ρια, νενκαζμένα άλογα ζίννε το μον κε μοναχον το κανον τι κολόνας.

Το εσοσε κανκελοτα ταράετε κάποτε σορμαν, εβγεν, πάι κάμποσον
κερον ισα, κατιφοριζ, πάι όλον το γιαλον κεπεκι κσαν ανεφοριζ σο ρασσιν
κιαν, ταράετε σορμαν. Απαν σι θάλασαν, χαντιλιάνυν τομάτιας να περισα-
το, αλο εσοσε, άλο δρόμος ατελίστον τυ ιλε αντάδγια. Ριτίδας διάφανα
κε καθαρα έρχυνταν απο μακρα, χτιπυν σο θαλασακρ, λύζνε κε δροσιζνε
το γουμ κε τα τζαγύλια.

Το πλίθος πάι, χορις να στεκ έναν στιγμιν. Ι νέι, τα κορίτσια,
τα πεδία, ι γεραλίδες, όπιος προφταν, διαβέε σο παϊρ απανκεκα, ζίτια
πάγνε εβγάλνε τα πανταλόνια, τα γιόπκασατυν, εφτάγνε κόζλαν τα βι-
ντόφκας κε πλυμ, λανκέθνε σι θάλασαν. Τζανκλίζνε τα νερι, λάμπνε
μαργαριτάρια τα σταλαγμίτας, εσιλεπλύμιστον ο ταραιλτε ολόγερε. Γέλτι,
λαλίας, εσαματα, μαςχαρίας, ζοντανεβ τακρογιαλ, φερ πεσσιν ι θάλασα,
ισιχον ατόρα ιμερον το ιπεζάνθρωπον θερίον. Πεζ, γελα με τακρογιαλ,
λις κε χαιδεβ τεγδιτα τα κορμία, αντίκρι σο πανέμορφον τι γιλ τι λάμ-
πιν, εα γέλτα κε εα χαχανίζματα ανάμεσα.

Σίρχετε κερκελιαστα κε πάι, χορις να στεκ το εσιλέμακρον ι κολόνα.

Εβγένε ασι θάλασαν, αρπάζνε τα βιντόφκας, τα πανταλόνια, τα
γιόπκας, κωσστ σι μαςχάλιανατυν αφκα τα ρύχατυν τα λερομένα κε τα
εσκιλαντιγμένα, σταλαγμίτας μαργαριτάρια το νερον τρεσσ αποπάνατυν,
τρέχνε να προφτάνε τα οπόζιατυν, ζίτια γελυν, χαλχανίζνε, ζίννε λόγια ινας
τον άλον, φορυν τα λόματατυν κε εκσακολυθον το δρόμονατυν.

Κατιβένε αλ, εγδίσκυνταν ζίτια πάγνε, ρύζνε σι θάλασαν. Ιμερον
θερίον ατο, ανκαλιάσσεκετε, φιλι, χαιδεβ τα μελαχρινα τα τοκμέδες τα
κορμία.

Κερκελιαχτα ι κολόνα ζίρχετε κε πάι.

Εφάνθαν τάτζιας, έσπρικσαν θίλας ανάμεσα εα δέντρα, αχα κε έναν
χορόπον αρέα, αρέα τοσπιτόπαθε σο θαλασακρ, γιαν γιανα με το εσοσε,
το μόνον το κετζιτ, για να περάνε σορμάνια, εα καγιαλύκια, εα βυνα κε
εα κρεμου, ντο κατιβένε σι θάλασαν.

Ι σολτατ λιγάρια λιγάρια τρέχνε εα τάτζιας, εκεσιαέβνε τα κεσσιά-
δας, ανίγνε τα τολάπια, τιδεν κερρίκνε, έριμα, εσολνικσύζια, έφκερα όλια.

Σο χορόπον μελαχρινι Ρομέι, με τα τρανα τα μιτία, μαβροματ,
φοβίζμεν, λαλίαν κεβγάλνε, γαριαζλιαέφκυνταν τι Ρυζάντας.

— Πσομιν νέτυ... πυ θα εβρίκοματο; ειμς πα πιναζμεν ίμεσι...
Κικζέρνε ντο ιν ατιν ι ζολτατ, απο πυ έρχυνταν, πυ πάγνε,
γιατι πάγνε, κε ύτε εροτυν, απέσατυν γαρεζλεέφκυντανατς.

Επίκαν όπισκ τιδεν κέβραν, όπος φένετε όμος ασα ζυφάτια τι
ρομενίον τιν αναφαγάνατυν κριμένον έχνατο. Κε γιατατο επιδι ινε κε
„γρεχόσι“ επέραν τεγίδιατυν κι ας παν νακλέγνε κε να παραπονίουταν,
ι μαβρομάτες ι γρετζάνκες.

Σέναν πλατίμακρον λανκαδ, ανάμεσα ζα θυνα αχα κε έναν ρυσικον
χορίον. Πος εβρέθεν ζαφτα τα μέρι κανις χαπαρ κεςς. Ασι μέζεν τι
χορι περαν ποταμόπον κε ζάκραςαθε ασα δίο τα μερόδες τιζεμένα τα
χάτας. Το βιονατυν θόζςκετε ζα παίρια κιαν, ζα πλεθρα τι ρασι κιτρινίζ-
νε κε τα χοράφιατυν.

— Ας εμετερτς, ασιν Πολτάβαν μερέαν ιν, τεμέτερον τι γλόζαν
πα ομιλον.

Εδόκανατς ι χορετ όζον ντο επόρεζαν πσομιν κε πςσενον, ερότεζα-
νατς απο πυ ιν, κε πυ πάγνε. Εικζαν κε ατιν προτίτερα, ότι εκατίθζαζαν
τον τζάρον, κεπέραν ζα ζςζέριατυν τιν κιβέρνιζιν ι πολςςεβικ, ντο ανθροπ
όμος ινε ι πολςςεβικ, ατο κικζέρνε. Εικζίγισανατς όλα ι ζολτατ κε εμ
τζίζνατς, κε εμ τεμετερ τεινε, επέρναν κε τα κοςάρας, τα γάζζια, τα
παπίατυν, χορις να δίγνε προσοχιν ζι γινεκίον τα κλαπσίματα κε τα
γαραλαίζματα.

Επίναζαν ι ζολτατ, κι αντι φαγιν, καλοςπίγκνε τα θρακοζόνιατυν.

Ι καθαλαρέα τρέγνε ανκεκα ζα τάτζας, ανίγνε τολάπια, αμπάρια.
Σο τελεφετέον τιν τάτζαν έβραν έναν γραμοφον κέναν ζορον πλαστίνκας,
εκαλόδεςαν το γραμοφον απαν ζέναν αγερ, εγύρεπςζανατο, εζένκαν τιν
πλαστίνκαν κιανάμεσα ζαμίλετον τορμαν κε ζα ιπςιλα τα καγιαλύκια
εντιδόνεζεν τι „Ψίλονος“ ι τραγοδία: „Ο ψίλον, ο ψίλον, — ίλιαμ ατος
ο ψίλον . . . „ . Γαρτ λαλίαν, άμον ανθροπι εν κιάμον ανθροπι κεν.

Εγριλέφταν ασα γέλτα ι πεδαντ.

— Αλομίαν κιάλο, αλομίαν κιάλο τον ψίλον! . .

Ερχίνεζαν με τι ζιραν κε τάλα τα πλαστίνκας.

„Οντες κατιβένο ζο ποταμακρ“. „Γιατι θάλτςμε ζον πιραζμον“
„Ολεν τανθροπινον το γένος απανιγς“.

Εναν πλαστίνκαν πα ερχίνεζεν: „Θεεμ, τον τζάρον φίλακζον . . .“.

— Τι μάναν τι τζάρονος, με το θεόνατ εντάμαν . . .

— Τάκεπςζονατον ζο με ζιμπάθιος . . .

Εικζένκαν τιν πλαστίνκαν, έςιρανατο απαν ζο ζςζοζε κεκατεπάζα-
νατο ι δεβατ.

Ας εχίνο τιν ιμέραν κίαν το γραμοφον νε ισιχίαν κε νε ανάπα-
πριν. Χαρχαριζ, τρομαζ, ι λαλίαθε ασον πυρνον, υς τα μεσάνιχτα τραγοδι-
ρομάντζα, όπερας, ιδον ιδον μακάμια κε καιτέδες. Εγέντόν κε το γραμο-
φον τζανλιν θίον, φίλοςατυν, εγάπεσανατο απο καρδίας όλιατυν. Περα
ασα εσέρια σα εσέρια, ασιν ρόταν ρι ρόταν, ασο εσκατρον ρο εσκατρον.
Κιονταν κάπιος εκράτνενατο με το παραπαν, ι θυλία επέγγεν υς το ντόσιμον.

XXI

Κυπιχτα απαν σαλογυ τι γύλαν, το παπαχ ριν κοτίλανατ, ασιν
κεφαλαρέαν τι κολόνας μερέαν ασιν άκραν τι εσσε αμον γιλτυρυμ έρτε
ο Κυπάνετς, ρίτια εροτα.

— Πύ εν ο πάτχον:

Ιδρομένος, λυλυτς, αφριζμένον σαπονάδαν τιλογύατ τα πλεβρα.

Πικνα, μεγάλα, ποζοτα λίβια ασα ρασσοχόρφια εκρεμάγαν απανκεκα
ρο εσσε.

— Χαλαζ θα έχομε κióπος φένετε πολα δινατον.

Μακρα ρο περεβοροτ τι εσσε απαν, διαμιας εστάθεν ι κεφαλαρέα,
αλο εμπρ κι πάι. Τοπόζια ασοπισ το μέρος ταγιανέβνε σαλογυ τα
μοντζύρια, κοντύνατα οπισ κι αετς πα όλα τα οπόζια εκαρφόθαν ρον
τόπονατυν.

— Ντο πράμαν εν, παρόρας κε παραζάμανα ετέσιμον;!

— Τι Κυπάνετς το λιγάρια το τρέκσιμον, τι κολόνας ταναχάπα-
ρον το ετέσιμον ολτς εσένκεν ρο φόβον κε ριν ιποπσίαν. Κε ρατα απαν
μακρα, ασιν κεφαλαρέαν εκυσεφέταν αδίνατα τυφεκι λαλίας. Ο φόβον κε
ι ανισιχία επερ ρεπσαν.

Τι τυφεκι τα λαλίας εκόπαν, αλα ι εντίποσιατυν επέμνεν, ο φόβον
αντι να ολιγοστεβ πλεθιν.

Εχόπεν τι γραμοφονι ι λαλία, βιαστικα απαν ριν άμακσαν έρθεν
κεπέρασεν ο Κοζζυχς ριν κεφαλαρέαν μερέαν. Αντίκρι ρο καλαπαλυκ
εταγιάνεπσεν ι καθαλαρέα, έχοπσαν το όρομον, ιβρίζνε μάνας κε κιρύ-
δες, φονάζνε.

— Οπισ, ανκεν θα ρίρομε απάνεσυν . . .

— Αν πσοφάτε πα ατυχα θαπομένετε, ρον τόπονεσυν! .

— Τίναν λέγνε, μι λαταρίζετε! . . Σιν κεφαλαρέαν ερχίνεσεν ο
πολεμον, πυ αχπάσχυζε.

— Κι γίνετε, ίπινεσας. Καθέςτε τύλα, ανκεν θα ρίρομε, αετς
επροστακσεν ο Κοζζυχς.

Γρεάδες, γερωντάδες, κορίτσια, πεδία, θάιναισι, κυγιαμετ, κλέγνε παρακαλυν.

— Ναιλι εμας, ντο θα μαβρογίνουμες, πυ αφίνετεμας, Κι νυνί-
ζετε εμια πα απεσας ίμες, πυ στράταν να διαθένουμε, ντο να φτάμε; . .
Αφίστε-μας τυλάχιστον, αν θαποθάνουμε πα με τανθρόπσεμυν ας αποθάνουμε.

Ι καθαλαρέα ακρόασιν κι δι.

— Εμια λέγομεσας κεσιν κσαν τεσέτερα. Ι προσταγι τι Κοζζουχ εν,
πέντε θέρσσια αλάργα ναπομένετε ασο στρατον, για να μι εμποδίζετατς
σον πόλεμον.

— Να λελέβοςας, αφίστεμας ας πάμε, εμια κανέναν κερποδίζομε,
σανθρόπσεμυν κεκα ας ίμες, ίντιαν γίνταν εκιν ας γίνουμες κερμια! . . .

— Ο Γιάνεσιμ ςι φοτίαν απες κεγο αδακα προς ναπομένο;

— Κιαμ τεμον ο Μιτκας;! . . .

— Τεμον ο Θανάις!

— Εσιν θα πάτε κερμας θαφίνετε απες ςι μέσεν, ο ςκοπόσεςυν ατο εν.

— Πε ανθρωπ, πε ελάτε ςον εαφτόνεςυν. Με τον πιασινόνεςυν νυνί-
ζετε γιόκσαμ με το κιαφάλνεςυν. Πόλεμος γίνετε, λέγνεσας, κεσιν κσαν τε-
σέτερα. Καθέστεν, αναμέστεν ας κρύομε οπισ τον τυσζμάνον, ας ελεφετε-
ρόνομε το δρόμον, κιατότες θα έρσσεζνε κεσιν αποπίσεμυν. Κατα το πα-
ρον αδακα θαπομένετε, λόγια πολα κι ςκον, εμποδίζετεμας, πόλεμος
θα γίνετε.

Τα ποδόζκας, εναν ατελίστον ςιραν εγυστυρέφταν τέναν με τάλο,
εκαρφόθαν ςον τόπονатуν, γίνεκ, γερωντάδες, γεραλύδες, πεδία, ασάλεφτι
κλέγνε κε γαραλαίζνε. Τα μίας εβραν τον κάμπον έφκερον άμον μάβρα
λίθια εγόνεπσαν ςαλογυ τα ράσσις, ςα κιαφάλια, ςα πλεβρας, εσάρεπσαν
ας όλια τα μερόθες τα πεδία. Τινάζνε τάλογα τα κιαφάλιατυν, τιχλιαέβνε
τυράδια κε τα γιαλία τι γύλασατυν, διέχνε με τα ποδάριατυν τα μίας ασα
κιλιάσατυν αφκα.

Ασα φίλα ανάμεσα γαλανιζ ι θάλασα.

Ολόγερα κανια κι τερι, τολονότερον τομάτια κερφομένα ςο ςσοσε, ςι
καβαλαρέυς πυ έκοπσαν το δρόμονατυν, κιοπισ ασιν καθαλαρέαν ςι ςολτατς
ταδέλφια, τα πεδία, ταντρύδες, τι νυσζαλύδεςατυν. Κύτζιρα ι ςολτατ εσά-
ρεπσαν ςα λαπαζόφιλα απες, κσερα ρθυμυλιαμένα φίλα, έπςεσιανατα έςιραν
κάμποσα νεφέςσια, εσκόθαν οκνιάρκα-οκνιάρκα κεσέβαν ςο δρόμον. Ι μυα-
τζιρ με τα οπόζζια επέμναν ςο ντόπονатуν. Ο στρατος επιδέβεν, ι απο-
στασι ντο χοριζ τι ςολτατς ασι μυατζιρτς περισεθ κε με τατο περισεθ
κε ο φόβον κε ι ανισιχία τυ λαυ.

Να λαταρίζνε ασον τόπονатуν, έναν ατιμ νεφτάγνε εμπροστα ι
καβαλαρ κι αφίνατς. Επέρασεν έναν, επέρσαν δύο όρατς. Εμπροστάτυν

έφερον το εσσε, οσον περ τομάτις, το τοζ εκαταχάτzen, έριμον θάνα-
τος φένετε σομάτιατυν. Ι γινεκ πρεζμένα τομάτιατυν, κλέγνε, ανασίρνε,
ανάμεσα ασα δέντρα γαλανιζ ι θάλασα κιασα ρασσοκόρφια χαμελιν, οσον
ντο παν τα λίβια.

Απο μακρα εκυσκέφταν κανονέας τέναν ζάλο απαν επιλάλεσαν σορ-
μάνια, σορμία, σα καγιαλύκια. Κι αποπις ερχίνεσαν κε τα πολεμέτια.

Αλο κανις κεπορι να δεν κε να στερεν το καλαπαλυκ. Οσα γαρσσία
εβρέθαν, όλα σιν ενέργιαν σα ράσσας κε σα πλέδρα ταλογυ. Εχοβλάεπσαν
εμπροστα τάλογα. Ι καθαλαρέα ζίτια βλαστιμυν κε ζίτια κρύγνε ελεσινα
με τα ναγάικας τάλογα σα μυντσύρια, σομάτια, όθεν ερτε ριάστια.
Χαρχαρίζνε τα καιμένα τα χαιβάνια, φυσκόνε τα ματομένα τα ροιδόνια-
τυν, απογαμπιλόνε τομάτιατυν, δελιάυνταν σα ογλόπλας, εκύνταν σοπι-
σινα τα ποδάριατυν, ζορλαέβνε εμπροστα, τινιάυνταν οπις. Προφτάνε κιαλ
με τα γαρπσσία, κρύγνατα σο εκότομαν. Βαρκίζνε τα πεδία, εθαρικ μα-
σσερ εταγιάνεπzen ει γύλανατυν, κρύγνε κιατα με τα θίτσας, όσον ντο
δίναμιν έχνε, σα ποδάρια κε σα κιλίας. Γοραλαίζνε ι γινεκ είρνε ασα
βόζζια, πολεμυν να δεβάζνε κιατιν τάλογα. Οπις κιαπομένε κι γεραλα-
εμεν, κρύγνε κιατιν με τα μαμέλας.

Ταλογα επαλαλόθαν, γυτυρεμένα επίκαν χυσσιμ, επάτεσαν τι κα-
θαλαρτε, ετέντοσαν τα γύλας, τοτίατυν κε στραβα κε αλογάριαστα επί-
ραν όρόμον κε τρέχνε εμπροστα. Ι μυζζικ ελάνκεπσαν απαν σα τελέ-
γας κε λαλυν,ι γιαγיאν κε ι γεραλαεμεν ζορλαέβνε αποπις, ρύζνε, εκύνταν
κιαλ κρεμίυν σα κανάδας.

Σιν βαβιλονίαν, σα λίβια τι τοζι ανάμεσα κρανκ, κρυγκ χτιπυν τα
τενεκέδες κε τα θέτρια ντο ιν δεμένα σαραπάδες οπις. Ασα φίλα ανά-
μεσα τσαραμπυλιζ το γαλανον ι θάλασα.

Επέρεν άνεσιν το κακον, ισίχασαν ολίγον, όταν επρόφτασαν τι σολ-
τάτας σοπιςινα τα σιρας τυ στρατυ.

Κανις τιδεν κιςερ. Αλ λέγνε πως με τι κοζακς πολεμα ο στρα-
τος. Κοζακ όμος αποπυ θα εβρίυσαν ατυκες; Πανίπσιλα ρασσία κε κιφι-
στάνια ορμάνια ασα ζεβρια, πως επόρναν να περυν. Αλ λέγνε Τζερκεζ
ιν, αλ θεβεόνε πως τζερκεζ κιν, Καλμικ ιν, αλ λέγνε Γρουζιν ιν, αλ πα-
τιαστιχλιαέβνε πως αλομιλι ατ κατ ιν κε πολα δινάμισ πα έχνε ει διάθεσινατυν

Σι λαυ τιν καρδίαν εσεβεν ο φόβον κιάλο να εκοτόνατς πα ασο
στρατον κιαποχορίυνταν...

Τον φόβον πα ολίγον ολίγον σινιθίζιατο άνθροπον. Κοζακ ιν, τζερ-
κεζ ιν, Καλμικ, Γρουζιν, το μασσερ ακόμαν σο στυδ κεταγιάνεπzen, κι
άνθροπ, ενόσο στέχνε απαν σα ποδάρια θέλνε να ζυν. Το γραμαφον κσαν

εχτέθεν ταποςκάλαθε, ι νέι ερχίνεσαν τα τραγόδια. Παραστρατίζνε ασο εσοσε, τσερίυν κε τσερπίυν σαχάντια κε σα καφύλια ανάμεσα, τοπλαέβνε ετίπα, μάντσια αγρόμπιλα, κε είτια εστιπόνε τα εσίλια κε ευφρον τα ευφάτια κυρτόνατα αμάσετα, γομόνε τα έφκερα τα κιλίεσατυν. Ασα πελίτια αφκακεε τοπλαέβνε θαλανίδια, τρόγγνε κιατα, πικριζ κε τζιαρυσσον το ετόμανα τυν. Εβγένε ασα καφύλια ανάμεσα, είτια φέρνε απαν κε καρφι-τσόνε τα κόρχιατυν για να εσκεπάζνε ντο κιν να φένουνταν. Ι γινεκ, τα κορίτσια, τα μικρα τα πεδιά, ατιν πα οπισ κιαπομένε, ατιν πα πιναζμεν ιν. Τσερίυν τα λόμετατυν, καρφόνταν ταχάντια απάνατυν, κ λ κλέγγνε, αλ γελυν, αλ τζαίζνε, πιάσκυν σα καφύλια ανάμεσα, νκ εβγένε κεπορυν. „Ι πίνα πίτας κι μιριαζ“, λέι ο λόγος. Κάποτε αρεον ι μερσια κι απάνκεκα σα κατέφορος κιτρινίζνε τι λαζυδι τα χοράφια, κε φένουνταν τοεπίτια τι χορι σο γιαλακρ. Ι μυατζιρ κε ι εολτατ, αμον εαραντζαν κεσίουνταν σα χοράφια κε ριμάζνε τανέφταετον ακόμαν το λαζυδ, τσακόνε ι εολτατ τα ρόκας, τρίφνατα, είτια πάγγνε, σα βύραεατυν, είρνε τα τανέδεε σο ετόμανατυν, μαευν κε κυρτόνατα άμον γυτυρεμεν.

Ι γινεκ, τατινέτερον τιν πίναν ενέεπαλαν, μαευν τα λαζύδια, εφτάγγνε με τιν γλόεαν κωεετ απεε σο ετόμανατυν, κλίεκυνταν κα, θυκόνε τα πε-διατυν.

Τα κανόνια κε τα πυλεμέτια ειγγνα πικνα, θιδέα κιαπόμακκρα εκεα-κολυθον το έργονατυν. Κάποτε ετέκνε πολα κι πάι κσαν αρχινυν. Ο λαοε εεινίθιεεεν, εατα πα πολα προεοχιν κι δι. Κι άμον ντο ετέκνε ατα αρχινυν κσαν τα τραγόδια κε το γραμ-φον.

„Αλο κιακόγο εγο εεεεν, σα λόγιαε πιεετ κι δίγο...“

Κόζνε τέναν τάλο, γελυν, τραγοδυν σα μεεεεειάδεε κε σα καφύλια ανάμεσα. Τα οπόζια πάγγνε γιαν-γιανα αχόριετα με τιν οπισοπορίαν τι ετρατυ. Ολιατυν, εολτατ, μυατζιρ, οπόζια, φοργόνια, αραπάδεε πάγγνε εμπρο-ετα με το εσοσε, γαπατεμεν αει τοζι τι δίεαν.

XXIII

Πρότι φοραν νέοε εχτροε κοφτ τι εεράτανατυν.

Πίοε ιν; ντο θέλνε;

Ο Κοζζυχεε με τα ίδια τομάτιατ ελεεπ ποε αδικα έρθαν κεεετάμ-ποεαν νε εμπρ κε νε οπισί Ασα ζεβρια θυνα ασα δεεεεα ι θάλαεα κιανάμεσα ετενον εσοσε.

Σο εσοσε απαν γεφιρ ειδεροδρομι, κιαποφκα το ποταμ ντο κατιβεε ασα ραεεεία, θολον κε αφριεζμένον. Κεεζιτ άλο κεν, άναβα το γεφιρ. Σι γεφιρι τάλο τιν άκραν τιεεεμένα ασα δύο μερρόθεε κανόνια κε πυλεμέτια.

Ολόκληρον στρατία να εν με όλον τιν τζιοπχανάναθε σιν εντέλιαν, ασο γεφίρ να διαβεν το μόνον αδίνατον. Ενθιμέθεν ο Κοζζουχς τεβλογιμένα τα στέπας, απλα δίπλα, όπουκες θελτς δεβα.

Ασι Σμολοκούροφ το σταπ έρθενατον πριχαζ, στρατας κε σχέδια δίκατον αριθιαντ. Ο πρόσοποςατ έλακσεν θορέαν, εγέντον κίτρινον άμον λεμον, έσπινκεν απαν τα τζιανκιάδασατ· χορις να δεβαζ, ετςυμυρίασεν, έσκοσεν κέσιρεν το πριχαζ απαν σο σιοσε. Ι σολτατ ισύλιαν ισύλιαν κε με το φόδον επέρανατο, ίσακσανατονεπίκανατο κομάτια, ετίλτσαν απες κσερα λαπαζόφιλα κέσιρανατο απέσατο !

Τερι τι στρατιότησατ ο Κοζζουχς· τσεριγμεν, οκσιποлт, ιμπσιάτυν. Δίο τρία το πολα πατρόνια εσσ ο καθένας, κιαλ ιμπσι απέναν γυραταν βιντόφκαν θίγος έναν πατρον. Ι παταρέατ πα όλον όλον έναν κανον με δεκαεκς σναριάτια. Με τον τρόπον όμος τερι τι στρατιότηας, λες κεσι ο καθένασατυν απο διακόσσια κε τριακόσσια πατρόνια εσσ σι σύμκανατ. κε τα κανόνιατ πα αμέτρια, τα σναριάτια με τα γιάσσια κι σι πατρίδασατ τα στέπας εβρίετε, να κλοθ όπου θελ το στρατόνατ.

Με τέτιον θλέμαν κε με τέτιον στάσιν εκλόστεν σι σολτάτας μερέαν κε λει:

— Τοβάριστςι! Επολέμεσαμε με τι κοζακς, επολέμεσαμε με τι κατέτς! Εκσέρομε γιατι επολέμεσαμε. Για να νεβζίνομε εκινυς, πυ εθέλεσαν να νεβζίνε τι ρεβολιούτσιαν.

Ι σολτατ τερόνατον μυστρομένα κιαπέσατυν λέγνε:

„Ατο χορις να λέσατο πα εκσέροματο, κιασο γεφίρ απανκες με κανέναν τρόπον κι διαθένομε, τι ζοινεμυν σο γιαπαν κέδραματο“.

— . . . Ασι κοζακς εγυ ταρέφταμε, επέραμε άνιζμαν, ρασσία αδέβατα χορίζνεμας ας εκινυς. Ατόρα νέος εχτρος έκοπσεν τι στρατνεμυν. Κε πίοσ ιν ατιν; Ι Γρυζιν, ι μενςσεθικι τι κατετιον ταδέλφια, ι λακέδες τι πυρζουαζίας, πυ να τρόγνε το ισοβετικον τιν κιβέρνσιν κι χορτάζνε...

Τι σολτατίον τομάτια πα λέγνε: „Το σοβετικον τιν κιβέρνσιν εκάρταματο εσεν, ειμς εγδιτι, οκσιποлт, πιναζμεν ίμες!..“.

Ο Κοζζουχς εγρικα ντο έχνε απες σα καρδιάσατυν ι σολτατ, εγρικα προς μετατυνος αδα σιν περιστασιν τιδεν κι γίνετε.

Επέμνεν το τελεφετόν ι ελπιδα, εκλόστεν σιν καθαλαρέαν μερέαν.

— Ι δουλία σεσας εταγιάνεπκεν, σίντροφι! Γιυρως με τάλογα πρεπ να πέρκετε το γεφίρ!

Ι καθαλαρέα όλιατυν εγρικυν, προς ιπεράνθρωπον βάρως εκρέμσεν απάνατον αρχιγον. Απίνας ινας κι γίνετε, κιολ εντάμαν αν χοβλαέδνε

απαν σο γεφιν, τιμπους σο μινυτ θα στρόνε λιάσσια τα πυλεμέτια. Κε ταλτσ τιμπους πυ κι θα επορουν να διαβένε αποπανκες ασα λιάσσια θα θερίζνε σο κλόσιμον οπισ.

Μάλιστα, άμα να ρύζνε μικρι, να προζβάλνε τα μαστοροκομένα τα ιζερκέσκασατυν, τασιμένα τα κινζζάλια κε τα σπαθία τι κιρυ κε τι πά-
πυατυν, ντο παρλαέβνε σα μέσατυν, τα τελικανλίδικα τα παπάχατυν, τα
πυτένκασατυν, τα ιπερίφανα τάλογατυν, φοτίας ντο εβγάλνε τα ροθόνια-
τυν, να φένονταν διλι κε αλιζακ ατιν, πυ ολον ο κόζμος θαμαζ τιν
παλικαροσίνιανατυν, ατο κι γίνετε, έστο κε να χάνταν ολιατυν. Κε σι
αρχιγυ τιν προσταγιν, με έναν φονιν:

— Τοθάρισστζ Κοζζυχ, το γεφιν ψαλαφας, θα πέροματο!..

Το χριμένον ανάμεσα σα καφύλια, το μον κε μοναχον το κανον
εβρόντεσεν εναν, δύο τρία, τέσερα... εκσακολουθα κε πάι. Αντεβόεσαν τα
ρασσία, τα σναριάτια σπάνε σαλο τιν άκραν τι γεφινι όπου έχνε κριμένα
τα πυλεμέτιατυν ι Γρουζιν. Με το βρόντεμαν τι κανονι, ασο περεβοροτ
οπισ, χυσιμ κε ι καθαλαρέα. Τα παπάχα σιν κοτίλιανατυν ι καθαλαρ,
τάλογα τεντομένα τα γύλας, τεντομένα τοτία, άμον γιλτυρυμ εταγιάνε-
πσαν σο γεφιν. Ι Γρουζιν, ι πυλεμέτζικι, πυ εσέβαν σα κεςσιάδας να γυρ-
ταρέφκυν ασα σναριάτια, καμίαν πυ κενεμέναν αγίχον επικίνδινον, ιπεράν-
θροπαν επιθεσιν, ερσιασσίρεπσαν σιν αρχιν, ερθαν έπιτα σον εαφτόνατυν
κελάνκεπσαν σα πυλεμέτια.

Τα-τα-τα-τα.

Ερύκσεν έναν άλογον με τον καθαλάρναθε, δέφτετον, τρίτον... ι
μέκε τι γεφινι επάρθεν, κε σο δέκατον έκτον τιν κανονέαν απαν ι καθα-
λαρέα εβρέθεν σιν άκραν τι γεφινι.

— Υ ρ ρ ρ-α, υρα!!! κε τα σπαθία θερίζνε τι μενςσεδικυς.

Τα γρουζινικα τα στρατέματα, ασο γεφιν κει μερέαν, σίτια κλόσκυν-
ταν οπισ σίννε, κε σίτια φέβγνε, επιδέβαν οπισ σο ποβοροτ, άλο κι φέ-
νονταν.

Σι γεφινι τιν άκραν, όσι εγλίτοσαν ασο σπαθιν τι καθαλαρέας, εγο-
μόθιν απανκεκα σον κατέφορον, εκατέβαν σον γιαλον. Ι οφιτσερ ενορίτερα
επρόφτασαν σο θαλασακρ, εσέβαν σα καίικια κεπέραςαν σα παπόρια. Τα
παπόρια εκάπνικσαν, έσχοσαν σιδερον κε επίγαν σο πέλαγος. Ι Γρουζιν ι
στρατιοτ, υς τι μέσεν απες σο νερον, σα παπόρια μερέαν, λαίζνε τα σσέ-
ριατυν, εφτάγνε σιμία, τζαίζνε, βλαστιμυν, παραλαλυν, ορκίζνε τι καπι-
ταντς σι πεδιάτυν τιν ζοιν να στέκνε, να πέρνατς απαν σα παπόρια. Τα
παπόρια ακρόασιν κι δίγνε, εκσακολουθον το δρόμονατυν. Τα σπαθία τι
καθαλαρέας κρεμίζνε κιφάλια, παρτζαλαέβνε ομία, ι θάλασα ολόγερα κο-

κινιζ ασο έμαν. Τα παπόρια όσον ντο πάγνε μικρένε, μάθρα σιμιά χο-
ρίζνε σο πέλαγος. Πολα κερσος κεπέρασεν, τα σιμιά πα εχάθην κε τακρο-
γιαλ πα ισίχασεν. Κε σο γιαλάκρεν άλο κανις κέκλεγεν, κεπαραιάλην.

XXIII

Όσον ντο πάι ο όρόμον στενιν απαδα κι απακι πικνα, αδέδατα ορ-
μάνια κι απάνατυν κεκα κρεμαγμένα γονέας κε καγιαλόκια, σον υφανου
ι κορφιάτυν. Φισα ασα ρασσία ανάμεσα κάποτε ταερόπον, σερινλιαεβ τορ-
παλου, στεκ αέρας, άπισιμον κόπετε το εσοσε, στραβόνατς το τος κε τα μίας.
Τ„ Απισιματένεν ι χαλαρδία.“

7

Το εσοσε στενον καριτορ, τυβάρια ασα δύο μερόθες τα ιπσιλα τα
καγιαδες κε σα τριπία κε σα εσικιζίματα τι καγιας ανάμεσα αγροχόρταρα
κε κρεμαγμένα αγρόδεντρυ ρίζας. Ο όρόμος όλον παβαρότια κε ζικζάκια,
κε εμπροστα κε κε οπισ ελεπς ντο γίνετε. Αμον κανκελοτον ποταμ, πάι
κε το καλαπαλουκ εατο το κοριτορ απαν, πάι έναν κερσος κεπεκι στεκ. Τα
καγιαδες έκριπσαν τι θάλασαν. Στέκνε τα ποβόζκας, στέκνε τάλογα, απο-
μένε σον τόπονατυν κι ανθρωπ. Αναχάπαρα σοκεβ ασι στραταν ι κεφα-
λαρέα, κι χαλαρδία κεσίετε κε πάι με νέον χοθ, με περισσότερον ορ-
μιν. Κανις τιθεν κικσερ, κανις τιθεν κελεπ, ντο γίνετε σεμπροστινα τα
ερας. Δέκα ίκος ποβόζκας εμπροστα κεπεκι το ποβοροτ, δεκσεια κε ζεθρια
ιπσιλα καγιαλόκια κε απαν ασα κινάλια είναι στενον λοριν ο γχλανον υφανου.

Πσιλα κε κορτερα λαλόπα.

— Μά - α - να, αγρόμπιλα!

Δε αλο την ποβόζκαν:

— Μάνα!

— Κόπεσον τι λαλίας, γυρζυλόεπαχτον, αδα σαγρολίθαρα κιν, ντέρα-
εβαν ταγρόμπιλα.

— Μάνα πινο, όόμα λαζόδια! — Μάνα αγρόμπιλα! . . λαζόδια, αγ-
ρόμπιλα! . .

Τα πεδία ασο λόγον κι πέρνε, τσυνκρόνε, κλέγνε, γαραλαίζνε.

Ερεθίζκουνταν, κρόγνατα ι μανάδες, ντο νεφτάγνε απιν πα κικερένε.

— Συς, κομενόχρονον, κόπεσον τι λαλίας! Αναθεμάσας, κι πσοφάτε
κε χάζνε, να γυρταρέφκυμες κερσις.

Βλαστιμιν, κοπάνίζνε τα πεδία, κλέγνε ασο καχον κι ασιν τιριανισίανατυν.

Κεανι απο μακρα εκυσερέφταν τυφεκι λαλίας. Κανις κικσερ ντο εν
κε κανις πα προσοχιν κι δι. Το πρόχிரον ι πελιάτυν εφτάνιατς.

Τ„ Απισιματένεν ι χαλαρδία.“

7

Στέκνε έναν, δύο, τρία όρας κεπεκι κσαν δρομιάον.

— Μάνα λαζούδια θέλο.

Ι μανάδες, θερία ασιν κάκιτανατον βλαστιμυν, καταρόνταν, παράζνε τα ποτζιάχιατον, λογαπιάσκον αναμεζάτον, μαλοσίρκον. Μασον λαζούδι κοστέλια, ματόνε τα γριντζίλιατον, εφτάγνατα κωστ απες σο στόμανατον κε με τα έματα ταραγμένα θυκόνε τα πεδία, ντο έχασαν τα στόματα κι αναμένε. Ατα τα μάθρα παν να κυρτόνε, τσιμπίζ ι χαρχανάρατον, κόπετε το νεφέςνατον, βέχνε, φτίζνε κε γαραλαίζνε ασον πόνονατον.

— Κι θέλατο, κι θέλατο....

Σεσσιρεμεν ι μανάδες, επεθάλνε τερχιάρνατον ει πεδι τι ράσσαν, κρύγνατα όθεν έρτε ριάστα.

— Ατο εν, θελτε κι θελτε θα τρόσατο!

Σίτια κλέγνε, σίτια θέχνε κι αναγυλίζνε τα καιμένα τα πεδία, κυρτυν τα στελία τι λαζούδι, ειντάραγα με τι μάναςατον το έμαν.

*
* *

Ο Κοζζουχ, το κατσίνατ τζιλομένον, ασο καγιαλυκ οπισ τερι με το πινοκλ τα ποζίτιας τι τυρσμαν. Ολόγερατ ι κομαντιρ εκιν πα τερυν με τα πινόκλια. Ασα λιθαροκόλια ολόγερα τερυν κε ι ρολτατ με τομάτιατον, πυ πολα αφκα ασα πινόκλια κι απομένε.

Ασο ποβοροτ κεκι θάδιν ορμιν κε ας ορμι τάλο τιν άκραν κε πλάν μακρα, πολα μακρα, ιπσιλα, εσιονιζμένα ρασιία. Κιφιζτάνια ορμάνια ασα δύο μερόθεσ, τορμαν όσον το πάι στενιν κε ειν άκραναθε ασέναν το μέρος αδέβατον θυνον κι ασάλο καγιαλυκ, ι τεπέαθε τέζερα τάζνας ιπσιλον κατσακ λιθαρ, τικ, σο μολιθ απαν. Ι τεπε ταπαν ζόμαλον. Ατοπαν εχγε τακόπιατσι ι Γρουζιν κε δεκαδες κανόνια, τα στόματατον αχαστα κολαέθνε το ρσοσε, ντο πάι όλον τορμιν. Αμα εθύρτσικξεν ι εμπροστοφιλακι τι Κοζζουχ ασο ποβοροτ μερέαν, πικνον χαλαζ έβρεχξεν απάγιατον τα κανόνια κε τα πυλεμέτια. Ατιμ κεπίκαν εκλόσταν οπισ, εκρίφταν ανάμεσα σα καφύλια κε σα λιθαροκόλια. Ο Κοζζουχ τερι, προς απατο το μέρος πυλιν πιτόμενον πα κεπορι να διαβεν. Δεκςσια, ζεδρια ορμάνια κε καγιαλόκια κε το ρσοσε αφκα ει κανονι κε ει πυλεμετι τα στόματα.

Τεί βαθέα σο θαλασακρ ασπριζ έναν πολιτίαν κε εθ λιμάναθε απες γρουζίνικα παπόρια. Κατ νέον, κατ προτόφανον σχεδιον χριάζσκετε αμα πύ εν, πός να εβρίκατο. Σα γόνατα απαν ο Κοζζουχ, ο χάρτας απλομένον εμπροστατ απαν σο χόμαν, εκςεταζ απ έναν εναν όλια τορμιά, τα δέβας, τα μονοπάτια, νυνιζ, σχεδιαζ....

— Τοβάρισετζ Κοζζουχ!

Εσκοσεν αν το κεράλνατ. Εμπροσταντ ετέκνε δι νοματ εολτατ, αμον κειφλίδεσ φένουνταν.

«Πότε επρόφτασαν αφοριζμεν» λέι απέσατ ο Κοζζουχσ κε τερίατσ απέσ εν πιστ.

— Τοβάρισετζ Κοζζουχ, τρόπος κεν να περάνομε ασο εσοσε. Ι Γρούζια όλτσεμυν άμον χαπσία θα κυλιζ. Εμιας ει ραζβέτκαν έμεσ . . . Κανιας κέστιλεμας, εμιας τι κεντίεμυν επίγαμε άμον εθελοντε τεμιακ . . .

— Γιανάσσεπσαν, μι ερίκеше οπισ, ας μιρίσκουμε τιν άσα;! Ενέσπχ-λετε, κικερέτε ποσ γιατατο τυρέκιζμαν εν ι ναχαζάνια;

— Μα το χριστον, αχα ι μετάνιαμ πιουτ μιροδίαν κεν, ορμανι μιροδία εν.

— Ατζαιπς άνθροπος. Μετα αδακες πυ θα έθρικαμε τα τυχάνια, — λέι αλος, χαλιτς υκρανος, εκσιπνα τομάτιατ κε γελαστον ι θορέατ.

— Τοβαρισετζ Κοζζουχ ασιν αρχινιας λέγοματα. Σίτια πάμε κε σι-τια ομιλόμε κε ι ομιλίαμυν πα εοβαρον· τεμιακ για όλεμυν θα εκοτόμεσ αδαπαν εο εσοσε, για θα κλόσκουμεσ ει κοζακίον τχ νίςσια. Νε τέναν τραβα ι καρδίαμυν κε νε τάλο. Το λιπον νυνίζομε, ντο πρεπ να γίνε-τε; Ατα σίτια λέγομε κε σίτια πάμε, χα έναν τυχαν αναχάπαρα, ανά-μεσα εα δέντρα. Κριφα-κριφα, εσεβόμεσ απέσ. Τεσαρ νοματ γρουζιν πίνε κρασιν κε τρόγνε εσαεσλικ. Ι γρουζιν μεθίζμεν, έμιας αποθαμεν ασιν πί-ναν κε τι εσαεσλικι ι μιροδία εσεβέν εα μιτίαμυν, επαλάλοεμας. Ι γρου-ζιν ίχαν ρεβόλια. Πριν να προφτάνε να ταβρανέφκυνταν, τι δις ετιαδι-ρεπσαμε με τα θιντόθκας. «Στοπ, εον τόπονεσυν εαρεμεν ίζνε . . . αποκαθενικιαν τα εσερίασυν», εφόναεσαμε. Εεσαεσίρεπσαν, επέμναν εον τό-πονату, αγίκον βίζιταν κσαί κενεμέναν. Ετιαεεπσαμε τον τρίτον, τον άλλον έδεσαμε. Ο τυχάντζικον ασο φόβονατ ελόλοσεν. Το εοστον εοστον, το εσαεσλικ, ντο επέμνεν έφαγαματο, τιν παράναθε εδόχαν ι γρουζιν· ατιν τρανα ζζάλοβανιας πέρνε, το κρασιν όμοσ εα εσίλιαμυν κεντόκαμε, εεσον εν προεταγιν κεριαν.

— Φαρμακ να εν, αναθεμάτο. Να κέυμε κε να μανίζο, τιντέριαμ εκς να ρύζνε, αν θα μιρίσκουματο μανάχον.

— Πέτε αγλίγορα, ντο θα λέτε.

— Τι εκοτομεντε έσπραματσ απέσ εορμαν, επέραμε τάρματατυν, τον εεμένον ένκαμε με τεμας, καθοσ κε τον τυχάντζικον, για να μι δι χα-παρ. Σι εστράταν ετζιάτεπσαμε πέντε νοματουσ μωζζικς με τι γαρίδασ κε με τα κορίτσιατυν. Ρουσαντ, ας εμας, εζίναν εν πολιτίαν, τιρλιχ κίχαν με τι θάρβαρυς τι αζιάτασ τι γρουζιντε, πυ εσατάεσεθαν τι γινέκσατυν κε

γιατατο εφέχαν τοςπίτια κε το βίονατον κέφιγαν με τι θελκοβολέανατον. Εγκαμε κιατυνος μετεμας. Ατιν λέγνε πως ασα μονοπάτια τορμανι ανάμεσα, άνκε χοντέκια, ορμιά, καφυλόνας κε πολα δίσκολλας, εν τρόπος να σαρέφκετε ι πολιτία, ανιχτα όμως το μόνον αδίνατον. Τα μονοπάτια, λέγνε, πως εκζέρνατα, όπως τι εσεριάτυν τα δάχτυλα, — όστε ι θέσιεμιν νέμεν πολα δίσκολλον, αλα μινκιν πα εβρίετε.

— Πύ ιν ατιν;

— Αδαπλαν μερέαν.

Ερθεν ίνας παταλιόνι κομαντίρος.

— Τοβάριστζ Κοζζυχ, ασον γιαλον μερέαν αδίνατον να περας εν πολιτιάν, τακρογιαλ όλον καγιαδάς, τίκια απές ει θάλασαν.

— Βαθέα ιν τα νερα;

— Σιν άκραν υς το γόνατον κι ολίγον απες ίσα με έναν ατάμπουιν.

— Αετς πα άμον ντο λέγιατο φοβερον κεν, — λεί ίνας περπεντυλτς εολτάτος — μινκιν εν να περα κανις λανκεφτα, ασα λιθάρια απανκες, ντο εκρεμίγαν ει θάλασαν ασα καγιαλύκια.

Αλ πάγνε κιαλ έρχονταν φέρνε ίδιςις: αλ δίγνε οδιγίας κε σιμβουλας, αλ δίκνε πλάνυς. Μερικα τιποτένια, άβυλα, χορις σιμασίαν, άλα εοβαρα, επυδέα κε γνωστικα. Το ζίτιμαν πλέον εκσετάεν ασόλια τα μερόβες, εφάνθεν καθαρα εα πιον θέσιν εβρίονταν, κε ντό μέτρα πρεπ να πέρνε.

Ο Κοζζυχς επροσκάλεσεν εε εινεδρίαςιν ολτς τι κομαντιρτς. Το κατσίνατ τζιλομένον, τομάτιατ αδα κιακι, εκσεταζ τι καθενος τι φυσιογνωμίαν κε δι δια αγας κε οδιγίας.

— Σίντροφι, αχα ντο θα εφτάμε. Τα τρία τα εσκατρόνια τι καβαλαρέας θα σαρέβνε τιν πολιτιάν. Κε γιατατο θα ιν αναναζόμεν να περυν απο κρεμυς, χοντέκια, ορμιά, μονοπάτια ανάμεσα άτορμανλύκια κε ασα καφυλία. Δίσκολλον, βαριν δουλιάν κε προ πάντον ει σκοτιάν. Δίσκολλον απο δίσκολλον όμως αφτο ι δουλία πρεπ να γίνετε.

„Θα χάμες, έναν άλογον κι θαπομεν“ λέγνε τομάτια κι ανάνη κεν να λέγιατο κε το στόμαν, για να εγρικάσατο.

— Εχομε πέντε προβοτικυς ρυζάντας ασαύτα τα μέρι. Ατιν πα εχθρέφκονταν τι Γρουζιντς κέπιτα τα γινεκόπεδατυν πα ενέχιρα κρατομε. Ανιχτα ίπαματς ότι κατ πυεσλυκ αν εφτάγνε, επίγαν ολόγερα ι γινεκ κε λα πεδιάτυν. Ο σκοπος εν να περάνομε αει ράτςιαν τι τυεσμαν να ρύζομε απες εν πολιτιάν. . .

Εστάθεν ενανκεί κέπιτα κοφτα αποφασιστικα λεί:

— Πρσιν κι θάρινετε, ολτς σο μασσερ θα δεβάζε'ε!

Ι καθιλαρ εφύσκουσαν τα κοιλτύκιατυν, εκατίβασαν τα παπάχα ειν κοτίλαν.

— Ι προσταγίς, τοβάρισστζ Κοζζουχ! — εφόνικσαν κερχίνεσαν να καθιλέβνε σάλουα.

— Τοβάρισστζ

Ο Κοζζουχ λέι: Χρόμοφ, εσι με το πολκ τεσον θα κατιθέ-
νετε ασα πάρια σο γιαλον, θα περάνετε λανκερτα ασα λιθάρια α-
πανκες τι θάλασαν κε θα γιανασσέβετε σο λιμάν τι πολιτίας. Με τα
κσιμερόματα, χορίς να είρετε τυρεκ θα βάλετε σο εσερ τα παπόρια, ντο
ιν δεμένα ει σκάλαν.

Κσαν εστάθεν ολίγον κεπεκι αναχάπαρα:

— Τα κοντάκια κε τα εστίκια θα δουλέβνε, ακότε; ζοντανον κανί-
ναν κι θάρινετε!

Σο νύνατυν απες ατιν πα λέγνε:

„Ενας γρουζίνος με το τυρεκ εφταν να κρεμιζ όλτσεμυν ει θάλα-
σαν, όνταν θα λανκέβομε άμον βροθάκέ; ασα λιθάρια απανκες“.

Κε τζαιχτα όλιατυν εντάμαν.

— Οπος προστάίς, τοβάρισστζ Κοζζουχ.

— Δίο πόλκια πα πρεπ να ιν έτιμα να πέρνε τον εχτρον αντί-
ζοι κι αντιχοι. Τατινέτερον τιν κυμάνταν αφίστιατο σεμεν απκ.

Τέναν αποπισ σάλο σολέβνε τα χοισομένα ασυ ιλ το θασίλεμαν τα
ρατσοκόρφια. Ο υρανον ει όίσιν αλαζ κε μεταλαζ χρώματα κε χροματιζ
λογίς λογιον ταντικριζνα τα ρασσία κε τα καγιαλόκια. Τορμία κε τα χα-
μέλαςέας ετζιλιάγαν τα μάβρα τα τζιαρτζιάφιατυν

Σι νύχτας τι εσωπιν κε ει σκοτιναςέαν ολ φαντάσκυνταν το κφι-
εταν τορμαν, το λιθαριαρ τον ανέφορον κε το τιχ τιν καγιαν, απόπυ με
απογαμπιλομένα ομάτια περι ο θάνατον.

Ο Κοζζουχς ετσαντςάρεπσεν, εκσέθεν απαν ζέναν γονέαν. Χαμελα
ολόγερατ κόρκια κε περπεντύλια, οκσιπόλτα ποδάρια κε ειντάραγα εστίκια.

Κι ασόλια τα μερόθες τομάτια πολυνότερον τερων ατον, ατον, πυ
κρατι το μιστικον τι θάνατυ κε τι ζοίσατυν, σατον έχνε ολια τομύτια-
τυν, ατος εν ιπόχρεος να να γυρταρέδιατς ασαγυρτάρεφτον τιν πελιαν.

Σα μιριάδες τοματι τα ζαιτέας, ντο εζάρεπτανχτον, εα προσοπισ
κε εα σφράτια, ντο εκλόσταν σατον μερέαν κε αναμένε τζοαπ, αχα ντο
απάντισιν εδόκεν ατος, πυ κρατι το μιστικον τι θάνατυ κε τι ζοίς.

— Τοβάρισστζι. Ιτε αδακα πρεπ να σκοτύμες ολ, γιάχοτ αποπισ
ε κοζακ όλτσεμυν θεφτάγνε τιαλιαφ. Τα δισκολίας μεγάλη κε το γυρτά-
ρεμαν τζιατιν, δουλιαν. Νε πατρόνια για τα θιντόφκας κε νε εναριάτια

για το κανόν, με τα εσέριαμυν θα πολεμύμε· δεκαεως κανόνια γρυζίνια έχασον τα ζτέματα κε αναμένερας. Κε όμως εν μινιν αν με έναν στόμαν κε έναν καρδίαν . . .

Εστάθεν ελίγον, το σιδερένευ το ιεφάτνατ εκόπεν λιθαρ, εκσένκευ έναν λολίαν, νε ανθρωπι κε νε θερι λολίαν σμιαζ, κε ολ επόγασαν κεπέμναν!

— Αν όλεμυν ασον τρανον ίσαμε τον μικρον μέναν στόμαν κε έναν καρδίαν ρύζομε απες ρι φωτιάν. Ατίτες μόνον θανίγετε εμπροστάμυν ο δρόμον κε θα πάμε εβρίχομε τεμετερτζς!!!

Ατα, ντο ίπεν εκσέρνατα ολ, εκσέριατα κε όλον απλον ο σολτάτον, αλα ο τρόπος, με το οπίον ίπενατα, το ποράκκενονι λαλίατ, ντο λες ασα τζικάριατ απες ετρίπεσεν κεκσέβεν επίκανε μεγάλον εντίποσιν, απαν αφκα εγένταν ολ κε με έναν φονιν, κι απο καρδίας εγαραλάικσαν ολ ι σολτατ.

— Ολεμυν, οπος στέχομε, έναν στόμαν κε έναν καρδίαν!!! Για θανίγομε δρόμον, για θαφίνομε τα λιάςιαμυν!!!

Τα τελεφτέα τυ ιλ ταναλαμπας ενελλίζαν σακροράςσα, εκσκοτίνεπεν. Αλο τιδεν κι φένετε νε τα καγιάδες νε τερμάνια, νε τα μεσσιάδας. Εταράγαν ρι σκοτιάν κε τα τελεφτέα τάλογα με τι καβαλάρτσατυν, κι τελεφτέι ι σολτατ, πυ κύπα κύπα κε κυτζιριαχτα, ρίτια κρατυν ο ίνας τον άλλον ασα κόρχιατυν, εγλιάζνε απανκεκα σα κρεμυς κε κατιβένε σακρόγιαλ. Εταράγαν ρι σκοτιάν απισσκες σο κιφισταν τορμαν κε τα δίο τα πόλκια. Κε ασι μεσσαν απις, ριν θάλασαν απαν στεκτο φοβερον ο θράχος άμον χάρος με τσυπομένα ομάτια. Τα επόζια κι ι μυατζιρ ρι νίχτας τι ριοπιν άμον αποθαμεν κι ατιν νε απσίματα, νε ομιλίας, νε λαχουρσιν. Ος κε τα μορα τα πεδία, σκοτομένα κι ατα ασιν πίναν κιασι νεγκασίαν, λαλίαν κεβγάλνε.

Ισιχία, ριοπι, σκοτία πίζα.

XXIV

Νεες γρυζίνος, οφίτσερος με το μυστακόπονατ, ι τζερκέσκατ τρύνκαν, σομιάτ χοριστα παγόνισ, μάβρα, άμον ελέας τομάτιατ ντο κέγνε γινεχίον καρδίας (ατο ατος πα εκσέριατο) κεζινέφκετε απανκες ριν πλοσζάτχαν, κε κάπυ-κάπυ τζιτιζ κε τερι εκιαπαν γυρεμένα τακόπια, τα πυλεμέτια.

Ικος ράζνας απατυ κε πλαν τιχ καςκαρ λιθαρ κρεμυς κι αφκα σαρόματα κι αδέβατα ορμάνια κε τζιπ, αφκα, σορμιν κιαν το ρσοσε, έναν

στενον λορόπον. Ατυ, σο στενον το λοριν απαν, τερυν τα στόματα τι κανονι κε τα πυλεμέτια, ατυπαν τερυν ι γρυζιν.

Σα πυλεμέτια εμπροστα πάι κέρτε ο τζασοβόις.

Οσίμερον το προι καλον μάθεμαν εδόκεν ατυνος τι κυρχυμπελτε τι μυχτερυς ο γρυζίνον, όνταν εκσένκαν τα μυντςόριατυν απαντικρι, ασο ποβοροτ οπισ. Αγίκον μάθεμαν πολα κερσ πάι κε κι ανασπάλνατο

Ατος εν ο πολκόβνικον ο Μιχελάτσε, (ακόμαν νέον πεδιν κεπολ-κόβνικος) οτος εν πυ εκσεχόρτσεν ατο τιν ποζιτςιαν σο παρεβίλ απαν ατος εν, πιος επίζμοσεν γιατατο σο ρσταπ, τζίνκι έκπζενατο ο νύσατ, πος ατο το μέρος εν το κλιδιν τι πυχτι κε τι πολιτίας.

Επίκεν έναν κιάλο γίρον απαν σιν πλοσστάκν, ετέρεσεν τον κρεμον, τα καγιαλόκια, ντο κατιβένε τίκια σι θάλασαν. Ολια έρθαν κειζάτεπσαν αετς πυ τι κοζμι τα στρατέματα να έρχυνταν κεπορυν να ροκέβνατο κε να διαβένε.

Ατο όμος μονάχον ρσερ κι δι. Οχι μονάχον κιθάφνιαιτς αετς να διαβένε! αλα πρεπ να χάνιατς ασι γις το πρόσοπον να παστρεβ τι ριζοβολέανχιυν Τατινεθι το μινκιν πα έβρεν· θα στιλ τα παπόρια, θα εβγαλ ιεσαντ απο πίζατυν ασον γιαλον μερέαν, θα πατίατς τα τοπέατ, νε έμπρ κε νε οπισ θα πσοφίζιατς άμον πεντικυς απεσ σο τυζαχ, ατυνος τι ρσκιλαντιαρτς, τι κορχιαντς.

Ατος κε κσαν ατος ο κνιαζ Μιχελάτσε, πυ έςς τέμορφον τινιμέ-μιαν σι Κυταίδας τα περίχορα, άτος πυ μέναν ρπαθέαν θα κοφ το κιφαλ τι φαρμακερυ τοφιδι, ντο είρχετε απαν σιν κιλίαν κε πάι όλον το ρσοσε.

Το παντέμορφον ι Γρύζια, το πολιτιζμένον, το εκσεβροπαιζμένον, το μεγάλον, το ιστορικον ι Γρύζια, ι πατρίδα τι κνιαζ Μιχελάτσε. Τι Γρύζιας χαλις τυςσμάνος ιν ι ρυσαντ, όπος κε ι αρμεν, ι τυρκ, αζερ-πειτζανλίδες, ι ταταρ, ι απχαζ! Κε ι πολςσεβικ ιν ι τυςσμαν όλι: τις ανθρωπότιας, όλυ τι πολιτιζμυ.

Κε μιαρ ατος, ο κνιαζ Μιχελάτσε ρσοιαλιστις κεν; . . . („Ε να στίλο να φέρο το γρεκικον το κοριτς; . . . κι τεριαζ αδα ιιν ποζίτςι-αν, ντο θα λέγνε ι ρολτατ“) Ατος εν χαλις ρσοιαλιστις, ατος αποθα-θέα εσπύδασεν τον ιστορικον μηχανιζμον τι κινονίας, εκσερ τα ετίας κε τα ρσκοπυς κε γιατατο ομάτια κεσσ να ελεπ τι αθαντυρίστας, πυ με τι μάσκν τι ρσοιαλιζμυ ρκανθαλίζνε κε ρκόνε σο ποδαρ ταπλον το λαον κεγνεφίζνε απέσατυν τάγρια τι θερίυ τα ένστιχτα.

Ο Μιχελάτσε εμοπότις κεν, ζατι το έμαν ζαλίζιατον, δίγιατον κιφαλόπονον, άμα όνταν φέριατο ι ριρα να εφτάι ιπεράσπισιν τιν κυλτό-

ραν, τον εβροπαικον πολιτιζμον, το εφερον τι Γρϋζιας, ατότες θερίον γήνετε, κε γιατατο αγυτουνς το έμανιτυν θα πιν, ολτε θα γριλεβ.

Ομιλα ατος ατον, κελινέρκετε ανκεκα, τερι με το πινοκλ τα τικια τα κρεμυς, το πικνον τορμανλυκ, το έριμον το εσοσε, το ιλεβασιλεμαν, τα χρισομένα ασ ιλ το φος τα τεπέδες τι ρασι. Ασφαλιζιένος ασόλια τα μερόθες, με ισιχον καρδιάν αναμεν τι νίχτας τιν ισιχίαν.

Κλόσσεκετε, τερι ατος ατον θαμαζ τέμορφον τι φιγόρανατ, το θαχιλιδένεν τι μέσενατ, το μοδάτον τακρίβον τιν τζερκέζκανατ, το μαλαματοκαπνιζμένον το κινζζαλ κε το ρεβόλινατ, τα χρισα τα τζίνιατ τάσπρον εσιον το παπάχνατ νιο εγιαπτόρεπσεν εον προτομάστοραν τι Καφκαζι τον Οσμαν. Ολια ατα, με το κνιαζλυκ κε το πολκοβνικλυκ εντάμαν υποχρεόνατον να εφτάι μεγάλον, δοκσαζμένον κατόρβομαν, να χοριετε ασολτε, ασι εολτάτας, πυ ετέκνε τζαπρι εελιαμ εμπροστατ κε ασι οφιτσερτε, πυ άνκε εα χρόνια διπλάζνε κε τριπλάζνατον, ει γνος κε τα μιαλα εο νίσενατ κες κι γιανασεζόνε. Νυνιζ, κε καπαρέθνε τα κολτζόκιατ, ατος εν κιάλο κανις κεν.

— Ει.

Σο μινυτ εφίτροσεν εμπροστατ ο τενεσίκον, νέος πεδάε γρυζίνος, το πρόσοπονατ συμπαθιτικον, ι τζιαχριατ εολεμένον, τομάτικτ μάθρα κέμορφα όπος τι πολκόβνικυ. Εστάθεν εο τζεστ.

— Ντο προσιάζετε;

„Φέρε . . . με . . . τι γρετζιάνκαν“ ίπεν απες εο νόνατ, κε τζιαχτιατ.

— Ετιμον εν το ύζζιν;

— Ετιμον, ι κίρι οφιτσερι αναμένει!

Ο πολκόβνικον επέρασεν με όλον τι πόζανατ ασι στρατιότας εμπροστα. Ι στρατιότε καχοφανιζμεν, ζαγιανι, τζιαχριασζ, το ταχίνατον ένιν θυραν λαζυδ εν τιν ιμέραν, τικέρκυνταν, άμον ετολάρια, ετέκνε εο τζεστ. Ο Μιχελάτσεσ ότε κηταδέχκετε να τεριατε, λαιζ μόνον άκλερα το εεφνατ, μισοφορεμένον άσπρον γαντι. Επέρασεν εμπροστα ασα κηπιναρχα ταδύνατα ταπσίματα, εμπροστα ασα κονοδιάζια ταρτιλεριας, ασα πιραμιόας τι βιντόφκας τι πεζικυ στρατο κεσεθέν απες εέναν μεγάλον, άσπρον παλάτικαν, ασέναν ειν άκραν εάλο ει μέσεν τραπεζ, εκεπαζμένον αλακάθαρν, άσπρον τραπεζομάντιλον, απαν ποτίλκας, ταρέλκας, ποτίρια, χαβγάρια, τιρία, φρόχτα.

Αμα εεζέθεν απες, έκοπισαν τιν ομιλίανατυν ι οφιτσερι, νέα πεδάε κε ατιν, τα τζερκέζκασατυν μοδάτα, τα ρεβόλια, τα κινζζιάλια, τα τζίνια, τα παπάχνατον όλια ειν εντέλιαν. Εεκόθην όλιατυν.

— Παρακαλο, καθέστε, — λέει ο πολκόβνικον, — κι ολ εκάτσαν σο τραπεζ.

Όταν ο Μιχελάτζες ίστερα ασο ύζζιν επέρασεν σιν παλάικανατ να ισιχαζ, έρθεν το κείφνατ κε σίτια απλον το ποδάρνατ τον τευσσίκον, για να εβγαλ το λακρόδαν: το σαπόκνατ νυνιζ. „Γιατι κεστίλνα να φέρνεμε τι γρετζιάγκαν . . . Αμα ας εν, καλίον ντο κένκατεν“ . . .

XXV

Ι νίχτα, λες κεςι θερίον, γίγαντας, εκόρτεσεν τα ρασσία, τα καγια-λύκια, τορμάνια, τα κρεμος, τορμια, άλο τιδεν κι φένετε. Πάι κέρχετε σο εσίλος τι κρεμου ο τζασοβόις, έναν μάβρον κωστ κιατος, απες σι νίχτας τι μαθριάδαν.

Εστάι δέκα βίματα εμπροστα, αργα, αργα, αργά αργα μεταβολιν, αργα, αργα άλα δέκα βίματα οπισ. Εμπροστα θολα κε σκοτινα χοριζ το πυλεμετ, οπισ ονταν κλόσσεκετε φαντάσσεκετε, χορις να ελεπ, το φοβερον τον κρεμον, ταφκα τα σαρόματα, το κιφισταν τορμαν κε το εσσε, τιλιγμένα όλα ολόμαβρον σκοτινον κατιφεν. Ασφαλιζμένοσ ασόλια τα μερόδες, περ θάρος, ισιχαζ ι καρδιάτ.

Δέκα βίματα εμπροστα δέκα βίματα οπισ....

Σοσπιτόποννατ εμπροστα, σο χορίον, μικρον παχτζεν κε σο γιαν τι λαζυδι το χοραφόποννατ. Σιν πόρταν απαν ι Νίνα, με το Σέργον σιν ανκάλιανατς. Ονταν θα έρχυτον σον πόλεμον, ο Σέργον ετέρεσενατον με τα μαθροπίπιλα τοματόπατ, έπλοσεν ασι μανάιατ τιν ανκάλιαν τα φύτυλα τα εσερόπατ σατον μερέαν, εχαμογέλασεν, εσιιάφλικσεν. Εχαμογέλασεν με το νόστιμον το στοματόποννατ, δόντια ντο κεςσ ακόμαν, κiónταν επέρανατον σιν ανκάλιανατ εσιιάφλικσεν τον πρόσοποννατ, με τα νόστιμα κε τα σκυτυλιγμένα τα εσιλόπατ. Ατο τι μορούατ το χαμόγελον, το στοματόπονναθε τάδοντον, ζοντιανον ικόναν εμπροστατ, νε νίχτα θολόνιατο κε νε σκοτία βζίνιατο.

Δέκα βίματα εμπροστα σκοτινον κε θολον αμον ισκιαν το πυλεμετ, δεκα βίματα οπισ κρεμος, σκοτία πίζα. Πάι κέρχετε κι ο νύσατ τακσιδεβ.

Ι πολσσεβικι ατον κακον κεπίκανατον... Κε όμως θα σιρ απάνατιν απατο το ιψιλον τον κρεμον, όνταν θα περάνε ασο εσσε, ασο στενον το εσσε, απόπου πυλιν να διαδεν πα κειπορι, τα τόπια κε τα πυλεμέτια στέκοντας... Ι πολσσεβικι, άναδνα ντο κεπίκανατον κακον, εκρέμζαν κε τον τζάρον, πίοσ έπινεν τι Γρούζιασ το έμαν... Καλα έρθαν ασο δικεονατ ι πολσσεβικι.. Σι Ρουσίαν, λέγνε, όλια τα χόματα ι πολσσεβικι εμιριακζανατα τι χορετς...

Ανεστéνακxεν. Κé όμος ατος θελ κι θελ θα xιρ xατυνυx απαν, πo
ιν ατόρα χριμεν αντίκρι απιxικεx xα χαγιαλόκια...

Ο νύxατ αλυ, κεμπροxτα xομάτιατ το άδoντον το xτοματόπον, τι
Σέργoνεx ντο xσιαφλιx κε χαμογελα. Ι καρδίατ χυλίτε, χαμογελα κιατοx
αποπεx κιαx εν το πρόxοπονατ xοβαρον κε νυγιμέμον το κατxίνατ.

Λαχυxειν, ύτε το παράμικρον. Ι νίχτα προχορα, νεκρύτε όλεν ο κό-
ζμοx, πολα πα, όποx φένε·ε, xα κxιμερόματα κεπέμεν.

Το κιφoλ θοριν, βαριν οxον ντο πάι απανκεχα... Αναχάπαρα δια-
τινιάτε ο τxαxοβοίx. Xο μάβρον, xο καταμέλανον τι νίχταν, χορίυν τα
ραxοκόρφια, κε xα ζικζάκιατυν ανάμεxα τxαρανπυλιζνε τάxτρια.

Απο μακρα έρθεν έναν άγρεν πυλι λαλίαν, κυκυδάγιαx κιομιαζ. Αγί-
κα πυλία xι Γρύζιαν ποx κεβρίυνταν;

Το βάροx περιxεβ, πύτια μολιβ χίτε απάνατ. Ι xκοτία ένκεν πxειν,
πέλαγοx έρτε κε διxθεν απεμπροxτατ, κιανάμεxα κατ χοριζ.

— Νίνα, εxi ίξε, τον Σέργον κρατιx;

Ονταν ένικxεν τομάτιατ, ι τxανκιατ απαν xο κιδόκxενατ, κιατοx ακυμ-
πιζμέμον xιν τάπιαν. Xο μιτυτ, ντο επέρανατον τομάτιατ, απεμπροxτατ
επέραxεν τι νίχταx ο οκεανον, με τα φαντάζματατ.

Εδιατινιάεν, ένικxεν τομάτιατ, ενεβζίγαν όλια. Εxέβεν ο φόβον xιν
καρδίανατ, ετέρεxεν ολόγερα. Κxαν αxάλεφτον, πικνον xκοτία, κε xι xκο-
τίαν απεx, αντίxακ χορίυνταν, ι τάπια, ι άκρα τι κρεμυ, το πυλεμετ κε
το χάοx xον κρεμον απανκεχα.

Απο μακρα xαν εxέβεν τι πυλι ι λαλία. Αγίκα πυλία xι Γρύ-
ζιαν κεβρίυνταν...

Ετέρεxεν αντίκρι. Κxαν τα ραxοκόρφια κανκελοτα, τα ίδια τα άxτρια
xολεμένα όμοx ατόρα κε έλακxανε θέxιν. Xατον κε xα ραxοκόρφια ανά-
μεxα θαλαxα μάβρον πίxαν ι xκοτία κε xι θάλαxαx τον κόλον καρκατζόνια
λιθάρια κε ολόπικνα ορμάνια.

Επεχαζμόθεν θαθέα.

„Αx πορπατο, αν κεν κxαν“.

Κεπρόφταxεν να τελεν το λόγονατ, κε κxαν ελατάρτxεν ι xκοτία,
ετιάxεxεπεxεν, αμον θάλαxα, αxα κρεμυx, αx ορμάνια κέρχετε κε διαβεν
απεμπροxτατ.

Κάπιοx αμον εκάτxεν απαν xιν καρδίανατ, εκόπεν ανιάζμιατ, εροτα:

„Μίποx ι xκοτία πα εxσ πxειν, πορπατι;

“Πορπα·ι,” — λέγνατον, όχι με λόγια, μεναν μαιταπλιν γέλοx κε
xο xτόμαν ταπαντάτον αντι δόντια τxιαρτιλίζνε γριντζίλια. Επλοxεν το

εσέρνατ, ι Νίνα έσχοσεν κέσιρεν τι πεδι το κιφαλ. Εκιλίεν το ποζοτον το κιφαλ, (επάησεν ι καρδιάτ) κε σιν άκραν τι κρεμυ εστάθεν... Έναν αγ!... εκσέβεν ασι γινεκόσατ το στόμαν, όχι για το κιφαλ, γα άλο ετίαν... χαραζ κε στεκ ιμέρα, ακόμαν όμος σκοτία εν κε σι κρεμυ το εσίλος τιζεμένα ποζοτα κιφάλια, κάπιος θα εκίλτσενατα εκιαπανκεκα... Φιτρώνε όσον πάγνε τα κιφάλια, έρχυν αποκάθενκιαν. Αχα τα γύλας, αχα τα εσέρια, αχα τομιάτυν, κέναν κοφτερον, σιδερόιχον λαλίαν, λες κesi ασα σιδερένια, τα μινκρανομένα τα τζιανκιάδες ανάμεσα, εσινετάρακσεν τι νιχτος τιν ισιχίαν.

— Εμπρος!.. χυσσιμ απάνατυν!..

Έναν μόνκριζμαν, έναν θερίυ λαλίαν, εγέντον ταπαν αφκα ο κόζμον. Εσπίχτεν κελάνκεπσεν ο τζασοβόις κι απες σι ράσσανατ ερπακσενατον έναν άγρεν κι ανίμερον πόνος. Έκατρακιλίεν, ετζαπαλάεπσεν, κε για ίστεριν φοραν ασομάτιατ εμπροστα επέρασεν ι Νίνα με το Σέργονατ, με το Σέργον τον άδοντιον, πυ γλίκογελα κε εσαφλιζ με τα νόστιμα τα εσιλόπατ...

XXVI

Ο πολκόβνικον ελάνκεπσεν εκs ασιν παλάτκαν κεγομόθεν απανκεκα σο πυχτ μερέαν. Ετσατσοφότησεν ι ιμέρα. Ολόγερατ, ασα λιθάρια κι ασι σκοτομεντs απανκες φέβνε ι στρατιότε. Αποπίσατ γονκίζματα κε γαραλαίζματα. Τάλογα τι παταρέας έκοπσαν τα δυκάλιατυν κεταυτέφταν ανκεκα, αμον δεμονιζμένα. .

Ο πολκόβνικον αμον μικρον πεδόπον λανκεβ ασα λιθάρια κι ασα καφύλια απισσκες, πάι άμον γιλτυρυμ, τομάτιατ σο πυχτ,... σα παπόρια,... σι γλιτομονιν...

Με τιν ορμιν, ντο πάι θαρις εσι φτερα εφίτροσαν σα ποδιάριατ. „Αμαν, αμαν, να μι σκοτόνατον, κε ίντιαν άλο θελτs αs εφτάνατον... Τζοπάνος θα γίνετε... ιντύσσκας θα οριαζ... τσυκάλια πα αs πλιν... αs μακελιζ... αs κυβαλι χύσσκια σο χοραφ, μονάχον τι ζοίνατ αs χαρίζνατον... μι σκοτόνατον!...

Θεεμ, εσι εκσερτs, χάρτσομε τι ζοιμ!“

Τα φοβερα, τα βαρέα, ντο εσιντάρακσαν τι γιν τα ποδαρέας, ασα γιάνιατ, αποπίσατ, όσον ντο πάγνε γιανασεέβνε. Φεβ ι νίχτα κε σιμέρας τιν αναλαμπιν άγρια, ανίμερα, καπάδικα, χαρχαριστα λαλίας κε θλαστιμίας ντο κέκσες σι ζοιs.

Κε ανάμεσα σο κυγιαμετ, σι βάινασιν, σα θλαστιμίας, κρρρακ αδα, κρρρακ ακι. Παγον ι καρδια τι πολκόβνικυ, εγρικα ποs κιφάλια παρτζαλαέφκυν με τα κοντάκια αμον καριδότσεπλα.

Αμην λάγονος λαλίας εβγένε απο μακρα κε μεμιας τυλόνε, εγρι-
χα προς με τα σινκία τιασσέβνε.

Εσπινκεν απαν τα δόντιατ, εκιρίεπρενατον ο φόβον, αμιν τόφα
εβγεν ασα ροθόνιατ ι αναπνοι κε τρεσσ, τρεσσ κε στερεμονιν κεσσ.

„Τι ζοιμ, τι ζοιμ ας γυρταρέβο, κιάλο τιδεν μυρατ κι πεαλαφο“ . . .

Σο λάχμαζμανατ κεριαν, άμλα άλο κεπέμνενατον, χα θα ρυζ. Κε
όμοσ ο φόβον διάτον δίναμιν κε με το χοβ, ντο πάι εσφιζ κε περα ας
οτιάτ ο αέρας . . . Ι σολτάτιατ, να προφτάνατον κεπορνι, επέμναν οπισ,
τα πεσιχομάσσια τα λαλίαςατον μόνον ακύι ο πολκόβνικον.

Κρρακ, κρακ!

Συμον κε στεκ σο . . . πυχτ . . . σι γλιτομονιν . . .

Εταγιάνεπρεν εμπροσα σα παπόρια, έρθεν κεπέμνεν. Σα παπόρια,
σι εκάλαν, σο πρίσταν εσαματα. κυγιαματ κρρακ ! . . . κρρακ ! . . .

• Ντο να φτάι, όπου κλόσσεκετε, κρακ!, κρακ, ιγ, ιγ! πεσιχομασσιμα-
τα, γονκίζματα, γαραλαίζματα, λαλίας σον υρανον!

— Εκλόστεν οπισ, δίναμι σα ποδάρια, εκάπνικεσεν. Αμιν αστραπι επέρασεν
ασομάτιατ το γαλανον τι θάλασας το χρόμαν. „Τι ζοιμ . . . τι
ζοιμ . . . τι ζοιμ“ ! . . .

Πετα απεμπροστα ασάσπρα τοσπιτόπα, με τάλαλα, τα εκοτινα, τα
κιμιζμένα τα παραθίρι, τρεσσ εβγεν εκσ αειν πολιτίαν, εφταν κε στεκ
σο ισιγον, το ισυζ τάσπρον το εσασε, ντο πάι σι Γρύζιαν. Ατόρα όμοσ
όχι σο μεγάλον τι Γρύζιαν, τι ρίζαν το πολιτιζμου, όχι σι Γρύζιαν, πυ
επίνενατον πολκόβνικον, αλα σο εσστον το έμορφον τι Γρύζιαν, όπου τιν
άνικεσιν ανθίζνε κε εκυτυλίζνε τα τζιτζέκια, όπου σι κατκπράσινυ τι δουνυ
τα ιπιπλα τα κοριφασ, σα μεσσάδες οπισ ασπριζ το εσαν, όπου το χαλοκερκέι
κε μανιζ, ο ιλεν, όπου εθρίετε το Τιφλιζ, ι Βιροντζόρσκαγια, απόπου ανάμε-
σα περαν αφροστεφανομένον ι Κυρα είνος τα ποταμάκρια επέβεν κελύ-
εκυτον ονταν έτον μικρον πεδιν!

„Τιν πεσιμ μονάχον . . . ας γυρταρέβο, τιν πεσιμ . . . κε άλο
τίποτε“ . . . Ερέοσαν τοσπιτία, επίκνοςαν ταμπελόνας, τα γαραλαίζματα,
ι βάινασι κε ταρέα τα τυφεκέας επέμναν μακρα, αφκα σι θάλασαν.

„Οχι, εγυρταρέφτα . . . !“

Κεπρόφτασεν να περ ανάζμιαν, εντιδόνεσαν αλογο ποδαρέας. Απα
αντικριατ, αειν γονιαν όπου τελιον ο δρόμοσ, εχοβλάεπσαν ι καθαλαρ με
τάλογα έναν κοφτερον, ντο παγον κε εσκιζ τιν καρδιάν, ειδερι ρογιά-
νιζμαν κ' εστραπσαν σον αέραν τα επαθία.

Ο άλοτε, οπρε ακόμαν κνιαζ Μιχελάτσε κε πολκόβνικος, εκλόστεν οπισ.

Γυρταρέπστεμει ! . . .

Ανάξιαν κι περ, τρεσσ, χωρις να τερι εμπροστα, εταγιάνεπσεν ει μέσεν τι πολιτίας, εντόκεν σα δύο, τρία καλίτσας. Ολια κλιδομένα, με σιδερένια είρτες παραθίρια κε πόρτας κε νε λαλίαν κε νε λαχούσσιν. Ατιν απες κε κιάλαπες, κε σο δρόμον ίντιαν θελτε ασ γίνετε.

Επέρασεν σιν ιδέανατ, ότι ι γρετζάνκατ θα γυρταρέβιατον, αναμένιατον ατόρα, διακριζμένα τέμορφα, τα ολόμαθρα τομάτιατς. Για τατον ατόρα σεν κόζμον απαν άναθα ατεν άλος άνθρωπος κεβρίετε . . . θα στεφανύ-πιατεν, θα χαρίζιατεν ιμένιασ χρίματα, θα ρυζ σα γόνατα, θα φιλι τι γυπκασατε το τιακ . . .

Το κιφαλ ελάνκεπσεν παρτζάδες. Παρτζάδες κέτον, ι σπαθέα απι-μάλια επέρενατο, έσκοσεν κέσιρεν ταπαν το καπυκ κεταύτεπσεν τα μιαλα.

XXVII

Επάτεσεν ι ζέστια, έναν φουρκιστον αέρας, άμον δίσα εγαπάτεπσεν την πολιτίαν. Τα ύλιτσας, το πλόσσατ, τα μολ, ταθλας, όθεν τερικ λιάσσια, κύπα, ανάσσεκα, τάλα ζαρομένα τα κιφάλιατυν σα κiónκσιατυν αφκα, τάλα χωρις κιφάλια. Σα περβόλια κε σα τρετυάρια ταυτεμένα τσιμίδια, το έμαν αλυ ετερτιανκίασεν, όπος σιν κασαπχαναν, αλυ τρεσσ ασα κατο-θρια κιασα κανάδας.

Σι παπορι τα καγιύτας, σα καριτόρια, σαμπάρια, σα καζάνια, σα μασσίνας, παντυ σκοτομεν, ι περισότερι, νείκα πεδία, μόλις επάχνικσεν το μάβρον το ποιχόπονατυν. Αλ κρεμαγμεν απανκες σιν παραπέταν τι γιολυ κατακέφαλα, αλ σο νερον, απανκες σα πράσινα, σεγλιαστα τα λιθάρια, ολόγερατυν ειρία τοπσάρια.

Σο κέντρον τι πολιτίας, ακόμαν ειρχυν αρέα αρέα τυφεκέας. Σεκλι-σίας τισαρ απες έναν γρυζίνικον ρόταν, πολεμυν με παλικαροσίγιαν, κιαπίνας ίνας σκοτόνταν κιατιν.

Τα λιάσσια κίνταν, κι ζοντανι εταυτέφταν σιν πολιτίαν, σα δρόμια, σαθλας, σοσπίτια, σακρογιαλ, σα παίρια, σορμία. Παντυ εγομόθαν ποβόζκας ανθρωπ, άλογα. Τρέχνε ανκεκα, λαλυν τέναντάλο, γελυν, μαςχαρέβνε.

Άσατα τα νεκρο-ζίντανα τα μέρια επέρασεν ο Κοζζουχς, φωναζ:

— Ενίκεσαμε, τοβάριστζι, ενίκεσαμε . . .

Ενεσπάλθαν ι σκοτομεν, ενεσπάλθεν ι εματοχισία. Εφθιμί κε χα-ρεμεν, απο καρδίας εφόνακσαν όλιατυν.

— Γόρρα-α-α!!

Αντεβόσεν ι λαλία σα θουα, σα παπόρια, σο πυχτ, εδέβεν τι θά-λασαν κεπίγεν ενεβζίεν τει μακρα σαπέραντον το γαλανον το πέλαγος.

Σα παζάρια, σα λάφκας, σα μαγαζία ι ανθρωπ εχτέθαν δουλίαν
τσακόνε γιάσρικα, κατιβάζνε ασα πόλκια τσόχας, ασπρόρουχα, γιοργάνια,
γραβάτας, γιόπκας, ματογιάλια.

Σο ταλαν ι ματροζ πρότι, με τάγρια τα θορέασατун, τάσπρα τα
ματρόσκας, τα κλοσσ τα πανταλόνιατун, τα στρονκιλα τα εσαύπκασατун
με τα λέντας.

— Σίρον κοπιν!

— Ατυκα κρέμσον είδερον.

— Αλαργα!

— Μάινα!

Δυλέβνε αριφιαντ οργανομένα, τζιοσιπιάζνε, γομόνε τα εόμκασατун
ίνας εφτάι πρόβαν σο κιφάλνατ γινέκικον, ακριβον καπέλον, άλως θυαλ
σαρεθ ει γύλανατ, άλως μετακσοτον με ταντέλας εμπρέλαν κρατι σο
κολτύχνατ αφκα.

Σιν ταλαν επρόφτασαν κε ι εολτατ, τσεριγγμεν κε τσερπιγγμεν,
οκσιποлт, μάβρα κε τσαμυρομένα τα ποδάριατун, κατασσειγγμένα τα
πλάκασατун. Ατιν σα παεμάδας ζορλαέβνε, σα πανία, σα παρυσίνας,
για τι γινεκς κε για τα πεδίατун.

Εκσένκεν ίνας ασιν καρτόνχαν κολαριζμένον καμισ, εκράτεσενατο
ασα μανίκια, ετέρεσενατο, εγριλέφτεν ασα γέλτα.

— Μόσας, πεδανт, κατι εσαεεβετε, γιαχαν τερέστε, χα κιναυμ
δουλίαν!

Εδέδασενατο ει ράεσανατ, άμον χαμυт, εκσένκεν το κιφάλνατ ασο
ετίθος μερέαν.

— Ки κυράετε, άμον εανιδ εν ι καιπανα.

Ζυλιετε αδα κιαι, πολεμα νεφτάγιατο να ετρον απαν σο κορμίναт.

— Αγύτο πρυζζίναν εν, καμισ εν, ότοπος τον κίρναт, πίοσ
επίκενατο.

— Ολαν, εόρδολε, ατο κραχμαλιν καμισ εν.

— Ατο ασο καρτοφ γίνετε, λοпут. Ι παν ατο φορούναто, για να
φένετε άεπρον κε να ιγεθ ειν καρδίανατун.

Ινας μακριс, тапинос, ετυδιαρτε εολτάτος, το πετσίναт ολέμαβρον,
χοριζ αταραμάδας τι κορκίαт ανάμεσα, εκσένκεν έναν φράκον. Εκσάμοσεν,
επεκσάμοσεν, ετέρεσεναто αεόλια τα μερόθες, έσιρεν κα τα κόρκιαт,
κεφόρθεσεν το φράκον απαν ειν τσατσάλαναт. Τα μανίκιαθε, άντζαх υς
τανκόναςατ έφτασαν, τζίνκι τα εσερίαт μακρέα ιν, εοστόс υρανκότάνκος.
Εκυμπίασεναто απαν ειν κιλίαναт, κεπεки κε κάθην, κομένον ασα γιάνια.
Εγέλασεν:

— Πεδαντ, αγύτο δίχος εσαρβαλ κι γίνετε, — λεί κε τρεσε ανκεκα, αραεβ πανταλον, τα πανταλόνια-όμος απατον κεμπρ εκοθάλεσανατα αλ.

Επέρασεν, εσαπρόροχυ τιν ατελένιαν, έρπακσεν έναν καρτόνκαν, ένικσενάτο, έρθεν κεπέμνεν.

— Ατζαίπκον δυλίαν, εσαρβαλ ομιαζ κε εσαρβαλ να λέςατο πα κεν, λεγνον άμον τσιγαροχαρτ. Νέπρε, Τότο, για τέρεν αγύτο ντο πελιαν εν;

Ο Τότον ατον μι θα τερι, εγέντον με τιν πασμαν, ι γαρίατ κε τα χάταλάτ τσιπλαχ ιν.

Εκίνος εκσάμοσεν κεπεκσάμοσεν, ετέρεσεν άλο μινκιν κεν, εδέβασεν σα ποδάριατ ατο ντο έδρεν, έσιρενατο αποκαθενκιαν, εκσέβεν ασο γόνα-τονατ κιαπαν κε γίρο γίρο, απαν εολόμαθρα κε σα μαλυζζιάρα τα μερίατ, έσπρικσαν ταντέλας. Ο Τότον ίδενατον, επιάσανατον τα γέλτα.

— Πεδία, πεδία τον Απανας τερέστε!

Εφέκον το τάλαν κιολ ατον τερυν.

— Ολαν, λοπυτ, γαριδιόν θρακιν εφόρεσε;

Άτος με όλον τι εοδαρότιτανατ.

— Κιαρ ασεν, νέπρε, μιαερ ι γαρι άνθρωπος κεν.

— Ολαν μετατο προς θα πορπατισ, αποφα εσκιζμένον εν, θα φένταν ταμαρτολας.

Ο Απανάις ετέρεσεν ταφκάτιατ, αλίθια ι εκάλατ τσεριγμένον εν εποζέφτεν το κείφνατ, εθίμοσεν.

— Νέπρε εοστα λέτε, κατ θαμαστον εν αύτο λεγνον χαρτιν κι εκάλαθε πα τσεριγμένον. Κρίμαν εο κυμασε τιαλιαφ εφτάγνατο.

Εφκέροσεν τιν καρόπκαν, άναθα τα πανταλόνια, άλο τιθεν κέθρεν. Εκς έσαν, τα εκς πα εφόρεσεν τέναν τάλο απαν κε εκς γάτια αντέλας ετιζέφταν εα ετυδιάρκα τα μερίατ απαν.

Ι ματροζ κατ ενόισαν, κιαμαν ελάνκεπσαν εκς ασιν πόρταν κιασα παραθίρια, θα φέθνε, ι εολτατ τερυν ασα παραθίρια. Στο δρόμον εσαματα, αλογο ποθαρέας, θλαστιμίας, κιρύδες μαναδες επίγαν ολόγερα κε εσιρίζνε τα γαμπσεεας εα ράσειας, εα κιφάλια, όθεν έρτε ριάστια. Ασο πλόεσατ, κόμα κυτοζ, τρέχνε ι ματροζ, κιαποπισ ι καθαλαρ ζιανκιλιαέθνε τάλογα, κρύγνε ελεσινε, τσερίζνε ρυπάχας, ματόνε κιφάλια, προεοπς, το έμαν εσυφλακιζ.

Θερία εγένταν ι ματροζ, άμα ντο ναφτάγνε; Εκοπσαν κέσιραν τα εόμκας με τα κλεπσιζμάτια κ' εταυτέφταν αδα κιακι.

XXIII

Κρούι ανίσιχα κε βιαστικά το παράπαν, πέζνε τα ποροζάνα. Σα ίκος λεπτα απες ετοπλαέφταν σο πλοσσατ ι ε λιατ, εσέβαν ει εσαν σο-
θαρι κε τζιλομεν. Με τιν τάκριν όμος κε τι σοβαρότιτανατουν καθόλυ ι
φορεσίατουν κι τεριαζ. Αλ εγδιτι κε με τα κόρκια, όπος έσαν κε πριν,
αλ με ταχόμπιαστα τα κολαριζμένα τα καμίεσια, αλ με σορότζκας, δε-
μένα σα μέσατουν με τα κονάπια, αλ με γαριδιόν νιχτικά, με κόφτας
ντεκολτε τα μάθρα ταβρασειόναςατουν κε τα εστάχτια τα κερτάνιατουν. Ασο
δεικσεν το φλανγ κεκα στεκ ίνας ασο θ ον τι ρόταν σοβαρος κε τζιλο-
μένον το κατσινατ με το φροκον, τα μανίγιαθε υς τανκόνασατ κε τα
τζιπλάχα τα ποδάριατ, ασο γόνατον κιαπαν εκς γινέκικα πανταλόνα
με ταντέλας, τέναν εάλο απαν.

Ερθεν ο Κοζζυχς, τοφριδιάτ κατιβαζμένα τερι άγρια τομάτιατ τρι-
νακίζνε. Αποπίσατ ι κομαντιρ, γρουζίνικα παπάχα σα κιφάλιατουν, κενό-
ρια τζερκέσκας φερεμεν τα μέσατουν ασιμοδυλεμένα κιντζάλια.

Ο Κοζζυχς εστάθεν αντίκρι ειν εσερένικαν, ετέρεσεν απες ειν πιετ
ολτε τι σολτατς, με έναν οματέαν, ντο τριπεν καρδιάς άμον μασσερ, κε
με το σιδερόιχον τιν λαλίαν, με το οπίον οσίμερον σα κσιμερόματα επρή-
στακσεν.

„Εμπρος! Χουσιμ απάνατουν!...“ ερχίνεσεν να λεί:

— Τεθάρικετζι, εμεις ι στρατιότε τι ρεβολιούτσιας πολεμύμε για τα
πεδίαμουν, για τι γινέκσεμουν, για τι μανάδας κε για τι κιρύδεσεμουν, για
τι ρεβολιούτσιαν, για τα χόματα. Κε πίες εδόχεμας ατα τα χόματα;
Εστάθεν, αναμεν απάντισιν, το οπίον εκσερ προς κι θα περ.

Ι σολτατ ασάλεφτι σα τόπσατουν, λαχουεσιν κεν!

— Το σοβετικον ι κιβέρνισι εδόχεμας τα χόματα κε τιν ελεφθερίαν.
Κεσιν; κεσιν ι στρατιότε τι σοβετικισ κιθέρνισις ριάζιλ επίκετε τιν κιθέρ-
νισιν, εγένεζνε ραζπίνικι, ερύκσετε σον κλεπσίον.

Ανάζμιαν κι πέρνε ι σολτατ, άμον ετυλάρια επέμ αν σον τόπονατουν.
Το σιδερένεν ι λαλία εβρόντεσεν.

— Εγο, αρχιγον τι κολόνας προστάζο ικοκπέντε ραβδόεας τον κα-
θέναν πυ έκλεπσεν, έστο κε ράμαν με το θελον!

Τερόνατουν ολ, φογόνταν τομάτιατουν πα να τζαμλουν. Πιτιν περι-
εσαν ε ατος, το πανταλόνατ ολοτσέριγον, το πσαθένεν το καπέλονατ παμ-
πάλεον, λερον κε λιγδομένον, πατσομένον σο κιφάλνατ απαν περπεντύ-
λια κρεμάουνταν τα γίρυσαθε.

— Οπιος κατ έκλεπσεν, έστο κε το παραμικρον τρία βίματα εμπροστα.

Περα κε στεκ λεπτον, κιασον τὸπονατ κανις κι λαταριζ.

Μέναν άγριον κιανίμερον φονιν εμέτρεσεν.

— Έναν!... δύο!... τρία!...

Ολιγ επέμναν με τα κόρχια σο πρότον τιν γραμιν. Ετιζέφταν ολ σχεδον σο νέον τι γραμιν με ταλατζαλία τα φορεσιασατυν.

— Οτι επέρετε ασο ταλαν, πρεπ όλια να έρχυνταν ςι μέσεν, κε να μιριάουνταν για τι γινεκς κε για τα πεδία. Θεκέστε κε ο καθέιας ότι επέρετε!

Ολ εθέκαν κε, άλος πασμάδες, άλος πανία άλος παρυσίαν, τα κο-
λαριζμένα τα καμίςσια, τα κόφτας, τα γιύπκας, τα νιχτικα κιατιν εγδιτι
στεκνε, αναμένε τι νακαζάνιανατυν. Ο δεκςσο-φλάνκοβις πα εκσένκεν το
φράκον κε τα γινέκικα τα πανταλόνια κεπέμνεν αναταν τογμακ.

Ερθεν ι ποβόζκα, εκατίβασαν αποπαν τα ραβδία.

Ο Κοζζουχς εκλόστεν ςον δεκςσο-φλανκόδι μερέαν.

— Κυπιγ—λέγιατον.

Εκυπίγεν υποζυν, άμον άρχος, το πρόσοπονατ απαν ςα πανταλό-
νια, ι ράςσιατ, κιασι ράςσιανατ κε κάθεν τσάτσαλος ςον ίλεν.

Εκλόστεν κε ςαλιτς μερέαν ο Κοζζουχς με το ίδιον τιν αφστιρότιταν

— Απαν ςιν κιλιάν όλεσυν!

Εκυπίγαν, έπλοσαν τα ποδάριατυν, εταγιατύρεπσαν τα ράςσιας κε τα
κόλιατυν ςον ίλεν αντίκρι.

Ελακσεν μιασίδασ τι Κοζζουχ το πρόσοπον, εκόπεν λιθαρ, τερίατς κε νυνιζ:

Αγύτιν ιν πυ με έναν φονιν εχόρτσανατον αρχιγον; Αγύτιν ιν
πιος εκσέβαν ςον πρόσοπονατ κε ονόμασανατον „προδότιν“ κε „πυλε-
μένον“; Αγύτιν ιν πυ έπεζαν κε εμαιταπλάεβανατον. Ατιν ιν, πυ θα
ετιάσσεβανατον με τα ςστίκια. Κιατόρα εγένταν αρνία κε μέναν λόγονατ
ερούσαν κύπα κιαναμένε, χορις νεβγάλνε εσιρνίαν τι νακαζάνιανατυν!

Εβρασεν απέσατ ι θέλιςι κε ι δίναμι, πυ έναν κερον επίκενατον
να φροντιζ με κάθε τρόπον να περ ατσίομαν οφιτςέρυ. Έναν κίμαν φι-
λοδοκσίας εφύσχοσεν τιν καρδιανατ, αλιότικον όμος φιλοδοκσία ατόρα.
Ατόρα ι θέλιςι, ι δίναμιατ κε ι φιλοδοκσίατ, ο νύσατ κ ι ςιλόγισιατ εν
πος να έβγαλ σο ςελαμετ αγυτυνυς, πυ κίνταν κύπα εμπροστατ κε ανα-
μένε τα ραβδέας. Αμον πρόατα ιπακύγνε ςιν προσταγίγιατ, μάλιςτα, άμα
για ας λέγιατς: πεδία επυαλέφταμε, ας πάμε γίνυμες τεσλιμ ςι κοζακς κε
σοφιτςερτς! Ατότες ατα τα πρόατα λεοντάρια θα κόπυν, θα παρτζαλαέβνατον.

Με το γαπαν, το άγρεν τι λαλίανατ επρόστακσεν εκνέυ.

— Σκοιθέστε, φορέστε!

Εσχόθαν, εφόρεςαν· αλ τα κολαριζιμένα τα καμίςσια, αλ τα κόφτας κε τα νιχτικά κι Απαναίς το φράκον κε τα εκς τα πανταλόνια ταντελοπλόμιγα.

Με έναν ιςμαρ τι Κοζζουχ δι ζολτατ ετοπλάεψαν τα ραβδία, έβαλανατα απαν ριν ποβόζκαν. Ι ποβόζκα επέρασεν εμπροστα ασιν γραμιν κι στρατιότε έξιραν απαν τα πασμάδες, τα πανία, τα παρυσίνας, τα σατίνας, κε ότι άλλο εβρέθεν ρα ρσέριατυν ασο ταλαν.

XXIX

Μάβρον, κατιφεδέнен πέλαγος ι νίχτα, αδα κι ακι τσαρανίζνε τα φωτίας κε ρο κοκινόμαβρον το φορ ελεπς προσοπς, φιγύρας, ποβόζκας, αλογυ μυντσόρια. Εξελενίασαν ανθρωπ, με τατυνυς εντάμαν εξελενίασεν κε ι νίχτα. Σσαματάδες, λαλίας, γέλτα, τραγοδίας. Τσιμ, τσιμ τα πηλαλάικας, στέκνε ατα, αρχινυν ταρμόνικας. Φοτίας... φωτίας... Ι ημέρα επέρασεν άγρεν, θαριν κε το θάροσαθε εκσακολυθα κε τι νίχταν. (Ι)λ πολεμυν νανασπάλνατο κε κι ανασπάλκετε.

Σιν πολιτιάν εφότακσεν τιλεχτρικον το φορ.

Τζακλίζνε τα κσερα τα κσιλα ράψσιμον απιν κι φλόγατυν φωτιζ έναν γεροντιακον γνωστον προσοπον. Ι θία ι Γαρπίνα εν

Ο γέροσατς, απλομένος ρο τυλυπ απαν, λαλίαν κεβγαλ. Ολόγερα ράψσιμον κάθυνταν ρολτατ γνωστι, ασι στανίτσανατς. Απαν ράψσιμον κοχλακιζ το χαλκοτυλόπονατς κι απες άναθα ασο νερον, άλλο τιδεν κεβρίετε.

— Θεμ κε παναγία, αγύτο ντο κακον έτονε;!.. Πάμε, πάμε κε ριν άκραν τιδεν κεν, πολκ κι πάι θα πσοφόμε ασιν πίναν. Ντο κιναιμ νατζάλστθον εν αύτο, ντο κεπορι να εβρικ μινκιν να μι θανατον το λαον ασο λιμον. Ντο να λέγο αγίκον αρχιγον... Ι Ανκα αδα ελέπσα εν κι ακι εβρίετε κι ο γέρον ενεσσκελόθεν υπ υζυν, το στόμνατ κι ανι, λόγον κι λεί.

Απακι μερέαν ασο ρσοσε άλλο ριραν απσίμιτα. Ινας νέος στρατιότης ανάσσεκελα, ταπαλάμιασατ αφκα ρο κιφάλνατ, ραψσιματι το γιαν, τερison υρανον, χορις να ελεπ τάστρια. Αμον κατ θελ να θιμάτε κατ λιπεμένος εν. Νυνιζ κατ τιαρτ εςς. Σιλογιζμένον τιαρτλιν κι ι τραγοδίατ.
... έπαρ.. έπαρ τι γινέκας...

Κλοκ, κλοκ, βραζ το χαλκοτυλόπον.

— Ενκανεμας αδακες να θανατόνεμας, καλίον ας αποθάνομε ρο-ρσιτόπαμυν κεκα!

— Το νερον κιλίαν κι γομον, πία οσον ντο θελτε, — λεί ι Γαρ-
πίνα.

— Τερέστε, λεί ίνας ζολτάτος. Απλον το ποδάρνατ ρι φοτίαν
μερέαν κε δικ τα κενύρια, τανκλικα τα ποτίνιατ κε το κενυρ το παν-
ταλόνατ.

Σο γιτονικον τιν παρχαναν πεζ αρμόνικα.

— Πύ κρεμον επίγεν εχάθεν κι αγότε Ανκα; . . ι σαλαχανα. Νε
γέρο, να εσίρνες ολίγον τοτιάτς. . . Μοσε γυρζυλόςπαχτε ντέπαθες κέσι
κεσσαπλαχόθες ατουκιαν, κε νε λαλίαν κε νε λαχουσσιν.

. . . δόςμε το κυνιμ ντο λέγοσε εγρίχα . . .

Εκλόστεν κύπα, κρατι τον πρόσροπον με τα ρσέριατ, επεγαμπί-
λοσεν τομάτιατ κε τερι τάπσιμον, κε το νύνιγμανατ νύνιγμαν.

Ταρμονικον ι λαλία όσον πάι δυναμον, περιέθνε κε τα γέλτα, τα
λαλίας, τα τραγοδίας, περυν ασέναν ράλο τιν παρχαναν.

— Ανθρωπ έσαν κιατιν, ατουυς πα μάνα εγένεσεν. . .

Ιπενατο, με το κέντζκον, το παραπονιαρκον τι λαλίανατ, χορις να
τερι κανίναν κε διαμιας εκόπαν τα λαλίας, εστάθεν αρμόνικα, εσύφροσαν
τα ρσίλια ντο εγέλαναν κεπέρεν ολις έναν λιασσι ρσκιλαντιγμος, ασιν
πλοσσάτχαν τι καγιας μερέαν, όπου κυμόλια, κυμόλια κίνταν ι ρσκοτομεν.

Ίνας μεσοκερίτες ρολτάτος ερκόθεν ρο ποδαρ, θελ να ελεπ πίοσ
έτον, πυ εκσεστόμσεν αγίκα λόγια.

Αναχάπαρα ετάρακσαν τιν ισιχίαν θλαστιμίας κε χοντρολαλέματα:

— Ντα εν;

— Πίοσ εν;

Εκλόσταν ρα λαλίας μερέαν.

— Πόρπατ, ρβόλοτς! . . .

Ερύμοσαν ράπσιμον. Σι φλόγας ραδίνατον το φος χορίς κάποτε
πρόσοπον, κάποτε ρκομέμον ρσερ, κάποτε ρστικ κι απες ρι μέσεν, πράμαν,
ντο κενεμίνέν κανις, στράφνε χρισα παγόνια, ρομία ινος νέυ γρυζίνυ,
πεδιν ακόμαν, ανέριον τζεσκέσκάν φορεμένος. Τρομαζ, τομάτιατ έμορφα,
ολόμαθρα, άμον κοριτσι, ασοφρίδιατ σταζ σταλαγμίτασ το έμαν. Τερίσα-
τον κε λες αχα θα κωιζ: „μιτέρα!“ . . . Τιθεν κι λεί, επάγοσεν κε
τερι.

— Σα καφύλια ανάμεσα έτον κριμένος, — ερχίνεσεν ο ρολτάτον
θιμομένος κε ρίτια γελα κέλα, — κε ποσ εκσένκατον άμον κόχλεν πα
ας λέγοσας. Εγιάντσα, θα εφτάγο τιν ανάνκιμ, ι ριντρόφιμ θλαστιμον,
πλανκεκα δέβα, ρσκιλ ιγε, έκοπσες τιν ανάζμιανεμυν, λέγνε. Εγο ακρό-
ασιν κι δίγο, εκυτζιρίασα· τερο εμπροσταμ, ρο καφυλ απες κατ μαβριζ.

Διθαρ θα εν λέγο, κε έπλοσα το ρσέριμ. Ατος έτον. Επίασαμε, επάτε-
σαματον τα γυνταχέας. . . .

— Τιάσσεπσανατον, τι μάνανατ. . . — ελάνκεπσεν απες ρι μένιν
ίνας άλος ρολτατίτσος κεχοβλάεπσεν να καρφον ριν κιλίαν τι γρυζίνου το
ρστικ.

— Στα, πέρμεσον ίπαν απολόγερα, πρεπ να φέροματον ρον κορα-
ντίρον, να εκσετάζιατον.

Ο γρυζίνον κλεί κε παρακαλι.

— Εγο αφεαφτουμ κέρθα, μαπιλιζάτσιαν επίκανεμε, με το ρορ
έστιλανεμε . . μι ρκοτόνετεμε . . . εγο πα μάναν έχο.

Ασο κατζίνατ κι ασ οφρίδιατ ρταζ ρταλαγμίτας το έμαν.

Ι ρολτατ εσάρεπσανατον κε τερούνατον τζιλομένα, τα ρσέριατον
ακουμπιγμένα ρα ρτόματα τι θιντόφκας.

Εκίνος, πυ εκίτον κύπα, κετέρνεν ριλογιζμένα ράπσιμον μερέαν ίπεν.

— Μορον πεδιν . . . δεκαεκς χρονον εν, κεν . .

Θιμομένος ο μεσοκερίτες εκλόστεν ρατον μερέαν.

— Ολαν, εσι ντο λες εκσερτες; ! . . Εμης με τι κατέτας έχομε
πόλεμον, ι γρυζιν ντέχασαν κε ταράγουνταν; Πίος ελάεσενατς αδασες,
Εμης τιν πρσίνεμυν προσπαθύμε να γλιτόνομε ασι κοζακς, κι ατιν ντο
δυλίαν ίχαν να εταράυσαν. Εμορφα επίκαματς κε κιάλο ρσιρ θεφτάματς,
αν εκσαχολουθον να κρύγνε τεκσιρετ ρι δυλίανεμυν!

Ερεθιζμεν όλιατυν, χοτρολαλυν, βλάστιμυν. Εκσαν τι ρσαματαν,
ετοπλαέφτεν ο λαος κι ασάλα τα παρχανάδες.

— Πίος εν ατες;

— Αρ ακίνο το χάταλον, το ρτόμανατ ακόμαν γαλατέαν μιριζ.

— Τι μάνανατ . . . οτόπος!

Κατ εμυρμύρτσειν κι ατος κεκατίθασεν ασάπσιμον τεντζερεδόπονατ.
Περνόντας ο καμαντίρον ετέρεσειν το νέον τον πεδαν κε λαφρα,
λαφρα για να μι ακύι άτος, λεί τι ρτρατιότας:

— Χαρτζέπςιατον.

— Πάμε, — επρόστακσαν δι ρολτατ, τα θιντόφκασατυν έτιμα.

— Πυ θα φέρετεμε, — εροτα ο γρυζίνον, ρίτια τρομαζ.

— Σο ρσταπ. . . ριν εκσέταςιν. . . αποπς εκι θαπομεντς.

Επέρανατον κεπίγαν, εταράγαν ρι ρκοτίαν. Εναν λεπτον κεπέρα-
σειν, εκσέβεν τι θιντόφκας ι λαλία. Αντιλάεσαν τα θυνα, ι νίχτα ετα-
ραρσίεν, τι θιντόφκας ι λαλία κι ανασπάλκετε.

Εκλόσταν οπισ ι δι ρολτατ. Μυρτρομεν, χορις να λέγνε τιθεν, κε χο-
ρις να τερυν κάνίναν, εκάτσαν αντίκρι ράπσιμον. . .

Ελολοσαν ολ, νυνίζνε, νυνίζνε, τι βιντόφκας.

Κεπεκι κσαν εχοντρολάλεσαν, ερχίνεσαν διάφορα ομιλίας, φονάζνε
θλιατον, λες κεςι θέλνε να κοφόνε τιν εντίποσιν, ντο εφέκεν τι βιντό-
φκας το βρόντεμαν. Επεκεσεν κε ι αρμόνικα, ετσίμτζεν κε ι πα-
λαλάικα.

— Οταν επέρασαμε τορμαν κεταγιάνεψαμε σο καγιαλυκ αφκα,
νίχτα πίζα, εγρίκσαμε προς χαμένα έχοματα. Να γιανασζέδομε κεπορούμε,
κι σπισ να κλόςκυμες κι γίνετε, τζίνκι μερον κε στεκ, θα ελέπνεμας ι
γρυζιν, θα βρέχνε απάνεμυν τα πυλεμέτια κε πρσι κι θαπομεν. . .

— Επεκι νυνίζομε κέλα· να μι ενόισανεμας τι εσκιλ τα πεδία,
κεφτάγνε τον κιμιζμένον, όσπυ να εβρίουμε ολ σανιχτι κι ατότες να
πέρνεμας σο κίντογρσιν. . Αναθεματιζμένον μέρος εν. Δέκα βιντό-
φκας να δυλέδνε επεκιαπαν, διο πόλκια τεσα κχιτζ παρχ ετερ! ζιμσον
όραν απες τανκς, μανκς εφτάγνατα. Κσαν τσαντσαρέδομε σο ζάρομαν
κιαν, ίντιαν γίνετε, γίνετε Ινας ζαλυου τομία απαν ανιθένομε. . .

— Ο πάτκον πυ έτον;

— Ο πάτκον πα με τεμας εντάμαν τσαντσαρεβ. Ετελέθεν το
ζάρομαν, εμπροστάμυν εφίτροσεν άλο τρανον πελιαν. Αγρυσστ, κατσα-
ρολίθαρον, διο ζάζνας το πσίλοσαθε, τικ, σο μολιθ απαν. Μινκιν κεν
απατυκιαν να τσαντσαρεφς, έρθαμε κεπέμναμε επάγοσαμε όλεμυν. Ο πάτ-
κον έρπακσεν ασινος τα εσέρια το εστικ, κατ επίκεν, εταγιατύρεπσενατο
ειν καγιαν, εκζέβεν απαν. Σατον αποπισ, τα εστίκια ζάραμάδας κε εα
τριπία τι καγιας εκζέθαμε αλ απαν ειν πλασζάτκιν.

— Εμεις, υς τι γύλαν σο νερον απες, άμον βροιδάκες ελάνκεθαμε
ασο λιθαρ σο λιθαρ, αλ εγλίαζαν, πλυμ απες ει θάλασαν, αλ εκύσαν,
αλ ερούζναν, νελερ τζεκτυκ, όζνα επέρασαμε σο πυχτ μερέαν.

Όσον όμος εζοίρεπσεν κεγέντον ιντερέσνι ι ομιλία, οσον κιαν εσι-
νταβλιαν κεφότζσαν ταπσίματα, ντο θέλνε νανασπάλνε ολ κι ανασπάλκετε,
επίδς κε τι λιασσι ι μιροδία, ντο εποσσανέφτεν κεγάμοσεν όλια τα μερόθες
κρύγιατο σο νύνατυν.

— Αχίνο πα ντό εν; — ίπεν ι θία ι Γαρπίνα κέδικσεν με το
εσέρνατς.

Εκλόσταν ολ εκι μερέαν.

Απαν σο φοδερον τι πλασζάτκιν, ει εσκοτίαν απες πάγνε κέρχυνταν,
μαθροκαπνιζμένα μασσαλάδας, κάποτε χαμελίνε, κάποτε πσιλένε.

Το γνωστον το νεοντικον, το τερτλιδίκον ι λαλία ασι εσκοτίαν απες
εδδκεν απάντισιν σο ερότεμαν τι θια Γαρπίνας.

— Ασεμετερτιν, γιρίζνε κι αραέβνε τι χοντροχιλτε.

Κανις σατα τα λόγια απάντισιν κεδόμεν. Ερμόθαν τα στόματα, εκόπαν τα λαλίας.

XXX

Λαμπ ο ίλεν, χαμογελα ι θάλασα, ταπόμακρα, τα μαβροφορεμένα τα ρασσία όσον πάγνε πλισιάζνε. Ζικζάκια το εσοσε κυραζ βυνα κε βυνο-κόρφια κε ανιθεν. Τέι αφκα, χαμελα, άμον πεγνιδόπον ασπριζ ι πολιτία, μικρεν όσον το πάι, αλο κι φένετε. Αμον μολιβοκόντιλυ γραμι τάσπρον το μολ χοριζ ασιν κσεραν το ολογάλανον το πυχτ. Μαβρίζνε, μικρα πένκια σακρογιαλ τα έφκερα τα γρυζίνικα τα παπόρια. Κρίμαν, κρίμαν προς ατα κεπόρεςαν να κοβαλόμεν ι μυατζιρ.

Ας εν χορις ατα πα θίον κε βρίμαν κοβαλυν εκς χιλιάδες εναριά-τια, τριακόσσια χιλιάδες πατρόνια, δινατα πεσλία γρυζίνικα άλογα είννε σο ρασσιν κιαν τα δεκαεκς κανόνια τι γρυζινίον. Γρυζίνικα ποβόζκας κοβαλυν το γρυζίνικον τιν τζιοπχαναν, στρατιοτικα τιλέφονα, παλάτκας εριματοπλέγματα, γιατρικα κε μετατα σανιτάρνι ποβόζκας κέναν σορον αλα πράγματα. Κε όμος τα κριότερα κιν νε προμιν κε νε αλαφ, για τα χαιβάνια.

Νενκαζμένα, πιναζμένα τα καιμένα τάλογα είννε ζον ανέφορον τα θαρέα τα γομάριατυν. Ι εολτατ όσον πιναζμεν κιαν ιν, όσον κιαν επίνκνε απαν τα γαίσσιατυν, τιν διάθεσιατυν κι χάνε, το κείφνατυν τιζιανεμένον εν. Ο καθένασατυν εςσ απόρα διακόσσια, τριακόσσια πατρόνια ειν τζάντα-νατ. Πάγνε ταραγα κε χαρεμεν ειν δίσαν τι τοζι ανάμεσα, κεντάμαν με τατυνυς κε τα μίας, ι αχόριστι ι ειντρόφιατυν. Τραγοδουν:

Σιν εσινκάρκαν ¹⁾ ολια εβρίυν.

Μελ κε πίβαν κε ρακία.

Τσιρίζνε ταραπάδες, τα ποβόζκας, τα τθυκόλκας, τα φουργύνια. Σα κόκικα, σα λιγδομένα τα μακσιλάρια ανάμεσα λαίσκυν πεδίον κιφαλόπα.

Ασα παράστρατα τα κεςμέδες εφτάγνε γαιριατ, κόφνε όρόμον ι γιαγίαν, αλ με τα καταμάγιας τα καρτύζια, αλ με τα κατζαδένια τα παπάχα, με τα τσαλαχομένα τα πσάιδας, με τα γυρυδιάρια τα ραβδία σα εσέριατυν. Ι γινεκ πα με τατυνυς οκσιποлт περπεντύλια τα γιύπκα-σατυν. Αποπίσατυν όμος νια χτνία πάγνε νια μυχτερα. Τα εσκιλία πα ασιν πίναν καπ ετιάζεπσαν.

Το ποζοτον τοφιδ ατελίον, νε τιν κεφαλαρέαν κε νε τιν άκρα-ναθε ελαπς, είνκετε σα ρασσία κιαν, ολόγεραθε κατάκσερα καγιάδες, κρεμ-

1) Σινκάρκα=γινέκα πυ πυλι κριφα σαμαγον.

ορμάνια. Πολεμόνε, τζαπαλασέβνε να εβγένε σο περεβαλ, να τιαβιρέφκονταν επεχι μερέαν ρι χαμελασέαν, ρα στέπας, όπου αναμένιας το πσομιν αναφαγα κε τατινέτερον ανθροπ.

Τραγοδουν, πεζ κε το γραμοφον.

Θα τρόγομε, θα πίνομε κειφόπα θα εφτάμε . . .

Τορευτόρε, άφοβα, εμπρος τερεατορ . . .

Άσιν πολιτίαν ετοπλάεψαν νέα πλαστίνκας ετικέφταν εμπρος άτυν τα καγιάδες, ι τεπέατυν ρον υρανον.

Ι πολιτία άλο κι φένετε, κε ύτε τακρογιαλ. Ι θάλασα κσαν μαβιν περβολ ετικέφτεν ρον υρανον κιαν, κάποτε κι φένετε, εφτάγνε παταλυκ τα τεπέδες κε τα ιπσιλα τα δέντρα. Ζέστια καρμονι, τός, αναρίθμετα χοντέκια, έριμα ορμάνια, λικοφολέας.

Βραδιν κε στεκ, τα πεδία τσουνκρόνε, κλέγνε:

— Μάνα επίναςα . . . μάνα . . . πσομιν, επίναςα, λέγοσε, δόμα ας τρόγο . . .

Ι μανάδες στύδια κε πετσειν, μελανιαγμένα τα προσόψατυν, μακρυλοτα άμον γάρταλονος κυδύκια μακρογυλον, τομάτιατυν ολοκόκινα τερυν το ρσοσε ρκον κε θέκνε τοκσιπόλτα, τα χαμλαεμένα τα ποδάριατυν κε ρα πεδίατυν κες ζατι κι τερυν. Θα τερυν κε ντο τζοαπ θα διγνατα.

Όσον ντο πσιλένε, τορμαν απαναριν, δεντροβολέα άλο κεν, τζιπλάχα ρασιία, καγιαλύκια, χαράδρας, λιθοςόριζ κιακόλοτα βαθιρίμια ολόγερα. Το παράμικρον ι λαχουσι, ι πεταλέα τάλογυ, το λιθαρόπον ντο κιλίετε ασο ποδαρ τι γιαγיאν αφκα, όλια αντιβουν ρορμία κε ρα γονέας, βουν τοτίας κε κιακυσ ντο λεί ο διπλανος. Λδα κιάκι ταγιανέβνε, κρεμίυν άλογα . . .

Σιτ έστεκεν εσιαριμιλιάεψεν ο κερων, εκσέβεν δυνατον αέρας, ετοπλάεφταν τα λιβιά, εκσκοτινιάσεν ο κόζμον, ενίγαν τα καταράχτια τυρανου, επάτεσανατο κα με τα σταμνία. Βρεσιν ατο κιομιαζ, ροστον καταλιζμος, με τα χαλκα έκςεσανατο κα. Εδίσοσεν εκσκοτίνεψεν, ασα θεμέλια κιαν εσιέν ι γι. Αποπαυ ασα γιάνια, ας ερμία, ας αβλάκια, ασα κανάδας τι ρσοσε ποτάμια καιβένε τα νερα, θολα κε αφριζμένα. Λυλύτζια εγένταν ανθροπ, ι βρεσσι εδιεπέρασεν τα κόρκιατυν, τρεσσ το νερον ασα κιφάλια ασα γύλας απανκεκα ρα ράσιιας, ρα καρδιάς. Εχάσαν'τι στράταν, εσιιασι-ρεψαν, τέναν τάλο κελέπνε. Ανθροπ, ποβόζκας άλογα ποζυτζιάδες, αδα κιάκι, χσπαρ κέχνε εμπροστάτυν ντο γίνετε.

Κάπιος εποταμίεν . . . απο κάπυ εκσέβεν έναν άγρεν λαλίαν. Ανθροπ λαλία εν, γιόκσαμ θερι μόνκριζμαν;! Ι χαλαρδία κοβαλι λιθάρια κε δέντρα,

ρασιν έρθεν κα; Ολια ιν, όλια εντάμαν ετζιάτεπσαν... Ιμπορι όλον το οποζ να εδέθεν κα με τάλογα κε με ταραπάδες εντάμαν...

— Εχάθαμε, προφτάστε!...

Ερθεν τι κοζμι το τέλος.

Με το νόνατυν εθαρυν τζαίζνε, εθαρυν κάπιος ακύγιατς. Πυ νακυ-
σχάτε ανθρωπι λαλία ατυ σο χάος, ατυ σο πανδεμόνιον απες;!

Εναν άλογον, με τιν απαπαν εντάμαν εδέβασεν ι χαλαρδία ζον
κρεμον απανκεκα, κι ο σααπίσαθε πάι αποπις, σα σκοτινα, εθαρι ι ποθόζ-
κατ εμπροστατ πάι. Τα πεδία εφροσίγαν ανάμεσα σα βρεγμένα τα γιοργάνια
κε τα μακσιλάρια κλέγνε, γαραλαίζνε:

— Μα-α-να, μά-α-α-να, πατέ-ε ερα.

Ανθροπ εθαρυν ατιν τζαίζνε, ατιν μυνκρίζνε! Οχι! Μυνκρίζ κε
γαραλαίζ ι τιπι, κιλιόνταν αποπανκεκα ασα σκοτινα τα σαρόματα κε τα
τεπέδες, γολάρια κε λιθάρια, θοίζ κε ρσιριζ αέρας, κοχλακίζνε τα ποτάμια
κε κοβαλυν, με το χοβ ντο πάγνε, απαδα κιαπαν γονέας.

Σαφτο το σκοτινον πιν κόλασιν απες, κάπιος, εθαρις πυ κε πυ ειρ
αγλιγοριτα οπις έναν ατελίστον περτεν κε φοταζ, όσον ντο τζαμλι τοματις,
τα περίγισρα. Ασπρογάλαζον, τιφλοτικον φος φοτιζ τον κόζμον. Φένταν
τα κορφας τι ρασσι, τα κσιμιτα τα καγιαλύκια, τα κρεμαγμένα ταλογυ
τοτία, κε όλια ασάλεφτα, όλα νεκρα. Ασάλεφτον το νερον ντο τρεσσ,
ασάλεφτα τα σταλαμίτας τι βρεσσις, νεκρον το ποδαρ ταλογυ ντο έπλοσεν
νεφτάι τιν ποδαρέαν, ασάλεφτον τανιχτον το στόμαν, ριμσον τι λέχσιν
απαν, ασάλεφτον, νεκρον τι πεδι το ρσερ, ντο έπλοσεν ασα μακσιλάρια
ανάμεσα. Ασάλεφτα τα νεκρα, ασάλεφτα κε τα ζοντανα, ασον τόπονατυν
κι λαταρίζνε. Φένουνταν σο μινυτ κε κσαν τσυπόνταν.

Κιατο το παράκενον ι φοταπσία, τι μάισας ι χαρα τελεμονιν
κεσσ, ολόεν νίχταν εκσακολουθα: ρίρχετε ι περτε, φένουνταν όλια τα
περίγισρα, νεκρα, ασάλεφτα: κατιθεν ι περτε, σκοτία πίσα κε ρατο απα
τα θροντέματα, εθαρις κσι εκατερςκίγαν τα ρασσία κιαποπες ασιν καρ-
διάνατυν εκσέθαν άγρια, δρακοντιακα θερία, πυ μυνκρίζνε κε μυρδουλίζνε
κε κατατζακλιζ ι γι. Καταχοματυριάγετε το θρόντεμαν, κρύι ρορμία, σα
κρεμυς, σα καγιαλύκια, δεφτερότε, τριπλότε, πολλαπλασιάζσκετε κε κλόσσκετε
οπις αντίθροντον. Παγόνε ασο φόθονατυν ανθροπ, αμίλετα κιασάλεφτα
τα πεδία, αμον αποθαμένα.

Βρεσσ με τα σταμνία, στραφτ κε βροντα αδιάκοπα, μυρδουλίζ αέρας.
Επυαλέφταν ανθροπ, πςσιν κεπέμνενατς, ατυμ νεφτάγνε εμπροστα κεπορυν.
Επέμναν ζον τόπονατυν τα οπόζια, ο στρατος, ι μωατζιρ, ι τζοπχανα,
ταραπάδες, τα φυργόνια. Εταγιάνεπσαν, κεπορυν, άλο κιακούνατς τα

ποδάριον. Απιν ατονους άλό κι κυμανταρίζνε, ι τιπι κυμανταρίζιας. Το νερον εταγιάνεπσεν σαλογο τα γόνατα, ι βρεσσι κι στεκ, ι νίχτα τελεμονιν κεςς . . .

Σα κσιμερόματα επέρεν αν ο κερν, εχτρίαζεν. Εκαμπάντσειν ο ίλεν, ι ατμόσφερα ολοκάθαρον, λες εσι ασο λυτρον ατόρα εκσέθεν, τα ρασσία κε τα καγιαλόκια, ατα πα πλιμένα κιαθιγμένα, σαρεμένα μέναν γλικιν ανιχτον γαλανον χρόμαν. Ι ανθρωπ μόνον εμάβριναν περισότερον, εματσειφίασαν τα προσόπσατον, εμαδρομελανίασαν τομάτιατον, ασιν τζαφαν κιασιν αιπνίαν. Κε όμος το νένκαζμανατον κι τερυν, ζέχκυνταν, κυντυν, θοιθον τάλογα να σίρνε τα φορτίατον. Τάλογα πα στύδια κε πετσειν, απέναν έναν μετρίον τα καμπάριατον, τάλα ρύζνε κιαπομένε σον τόπονατον, τάλα σκύνταν με τα σσίλια ζόρια.

Απαδα κιαπακι έρχυνταν ι θεστοβόι, εφτάγνε τακλάτια.

— Τοθάρισστζ Κοζζουχ, τρία ποβόζκας με τάλογα κε με τανθροπς εντάμαν εδεδαν σι χαλαρδίαν! Έναν τβυκόλκαν έγλισειν το γιαρ, ντο εκατίθεν ασο ρασσιν! Δι νοματυς εκότοσειν το γιλτυρυμ! Δι νοματι ασο τρίτον τι ρόταν κίνε, ντεγένταν κανις κικσερ. Κε τάλογα δεκάδες κρεμίυν κε κίνταν απαν σο σσοσε.

Ο Κοζζουχς περι το σσοσε, σοκεμένον αδα κιακι, περι τάγρια τα γονέας, κρεμαγμένα σο κιφάλνατον απανκεκα κε λεί:

— Στεσιμονιν κεςς, νίχταν ιμέραν όρόμος, όρόμος κε κσαν όρόμος.

— Τοθάρισστζ Κοζζουχ, κι θα ταγιανέβνε τάλογα, θύραν ταγιν κειπέμνεν. Ονταν επέραναμε ασορμάνια, κατ εγίνυτον, εφάζναματα φίλα, ατόρα τολόγερα όλον λιθαρ, ντο θα τρόγνε τάλογα;

Εστάθεν ολίγον ο Κοζζουχς, ετύλοσειν.

— Δρόμον, όρόμον, νίχταν ιμέραν, στιγμιν κι πρεπ να στέκομε, ανκεν όχι μόνον τάλογα, ειμισ πα χαμεν ίμες. Γράπστεν πρικαζ.

Φισα ολοκάθαρον κε σκυτυλιγμένον τι ρασσι ταερόπον· νανις το στόμας κε να κυρτας, να κυρτας κε να μι χορταίσι! Χιλιάδες ανθρωπ, πω πάγνε ατυκίαν, κερν κέχνε να νυνίζνε για τον αέραν. Αμίλετι, τα κιφάλιατον απανκεκα, πάγνε αποπισ ασα ποβόζκας κιασαραπάδας τι κανονι.

Το μέρος άγρεν κιανίμερον, πανίπσειλα μάβρα καγιαλόκια ασέναν το μέρος, ασάλο ακόλοτα κρεμυς κε θαθιρίμια! Χαμελα, τα λανκάδια σσκεπαζμένα ασο προιονν τι δίσαν!

Ασα καγιαλόκια, ασα κρεμυς, ασορμία, αντιβρα το τσίριγμαν τι οποζι, τα χιπέματα τι πεταλι, το γριντζιάνιζμαν τι σιδερι. Κε όλον αφο ι σαματα, τα νιχυς κε ταντίλαλυς ενόνταν σέναν άγρεν βοεστον, σέναν προτάκυστον μόνκριζμαν θερι, ντο ερόχακσειν κε θα κυρτα τον κόζμον.

Ζατι κανις το στόμανατ κιανι, κε να πατι κε να γαλαλιζ πα, όλον το ίδιον τανθροπ ι λαλία ασόλον το δυνατον κιασόλον τάγρεν πα, θα εφυρκιύτον σατο τον βοετον απες.

Τα πεδία πα άλο κι κλέγνε, άλο πσομιν κι πσαλαρυν, μόνον τα κιφαλόπατυν πάγνε κέρχυν ανκεκα, ανάμεσα σα μακσιλάριζ. Ι μινάδες άλο κι τραγελέβνε, άλο κιοκςσιαέβνατα, κιαραέβνε κατ να βυκόνατα. Σίρχυνταν κιατιν σα ποβόζκας αποπις, κιαχλαέβνε, ονταν τομάτιατυν ελέπνε το εσοσε τατελίστον κανκελοτα ντο ανιβεν ζον υρανον κιαν. Δάχρια κεπέμνανατς, τομάτιατυν εστεγνόθαν.

Αποστεκ τάλογόν, ασον τόποναθε κι λαταριζ. Θιμόνε, βλαστιμόνε, δεμονίςκυνταν ανθροπ, γοσζέφκυν όλιατυν, εκόνε αν τα τεχίρια, κρύγνε ελεσινια το καιμένον τάλογον, μυνκρίζνε, μυρδυλίζνε ασο κακόνατυν. Τα μυνκρίζματα, τα λαλίας τατινέτερα πα ενύνταν με το γενικον το βοετον κε τι εσαματαν τι οποζι, τι τεχιρι, τι ζιδερι. Δεκάδες χιλιάδες τεχίρια τσιρίζνε, ζιδερικα γριντζανίζνε. Σατα ανάμεσα, ανθροπίον κλαπσίματα, βλαστιμίας, γαλαλιζματα ζατι κεπορις νακυσ!

Βαλ όλια τα δυνατάθε τάλογον, εφτάί έναν ποδαρέαν, δύο ποδαρέας, τεντελιζ, κρεμίεςτε κατα γις, τσακον το τισελιν. Τιχλιαεβ τα ποδάριαθε γριντζον τα δόντιαθε, θολόνε τα έμορφα, τα ίμερα τομάτιαθε.

Κατιβάζνε τα πεδία αποπαν ασιν αραπαν. Τα μεγαλύτερα ραβδιάζνατα ι μανάδεςατυν, ανανκάζνατα να πορπατυν, τα μικρα πέρνατα ζιν ανκάλιαν, για φορτόντανατα ζι ράεσανατυν.

Κιαμ αν ιν πολα;... Αν ιν πολα, έναν, δύο, οσον νιο επορι κοβαλι με τατεν ι μάνα, κε τάλα αφιν σο τσακομένον τιν αραπαν κεκα, κι ατε πάι, χορις να κλόεσχετε οπις να τερι ντεγένταν τα πεδιάτς, χορις να κατιβαζ έναν διακρ. Κε πυ επέμνενατεν διακρ;

Αποπις έρχυνταν κε περυν αλ. Εγένταν σο τιάρτνιατυν ο καθις, ολόγερα κι τερυν. Τα σαγλάμια τα ποβόζκας περυν, χορις να τερυν ταπογυρεμένα τάλογα, ντο ετέκνε ακόμαν απαν σο ποδαρ, περυν εμπροστα ασα πσοφεμένα, χορις να ελέπνατα, τα ζοντανα τα πεδία, περυν ασα ζοντανα ακόμαν κι ασάλεφτα αδέλφατυν, χορις να τερύνατα κε ο αντίλαλον εσκεπαζ όλια ατα ντο εγένταν.

Ινας μάνα, το μορον ζιν ανκάλιανατς, τσεκσερ πόεα θέρςεια κβαλιατο, ετεντέλτςεν, εκόπεν το γόνατονατς, εδέβεν ο νύσατς,, το εσοζε, τα ποβόζκας, τα καγιάδες, γιροκλόεσκυν ολόγέρατς.

— Εταγιάνεπσα, άλο κεπορο!..

Επαραμέρτςεν, εκάτςεν σο τζαυλοκόμυλον απαν, κυνιζ σα εσερία το μορόνατς. Απεμπροστατς περυνι δεβατ κε κανις σατεν μερέαν κι τερι

Το μορον, τα ρσίλιαθε μελανιαζμένα, στεγνον το στόμαναθε, τομά-
τιαθε πιδεβαζμένα.

Κλέι κε φυλίετε ι μάνα.

— Αρνιμ, πυλιμ, στερέαμ, εκσεράθαν τα κόλφιαμ, ντο να εφτάο,
πίον στράταν να πέρο.

Μαρτζ, μυρτζ φιλίατο. Φιλι τι ζοίνατς, τι στερέανατς, τομύτνατς.
Τομάτιατς κατάκσερα.

Το μαβρομελανιαζμένον το στομόπον επέμνεν ανιχτον, τα ρσίλόπα
άλο απαν κέρχυν, επεδέθεν τοματίαθε ι φος, τα ματοτάτζια άλο κι
τζαμπλον. Σπίνκιατο απαν σιν καρδίανατς ι μάνα, πολεμα να βυχόνιατο
το κυδουκ τι τσιτσίατς, πολεμα να διάτο περσιν!

— Πυλιμ γιαβριμ ισίχασες, ετελέθαν τα πόνιας, εγυρταρέφτες ασα
τζαφάδας! :

Ερχίνεσεν να κριον όλεν το κορμίναθε.

Εχτάλεπσεν ι μάνα με τα ρσέρια κε με τα νίρσιατς ταφόπον,
εφόρκεσεν το πολίτιμον το θισαβρόνατς, εκσένκεν ασι γύλανατς κσιλένεν
σταβρόπον, επέρασεν το ιρδομένον το γαιτιάναθε σι νεκρυ τι γύλαν κεγό-
μοσεν το ταφόπον με τα τζαύλια κε με τα χόματα. Μετανίετε χωρις
να στεκ.

Απ εμπροστατς περάνε ι μυατζιρ, ελέπνατεν κε κελέπνατεν, τα
τιάρτια τατινέτερα εφτάνατς. Αχλαέματα, κλαψίματα, μιρολογίας
γαραλαίζματα, ρσαματάδες, αντίλαυς όλια νεβζιόν, όλια χονέφκυνταν
σα κρεμυς κε σα φάραγκας, ντο ένικσαν τα στόματατυν κιαναμένε . .

Ασόλον εμπροστα, δεκάδας βέρεσσα μακρα σιν κεφαλαρέαν τι κολό-
νας πάγνε τα εσκατρόνια τι καθαλαρέας. Ι καθαλαρ σίννε αποπίσατυν τα
γοςσεμένα τάλογα. Ατα τακατ κεπέμνετατα τοτίατυν εκλόσταν απανκεχα,
άμον ρσκιλι.

Ι ζέστι περισεθ, ρκύτε το τοζ, μιλιόνια μίας, άμον μάβρα σίνεφα
πάγνε έναν κέναν με το οποζ.

— Νέπρε, πεδαντ, ντέπαθετε κιάμον καπαγιατλίδες κάτες, εκρέμ-
σετε τοτία κεζόλτσετε τυραδ. Κατι τραγοδίτε, όλαν.

Κανις ακρόασιν κε δι, πάγνε αργα αργα, τα κιφάλιατυν κλιμένα κε
τζοκανίζνε αποπίσατυν τα πυαλεμένα τάλογα.

— Ει, να φιλο τιν καλομάνανεςυν! Νέπρε, εν αζι, τζάλεπσον έναν
παρτζαν ατο τι ρσκιλ το βίον, το γραμαχον. Ας πεζ τιστερνον.

Επέρεσεν κανις κσαν προσοχιν κι δι, έτρεκσεν ο ίδιον, ετάρακσεν το
σακιν; εκσένκεν κορλαματαν έναν πλαστίνκαν κερχίνεσεν να δεβαζ, ντο
γραφ απαν;

— Πι . ι . ι . μ . . . πο . ο . ομ . . . κκ . . . λλλ . . .
ο . . . ο . . . ον, Κλόυν. Πεμ πιμ πιμ, πομ - πομ - πομ, ας τέρυμε
ντο ζυρναν εν κιαγύτο.

Εκόρδισεν το γραμοφον, δεμένον απαν σεγερ ταλογο, εκσένκεν τιν
πλαστίνκαν κε εδόκενατο χοτ.

Ερχίνεσεν να γελα το γραμοφον. Τα ταμάρια τι προσοπίατ εσίρθαν
απαν, εστένιναν τομάτιατ, εγένταν άμον τριπόπα, το στόμανατ επετσο-
χαλίεν υς τοτίατ, εγριλέφτεν ασα γέλτα. Αντι τραγοδίαν, ασι γραμοφον
τιν τρύπαν κιαν εκσέβεν έναν γελος, έναν χαλχανίζμαν, ατο εν κιάλο
κεν. Δι νοματ ιν, πυ γελυν, μίαν ίνας, μίαν άλος κεπεκι ι δι εντάμαν
ντυέτον. Γελυν άμα γελυν, το γέλοσατυν κάποτε πεσιλον, άμον μικρο
πεδι, ντο χαντιλιάζνε, κάποτε καπάδικον, άμον βυδι μόνκριζμαν. Αετς
γελυν, πυ λες εσι, χα θα φυρκιουνταν, γελυν άμον ιστερικι γινεκ, γελυν,
εθαρικς κρατυν τα κιλίασατυν να μι τσερίουνταν. Γελυν, κε το γέλοσατυν
όσον πάι κε περισεβ, να κρατυν άλο ατιν ατονυς κεπορυν.

Γίρο γίρο ι καθαλορέι σιν αρχιν εχαμογέλασαν κεπεκι άλο κικρατέφ-
ταν, εγριλέφταν κιατιν ασα γέλτα, κε το γέλος ασον ίναν σον άλον
επέριτсен απανκεκα σονκατέφορον. Ινας τον άλον περι κε γελα. Εφτασεν
το γέλος υς το πεζικον το στρατον, όπου ι λαλία τι γραμοφονι ζατι κι πάι
Γελυν εμπροστιζνι, γελυν πυ έρχυν αποπίσατυν κε τα γέλτα κε τα χαχλανίζ-
μάτα εταγιάνεπσαν υς τιν οπισοπορίαν τι στρατυ.

— Ντέπαθαν κε χαλχανίζνε τι εσκιλ τα πεδία, — λέγνε μερικι
κιαρχινον να γελυν κιατιν. Γελα όλον ο στρατον, γελυν τα οπόζια, ι
μυατζιρ, γελυν κ ι μαβρομανάδες κιάπσιμον ας θρυλιζ απες ι καρδίατυν.
Δεκαπέντε βέρσσια απόστασι επίασαν τα γέλτα το λαον, κε το παλαλον
γέλοσιτυν ενότε με τι εσαματάν τοποζι κιαντιβοα σα πιναζμένα τα κιατ το

Ονταν έκσεν ατα τα γέλτα ο Κοζζουχς, ι τζιαχριατ ελάεν, εγέντον
σαριν χασιλαεμένον πετσειν. Προτι φοραν εκιντρίντσεν αετς ο Κοζζουχς,
αυ εσέβεν σο δρόμον με τιν κολόνανατ.

— Ντο πράγμαν εν;

Ο ατγιυτάντον ζίτια πολεμα να κρατι το γέλοσατ, λεί.

— Τσέκσερ, εξαλίستان φένετε, ας πάγο τερο.

Ο Κοζζουχς επέρεν ασα εσέριατ το γαμπεσιν κε τα κέμια, ελάνκε-
πσεν απαν σεγερ, κεπάτεσεν σα γαμπεσας τάλογον. Ατο το μάθρον τοτίαθε
κατιβαζμένα, ζαγιανον σανκσαρ, όσον ντο εσς τι δίναμιν, πολεμα να
τρεσσ κεπορι κε το γαμπεσιν ματον τα πλεδράθε. Σο δρόμον, όπου πάι
γέλτα κε χαλχανίζματα.

Σιντρομαζ 'το κορμιν τι Κοζζουχ, γριντζανίζνε τα δόντιατ. Επιτέ-
λως ετιαγιάνεψεν σιν κεφαλαρέαν τι κολόνας σι χαλχανιζματι το πεγα-
δοματ. Ιδρισεν γιαγλία γιαγλία κιρτσ κε μανάδες, έπλοσεν το γαμψσιν σο
γραμψον μερέαν, κε με άγρεν λαλίαν

— Κοψστε τι λαλίανεςον.

Ετζιάκλικιζεν, εμιριάεν ασι μέσεν ι πλαστίνχα εκόπεν το γέλος,
εσιόπισεν. Ι σιοπι επέρασεν ασιν σιραν σι σιραν, εκόπαν τα γέλτα κεπέμ-
γεν το ατελίστον, ντο κοφον οτία ι σσαματα τοποζι, το τσίριγμαν τι
τιακιρι κε το γριντζανιζμάν τι σιδερι. Ολοέναν επεμέναν οπισ τα τεπέ-
δες κε τα κσιμιτα τα καγιαλόκια τι πιναζμένον τι πογαζίον.

— Ερθαμε σο περεβαλ — εκσέβεν έναν λαλίαν.

Το κανκελοτον το σσοσε εζυλίεν απανκεκα.

XXXI

— Ποσα νοματι ιν:

— Πέντε.

Εμπροστάτων έτρεχαν, έριμα κε ζεστα, μεσσάδας, ρασσία, υρανος.

— Με τι σιραν;

— Με τι σιραν . . .

Ο Κυπάνετς ατόρα εγίρτσεν ασιν ριζβέτκαν, τα ιδρόματατ τρέχνε,
λαγμαζ, τα λόγια ιμσα ιμσα εβγένε ασο στόμανατ, τάλογονατ νερον ασα
ιδρόματα, με τα ποδάρια κε με τυραδ διεσσ τα μίας, ντο εκολίγαν
απάναθε, κρού κιφαλ, σιρ να εβγαλ τα κέμια ασα σσέρια τι καθαλαρ.

Ο Κοζζουχς με τον κύτζερον κε τον αιγιυτάντον απαν σιν άμα-
κσαν, κόκινα τζικάρια τα προσόψσατων, εθαρις ασο λυτρον ατόρα εκσέβαν.
Ολογερα κσάι ανθρωπ κιν.

— Ασο σσοσε πολα μακρα ιν;

— Εχαν δέχα δεκαπέντε βέρσσια ακι μερέαν, — δ.κ με το γαμψσιν
ο κυπάνετς.

— Στράττ παι απατυ μερέαν;

— Πάι έναν παραστρατ.

— Κοζακ πυδεν κι φένταν;

— Οχι, τεμετερ εχαν ίκο; βέρσσια επίγαν εμπροστα κε καζάχονος
μιροδιάν κεπέραν.

Λέγνε πως τριάντα βέρσσια πλαν εγύρεψσαν λάγερ ι κοζακ κε ανί-
γνε ακόπια σι ποταμι τιν άκραν.

Επεκσαν τα ταμάρια σι Κοζζουχ το συφατ, το πρόσσοπονατ, τολο-
κίκιον ασυ ιλ τιν κάψσαν έλακσεν χρομαν, εκιτρίντσεν.

— Πρόφτασον σιν κεφαλαρέαν, στάλτσονατο, κλόσονατο σο παραστρατ, ας περάνε ασο γιάνατον όλια τα πόλκια, ι μυατζιρ, τὰ οπόζια, όλ ας ελέπνατς.

Ελίγισεν το κερμίνατ ο Κυπάνετς, εγιάντσην απαν εάλογον κε μέναν τριφερον κε ιπάχοον τρόπον λεί:

— Το παραστρατ πολα κρατι, χάνομε κερον . . . τάλογα νεστικα ετέκνε. . . κι τα ριανέθνε, πσοφον. . .

Ασάλεφτος, τερι ο Κοζζουχς με τα μικρα ταστραφτερα τομάτια ταπέραντον τιν εριμίαν. Ο ίλεν επεγαμπίλοσην απάνατον κεκα, άμον φυρνιν τυφιζ ι ατμόσφερα. . . Τρία ιμερόνιχτα. . . ετέσιμοι κεν, θρομυλ ανθρωπ κεκύραξαν, ταιν τάλογα κεδόκιν. . . Εμινκρανόθαν ασο λιμον, τακατ κεπέμνεν νε τανθροπς, νε τα χαιβάνια. . . Τρία ιμερόνιχτα εν. . . μαςχαρίαν κεν. . . Πρεπ ναγλιγορυν, να περυν ατα τα κατάκσερα, τα έριμα τα μέρι, να ρύζνε σα στανίτσε, να εβρίκνε κατ να τρόνε ανθρωπ, να φάζνε κε τάλογα. Κε το κηριότερον να προφτάνε ενορις, προτυ να δυναμόνταν κε να οχιρόνε τα ποζίτσιασατον ι κίζικ. Κιαν θα περυν ασο παραστρατ, θεφτάγνε δεκαπέντε θέρσσια πκραπιν δρόμον. Ενόντσην το έναν, ενόντσην το άλλο, ετέρεσην απες σιν πιστ του Κυπάνετς, ι πίνα κε ι τζαφα ζογραφιζμένα κε σατου το πρόσοπον.

Εστραπσαν τομάτια τι Κοζζουχ, άμον κοφτερον παρλάκον μακερ, έσπινκσην απαν τα γναφιάτ, κε με λόγια, πυ με το ζορ εβγένε ασα δόντιατ ανάμεσα, λεί:

— Το δίχοσ άλλο να εβγένετε ασο εσοσε να κλόθετε όλον τι στρατίαν σο παραστρατ μερέαν! Κε τιλτς όλτς περάστε ασο γιαν κες.

— Ι προσταγισ!

Ετογρυλάεπηεν ο Κυπάνετς το παπάχνατ, λυλυτς νερον ασα ιδρόματα, εσάρεπηεν τα γαμπσεσέας το καιμένον τάλογον. Τι ζέστιαν κε τι νενκασίαν ατο κι τερι, εχόρεπηεν ενανκσάι σον τόποναθε, έκλοσην κηφαλ, εκάπνικσην απανκεκα σο εσοσε κεταράγεν σο τοζ, πυ άμον ποζοτον δίσα, εσάρεπηεν όλον τον δρόμον κυβάρια κυβάρια, κεςκεπέπασεν ανθρωπς, άλογα, ποβόζκατ, δέντρα κε τεπέδες. Σατο τι δίσαν, σατο το ατελίστον το λιθ απες εφέντον προς πάγνε χιλιάδες ανθρωπ πιναζμεν ασιν πίναν.

Τι Κοζζουχ ι πρίτζκα, όλεν ασο σίδερον, επέρεν δρόμον κιαποπίσαθε το γριντζάνιζμαν τι σιδερι κε το τσίριγμαν τι τιακιρι εγόμοσαν τολόγερα εσαματαν. Απαν σιν πρίτζκαν ασοπισ το μεροσ ετζαρτίλιζεν το πολεμετ.

Ο Κυπάνετς εταράεν σα κσαφτα κε σκοτινα τα λίβια τι τοζι. Τιν να χορίς κεπορις, άμαν άκυζμαν αχυς.

Με το ζορ σκον κε θέκνε τα ποδάριατun κε πορπατun αργα κε άκαρδα, τα κιφάλιατun κλιμένα, αμίλετι, απελπιζμεν.

Θολοτα φένταν μάβρα, καμένα ασον ίλεν προςοπς, τα ιρδόμεατa τρέχνε εσιυπυρ, εσιυπυρ, σιντάραγα με το τοζ.

Σα λίβια τι σκόνις ανάμεσα, σιν φύρχαν κε σιν κάπσαν νε γέλος, νε ομλία, νε εσαματα, αναβα ταργα κε θάρεα ποδαρέας, τα χτιπέματα τι πεταλι κε τα τσιρίγματα τι τιακιρι. Απανκεκα τα γύλας, κατιθαζμένα ποιάτun, πάγνε κε τάλογα.

Πάγνε κέρχυνταν απαν σαραπάδας κε τα κιφαλόπα τι πεδίον, ανιχτα, κσερα τα στόματατun, τζαρτιλίζνε τα δόντιατun.

— Νε-ρον, . . . νε-ρον! . . .

Ι ζέστια κε το τοζ ομάτια ετραβον, ζαλιζ κιφάλια.

Πάγνε γιαγίαν, πάγνε καθαλαρ, οπόζια, στρατιότε, μυατζιρ κε τελεμονιν κέχνε.

Εχάσαν τιν πύσυλαν, εσσιασσίρεπσαν νε πυ πάγνε κε νε ντεφτάγνε χαπαρ έχνε. Ατζάπας ασο πολα τι ζέστιαν κε ασο τοζ εν, γιοκσαμ τατινέτερα τομάτια εσχοτίνεπσαν κε φένετιατς ο κόσμον μάβρον κε σκοτινον; Ονταν επροτοεσέδαν ατυ σο στενον το τριπιν, ανάμεσα σα πανίπσιλα τα ρασσία κε σι θάλασαν, κατ έναν αγνον έσθιμαν ετζιόκεπσεν απαν σιν καρδιάνατun. Θολον έτον σιν αρχιν, ατόρα όμως εκαθάρτσεν, εφάνθεν ντο εν: πιναζμεν, εγδιτι, οκσιπολτ, ο ίλεν κεί κε μανίζιατς, πάγνε κε πυ πάγνε;

Εμπροστα αναμένατς, αμον γυτυρεμεν λικ κε έτιμι ι κοζακ, ολάκερα πόλκια κ ι εμποότε ι γενεραλέι.

Πάι κι ο Κυπάνετς ατυ σαμίλετον, σο σκοτινον, σο χασσεφτον το πέλαγος απες χορις να ελεπ, κε μόνον ασα τζοάπια ντο περ εγρικα σα πιον τζαστ τι στρατυ εμπροστα εβρίετε.

Κάποτε το τοζ σκύτε πσιλα, κε για ολίγον κερν χορίζνε θολοτα τα τεπέδες, φένουνταν τορμάνια, το καθαρον υρανν, ταπσιματένεν ο ίλεν ντο κεί κε μανιζ τον κόσμον κερτάι κόκινα τζικάρια τα προςοπς τανθροπίον. Κσανακίθετε το τοζ, άλο τιδεν κι φένετε, άλο τιδεν κι ακύι, αναθα τα ποδαρέας τι σολτατίον, τι πεταλι τα χτιπέματα, τα τσιρίγματα τι τιακιρι κε τα γριντζανίζματα τι σιδερι.

Κε τιν καρδιάν τι κθενος κιριεβ ι απελπισία.

Σακροστράτια ανάμεσα ασα λίβια τι τοζι, φένουνταν θολα ανθρόπινα φηγύρας· αλ κάθουνταν, αλ απλομεν, αλ ανάσσεκελα, επέμναν σον τόπονατun, ασο πολα τιν νενκασίαν, να λαταρίζνε κεπορυν, ολόγερα σανιχτα τα στόματατun βούζνε τα μίας.

Απατω ξιν κόλασιν κε ει βαβυλωνίαν ανάμεσα επέρασεν ο Κυπάντες κε έφτασεν σιν κεφαλαρέαν τι κολόνας. Εγιάντσην απαν σεγερ κε ομίλεσεν με τον κομαντίρον. Ο κομαντίρον, ετζίλοσεν το κατσίνατ, ετέρεσεν τι στρατιότας πυ έρχυνταν κε διαθένε απεμπροστατ, αμον ισσκιάδας κε με έναν ασινίθιστον, αφίσιχον λαλίαν, επρόστασεν:

— Πολκ στοπ!

Ασι δίσαν τι τοξι ανάμεσα κι ασι σσαματαν ι λαλία μακρα κι πάι, εκιν ομος, πίος έπρεπεν ναχύγνε έκσανε κε ι προσταγι επέρασεν σ'ον το πολκ.

— Παταλιον στοπ! . . ρότα στοπ! . .

Σιν κεφαλαρέαν τι κολόνας εστάθαν τα ποδαρέας, επέμναν σον τόπονατυν ι στρατιότε, αλο κανις κι λαταριζ, άκρα ισιχία. Επέραν ανάξιμαν ανθρωπ για έναν στιγμιν, ίστερα ασο βαριν το νένκαζμαν, ασι χασσίραν τι τοξι κε ασυ ιλ τιν καμονιν. Ισίχασαν κε τα απόξια, αλο κιακυσ τι τεχιρι το τσίριγμαν κε τι σιδερι το γραντζάνιζμαν. Ατόρα άλο δυλίαν εχτέθαν ανθρωπ. Αλ απομιτίουνταν μίκσας, ταραγα με το τζαμυρ, αλ απυσσαχλίσκυν σσάχλας, σιντάραγα με το τοζ, αλ βλαστιμυν, αλ τιλίζνε τσιγάρυς ασα λαπαζόφιλα, κιασα κσερα τα χορτάρια. Το τοζ κατακάθετε κε φένουνταν τα τοζομένα, τα ιδρομένα τα προσοπισ, τα μυντζύρια ταλογυ κε τα ποβόζκας.

Εκάτσαν, αλ σα στρατάκρια κε σα κανάβας τι σσοσε, τα βιντόφκας ανάμεσα σα γόνατατυν, αλ επλόθαν υπ υζυν απαν ει ράσσιαν, γαρσσι σον ίλεν.

Τάλογα κρεμιγμένα τα γύλασατυν, τακατ κεπέμνενατα να διέχνε τα μίας αποπάνατυν.

— Σο ποδαρ ολι , . — αντιλάλεσεν νέον προσταγι.

Κανις κι σκύτε ασον τόπονατ κανις κι λαταριζ, ασάλεφτι ανθρωπ. ασάλεφτα κε τάλογα κε τα ποβόζκας, λες ει εκαρφόθαν άμον βαρέα γιονέας ει γιν, κε κανέναν δίναμι ναχπάνιατς κεπορι.

— Σκυθέστε, τίναν λέγνε; . . — εβρόντεσεν εκ νέυ ι προσταγι κιαποπισ τα βλαστιμίας.

Εθαρις κατάδικι σκόνταν απίνας ίνας κε χορις τάκσιν, χορις ναναμένε κυμάνταν, πάγνε όπος τιχεν, τα βιντόφκας κατακέφαλα απαν σομίατυν, τομάτιατυν πιδεβαζμένα, ολοκόκινα, τσιμλιάρχα. Πάγνε σιντάραγα ασο σσοσε, ασα στρατάκρια, ασα κανάβας.

Κσαν ετσίρικσαν τα ποβόζκας, μάβρα λίβια τα μίας πάγνε έναν κενέαν με ματυνυς. Κατασκιγμένα ασον ίλεν προσοπισ, νισταγμένα ομάτια. Αντι σσάπκας σα κιφάλιατυν λαπαζόφιλα, κλαδία, σιάσσια πλεχ-

μένα. Κάπι απαναμετακείατον τα ποδάριατον στάχτια ασα λέρας κι ασα
πλάμια με τεμπάλια κε με τα κόρκια εσαρεμένα τα μέσατον, για να
εσκεπάουν, ντο κιν να φένουνταν. Κσερι, ζαγιανι, τα κιάλια κλιμένα, τα
στόματατον, επέμναν ανιχτα.

Τζιπλάχχον ορτα, ντο τσιριζ. Απεκς κέγιατς ο ίλεν, αποπες
ι πίνα κε ι απελπισία. Το τοζ κσαν εσχέθεν κε τα λίβιαθε εσκεπάσαν
τι στρατιάν, πυ κατιβεν κικελοτα ασο εσοσε.

Αναχάπαρα κε αναπάντεχα νέον προσταγι.

— Σα δεκςεν τομιν απαν, εμπρος! . .

Ι προσταγι επαναλαμβάνετε κάθε φοράν, οσάκις περα ασατο το
μέρος νέον τμίμαν στρατυ.

— Σο δεκςεν τομιν απαν! . . σο δεκςεν! . . σο δεκςεν εμπρος! .

Σιν αρχιν άμον ειδικολέφταν, κεπεκι εσινίθισαν. Αφίνε το εσοσε κε
κλόσκον σο παραστρατ μερέαν. Ατο κατςκαριαρ εν κε χορις τοζ. Εκλό-
εταν ατυ μερέαν κε πάγνε λιγάρια λιγάρια καβαλαρέα κε πεζικον κε με
τατυνος εντάμαν τα οπόζια κε τα τβυκόλκας. Αντίκριατον ανιχτον ο
ορίζοντας, κε σο βάθος χοριζ στρατας κε μονοπάτια. Ο ίλεν ακόμαν κεί
κε θρυλιζ, κε τα μίας, ι αχόριστι είντροφι τι κολόνας έλακσαν κι ατα
εστράταν, πάγνε με το στρατον εντάμαν. Το εσοσε έφκερον, έριμον, ίσιχον,
απεναντίας το παραστρατ εζοντάνεπκεν, ατυ μερέαν ερχίνεσαν τα εσαμα-
τάδες, τα ομιλίας κε κάπυ κάπυ κε τα γέλτα κε τα μασχαρίας.

— Πυ πέρνεμας κε πάγνε;

— Ιμπορι σορμαν θα πάμε, να εσρινλιαέφκυμες ολίγον, να πέρομε
ανάζμιαν!

— Απαν επάτερες! ιμπορι φυλτένεν τεσσιακ πα έστροσαν κε αναμένεσε.

— Πισσία πα θα φάζνατον γιαγλία κε καιμακλία!

— Με τάναλον το θύτορον. . .

— Με τι εμετάναν. . .

— Με το μελ. . .

— Απανκεκα πα το κρίον το καρπυζ. . .

Ιπσιλον, ο στυδιαρτς, με το τσεριγμένον κε το λιγδομένον το φρά-
κον κε με τα περπεντύλια τα γινέκικα τα πανταλόνια, εθίμοκεν, επεσσα-
χλίστεν, έφτικεν.

— Συσέστεν, ζαγάρια, κόπστε τι λαλίανεσυν!

Ενκεν απαν το φράκονατ, έσπινκενατο με το κύναπ σα μέσατ,
ασιν κιλίανατ αφκακες, εμύστροκεν, έσχοκεν ασέναν τομιν κέσιρεν εάλο
απαν το βαριν τι θιντόφκανατ.

Τ. „Απσιματένεν ι χαλαρδία“

Εγαλχάντσαν ι νεί κεχπάρακσαν τα μίας, ντο έσαν γερλιασσεμένα απαν σα προσόψσατυν.

— Απανας, τει ντέπιχες; Εγαπάτεπρες τον κόλο, με σινχόρισιν κεκρέμες εκς τεμπροστιζνας. Για ζύλτσον ατα ταπαρδάλιας αποπισ κε τσύπα ταμαρτολας, ανκεν θελέπνατα τι στανίτσας τα νιφάδια, κιασεσον τον πρόσοπον κε ικραχ θεφτάγνε κε εμας κε βαρένικια κι θα φάζνεμας.

— Χα χα-χα!

— Χο-χο-χο!

— Πεδαντ, ιμπορι αδακες κάπυ να εφτάμε γοναχ, ντο λέτε;

— Αδακες στανίτσας πυθεν κιν, αύτα τα μέρι εγίρτσα κε εκσέρατα

— Πσέματα ντο λες! Αχα, ασο εσοσε εκσέβαν τι τιλεγραφι τα στυλάρια. Στανίτσα θα εν, άλο πυ θα πάγνε! . .

— Ολαν, καθαλαρέα, αμο τι δόκσανεσυν, κάτι πέζετε;

Το γραμοφον αποπαν ας εγερ ερχίνεσεν να χαρχαριζ.

Τι κεντζλυκιμ πρσι . . πρσι . . . ι άνικσι . . . πρσι . . . πρσι . . .

Κεί κε μανιζ ο ίλεν, μιλιόνια τα μίας σκύνταν κε κάθουνταν σα προσοψς. Οσαν νενκαζμεν κε πυαλεμεν κιαν ιν ανθρωπ, το άλαγμαν τι δρομι εδόκενατς θάρος, άμον έρθεν το κείφνατον. Ερχίνεσεν ίνας με τένορυ φονιν να τραγοδι.

Ι κορ εκσερ κε παρεκσερ ντο θελ ο Μοσκοβίτες.

Κεπόρεσεν, ι γύλατ εκσεράθεν, εκόπεν ι λαλίατ. Εβοίθεσαν ι αλ κε ολ εντάμαν, με τα χαρχαριστα τα λαλίαςατυν, εκσακολύθεσαν:

Ι κορ εκσερ κε παρεκσερ ντο θελ ο Μοσκοβίτες.

Κι ασον καλόνατς πέρχετε, σιμίον αναμεν.

Κι άμον ντο έκσει το ποριν, νυνιζ „εγυρταρέφτα“.

Κλόσσεχετε λεί το Μόσκοβον: „τα τσιριχτα επσέσταν“.

Ατος λανκεθ, σιν πόρταν τρες, το φέπσιμον τερι:

„Τα τσιριχτα, τα τσιριχτα χαραμ να ιν κι ατα“!

Κάμποσον κερν εκράτεσεν ι τραγοδία. Ας έναν το μέρος το γραμοφον

τι κεντζλυκιμ ι άνικσι επίγεν, άλο κέρτε . .

κι ασάλο το μέρος: „Τα τσιριχτα, τα τσιριχτα, χαραμ να ιν κι ατα“ . .

— Νέπρε, νέπρε τερέστεν τον πάτκον!

Σίτια πάγνε, κλόσκυν τερύνατον. Ατος όπος έτον, διαφοραν κεπίκεν. Μικρος, κοντόπαχος, το κιφάλνατ με το περπεντυλ τον καπέλον άμον έναν τρανον κυκυβακ. Ανιχτον το μαλυζζιάρ το κιόνκснат, φένετε ασακουμπιάστον τιν γυμναστέρκαν ανάμεσα. Ιδρομένος, τσεριγμένος, τα πατζάχατ κρεμάυν περπεντύλια, κι ασεμπάλια ανάμεσα φένουνταν ολέμαβρα

κε κατασσεκιγμένα τα παλιόριατ. Στεκ, τερι τι στρατιότας, πυ περυν.
Τερόνατον κι ατιν.

— Πεδία, για τερέστεν, παντίτος κι ομιαζ τεμέτερον ο πάτκον;

— Σορμαν απες να τζιατέφσατον, θαγρίσε, θα τζαλινέφκεσε.

Μαιταπλαέβνατον για τα χάλιατ, εγρικας όμος προς απο καρδίας
πα αγαπόνατον.

Περυν απεμπροστατ χωρις τάκσιν, χωρις παριάτκαν, τσεριγμεν κι
ατιν, νενκαζμεν κε πιναζμεν.

Τερίατς ο Κοζζυχς, το τζιαλικένεν το γαλανον ι οματέατ ανι τα
καρδίασατον κε ελεπ ντο ριλόγισιν κε ντο τιαρτ εςσ ο καθένας, κε λεί
απέσατ:

„Ορτυ, ποζεμένον ορτυ, ραζπόινικι! αν τζατέβομε τι κοζακς, όλε-
μυν τελεφ θα γίνουμες, πςσιν κι θαπομεν . . .“

Τι κεντζλυκιμ ι άνικσι, επίγεν άλο κέρτε . . .

Τα τσειριχτα, τα τσειριχτα, χαραμ να ιν κι ατα.

— Μάνα, ντο εν; . . ντο πράμαν εν;— Εικσέβεν έναν λαλίαν σο
πλίθος ανάμεσα κεγαπάτεπσεν κε το γραμοφον κε τιν τραγοδίαν.

Ετύλοσαν ολ, έρθαν κεπέμναν. Εικλοσαν τα κιφάλια, εκάρφοςαν
τομάτιατον εκι μερέαν, όπυ τι τιλεγραφι τα στόλπας πάγνε με τι σιραν.
κι όσον το παν μικρένε, όσον έναν μολιβχοκόντιλον γίνταν. Εμπροστατ
σα τέσερα στόλπας κρεμάουνταν τέσερα εγδιτα κορμιά, ολόγερατον τα
μίας μελεσοναρ, τα κιφάλιατον κλιμένα, λες κεςι με τα τσιανκιάδεσατον
κρατυν το ρσικινιν, το ρσινομένον ολόγερα σα γύλασατον. Τα στόματατον
ανιχτα, γριντσομένα τα δόντια, τομάτιατον βαθυλομένα μάδρα τριπία,
τσειριγμένα τα κιλίαςατον, ρυγμένα εκς κρεμάυν πράσινα κε μικσοτα τιν-
τέριατον, το πετσίνατον ασα ραβδέας μαβρομέλανα λορία, κατασσεκιγμένον.
Αποπαν ασα στόλπας τα κορόνας τερυν σο γιαν απαν, αναμένε να περα
το πλίθος, κε ναρχινουν το ανίμερον το φαγοπότνατον.

Τεσαρ ατιν γιαν γιανα κι ολίγον πλαν μερέαν σο πέμπτον τιν στολ-
παν κρεμάετε έναν κοριτς ολόγιμος κιατε, τα τσιτςιάτς κομένα, ολέμαβ-
ρον ταπάνατς κε κατασσεκιγμένον.

— Πολκ στοπ! . .

Σο πρότον το στολαρ καρφομένον χαρτιν.

— Παταλιον στοπ... ρόια στοπ!...

Λετς πα ι προσταγι επίεν παρακάτο.

Ολ εστάθαν τερυν τι κρεμαγμεντς, σιχνιδιαζ το κορμίνιατον.

Πςέσκυνταν τα πέντε λιάσσια αντίκρι ρον ίλεν, ρέπυνταν, ρσκιλάζνε
κιασο δρόμον να πέρνε ανάζμιαν ανθρωπ κεπορόνε.

Ο Κοζζουχς εκατίθασεν το καπέλονατ κε μετατον εντάμαν κε ε στρατιότε· αλ καπέλα, αλ λογισ λογιον παπάχα, αλ τα λαπαζόφιλα, τα κλάδια τα στάσσια, τα χορτάρια ντο ίχαν σαρεμένα ολόγερα σα κιφάλ ατον, να μι κέγιατς ο ίλεν.

Ο ίλεν κεί άμον χαριν, ο ρσκιλαντιγμον τι λιασσι περισεβ.

— Δόστε ατο το χαρτιν αδακες — λεί ο Κοζζουχς.

Ο ατιγυτάντον έχπασεν ασιν στολπαν έναν κοματ άσπρον χαρτιν κε έπλοσενατο τον Κοζζουχ.

Ο Κοζζουχς έσπινκσεν απαν τα γναφιάτ, τα λόγια σπιχτα σπιχτα ασα δόντιατ ανάμεσα εβγένε...

— Τοδάρισστζι, — ερχίνεσεν σίτια δικ το χαρτιν, — αφο γιατεσας έγραπσενατο ο γενεραλ Ποκρόφσκι. Ακούστε ντο γραφ:

„Οτι έπαθαν αφτι ι πέντε νοματι ι μερζάφτσι, ασι Μαικοπι το ζαβοτ, το ίδιον θα παθάνε ολ, πυ ίχαν κε έχνε το παραμικρον τι σχέσιν με τυς πολσσεβίκυς.“

Εστάθεν ολίγον, επικνοχύρτσεν, εφέκεν το χαρτιν κε ετέρεσεν απεσσομάτια τι στρατιότας.

— Τέσερά σδέλφιασυν κε ίνας αδελφίεσυν!... έρμωσεν το στομανατ, αλο τιδεν κίπεν. Κε ντο ίχεν άλο να λεί.

Χιλιάδες ομάτια τερυν το θλιβερον, ντο σιντρομαζ το κορμιν κε παρτζαλαεβ τιν καρδιάν το σειρ. Χιλιάδες καρδιάς ενόθαν σέναν μεγάλον ρσιλέτρανον καρδιάν, ντο χτιπα άμον έναν θαριν τζακυτζ..

Ασα κυφοτρίπια τομάτια ταποθαμενίον στάζνε μάβρα, τερτάνκια σταλαμίτας, ασο ρσκιλαντιγμόν τι λιασσι εσινιάντσεπσεν ο κόζμον.

Εκόπεν κε το παραμικρον ι λαχυσσι, ενεσπάλθεν κε ο ίλεν, πο κεί κε χασσεβ τασσκέπαγα τα κιφάλια. Τα μίας ζυζυνιζνε ολόγερα σι κρεμαγμεντς, ασα μάβρα τα τριπία, πυ έσαν άλοτε τομάτια, τρέχνε φαρμάκια, τιντέρια εκσσίαν εκσ ασα τιασσεμένα τα κιλίας. Θανατι σιοπιν... ρσκιλαντιγμος.. έσταζαν... έσταζαν.

— Εμπρος μαρσσι!

Εχαλάεν ι σιοπι κε ι ισιχία, βαρέα εντιδόνεσαν τα ποδαρέας, με τάκσιν ατόρα κε με στρατιοτικον θίμαν εσέθαν σο δρόμον χιλιάδες στρατιότε, εθαρικ ενόθαν, εγένταν ολ ίνας ρσιλέτρανος άνθρωπος, με έναν μεγάλον ιπεράνθρωπον, δρακοντιακον καρδιάν.

Κε πάγνε, τρέχνε ζοιρι χορις να εγρικύνατο κιατιν, τρέχνε για να εβρίυνταν απατο το μέρος μακρινα, όσον το δυνατον ενορίτερα.

Σο πρότον το βζβοτ ασο δεκσσεν το φλανγ ίνας μοβρομόστακας ελαίστεν, εκρέμσεν τιν θιντόφκαν, επλόθεν υπυζυμ.

Το πρόσωπον αταξοκίνησεν, επρέσαν τα ταμάρια τι γύλασαν, εκορ-
θιλιάναν τομάτια ελάκπεσαν εκς άμον τζικάρια. Απίνχτ κεκα επεγα-
μπίλοσεν κιαμον πιλορ κεί ο ίλεν.

Ολόγερατυν κι τερυν, άρίνε τιν ποδαρέανατυν, αηλιγορυν, τομάτια
σον ατελίστον τον κάμπον μερέαν πυ πάι κι άκραν κεςς.

— Σανιταρ, πρόφτασον!

Εγιανάσσεπσεν ι τβυκόλκα έςκοςαν κέσιραν απαν το ζολτάτον απο-
θαμένον· ο ίλεν εκσότοσενατον.

Πλάνκεκα ερύκσεν ίνας κιάλος, πέντε δέκα θίματτ μακρια αλα δι-
νοματι.

Εσιραν κι ατυνυς απαν σα τβυκόλκας

Ο κομαντίρον με όλεν τιν δίναμιν ντο ίσεν, εφόνακσεν.

— Γαπατέπστε τα κιφάλιασυν!

Οσι ίχαν εσάπκας κε παπάχα εσένκανατα σα κιφάλιατυν. Κάπι
ένικσαν τα τάμσκι τεμπρέλας. Πυ κίχαν τιθεν είτια πάγγε λιγάρια λιγάρια κε
είτια αηπάνε χορτάρια φίλα κε ίντιαν εδρίκνε τιλίζνε σα κιφάλιατυν. Αλ
τσερίζνε τα κόρκια, τα ιρδομένα τα ρυπάχασατυν, αλ τα εσαλθάριατυν,
εφτάγγε λειζέκια κε δένατα σα κιφάλιατυν, κε χορις να ετέκνε, εκσακο-
λυθον το δρόμονατυν κε τα ποδαρέασατυν αντιχύνε βαρέα βαρέα.

Ο Κοζζουχς ειν άμακσαν απαν αηλιγορι να προφταν τιν προ-
τοπορίαν. Ο κύτζερον, τομάτιατ ασι ζέστιαν ελάνκεπσαν εκς κρύι ελεσι-
νια τα καταιδρομένα τάλογα. Ατα τα μάβρα πα τρέχνε όσον ντο επο-
ρυν, τα πλεδράτυν κεπορλαεμένα ασα ιδρόματα, όσον όμος κιαν ζορλα-
έφκυν κεπορυν να προφτάνε ειν κεφαλαρέαν.

— Ντέπαθαν εκατζίρεπσανατο κε τρέχνε άμον ταυσσαν;

„Αφερυμ, πεδία, αφερυμ, αετς όπος πάτε εβδομίντα θέρσσια θα
πέρομε σο ιμερόνιχτον“...λέι απέσατ ο Κοζζουχς, είτια τερι τατελίστον
τον κάμπον με τα τζελικένια τομάτιατ, πυ αφκα ασο πλατιν κε το φυ-
εκοτον το κατσίνατ, ανάμεσα ασοματόφριδα, τζιαρτιλίζνε.

Εκατιβεν ασιν άμακσαν, εταράγεν ει ζολτάτας ανάμεσα κέναν κε
νέαν με τατυνυς, πάι κιατος λιγάρια λιγάρια.

Ι κεφαλαρέα τι κολόνας εκλόστεν σα δεκσσια, εσεβεν σο εσοσε. Τιθεν
κι φένετε, μονάχα τα ποδαρέετς ακυς κε εσαματαν ανάμεσα ασι χασσίραν κιασι
δίσαν τι τοζι, πυ όσον το πάι μακριν απες σον απέραντον τον
κάμπον. Αποπισ έρχυνταν τάλα τα πάρτιας, ετέκνε εμπροστα σα πέντε
ετόλπας, τερυν τι κρεμαζμεντς παγον το έμαν σα φλέβασατυν.

Κόπον τα λαλίας, τυρυλεβ ι εσαματα, θάνατυ κριάδα βασιλέβ ολό-
γερα. Ο καμαντίρον δεθαζ τι γενεραλ το χαρτιν. Χιλιάδες ομάτια διχς

να τζαμλίζνε τερυν τι κρεμαγμεντς κε τα καρδιάσατυν χτιπυν ολία εντά-
μαν, ενομένα ζέναν μεγάλον δράκοντα καρδίαν.

Ι κρεμαγμεν ασάλεφτι, τα κιφάλιατυν κλιμένα απαν σο κιονκς, τα
μαβρομέλινα τα κρέατα τι γύλασατυν πρεζμένα, γαπατέβνε το ρσινα-
μένον ρι γύλανατυν το ρσικινιν. Αδα κιακι εφαγέθαν τα κρέατα κε φέ-
νονταν άσπρα τα στύδια τι κορμιάτυν.

Σα κορφας τι στόλπας κάθονταν τα κορόνας, τα κιφάλιατυν σο γιαν
απαν, τερυν απανκεκα με το γιαλιστερον τομάτνατυν.

Ο ρσικιλαντιγμον τι λιαρσι εμπεν ρα μιτία, αναγυλίζνε, κσερόνε
μερικι.

Περυν τα πάρτιας λιγάρια, λιγάρια, χορις κομάνταν εμπένε ρι ρι-
ραν κι αγλιγορυν νεφτάνε τι ριντρόφσατυν, πυ επέρασαν εμπροστα. Πάγνε,
κε σο νύνατυν ζατι κι περα ντο ιν ασσκέπαστι, πάγνε χορις να ελέπνε
τα στόλπας, ντο πάγνε τιζεμένα ίσα κε ίσα με τι στράταν, χορις να
δίγνε προσοχιν ρισσχιάδας, ντο εκόντιναν ολοσδιόλυ κε ρον ίλεν πυ ρτεκ
τίκια απανκεκα ρα κιφάλιατυν. Τομάτιατυν εσύφροσαν κεμίκραναν ασο
δινατον το φος κιαρσι ζέστιαν κι ακλυθον το λιβ τι τοζι, ντο μακριν
όσον ντο πάι.

Σιχνα πικνα ακυσκάτε κε ι κομάντα.

— Γαπατέπστε τα κιφάλιατυν!

Περυν ατιν, αποπις έρχονταν αλ, ελέπνε τάγρεν το ρειρ, άρινε τα
ποδαρέσατυν, κλόσκονταν ρα δεκρσια, εβγένε ασο παραστρατ, εμπένε σο
ρσορε. Γαπατεβ κι ατυνυς το τοζ, ραρέβιατς ασόλια τα μερόθες, πάι με
τατυνυς εντάμαν.

Περυν χιλιάδες, δεκάδες χιλιάδες, ανθρωπ. Αλο ζβότια κιν, νε ρότας,
νε παταλιόνια, νε πόλκια. Ολ ενόθαν, εγένταν έναν, πορ να ονομάιζατο
κιρκερτς, έναν κάτι πολα μεγάλον, πολα θαμαστον. Κε ατο το έναν
πορπατι με αμέτρετα ποδάρια, τερι με αμέτρετα ομάτια, εσθάνετε με
αμέτρετα καρδίας, ενομένα ζέναν μεγάλον, ιπεράνθρωπον καρδίαν.

Έναν πρσιν, έναν καρδίαν όλιατυν, φοσιγμεν σο τοζ πάγνε λιγάρια
κι απάνατυν κεκα κεί κε μανιζ ο ίλεν.

* *
*

Εμάκριναν, εκλόσταν τισσχιάδας, μαβίρενκιν δίσα ερσκέπασεν ταπόμακρα
τα ραρσία. Ενεγκάστεν, απεδινάτινεν, εχαμέλινεν κε ο ίλεν. Γιαβάρσια,
γιαβάρσια διαβένε ασι κρεμαγμεντς εμπροστα κε τα οπόζια κε ταρπαδες τι
μυατζιρίον με τι γεραλαεμεντς, με τάροστυς, με τα πεδία.

Στερένατς για έναν λεπτον, δίκνατς τι κρεμαζμεντς λέγνατς:

— Αχα ταδέλφιασυν, αχα κε τα δουλίαις τι γενεραλίονι . . .

Πάγνε ατιν έρχυνταν αποπισ αλ, κλόσκυνταν κι ατιν σα δεκςσια, εμπένε σο εσσε, χορις λαλίαις, χορις λαχουσσιν. Τα τιαχίρια μόνον τσιρίζνε κε τα πεδόπα φιθιζμένα, πυςστιρίζνε.

— Μάνα, αποθαμεν κι θα έρχυν τι νίχταν εβρίκνεμας!

Ι γινεκ εφτάγνε το σταδρόνατυν, απομιτίυν με τα τιάκια τι γιύπ-
κασατυν, σπονχίζνε τα διάκριαιτυν.

— Οι ναιλι εμεν εσεας, μάβρι κι άχαρι!

Ι γεροντάδες νυνιζμεν πάγνε αποπισ ασα ποβόζκας.

Εσκοτίνεπτεν ολόγερα τιδεν κι χορίς, τα ετόλπας πα άλο κι φέ-
νυνταν. Γίρο γίρο, μάβρον περβολ ι εσκοτία κε ετέθος ο υρανον. Αμον
τσιλίδια απσιματι δίγνε κε πέρνε τάστρια κε όμος τατινέτερον ι λάμπει
καθόλυ κι ολιγοστεβ τι νίχτας τι εσκοτιάν. Εθαρις πανίπσειλα ραςσία ετέκ-
νε αντίκρις κι ατα ιν μικρα ανεφορόπα κε χαμελα τεπέδες. Φαντάςεκε
αελίοτα, μιστικα γιαζία, όπου ότι λες ιμπορι να γίνετε.

Σκιζ τι νίχταν, παρτζαλαεθ τα καρδίας έναν ζιλ, άγρεν κι ανίμε-
ρον γινέκικον λαλίαν, πυ εθαρις τάστρια πα εδιλίασαν, εσίρθαν σιν άκραν.

— Αι-άι-άι! . . . ντο ιν αγύτα τα χάλιασυν, ντέπικανεσας τανί-
μερα, τάγρια τα θερία, τα δεμόνια! Ανθροπ ίζνε, αθα ελάτε, αυτυνυς
τερέστε! . . .

Χοβλαεβ ει ετόλπαν, ανκαλιάςσεκε τα ποδάρια ταποθαμεν, τιλιζ
ολόγερα τα ολόμβρα τα καφυλιάρια τα μαλιάτσ.

Δινατα εσέρια, αποχορίζνατεν ασι ετόλπαν, πολεμυν να καθίζνατεν
απαν σιν ποβόζκαν. Αμον οφιδ εγλιαζ ασα εσέριατυν ανάμεσα, τρεσσ σιν
ετόλπαν, τιλίετε ει λιασσι τα ποδάρια κεβγαλ έναν λαλίαν, έναν θάινα-
σιν, πυ σιντρομαζ τι γιν κε σιχνιδιαζ τα χορμιά.

— Πυ εν ι μαβρομάναςυν, πυ ιν τάχαρα ταδελοφοκόρτζιασυν;!
Αι, άι, εσιν πα μάνα εγένεσεν, εσιν πα εθέλνετε να ζίτε απαν σον έριμον
κόζμον. . . Ντεγένταν τα γαραφύλια τομάτιασυν, πυ ιν τι παλικαρι τα
ερασιόνιασεςυν, πυ εν το γλικομίλετον ι καλατζίεςυν;! . . Μαβρ κι άχα-
ρι έρθετε, μαβρ κι άχαρι επίετε. . . Πίος θα κλείσας, πίσος θα μιρολο-
γάσας, πίσος θα μαλοφυλίετε απαν σα ταφίασυν. . . Πίος θα κςσιν για-
τεςας ματομένα δάχρια; . . .

Πολεμυν να πέρνατεν οπισ, ανκαλιάςσεκε ταποθαμεντς, τα μιρο-
γορίας κε τάγρια τα παλαλα τα γαραλαίζματατς επαλάλοσαν κε τι νίχταν.

— Αι, α', αι ντεπίκχν το καχον άπιστι! . . . Εφαγαν το πεδιμ,
εφαγαν τον Στέφανον, εφαγαν κεσας τι μαβράχαρυς! Γυτυρεμένα εσκιλία,
όλτς εντάμαν φάτε! Πιάτε ταποθαμενίον τα τερτάνχια τα έματα, φάτε

τα σαπεμένα τα κρέατατυν, φάτε τα στύδιατυν, φάτε τα τσιμιδιατυν, τζορλαχοθέστε! . . .

Πολεμυν να πιάνατεν, φεβ ασα εσέριατυν, σαρέφκετε σαποθαμενίον τα ποδάρια κιαρχινα γενιτεν ι βάινασι, τα κατάρας, τα μιρολογίας.

Ανθροπ λαλία κιομιαζ ι λαλίατε! Θερίον μυνκριζ, παρτσαλαεβ τι σκοτίαν, παλαλον τι νίχταν.

Ερθεν, επέρασεν κε ι οπισοπορία τι στρατυ. Επίασαν ι στρατιότε με το ζορ, έδεσανατεν απαν σο τελεφτέον τιν αραπαν κεπέραντεν κεπίγαν.

Επέμναν ολομόναχι ι κρεμαγμεν, κιολόγερατυν ο εσκιλαντιγμον.

XXXII

Εχι όπου τελίνταν τα ρασσία κε το εσοσε κλόσσκετε σιν ομαλέαν, έχασαν κε αναμένε ι κοζακ.

Ασον κερων, πυ εσκόθαν σο ποδαρ κεπέρεν φωτίαν όλον το Κυπαν, ι πολσεβεβικι εσίρθαν οπισ ασόλια τα μερόθες. Κεταγιάνεπσαν αντίκρι σα καζάκικα τα πόλκικα κε σαφιτσερίκα τα τάγματα τι τοπροβόλτζεσκι τι στρατυ, αντίκρι σι κατετσ. Αλο κεπόρεσαν να κρατυν τα θέσιεσατυν κε δίγνε απέναν, έναν τα πολιτίας κε τα ετανίτσας, ντο ίχαν σα εσέριατυν.

Σιν αρχιν τι επανάστασις, μερικα τζάστια ασι πολσεβεβικίον το στρατον έφιγαν ασι κοζακσ ανάμεσα κεπέρασαν σο στενον το λοριν τι εστράτας, ντο περα ανάμεσα σι θάλασαν κε σα ρασσία. Οσον κιαν έτρεκσαν αποπίεσατυν ι κοζακ να εφτάνατες κεπόρεσαν, κιατόρα έκοπσαν τέμπριατυν κιαναμένατες σι ετέπαν.

Ι κοζακ έμαθαν, ότι τα πάντας τι πολσεβεβικίον, πυ κατιβένε ασα βουνα κυβαλον βίον κε βρίμαν, ντο έκλεπσαν ασα πολιτίας· μαλαματικα, διαμάντια, πριλάντια, ιφάζματα, γραμοφόνια, κανόνια, βιντόφκας, λογισ λογιον τζιοπχαναν, κε τα παρόμια. Έμαθαν ακόμαν προς ι μυατζιρ έρχυνταν εγδιτι κε οκσιπολτ, τζίνκι ποσιακ ίνε όλιατυν κε τα παλεα τα σινιδιατυν κιαλάζνε. Ασον γενεράλον υς τον απλον τον κοζάκον, μικρι τρανι λίχνε τα εσίλια κε με τα τέσερα ομάτια αναμένε τι τζιπλαχς με τα χρισαφικα κε τα διαμαντικα, ντο θαφτάγνε τιμπσα σο νύνατυν κέρχυν.

Ο γενεραλ Τενίκιν επίκεν χεβαλεν τον γενεράλ Ποκρόφσκιν να οργανον στρατον σο Κατερινταρ, να σαρεβ τα πάντας τι πολσεβεβικίον, πο κατιβένε ασο ρασσεσιν κε να δεβαζ ολτε σο μασσερ, χορις ναφιν πεσιν ζοντιανον. Ο Ποκρόφσκικ εσχιμάτιεσεν ολόθεν κόρπυς ερμάτοσενατες ασα νίεσια υς τιν κορφιν κεπίεσεν το δρόμον απαν σο Ασπρον (Πέλαγια) το ποταμ, άσπρον ασον αφρον, ντο έρτε ασα ρασσία.

Έναν τάγμαν τι στρατούατ έστίλεν αντικρίατον.

Με το κέιφ κε με τα τραγοδίας πάγνε ι κοζακ, τα παπάχα σα κοτίλας κιαπαν σο γιαν, παλικάρια τάλογατον, ελιας να τερίσατα, τινιάζνε με χάριν τα κιφάλιατον, θέλνε να φτερνίζνε, να χορολανκέβνε. Τζιν-κρακίζνε, στράφνε σον ίλεν τασιμοδουλεμένα κε τα μαλαματοκαπνιζμένα τάρματα τι κοζακίον, κιματίζνε σον αέραν τανέρια τα τζερκέσκας, κια-σπρίζνε άμον ρσιονι πατύλια τα λέντας σα παπάχατον.

Δισθένε, με τα τραγοδίας ασα στανίτσας ανάμεσα. Ι κοζάτζικες εβγένε σιν απαντίνατον με ζακόςκας, με καθυρεμένα μυχτεροπούλια, αρνία, κοσάρας κι γεροντάδες με τα θαρέλια τι βότκας κε τι κρασι.

— Εν ρουντα ίναν παλσσαβάκον ασα ρασσία φέρτε ζοντιανον, ας ελέποματον.

— Ίναν κεν, πολυς θα φέρομε, εσιν χαζιρλαέπστε τα κρεμάλας.

Ι κοζακ σον πιοτον πα ικανι έσαν κε σο σπάκσιμον πα.

Τέι απο μακρα εχπάστεν κέρτε το τοζ, άμον έναν μακριν πικνον λιθ.

— Αχάτιχάδες, αχατιχάδες!

Ατιν ιν ι τσεριγμεν, ι τσερπιγμεν, με τα περπεντύλια τα κόρκια, ολέμαβρον ταπάνατον, τα κιφάλιατον σαρεμένα τα χορτάρια κε τα στάσσια.

Εδιόρθοσαν τα παπάχατον ι κοζακ, έσιραν ασο θεκαρ τα σπαθίατον, επαρλάεψσαν σον ίλεν. Εκλίσταν απαν σαλογυ τα γύλας, επέταχσαν άμον πολία ι κοζακ, ρσιριζ αέρας ροτίατον, πετύμενον πολιν κιατος.

— Ει κε κιφάλια θα θερίζομε! . . .

— Ύρρα-α!

Σέναν δύο λεπτα ανάμεσα εγέντον έναν θάμαν, νιο κενεμίнен καις. Απσιμον, χαλαρδία, κατακλιζμος. Κιφάλια, παπάχα, κορμιά κοζακίον κατακιλιόνταν, άλογα κε καθαλαρ αρμοθιάουν σα ρστίκια. Εζύλτσαν τα κιφάλια ταλογυ, επέταχσαν οκσοπισ ι κοζακ στραβα σι τίχισ το έλεος, αέρας δυνατότερα ρσιριζ ατόρα ροτίατον, κιαποπισ κατακιφαλιάζνατς, με τάλογατον εντάμαν τι τζιπλαχίον τα μολιθέας. Σολυχ κι δίγνατς αφοριζμεν ι πολςσεβικι, τρία, πέντε, δέκα θέρρσια τιαπιαλαέβνατς. Ι ροτιρίατον εν, πυ τάλογα τι πολςσεβικίον τζαφαλαεμένα ιν κε κεπορουν να τρέχνε, όσον τατινέτερα.

Φέβνε ι κοζακ κιαποπίσατον ι τζιπλαχ εκσσίγαν απες σι στανίτσαν. Κρύγνε, τσακόνε, εβγάλνε ασα στάθλας ταναπαγμένα κε τα πεσλίδικα τάλογα, καθαλκέβνε κε κυβαλαέβνε τι τυρςμαντς. Ι στέπα, όπου τερικι στρομέμον παπάχα με τάζπρα τα λέντας, κορμιά με τα τζερκέσκας, ασιμοδουλεμένα αρματοσίνας. Σα κυργάνια, σα θεριζμένα τα χοράφια, σα μερσιάκρια λιάσσια αλόγυ, ρκοτομεν. . .

Ι πολυσεβικι κεςτάθαν, όζνα κετεπελέεψαν τι κοζακς σα θέσιςατυν, όπου εβρίυτον ο στρατος, τακόπια κε το επιτελίον τι κοζακίον.

Τα εγδιτα τα πάντας, ντο εκατίβεναν ασο ρασιιν, ατιν πα με όσον ντο ίχαν τι δίναμιν εγλιγόρεσαν, επρόφτασαν τα εσκατρόνια τι καβαλαρέας, κιαρτυκ ερχίνεσαν τα κανόνια κε τα πυλεμέτια.

Ο Κοζζυχς έβλογον κέβρενατο εν κερο ιμέρας να θαλ σιν ενέργιαν όλια τα δινάμισατ, γιατι εκσερ προς ο τυςζμάνον κιάλο δινατος εν, κε σο λογαριαζμον κένκενατο να φανερον, ντο πλιθιζμον εςς. Αναμεν τι νίχταν. Ονταν εςύχροσεν ιμέρα, εκσακολύθεσεν το ίδιον, ότι εγέντον κε τις ιμέρας. Ανθρωπ κιν, δεμόνια ιν αγύτιν, πυ εκςσίγαν απαν σι κοζακς. Σπάζνε ι κοζακ, τιαςζέβνε κιλίας με τα εςτίκια, θερίζνε με τα πυλεμέτια. Κε όμος ατιν ολιγοστέβνε, αρέα αρέα βροντυν τα κανόνια κε τα πυλεμέτιατυν, τα θιντόφκας ολό ελα εκόπαν τα λαλίςατυν. Κεπόρεσαν να ταγινάβνε, έφιγαν. Ι νίχτα όμος πα κεπόρεσεν να γλιτόνιατς άμον στάςσια κρεμιζνατς τα σπαθέας, άμον ανκία αποφυςκόνατς τα εςτίκια. Αλο νε τάκσιν κε νε κομάνταν τερυν, ο καθένας τιν πςσίνατ πολεμα να γυρταρεβ. Εφέκαν τα κανόνια, τα πυλεμέτια, τα σναριάτιατυν, κιαλ σορμία, αλ σα χοντέκια κε σα καφύλια απιςςκες εταυτέφταν. Ντεφτάγνε κικςέρνε, απορυν ανθρωπ ιν, γιοκσαμ δεμόνια αγύτιν, πυ επέρανατς σο κίντογριςιν. Κιόταν επέρασεν ι νίχτα κέλαμπεν τις ιμέρας ο ίλεν το απέραντον ι στέπα εστρόθεν κοζακς. Μαβρομύστακι, νεί όλιατυν κε ολ αποθαμεν. Γεραλίδες κε γιασίρια κεπέμναν. Ολ εσκοτομεν.

* * *

Ι μυατζιρ έπςσαν απσίματα, εκρέμασαν τα χαλκάτυν, πςένε τιν κάςσανοτυν, τάλογα πα μασυν με τιν έρικσιν τζαιροχόρταρον κε γιλοπ. Μακρα θροντυν τα κανόνια, σατα άλο προσοχιν κι δίγνε, επιδι εσινίθιςανατα. Μονάχα ινταν διαστολιζ ι μάχι, κιασο φροντ μερέαν έρχετε καβαλαρτς με πρικαζ, φυραζζίρος για αλαφ, ίτε σολτάτος, πυ κριφα έφιγεν κε έρθεν να ελεπ τανθρώπςατ, τοπλαέφκυν ολόγερατυν ι τζαφαλαεμεν ι γινεκ, κρατυν ασα ζενκία κιασα κιάμια ταλογυ κεροτυν ο καθένας για τον άνδροπονατ.

— Τεμον ντέγεντον;

— Κιαμ τεμον.

— Τεμέτερον ζι, γιόκσαμ γιοκ;

Εροτυν, παρακαλυν, σα προσόπςατυν ζαγραφιζμένον* ο φόβον κει ελπία.

Ατος τιναν εροτυν θυλίαν εςς, αγλίγορι, γαμςσιλαεβ τάλογον κε κοντολογις δι κε απάντιςιν.

— Ζι . . . ζοντανος εν . . . εγεραλαέφτεν . . . εγερα-
λαέφτεν . . . εσκοτόθεν, ατόρα φέρνατον . . .

Περα, χιατιν, αλ χαρεμεν εφτάγνε το σταβρόνατυν, αλ μιρολογυν,
αλ θαρριαναστενάζνε, άλε λιγοθιμα κε ρυζ, αλ κςίνε νερον σο κιφάλνατς.

Φέρνε τι γεραλαεμεντς. Ι μανάδες, ι γινεχ, ταδελφοκορτςια, ι νυςσια-
λύδες, ι γινεχ παραστέκνατς. Φέρνε τι εσκοτομεντς. Μαλοφυτυλιυν, κλέ-
γνατς, τα μιρολογίας κε τα θάινασια αντιβουν ει στέπαν.

Ι καβουλαρ επίγαν να φέρνε ποπαν ασι στανίτσαν.

— Κε βέβεα χτίνια κι άλογα κιν να θάφτοματς χωρις ποπαν
κε θιμιαντον!

Ο ποπας ζυκακεθ, το κιφάλνατ τεα ποπι, κι θελ να πάι.

— Το κιφάλις ποπι, νε; . . . κι θελτς να πας; . . . Τεσον
το γιατρικον γαμςσέας εν.

Εφόρτοσανατον έναν διο γαμςσέας, ελάνκεπσεν, εσκοθέεν, επρόστακα-
νατον να φορι τα ιερατικατ. Εδέβασεν ασι γύλανατ απανκεχα το μάβρον
το κατιφεδένεν το ράσον, με τάσπρα τα εσερίτια ολόγερα, εσένκεν το
μάβρον το πιτραχελ, εκοτσακίασεν τι ζόνιν κε τα υπομάνικατ. Επρό-
στακσανατον να περ κε σταβρον, θιμιαντον κε θιμίμαν.

Εγόςσεπσαν αποπίσατ κε τον διάκον κε τον διακίτςον. Ο διάκον
ολοστρόνχιλος, επιρτοθάρελον, ατος πα με τα πένθιμα τα ράσαε, ολόμαθρα,
με τάσπρα τα εσερίτια, ο πρόσποσατ ολοκοκινον, φυςκαλιδιαρ ασι βότ-
καν, κιαλ αποπις ο διακίτςον, ίνας μακρις, κσερακιανος.

Τι τρις πα, αναλαγμέντς, με τα χατζιάτιατυν εντάμαν, εσένκανατς,
ει μέσεν, επέρανατς κε πάγνε. Αρίνε τιν ποδαρέανατυν, να πάγνε έναν
κενέαν με τι καβαλαρτς. Τάλογα πάγνε λιγάρια κι καβαλαρ απαν, απλο-
μένα τα εσέριατυν λαίζνε τα γαμςσία.

Οπισ ασα παχτζέδες, σο νεκροταφίον ετοπλαέφτεν άπιρον λαος, ιθα-
νατς πος έρχουνταν.

— Τερέστε πος τιαπιαλιαέβνε τον ποπαν!

Ι γινεχ, ζίτια στραβροκοπίουνταν.

— Δόκσαςι ο θεος θα θάφτοματς, άμον ντο πρεπι!

Ι ρολτατ ζίτια γελυν.

— Αμον πρόατα λαλύνατς.

— Πεδαντ, ποδεδίζοσας, τον διάκον τερέστεν, ίσα ίσα αρνικος μυχτερος.

Αρ έρθαν ι τρίατυν πα, λαχμάζνε, τα ιρδόματατυν εσιυπυρ, εσιυ-
πυρ τρέγνε.

Ο διακίτςον, φυς, φυς ερθάκοσεν το θιμιαντον. Ι εσκοτομεν κίνταν
εκαπλομεν, σταβρομένα τα εσέριατυν.

— Εβλογίτος θεός...

Ερχίνεσεν ο διάκον, με το γαπαν τι λαλίανχτ, οκνιάρκα, κι άκαρ-
δα κι αποπισ ο διακίτσον ζίλια, ζίλια, ι λαλίατ ασο μιτιν εβγεν;

— Άγιος ο θεός, άγιος ισχιρος, άγιος αθαν...

Μαθιν ανιθεν κανκελοτα τι θιμιαντυ ο καπνον, ι γινεκ τα διάκριατον
τρέχνε, πικνοκυρτυν, πικνοκυρτυν, πολεμυν να μι εβγάλνε λαλίαν. Ι σολ-
τατ σοβαρι, μελαχριανα τα κσερακιανα τα προσόψσατυν, ζατι κι ακόγγνε
τιν ψσαλμοδιάν νε τι διάκονος κέ νε τι πιπα. Ο Κυπάνετς, πυ έστεκεν
με τι σολτάτας, εξενκιλιάεπσεν τάλογονατ, κι ασο λαον απισσκες εγιανά-
σσεπσεν με εβλάβιαν, εγιάντσεν απαν σάλογον, ένκεν το στόμανατ ει πο-
πα τοτιν κεκα κέ ίπεν τσα πυσσιτιριχτα αμα όλεν το καλαπχλυκ έκσενατο

— Τι μάνας ότοπος, εγδέρο ασι ράσσιας το πετσιν, τι λαλίας άμον
άνθρωπος έβγαλ...

Ο ποπας, ο διάκον κέ ο διακίτσον ασο φόβον εκόπαν τα σπόρατυν.

Εκοδόντσεν τι διάκονος ι λαλία, εχπάρακσεν τα κορόνας, ντο εκάθη-
σαν ζιν ισιχίανατυν ει δεντρυ τα κορφας, επέτακσαν ιπσιλα. Τι ποπα ι
λαλία, τενόρυ λαλία, εβόεσεν μελοδικα, ο διακίτσον εκόθηεν απαν σα ποδα-
ρομίτιατ έχτρεπσεν τομάτιατ κεκσένκεν έναν αφοριζμένον ζιλ λαλίαν,
εκόφοσεν τανθρωπίον τούτι...

— Μετα πνεβμάτον δικέον τετελιομένον...

Ο Κυπάνετς εκλόστεν οπισ, επέμνεν ασάλεφτος άμον άγαλμαν,
απαν σάλογονατ, σοβαρος, τζιλομένον το κχτίνατ. Επίκαν το σταβρίνα-
τυν, επροσκίνεσαν.

Ονταν εκατίθασαν τα λίμπσανα σο ταφιν, εδόκαν τρία ζάλπια με
τα βιντόφκας.

Ι γινεκ ζίτια απομιτύνταν κέ ζίτια σπονκίζνε τα δίκριατυν,
λέγγνε;

— Το σοστον ο ποπας απο καρδιάς έπσαλεν.

XXXIII

Ι νίχταν θαριν, μάβρον σάθανον εσσκεπάσεν τι στέπαν, τορμία,
ταπομάκρια τα ρασσία, τι στανίτσαν. Σο λάγερ τι κοζαχίον μερέαν ισιχία,
νε λαχυρσι κέ νε φοτίας. Τα σσκιλία πιλια κιλάζνε, εχπαράαν. Τι ποταμι
ο θοετον μονάχον ακυσκάτε. Ολόεν ιμέραν ασο ποταμι κέκι ασοκόπια τι
κοζαχίον εβρόνταναν χορις να στέκνε τα κανόνια, φένετε προς πόλεια ίνε
τα σναριάτιατυν κικονομίαν κεφτάγγνε. Ολόεν ιμέραν τάσπρα τα πατόλια
τι καπνυ ετζάκλιζαν απαν ει στέπαν, σα παχτζέδες, σορμία. Ασι πολ-
σσεβικίον το μέρος πα εσίρναν, αλα αρέα, αρέα, οκνιάρκα κέ χορις έρικσιν.

— Αχα! . . . εταγιάνεψαν εχάσσεψαμας . . . — έλεγαν αρτι-
λεριστ τι κοζακίον, εγόμεναν γενιτεν τα κανόνια, εσίρναν τέναν ζάλο
απαν, χωρις να πέρνε ζολυχ.

Σιν ιδεάνατυν κεριαν, ασατο το μέρος επεστάθαν, ενενκάσταν,
αδινάτιζαν κι αλο κεπορυν να ταγιανέβνε αντίκριατυν. Σο βράδον απαν
ι πολσσεβικι εδοκίμασαν να εφτάγνε επίθεσιν, άμα αετς εγιλτύρεψανατς
ατιν, πυ αλο πυ θα έφεβαν κέκσεραν, κεταυτέψταν αδα κιακι. Κρίμαν
πος εβράδινεν, ανκεν, χυσσιρ θα επίνανατς. Αμα ας εν, άβρι πα αδα
ιν κε θα δίκνατς τα πόσα οβα γίνταν έναν ζύστοριν.

Μυνκριζ το ποταμ κι ο βοετόσαθε γομον όλον τι σκοτιναςέαν. Ο
Κοζζυχς εφχαριστεμένος επέμνεν ας ιμέρας τι δυλιάν, κε γιατατο τα
μικρα τα τζαλιχομάτιατ παρλαέθε, τσινάκια εβγάλνε. Απ ατο κε καλίον
κεπόρνεν να γίνετε. Το στρατέμαν έσσιατο σα ζσέριατ άμον έναν εργα-
λίον ιπάκοον, εφκολογίριστον. Σο βράδον απαν εδόκεν διαταγιν να εφτά-
γνε έναν μικρον, δοκιμαστικον επίθεσιν κε να ζίρκυνταν ιστερα οπισ. Επί-
κανατο όπος εθέλνεν. Ατόρα πα, ζάγρια τα μεζάνιχτα ζκοτία πίσα,
επίγεν επίκεν προβέρκαν κε ίδεν ολ σα θέσιςατυν, ζιν άκραν τι ποταμι.

Το ποταμακρ, εκς ζάζνας κρεμος, αφκα βοιζ το ποταμ, κι ο βοε
τον φερ ζιν ενθίμισινατ το πρότον τιν νίχταν, όνταν ερχίνεσεν ατο
ι στρατία.

Ατότες πα νίχτα πίσα έτον κι αετς εβόανεν το ποταμ.

Ι στρατιότε άμον οφίδια εσίρθαν απαν ζιν κιλιάν, ανάμεσα ασα
καφύλια κι ασα χορτάρια ζιν άκραν τι κρεμου κι ο καθένασατυν, ζο μέ-
ρος ντο κίτε εςς μετρεμένον το πσίλος τι κρεμου κεκσερ ντο εβρίετε
αντίκριατ, ζι κοζακίον το μέρος. Κάθε στρατιότις ασα πόλκια, ντο εκρί-
φταν ζιν ακροποταμέαν, εκσερ ντο θα εφτάί κε κεν ανάνκι ναναμεν κάθε
όραν κε στιγμιν οδιγίας ασον κομαντίρον.

Τις ιμέρας έβρεκεσεν σα ρασζία κε το ποταμ εκατιβαζεν θολα
κιαφριζμένα νερα κι ατόρα πα νίχτα βοα φοβερσ, κιασο βοετόναθε αλο
τιδεν κιακυσ.

Ι ζολτατ, μαστορ ιν, τι ποταμι το θάθος πα έβραν τον τρόπον
να μετρον. Δίο κε κάπυ τρία αρσς νια εν κε εν ανάνκι να κολιμπυν
κιόλα, για να περυν αντίκρι. Ασεν, ατιν ζο κολίμπεμαν πα οπισ κιαπομέ-
νε. Πριν να σκοτινεθ, ασα χοντέκια, ασα κυία, ασα καφύλια, ασα ιπσιλα
τα χορτάρια ανάμεσα, όπου έσαν κριμεν, όνταν ετζάκλιζαν απάνατυν
κεκα τα ζσραπνέλια τι κοζακίον, ο καθένασατυν εκσέτασεν κε εσχεδιάσεν
το μέρος τι οχοπι, όπου ο ίδιον θα εφτάί επίθεσιν:

Σα ζεβριάτων μερέαν εβρίων δύο γεφίρια, το έναν για το σιδερόδρομον κε τάλο κσιλένεν. Ατορα κι φένταν. Ατα τα γεφίρια εσένκανατα ι κοζακ αφκα ρι παταρέας κε ρι πυλεμετίον τάπσιμον. Ατόρα, νίχτα πίκσ, νε τα γεφίρια φένταν κε νε τα παταρέας.

Με τι βοίθιαν τι νίχτας κε το βοετον τι ποταμι ο Κοζζουχς ετοποθέτισεν αντίκρι σα γεφίρια τιν καβαλαρέαν κε το πεζικον το πολκ, χορις να νοίζνατο ι κοζακ Στέκνε ολ ασάλεφτι ρον τόπονατων κι αναμένε.

Ντάργα περα ι νίχτα, νίχτα θίγος άστρεν ρον υρανον, νίχτα άλαλον, ασάλεφτον, νίχταν, πυ ταραζ τιν ισιχίαναθε μόνον ο βοετον τι ποταμι ντο κι φένετε.

Ι κοζακ έγνεφι ρακόπια, τχ βιντόρκας ρα ρσέριατων, έτιμι κι ατιν, άνκε ίνε βέβει, πος ι πασιακ τι νίχταν κι θα τολμουν να περουν το ποταμ, επιδισ κε τις ιμέρας καλον μάθεμαν εδόκανατς. Κε μόλα τάφτα να κιμόνταν κεπορουν, αναμένε. Τοτιάτων βοίζνε ασι ρσαματαν τι ποταμι κι ι νίχτα φένετιατς ατελίστον.

Ι ρολτατ κύπα ρο ποταμακρ, τα κιφάλιχτων τερουν απανκεκα ρον κρεμον άμον παρϋκ. Ατιν πα, άναβα το βοετον τι ποταμι αλο τιδεν κιαχύγνε κε αναμένε, αναμένε!

Κεκίνο ντο ενεμίναν εθάρναν πος κι θα έρτε καμίαν, ερθεν αργα αργα κε διλα ερχίνεσεν να τσατσοφοτιζ.

Ακόμαν χρώματα κι χορίζνε, νε γραμας, νε ρχήματα, κε όμος εγρικας, ι ρκοτία αδιναιτιζ, αρεύτε.

Σο ζεβρεν τιν άκραν τι ποταμι, ανυκάθεν εκσέβεν έναν λαφρον, αδίνατον χυρϋντι, λες κε ρσελιδόνια εκκόθαν κεπέτακσαν.

Ας εκς ζαζνον τον κρεμον απανκεκα ασέναν ριν άκραν ράλο ερϋμίαν κερύκσαν ρο ποταμ ι ρολτατ, κε με τατυνυς εντάμαν χόματα τζαγύλια κε γολάρια, εθαρϋ κε ρσιλιάδες ρακία εκκερόθαν μονομιας... Βοα το ποταμ... Σιλιια κορμία, ρσιλιάδες τζανκλίζματα, ρσιλιάδες πλακϋς πλυκϋς, ντο κιαχυρϋκόνταν ασι ποταμι το βοετον. Αναβα τατινεθι το βοετον λαχυρϋ ρον κόζμον απαν αλο κεν...

Χαραζ κε ρτεκ ανατολι. Εχπαράγαν ι κοζακ, επέραν τα μερτικάτων, όταν ίδαν χιλιάδες ρστιχια ντο εφιτέφταν εμπροστάτων, άμον έναν ορμαν. Παρτζαλαέφκυν κιφάλια, τιαρϋέφκυν κιλιάς, γονκίζματα, βλαστιμιας ρον υρανον εβγένε τα λαλιάς. Ανθρωπ κιν ατιν, πυ επιάσταν ρέναν ράλο γυτυρεμένα, λιμαγμένα, άγρια θερία ιν. Δέκα τζιπλαχς κρεμιζνε ι κοζακ, εκατον απατυνυς τιαβιρέβνε ι πολϋρϋβικι. Τι διαβολ τα γενεμαρϋας απόπυ ειζάτεπ, αν κεπίκανατς αγίκον τελεφ. Χαρϋον, αγύτιν κιν εκιν ι πολϋρϋ-

βικι, τίναν επάστρεψαν ασόλον το Κυπαν! Αρῆτιν εγδιτι, οκσιπολτ, ολέμαβρι, ζιαγιανι, αγρίσε να τερίσατε, ανθρωπ κιν, διαβολ γενεμα-
ζέαν ιν!..

Επςσεν κεχώρσεν ο πόλεμον σο δεκςσεν τιν άκραν τι ποταμι, εντι-
δόνεςαν τα ρσαματάδες κε τα λαλίας ασα κανόνια κιασα πυλεμέτια τι
πολςσεβικιον. Τα ρσαπνέλια κε τα μολίβια άμον χαλαζ κατιβνε σο
κοζάκικον τι ρτανίτσαν, ασα κιφάλια τατινετερίον αποπανκες. Ασα ζεβρια
μερέαν ι καθαλαρέα, άμον απσιμετένεν χαλαρδίαν επίκεν χυςσιμ απαν
σα γεφίρια κιαποπισ ας ατυνυς το πεζικον ο ρτρατον. Εχιρίεψαν τιν
παταρέαν τι κοζακίον, επέραν τα πυλεμέτια κεκςσίαν απιςσες ει
ρτανίτσαν.

Εναν άσπρον, άμον φάνταζμαν, ερύκσεν εκς ασέναν χάταν, ελάν-
κεψεν απαν σο τζιπλαχ τάλογον, κιάμον γιλτυρυμ εταράεν ει ρκοτίαν.

Τα χάτας, τα καθάκια, εκλκισία όσον ντο πάγνε χορίζνε, φένταν καθα-
ρα. Σιν ανατολιν μερέαν ετρανταφίλτσεν υρανον, εκσιμέρσεν.

Ασι ποπα τοςπιτ εκςένκαν ανθρωπς, ρομίατυν παρλάεβνε χρισα
τζίνια κε τα ρυφάτιατυν ασο φόβον τσαχρικζόζκα ολοκίτρινα. Επίαςαν κε τι
περισότερως τι ακσιοματικως τι ρστάπι. Σαχυρ τι ποπα κεκα έκοψσαν τα
κιφάλιατυν κε το έμανατυν εταράεν με τα χύςσκια.

Τα γαραλαίζματα, τα γονκίζματα, τα κατάρας, τα θλαστιμίας
εγαπάτεψαν το βοστον τι ποταμι.

Ερότεςαν, εβραν τοςπιτ τι ρτανίζνι ατάμαν. Τριπία, τολάπια, ρυντύ-
κια, τζαρτάκια τιδεν κεφεέκαν, παντυ εράεψσαν, κέβραν τον ατάμανον, επρό-
φτασεν κέφιγεν. Ερχίνεσαν να ρπάζνε τα πεδίατ. Αταμάνεσα ερύκσεν
σα γόνατα, κςέπλεγα τα μαλίατς, ανακαλιάζεκετε, φιλι τα ποδάριατυν, κλει,
παρακαλι. Ινας ασι ρολτατς κλόςσκετε λέγιατεν:

— Ντο εν, ντο γαραλαίς, επαρ ας εμεν παράδιγμαν. Το μον κε
μαναχον το κορτσόπομ σο ραρσιν ρα τζαγύλια απες έθλπσατο κε κι κλέο
κι γαραλαίζο.

Με τέναν ρπαθέαν επέραν τι κοριτσι το κιφαλ κι ασόλον ίστερα
έσπακσεν κε τι μάναν, πυ λάλα ασο μέγαλον τι λίπινατς, εχαλχάνιζεν
άγρια κιανίμερα.

Σέναν χάταν εμπροστα, τσακομένον το παραθιρ κε τα παρτζαδες
τι τζαμι ταυτεμένα απαν σο χόμαν ετοπλαέφταν μερικι ριδεροόδρομι εργατ.

— Σαυτό τι χάταν εκιμέθεν αποπς ο γενεραλ Ποκρόφκικς. Ολίγον
κάλο ενορις να έρχυζνε, θα επρόρτανετιατον. Αμον ντενόιζεν προς επέ-
ρασε ε αδα μερέαν, εντόκεν, ετςάκοσεν το παραθιρ με τι ράμκαν εντάμιν κε
με έναν καμισ, χορις ρόβρακον εκαβάλκεψεν σο τζιπλαχ τάλογον κε έφιγεν.

Εχλάεψεν ο καθαλαρτς κε λεί με θιμον.

— Τι εσκιλ ο γιον κε χορις εσβρακον πα προς ετον; ασο λυτρον μι εκσεβεν;

— Εκιμότον.

— Κιαβράκοτος πα προς εκιμάτον;

— Ι γοςποτιν αετς εινιθίζνε, ι τοχτυρ λέγνε προς αβράκοτος να κιμάζε, για τιν ιγίαν καλον εν.

— Χα μυρτάρκον ινσαν· όνταν κιμόνταν πα άμον ανθρωπ κι κιμόνταν.

Επεσσαχλίστεν, εφτισεν κε επέρασεν.

Εφιγαν ι κοζακ. Εφτακόσσια νοματ κίνταν εσκοτομεν, αλ εακόπια ολόγερα, αλ'σι ετέπαν. Φέβνε, τρέχνε κόμακυτζ, ό φόβον εφόλεπσεν εις καρδιάνατυν κεθαρυν δεμόνια τρέχνε αποπίσατυν κε όχι ανθρωπ.

Διο ιμέρας εμπρι αφτο τι ετανίτσαν τα καθεαφτυ τα πολεσεβικα τα στρατέματα ίχανατο εα εσέριατυν, κι κοζακ μέναν γιουρυσ εγάτεπσανατς κε τρέχνε αποπίσατυν. Αγύτιν άλις λογικε πολεσεβικι ιν, αγύτιν εκσοτερικα κατ ιν, χορις άλο ο διάβολον βοιθατς.

Ο ιλεν εκσεβεν απαντίκρι ασι ετέπαν, τα εαιτέεσατ κρυν απεσ εομάτια τι κοζακιον πυ φέβνε.

*
* *

Φαρδέα κε πλατέα απεσ ει ετέπαν εγύρεπσαν τα παρχανάδεσατυν ι μυατζιρ. Τα εινιθιζμένα ταπσίματα, μαδόχρομον ο καπνόςατυν, πά αποκαθενκιαν. Τα πεδόπα ετύδια κε πετσιν, τα κιφάλιατυν γέλε, γέλε κρατύνταν απαν εα λεγνα αμον κυντζία τα γύλασατυν. Ι εσκοτομεν εκεαπλομεν απαν εσέπρα, τα γρυζίνικα τα παλάτκας, τα εσέριατυν σταδρομένα. Απάνατυν κεκα κλέγνε, μιρολογυν, μαλοφτυλίυνταν, λιγόνταν ι γινεκ.

Ι εολτατ εροτυν τι καθαλαρτς:

— Πυ ετιμάεκυζνε, πεδία;

— Θα πάμε φέρομε ποπαν.

— Τι μάναν τι ποπάεσυν, πυδεν δυλίαν κέεεετε! . . .

— Ενταφιάεζμαν χορις ποπαν προς γίνεετε;

— Ο Κοζεζυχς επρόεταεκεν να πεεζ ι μουσικι, ντο επέραμε ασι κοζακς.

— Ολαν ι μουσικι εα λιμπεεανα κι τεριαεζ, αχυλ αε εεεετε. Ατα παλαλέεεσα ιν, ζυρνάεας κε ταύλια. Ο ποπας άλο εν ασιν χυρτλαύνατκιαν εβεγεν ζοντιανον λαλία.

— Κιναυμα τι ποπας ι χυρτλαυ κε ι λαλίατ πα: γαλαλαίε, εθαρικε εαντζιν εεε! Ι μουσικι άλο χάριν εεε κε για τι πολεμικος ατο τεριαεζ.

— Τι μουσικιν, τι μουσικιν! . . .

— Τον ποπαν, τον ποπαν! . . .

— Σο διάβολον κεριν κι ο ποπάσεμυν, ότοπος τι μάναν τι ποπα!
Ιθρίζνε πόλιχα πόλιχα μάνανκε κηρ κεφέκαν νε τον ποπαν κε
νε τι μουσικιν.

Εκξαν τι ζσαματαν ι γινεκ, εταράγαν κιατιν, γαραλαίζνε.

— Ποπαν, ποπαν φέρτε!

Ι νεί ι ζολτατ πιζμόνε:

— Μουσικιν, μουσικιν! . . .

Ι μουσικι ενίκεσεν.

Ι καθαλαρ εκατίβαν ας άλογα.

— Αφυ αετς θέλετε, емис πα τιδεν κι λέγομε, ας έρτε ι μουσικι.

Πάγνε ι μυατζιρ, τελεμονιν κέχνε. Πάγνε ι ζολτατ σοβαρι, τα κα-
τσιάτουν ζυφρομένα, ι λίπι ασέναν το μέρος κιας αλο ι δίναμι κε το κα-
τόρθομαν ζογραφιζμένα ζα προσόψσατουν, μυνκρίζνε τα χάλκινα τα όργανα
λιπιτερα, θανάτου σκοπυς, κι κπάνχτουν κεικ ο ίλεν πα χάλκινος ερχίνεσενη κεί.

XXXIV

Νέμεν, ι κοζακ εγένταν τελεφ, ο Κοζζουχς όμος με τιν κο-
λόνανατ, ασον τόποναι κι λαταριζ, ενο κι πρεπ να στεκ, εν ανάνκι να
εσκίζ κε περα ανάμεσα ασι κοζακς. Ι κατάσκοπι, ι φιγαντάδες, ολ πυ έρχουν
επεκι μερέαν βεδέονε, προς ι κοζακ ετιμάζνε κε οργανόνε νέον στρατον.
Ασο Εκατιρινονταρ έρχουνταν ενίσχισις, νεα παταρέας, παταλιόνια οφιτσε-
ρίον κε άπια σότνιας κοζακίον. Επικίνδινον, φοβερον εν ι θέσι τι Κοζζουχ,
πρεπ με κάθε τρόπον να εφτάι επίθεσιν, να κοφτ κε να περα, προτυ να
ετιμάσσετε ολότελα ο τυςσιμάνον. Κε όμος ατος κάθετε, κιαποφαζίζ να
πάι εμπρι.

Ι ετία εν, ότι κι φέριατο σο λογαριαζμον να προχορα, χορις να-
ναμεν το δέφτερον κε το τρίτον τιν κολόναν, πυ επέμναν οπισ. Εικσερ
πος εκιν κέχνε ικανυς αρχιγυς, κίνε ικανι για τον πόλεμον, κιαν τζατέ-
βιατς ι κοζακ θεφτάγνατς φτερα κε φίλα, όλτσατουν θα δεβάζνε σο μα-
σερ. Κε τατινέτερον ι καταστροφι θαπομεν μάθρον ταμουαν ζι δόκσαν τι
Κοζζουχ, το ότι εγλίτοσεν απο βέυεον θάνατον χιλιάδες στρατιότας κε
γινεκόπεδα.

Κε γιατατο κάθετε κε αναμεν, κιαετς πα εβρίκνε κερν ι κοζακ να-
ετιμάνυταν με τα ζοστα. Αμον δρακοντιακον σιδερένεν λιγιδ εσάρεπσαν
απολίγο ολίγον τι πολυσεβικυς ας όλια τα μερόθες τα κανόνιατουν στε

σιμονιν κέχνε, ζίρνε νίχταν ιμέραν κε τα παρτζάδες τι εσραπνελι εσκοτόνε κε γεραλαέβνε τι εολτατς κε τι μωατζιρτς. Ο Κοζζουχς νιατ κεςς να λατοριζ ασον τόποναι, μόνον εδόκεν διαταγιν να ζίρνε κιατιν απαν ει κοζακς. Ενκερο τις ιμέρας σα δύο τα λάγερ απανκες τζακλίζνε τα εσραπέλια κεβγεν ο καπνόςατυν αδα κιακι, αμον άσπρα λιόόπα, τι νίχταν φένουνταν απεσιματένια γλόσας, ντο εβγένε ασι τοπι τα ετόματα, κιαποπισ ακυσκύνταν τα θροντέματα. Ασι εσαματαν τι αρτιλέριας, αλο κιακς το βοετον τι ποταμι.

Επέρασεν ιμέρα, επέρασεν κ ι νίχτα. Τα παταρέας εγυτύρεπσαν εολυχ κια στέκνε, κε τα κολόνας ντο αναμεν ο Κοζζουχς νε έρθαν κε νε έρχυνταν. Επέρασεν κε το δέφτερον ι ιμέρα κε το δέφτερον ι νίχτα κε κσαν τα ίδια. Τα πατρώνια κε τα εναριάτια ολιγοστέβνε. Με τιν διαταγιν τι Κοζζουχ ερχίνεσαν ναπαναρίνε τον πιροβολιζμον. Επέραν θάρος ι κοζακ. Τερυν τα παταρέας σρεα κε κάποτε κάποτε ζίρνε κιασον τόποναιτυν φηγόνταν να λαταρίζνε. Θαιπι επεδινάτιναι, αλο κια κρατυν. Το λιπον χυεσιμ απάναιτυν.

Τρία ιμερόνιχτα οματ απαν κένκεν ο Κοζζουχς. Το πρόσπονατ εγέντον άμον χασιλαεμένον πετσιν, τα ποδάριατ εδάριναν, άμον μολιβ, απαν να στεκ κεπορι. Σο τέταρτον τι νίχταν άμον επενέρεναν κε τι κοζακίον τα ειρσιματα.

— Αφίστεμε ολίγον ας ισιχάσο — λέι α Κοζζουχς, — κιαν κατ εν εγνεφίστεμε.

Κεπρόφτασεν να τσαμον τομάτιατ έρθαν κύζνατον.

— Τοβάρισετζ Κοζζουχ, τοβάρισετζ Κοζζουζ εκυ, εχάθαμε!..

Εσκόθεν κελάνκεπσεν, ζαλιζμένος ασον ίπνον, πυ εβρίετε κικσερ, ντεφτάι κικσερ. Ετριπσεν τομάτιατ, έρθεν ολίγον εον εαφτόνατ, νυνιζ, ντο εν ι ετία κεκόπαν τι κανονι τα λαλίας κε μόνον βιντόφκας είρχυταν ε εσκοτίαν ανάμεσα. Κακον ειμίον, θα πι ετζάτεπσαν πρόσπονον με πρόσπονον τα ετρατέματα, ιμπορι να ετζέρτσαν κε το φροντ ι κοζακ.

Εκσεν το βοετον τι ποταμι.

Ετρεκσεν εο εσταπ, εκι πα τα προσοπες αλαγμένα, κίτρινα κερία όλιατυν. Ερπακσεν τιν τρύπκαν τι τιλεφονι. Τι γρυζινίον τα τιλέφωνα εγιαράεπεν.

— Εγο ίμε, αρχιγον.

Επεκι μερέαν.

— Τοβάρισετζ Κοζζουχ, ετίλον ενίεχιετιν αλο κεπορο να κρατο, οφικσερ ι κοζακ ολ εκεσίγαν απάνιμ.

Ο Κοζζουχς με αφετιρον λαλίαν.

— Ενίσχισιν κι δέγοσε, κεχο. Κρατ τι θέσις, ίσαμε το τελεφτέον τι στιγμιν.

— Κεπορο, χουσιμ επίκαν απάνιμ, αλο κι ταγιαν...

— Θελτε κι θελτε θα ταγιανεφς, ανάμνον, απόρα έρχουμε ο ίδιον. Αλο κι ακού τι ποταμι το βοετον ο Κοζζυχς, μόνον τι βιντόφκας τα λαλίας ακού ντο γιανασζέβνε ασα δεκςσια κιασα ζεβρια.

Να δι προσταγιν κεπρόφτασεν ασόλια τα μερόθες α-α-α εντελάλεσεν τολόγερατ!..

Όσον σκοτία κιαν εν ο Κοζζυχς εκατάλαβεν, οτι ι κοζακ ετςέρτσαν το φροντ κε σπαθιάζνε δεκςσια κε ζεβρια. Τρεςς εκι μερέαν, όπου εγένντον το προριβ, τζατεβ τον κομαντίρον, πυ ομίλανενατον δύο λεπτα πριν με το τιλέφονον.

— Τοβαρισστζ Κοζζυχ!...

— Εσι αδακα ντέραεβες;

— Κεπόρεσα άλο να κρατο, επίκεπσανεμας ι κοζακ!...

— Πος ετόλμισες ναφιντε τι στρατιότασις;!

— Τοβάρισστζ Κοζζυχ έρθα ο ίδιον να παρακαλόσε να ετιλτε ενίσχισιν.

— Αρέστον ίσε.

Σο πικνον τι σκοτίαν ανάμεσα τα λαλίας ζον υρανον εβγένε, κρα, κρα, τσακύνταν κιφάλια, γλιγλίζνε σπαθία, είρκυν τυφέκια. Ασα ποβόζκας, ασα τένκια ανάμεσα, ασα παραθίρια κι ασα τριπία τι καλιβίον στραφνε κε νεβζίνον σο μινυτ απσιματένια γλόσας ασα ρεθόλια κι ασα βιντόφκας. Πίος ιν; τατυνυ ανθρωπ ιν, κοζακ ιν, κι χοριζ...ο διάβολον πα κεπορι να χοριζ. Ιμπορι ι κοζακ να σκοτόνε τέναν τάλο, ιμπορι κι ι πολςσεβικι, τςέκσερ;.. ιμπορι να εν κε όρομαν!..

Απ αντίκρι τρεςς ατγιυντάντον, ασο πói κι ασιν ποδαρέανχτ εγνότσενατον ο Κοζζυχς.

— Τοβαρισστζ . . Κο..ζζυχ! . . .

Ι γλόσατ εδελιάεν, τιν πεσίνατ θελ να γυρταρεβ, φένετε.

Κιαναχάπαρα ατιωτάντον ακού:

— Τεμεκ εχάθαμε, ετελίοςεν;...

Αγνον λαλίαν, κε πρότι φοραν ακού-αγίκα λόγια ασι Κοζζυχ το στόμαν! Ολόγερα παρτζαλαέφκυν κιφάλια, γλιγλίζνε σπαθία, τιασζέφκυν κιλίας, σσιρίζνε μολίθια κε σατγιωτάντυ τιν καρδιαν απες κε κιαλ απες για έναν στιγμιν ετσαράντσεν έναν χερέκαχον έσθιμαν· ίπεν απέσατ. „... Αχα σεσεν πα επέρεν το θύι, θύι, εσι πα διαφοραν κείς, εσι πα αγαπας τι ζειν“..

Ατο όμως έναν στιγμήν εκράτεσεν. Οσον σκοτία κίαν εν εγγίκα αιγιυτάντον προς το σιδερένεν το πρόσροπον τι Κοζζουχ κέλακσεν, σιδερένεν επέμνεν κε ακύι κε ταφστειρον, το αποφαστικον τι λαλίαναι, ντο εβγεν απέναν έναν λέκσίν, ας αρμομένα τα δόντιατ ανάμεσα.

— Σι στιγμήν να προφτάνετε τι ρσταπι το πυλεμετ σο μέρος, όπου εγέντον το προριδ. Τοπλαέπτε ολτις τι ρσταπι τανθρωπος κεινως, πυ ιπρετυν ρα οπόζια, κρατέστε, οσον ντο επορίτε μακρα ασα ποδόζιας τι κοζακς, το εσκατρον ασο δεκσεν το φλανκ...

— Ι προσταγισ!...

Εχάθεν ρι σκοτίαν αιγιυτάντον. Τα φονας, τα πυροβολιζμος, τα ντοσίματα, τα ποδαρέας εκσακολουθον. Τρεσσ ο Κοζζουχς δεκσρια κε ζεθρια ρα σκοτινα, στράφνε αδα κι ακι ταψιματένια τα γλόσας Πενίντα ράζνας πλαν ετζέρτσαν το φροντ ι κοζακ, ι ρολτατ όμως κέφγαν, εσίρθαν ολίγον οπισ, ερύκσαν κύπα κε ρίρνε απαν ρι κοζακς. Ι κοζακ έρχυνταν κυμύλια, κυμύλια, γιανασσέβνε, κίνταν κα ρίρνε κε χιλιάδες ταψινατένια τα γλόσας λανκέβνε ασι βιντόφκας τα στόματα. Ι ρολτατ ελέπνε ατα τα φοτίας κε ρατα απαν εφκερόνε κι ατιν τα βιντόφκασατον.

Ερθεν τι ρσταπι το πυλεμέτον. Ο Κοζζουχς επρόστακσεν να ραματα τάτακτον ο πυροβολιζμον κε ναναμένε ι στρατιότε να ρίρνε, ριφονα με τιν κοράνταν. Εκάτσεν ο ίδιον σο πυλεμέτον μέναν χαραν κε εφγαρίστισιν, παρόμιον μεκίνο, ντο εγγίκα τοπσαρ, όνταν εβρίετε ρα νεράτε. Αμα εστάθαν τα πυροβολιζμος ασι πολςσεβικίον το μέρος, ι κοζακ εκκόλλαν σο ποδαρ, εχοδλάεψαν:

— Υρρ-α-α!..

Οσον ντο πάγνε ρυμόνε· ελέπιατς, μόβρα ιςκιάδας, έρχυνταν κυμύλια, κυμύλια, κυραχτα, τα βιντόφκας έτιμα ρα ρσέριατυν, τρέχνε.

Ο Κοζζουχς αναχάπαρα επρόστακσεν:

— Αψιμον, με τα πάτζκας.

Ο ίδιον εδόκεν όρόμον το πυλεμετ.

Τρρρρ-τρρρ...

Τα κυμύλια κατρακιλύνταν, όπος τα πεγνιδοχαρτένια τοσπιτόπα, με το φίσεμαν τι πεδι, πυ πεζ μετατα. Ερθαν κεπέμναν δια μας ι κοζακ, εκόπεν τομάτνατυν, εκλόσταν οπισ, το φεπσίον τετυν. Τα πυροβολιζμος έπαψαν, ι νίχτα επέμνεν ολομόναχον με τι ποταμι το θόέτον. Απο μακρα πα εκόπαν τι τοπι τα λαλίας. Ι κοζακ, αφυ αποπισ πα κέρθεναιτς βοίθια, εταυτέφταν, εφέκαν πάλογατυν, εκρίφταν αφικατες ρα ποβόζκας ρα καλίβια κε ρα μαντρία. Δέκα νεματυς, τίναν επάσαν ζοντανυς, ετογραέψανατς με τα ρπαθία. Τα στόματατυν εβρόμαναν θοτίκας.

Σα κσιμερόματα απαν έναν ζθοτ ρολτατ επέραν κσιπίγαν ρο νεκρο-
ταφίον τον κομαντίρον, τίναν επίκαν αρέστον. Εκλόσταν οπισ μονασσι.

Ο ίλεν εκσέβεν ιπσιλα κσιφότηεν τα λιάσσια, άλα με ριραν, κσι άλα
πιοτεμένα, όπος τα καρκαλάκια, ντο κρύι εκσ ριν τζιρπιντιν τι φυρτόνας
το κίμαν. Σο μέρος, όπυ εδύλεπσεν τι νίχταν τι Κοζουχ το πυλεμέτον,
κσι σκοτομεν κίνταν κυμόλια, ίνας ρον άλον απαν.

Ασι κοζακίον το μέρος έστιλαν παρλαμεντέρον, ζιτυν τι ρσκοτο-
μένισατυν. Ο Κοζουχς εδόκεν άδιαν να πέρνατς. Καλίον να θάφκυν,
κα μι ρέπυνταν αδα ρι ζέστιαν κσιθγάλνε ρο μειταν κσι κανέναν αρόστιαν.

Αρυ εκοβάλεσαν τι ρσκοτομεντς, κσαν ερχίνεσεν ι αρτιλέρια, με τα
βιρέα τα κανόνια. Σιντρομαζ γι κσι υρνος κέναν βάρος, φοβερον, θαριν
βάρος κίτε απαν ριν καρδίαν, κσι ρο μιαλον τανθροπι.

Σπάνε, κατατσακλίζνε ρο γαλανον τον υρανον τα τζελικοτζιγυνένια
τα ρσιραπνέλια, ρσκοτόνε κσι γεραλαέθνε ανθρωπς κσι άλογα. Ι ζοντανι, ίτε
πορπατυν, ίτε κάθονταν, κρατυν τα στοματατυν ανιχτα, να μι κοφόνταν
αυ ανίμερον τι κανονι το θοετον, αποθαμεν ασάλεφτι, αναμένε, πότε θα
κοθαλόνατς ρο τιλ.

Τα πατρώνια εκσιυκλεέθνε, εφκερόνταν τι ρσιναριατι τα γιάσσια. Ο
Κοζουχς κσι λαταριζ ασον τόποναι, αναμεν τοπισινα τα κολόνας, κσιατιν
πυθεν κιν. Προσκαλι ρσινεδρίασιν, κσι θελ να περ όλεν τιν εφθίνιν απάνατ.
Αν απομένε, θα χάνταν όλ, αν ρσκιζνε τι κοζακς κσι διαθένε, θα χάνταν
αποπισ ντο έρχυν τα κολόνας.

XXXV

Μακρα ασο φροντ, ρσιπέραντον τι ρστέπαν εγόνεπσαν ι μυατζιρ. Ποβόζ-
κας, άλογα, γεροντάδες, πεδιά, γινεκ, γεραλαεμεν, χοντρολαλέματα, ρσα-
ματα. Ο ίλεν εθασίλεπσεν, ι ρστέπα, τα μεσσιάδας εβάφαν ανιχτον, μαθιν
χρόμαν, μαθιν κσι κσιρχελιαστον ανιβεν κσι ταπσιματι ο καπνον.

Δέκα, δεκαπέντε θέρσσια εμπροστα γίνετε το κακον. Κανις για τατα
κσι ρσιλογίςσχετε, κανίναν εντίποσιν κσιφτάγνε τα κανονέας, ντο ρσιντρομάζνε
πι γιν. Ατόρα πα ρσίρχυνταν τα τόπια, άμα ατιν εσινίθισαν, ακρόασιν
κσι δίγνε.

Το μαθιν το χρομαν όσον ντο πάι κλόσσεκε ρο μάβρον απαν.
Μαυρογαλανιζ ο κάμπον, ταπόμακρον ι μεσσια, ταπσιματι ο καπνον κ ι
ομαλέα ανάμεσα ρι μεσσιαν κσι ρι μυατζιρτς.

Ολόγερα ρα μελανοκόκινα ταπσιματα αλ τιν κάσσανατυν τερυν, αλ
τα πεδιάτυν, αλ τεμπαλίγματα κσι ταποπλίσσιατυν βέτρας, κοδλάκια,
κσι κσι ρέναν ράλο, μυνκρίζνε τα χίνια, χλιμιτιζνε τάλογα, τσιυκρόνε τα

πεδία. Δες κεςι σο χορίονατυν εβρίυν ανθρωπ, σοσπιτόπατυν κένα ικοχι-
ρέφκυνταν.

Ατο όμος τοσπιτιανον τι ζοιν κε τιν ισιχίαν, κατ ετάρακσενατο.
κατ επίκενατο ταπαν αφκα.

Απες ρι μεσσιαν εγενέθεν αφτο ι ταραγμονι, επεκιαπες εκσέβεν.

Ντο έτον;

Σιν αρχιν μακρα κι απο βαθέα έναν α-α-α! . . . σο βρατέριζμαν
απαν, δι κε περ ιμέρα, α-α-α! . . .

Κεπεκι έναν μαβριάδαν εχορίεν ασι μεσσιαν, έναν μάβρον κυμυλ,
κιαποπισ, δέφτερον κε τρίτον. . . Τα κυμύλια χορίυνταν, μάβρα ισκιάδας
τιζέφκυνταν σιν άκραν τι μεσσιας, όσον ντο πάγνε πλεθίνε, ενόνταν α
άμον έναν μεγάλον μάβρον λιθ απαν ι γις έρχετε εμπροστα μέναν όγρεν
θανατικον ρσαματαν· ρα-α-α! . .

Χιλιάδες χαιβάνια, χιλιάδες ανθρωπ έκλοσαν τα κιφάλιατυν εκι με-
ρέαν, σο σκοτινον τι μεσσιαν, απόπυ ερδομιάεν τολόμαβρον το λιθ σο
λάγερ τι μυατζιρίον μερέαν. Ασο λιθ απες στράφνε κάπυ απσιματένια
γλοσόπα.

Τα κιφάλια ατυ μερέαν ολ, αφυκρόνταν.

Εσίεν ι γι, εντιδόνεσαν αλογυ ποδαρέας· χιλιάδες ιν τάλογα κιασι
ρσαματάνατυν άλο κι ακυσκάτε τι τοπι ι λαλία, ντο έρτε ασο φροντ
μερέαν.

Ανάμεσα ασα τεχιρια, ασα ογλόπλια, ολόγερα ας απσίματα εκσέβεν
έναν θάινασιν, έναν απελπιζμένον λαλίαν:

— Ι κοζαχι! . . ι κοζαχι! . . ι κο-ζαχι! . .

Τάλογα εφέκαν το μάσεμαν, ετίτοσαν τοτίατυν, τα ρσκιλία ετίλτεαν
τυράδιατυν, εσέβαν αφκακες ρα ποβόζκας.

Κανις κι φεθ, κανις κι νυνιζ να γυρταρεβ τιν πρσίνατ. Τομάνιατυν
ολιάνιχτα εκαρφόθαν σο μεσοσκότινον τιν ομαλέαν, απόπυ έρτε απάνα-
τυν το μάβρον το γιαρ.

Ελόλοσαν, λαχυρσιν κεβγάλνε.

Σι θανάτυ το λόλομαν κε ραλογυ τι ρσαματαν ανάμεσα εκσέβεν
έναν άγρεν, γινέχικον λαλίαν. Ερπακσεν ατε το μόνον κε μοναχον το
πεδιν, ντο επέμνενατεν, έσπινκσενατο σιν ανκάλιανατς κεχοβλάεπσεν απαν
ζολέμαβρον το λιθ, σο θερίον, ντο ένικσεν το στόμαν κε θα κυρτατς.

— Θανα-τοσι! . . θάνα-τοσι! . . θάνατος! . .

— Θα να-τοσι! . . θά-να-τοσι! . . εβδουεσεν όλεν το πλίθος.

Ολ, άμον ντέστεκαν, μικρι, τρανι, γεροντάδες, γινεχ, ραγλαμ,
σακατ, έρπακσαν, ιντιαν έρθεν ριάστια· ραβδία, γιαρμάδες, καφτάνια, χριά-

μια, ιφτιάρια, ακσινάρια, ι κοτσι τα μαμέλασατυν, είζνατα ζον αέραν κε παλολι, δεμονιζμεν, απφλιζμεν εχοβλάεψαν, τρέχνε ρι θανάτιατυν τιν απαντιν.

— Θά-να-τος! . . θά-να-τος! . .

Τα πεδία, αποπισ ασι μανάδαςατυν τρέχνε κι ατα, ρίτια τζαίζνε:

— Σα-να-τος! . . ρά-να-τος! . .

Ι κοζακ, πυ έρχονταν, άμον γιλτυρομ, ρα ρσέριατυν γιμνα τα ζαλόμκα τα ρπαθίατυν, ρι ρκοτίαν εφάνθενατε, πορ απαντίκρι έρτε απάνατυν άπιρον πεζικον ρτράτεμαν, με τα θιντόφκασ αποκαθενκιαν ρκομένα κε με τα παντέρασ. Τα λαλίας „θάνατος, θάνατος“ αντιθουν ροτίατυν, άμον αγροθεριου μυνκρίζματα! . .

Χοριρ νεφτάγιατε κανιρ κομάνταν, έσιραν ολ διαμιαρ τα κέμια, επέμναν αράλεφτι ρον τόπονατον. Γιλάμια, γιλάμια ατελίοτον ρτράτεμαν έρτε ριν απαντίνατυν. Εκςέρνε τα ρινίθια τι πολρρβεβικίον, εκςέρνε πορ ατα τα δεμόνια γιαναρρςέθνε, χοριρ να ρίρνε τυφεκ κι ονταν τζατέθνε αντίκρι κι αντίκρι, αρχινυν να γριλέθνε με τα ρςτίκια. Αφτο τιν μέθοδον εκρακολυθυν κε πάγνε αριν ιμέραν, ντο εκατίθαν αρο ραρρριν, ίραμε τελεφτέα, όταν τι νίχταν επέραρραν το ποταμ, κεταγιάνεψαν αναχάπαρρα εμπρορτα ρα οκόπια. Ολιρρ κοζακρ κεπίχαν τελεφ εκίνο' τιν ιμέραν. Ι κοζακ εθάρναν θα εβρίκνε μόνον γινεκρ, γερωντάδερ κε πεδία, να δεβάζνε ρι μαρρρρι το ρτόμαν κε να ρπίρνε τον πανικον ρι τζιπλαχρ αναμέρα, κι απ εναντίαρ ατόρα αρα ποβόζκασ αναμέρα κι ολόγερρα αρ απρίματα φένετιατε πορ εκςέθαν αμέτριτι πολερμιατάδερ κε τα καρθίαρρατυν επάγορρυν τάγρρν κε τανίμερον ι βάιναρρι:

— Θά-να-τος! . . θά-να-τος! . .

Σιν ιδέανατυν κερριαν ο ρτρατορ, ντο έρτε απάνατυν τελεμονιν κερρρ, το καλίον να κλόρρουνταν οπιρ. Εζύλτρρραν ταλογο τα κηράλια, επάτερρανατα τα γαρρρρρρρρ κεταράγαν ρι ρκοτίαν.

Ι γινεκ, ι γερρρντάδερ, τα πεδία, ι ρακατ, πυ έτρερχαν εμπρορτα, κρία τα ιρδόματατυν, θανάτυ ιρδόματα, ρρτάθαν. Εμπρορρτάτυν ιρζ το μάβρον ι μερρρρια.

XXXVI

Τέρρρα ιμερόνιχτα μυρδυλίζνε τα κανόνια κ ι κατάρρκοπι θεβεθνε, ότι αρο Μαικοπ έρθεν ρι βοίθιαν τι κοζακίον έναρ γερνεράλορ με καθαλαρρέαν, με πεζικον ρτρατον κε με αρτιλέριαν. Το ριμβύλιον τι πολρρρβεβικίον απεφάριρρυν αρφο τι νίχταν να εφτάγνε επίθερριν, να ρρκίζνε κε

διαβένε ασι κοζακς ανάμεσα, χωρίς να ναμένε το δέφτερον κε το τρίτον τιν κολόναν.

Ο Κοζζουχς ειδέταξεν: Στο βράδον απαν απολίγον ολίγον ναπαναρίνε τα πυροβολίζμους, τα κανόνια να εκσαχολούθουν να είνε απαν σα οκόπια, να δυναμύτε ι επίβλεψι, κιαμον ντο σκοτινεβ άλλο νε τόπια κε νε βιντόφκας να είνκουν. Τα πόλκια τι πεζικου να χορίουν σε τσέπια κε σε σκοίαν, χωρίς εσαματαν να γιανασσέβνε όσον το δυνατον περισσότερον σα τάπιας τι κοζακίον κε να εκσαπλύνταν απαν σε γιν, χωρίς να περιποπειαν ο εχθρον. Όλα να ίνε έτιμα ι όρα έναν κε τριάντα λεπτα, ίστερα ασα μεσάνιχτα. Ι όρα έναν κε σεράντα πέντε λεπτα όλια τα κανόνια να είνε διαμιας το έναν εάλο απαν απο δέκα εναριάτια. Με το τελεφετέον το εναριατ, ι όρα δύο όλα τα πόλκια να εφτάγνε γενικον επίθεσιν σα οκόπια τι κοζακίον. Το πάλκ τι καβαλαρέας να εν έτιμον, για να βουθα το πεζικον το στρατον κε να τρεσσ αποπισ σον εχθρον.

Μάβρα κε σκοτινα, δρακοντιακα λίθια επεκρεμάγας ασαλεφτα απαν σε ετέπαν, τα κανονέας κε τα βιντόφκας εσταμάτισαν διαμιας ασα δύο τα μερόδες, εκόπαν όλια τα λαλίας κεπέμνεν παντοκράτορας τι ποταμι ο βοετον.

Εντόκεν οτιν ο Κοζζουχς. „Ι δουλία άσσεκεμα πάι“, λεί απέσατ. Νε έναν τυφεκι λαλίαν ακυς, ενο υς ατόρα, νιχταν ιμέραν τα κανόνια κε τα βιντόφκας έναν εστιγμιν ίσιχα κέστεκαν. Ε, να μι ντο σχεδιαζατος, σχεδιάζνε κε ι κοζακ κι ατότες επίθεσι απαδα κι απεκι θη τζατέβνε εέναν εάλο, ι κοζακ θα διαβένε ερατινέτερον το λάγερ, κι ατιν σε κοζακίον τα οκόπια κε θα ματεύτε ολοζδιόλυ τι Κοζζουχ ο πλάνον.

— Τοβάρισετς Κοζζουχ . . .

Εσεβεν απες σο καλιβ ατγιωτάντον, αποπίσατ δι εολτατ με τα βιντόφκας κε σε μέειν ίνας εολτατίτςος, χωρίς τυφεκ, κοντος, μυζιριμς, ολοκίτρινος,

— Ντο εν;

— Ασον εχθρον, ασον γενεραλ Ποκρόφσκιν γράμαν.

Ο Κοζζουχς εκάρφοσεν τα μικρα, τα τζιβαλιυζένια τομάτιατ απαν σον εολτατίτςον, ατος περ βαθέα θαθέα ανάζμιαν κι αραεβ σον κόλφοματ, εΐτια λεί:

— Ερώκσα σα εσερίατον. Τεμετερ εεΐρθαν οπισ, εμεν κε εκς νοματυς κιάλο επίεσανεμας εχμάλοτυς ι κοζακ. Με χαινκα θάσανα. εθανάτοσαν σε ειντρόφσεμον.

Εεστάθεν ολίγον, το ποταμ βοα, οκςεικες σκοτία πίεα.

— Αχάτοχα το γράμαν· ο γενεραλ Ποκρόφσκις ο ίδιον εδόκεματο αφυ ίβρισεμε καλά, νε μάναν κε νε κηρ εφέκεμε. Εξένκεν κα το κηφάλνατ κε δόλα κε εντροπαλα εκσακολύθεσεν:

— Εσεν πα, τοβάρηστζ Κοζζουχ ίβρισεν, όλια τάτρεπα κε ντο κην να λέχκυν ίπεν.

Τι Κοζζουχ τομάτια τσινακίζνε, αηλίγορτα, αηλίγορτα κε μέναν πονηρον χημόγελον εδέβασεν το ιδιόχηρον το γράμαν τι Ποκρόφσκι:

„... Εσι μερζάβετς, πρόστικε, ότοπος τι μάνας, επρόζβαλες το ρυσι-
κον τιν οριτσερίαν επιδι εταράες με τι πολυσεθίκυς, τι πικντίτας. Αητζακ,
άτιμε, ας εκσέρτσατο εταγιάνεπσεν το τέλοσις με τι τζιπλάχσις εντάμαν.
Απαδα κε πλαν, άλο να λαταριγς πυθεν κεπορις, εζάρεπσασε με τεμα τα
ετρατέματα κε με τι γενεραλ Γείμαν. Απες ςι βύραμ έχοσε μερζάβετς,
ζολυχ κι θα δίγοσε, θα σπίνκο κε φυρκίζοσε. Αν θελτς να γυρτχεφς τιν πεσις
κε ναπομέντς εφχαριστεμένας με τα κάτεργα, αχα ντο προστάζοσε κε ντο πρεπ
να εκτελας. Οσίμερονό θεφτας τεσλιμ τα κανόνια, τα βιντόφκας κε όλον τιν
τζιοπχανας κε τι τσιπλάχσις πα, χωρις άρματα θα κοβαλίσατς πέντε βέρςσια,
ασο σταθμον Πελορέτςενσκαγια κηκι μερέαν. Όταν εκτελας ατα τα προ-
εταγάζιμ, ιδοπίσομε σο τέταρτον το ςιδεροδρομικον τιν πύτκαν„.

Ο Κοζζουχς ετέρεσεν τιν όραν έναν κε δέκα λεπτα. Ενόντςεν. „Αχα,
γιατατο εσταμάτισαν τα πιροβολιζμυς ι κοζακ, τιν απάντιςιμ αναμεν ο γε-
γεράλον“.

Ι κομαντιρ έςιυλαν ίδιςιν, ότι όλα τα τσιάστια τι στρατυ εδρίονταν
σα θέσιςατυν κι στρατιότε εκσαπλομεν, χωρις να νοίζνατς ι καζακ αναμένε.

„ Καλον .. καλον. .. “ λεί απέσατ ο Κοζζουχς, κε τερι τι βεσταβόις
με ίσιχον οματ κε με λιθαρένεν ςυφατ.

Εκς, ασο παράθιρο· μερέαν, ανάμεσα σο βοεστον τι ποταμι εκτί-
πεσαν αλογυ ποδαρέας, κάπιος έρτε λιγάρια, λιγάρια. Εντόκεν ι καρδιά τι
Κοζζουχ. „ Κσαν ντο θα εν, δεκαπέντε λεπτα κιάλο επέμνανε„ ...

Εντόκεν οτιν, κάπιος ελάνχεπσεν αφκα ασάλογον, εζέβεν απες.

— Τοβάρηστζ Κοζζουχ, — λει ο Κυπάνετς, ςίτια λαχμαζ κε ςίτια
επινκίζ τα ιδρόματατ, — το δέφτερον ι κολόνα εςσκέρτε.

Έναν αφίςικον, έναν δυνατον φος επέρασεν ας ομάτια τι Κοζζουχ.
Εφότακσεν ι νίχτα, εφότακσαν τα οκόπια τι κοζακίον, ο γενεραλ Ποκρόφ-
σκις, το γράμανατ, ταπόμακρον ι Τουρκία, όπου το πυλεμέτνατ εθέρτςεν
χιλιάδας ανθρωπς κητος ανάμεσα ςα χιλιάδς θάνατυς εγυρταρέφτεν, για
να γυρταρεβ, να εβγαλ ςο ςελιαμετ όχι μόνον τατυνυ το στρατον κε τα
γινεκήπεδα, αλα κε χιλιάδας αλτς ανθρωπς, πυ έρχυντν αποπίσατ κε χωρις
ατον ιν καταδικάζμεν να περυν ςι κοζακίας το ςπαθιν.

Διο μάβρα άλογα τρέχνε άμον τζυρούτια ει σκοτιναςέαν απες κιαπαντίκρι νέα στρατέματα εταγιάνεψαν εις στανίτσαν.

Ο Κοζζυχς εκατίβεν ασάλογον κεςέβεν ζέναν αρχοντικον, ολόφοτον κοζάχικον οσπιτ. Σο τραπεζ κεκα ελόρθα, το πόιναιτ απαδα κιαπαν στεκ ο Σμολοκύροφς κε πιν τζάι. Το μάβρον ι γενιάδατ απλύτε γιοσμολία απαν ζάσπρον το παστρικον τιν ματρόςκανατ.

— Γιάζυ, πρατόςεκα, — λεί, άμα ίδεν τον Κοζζυχ, με το γαπαν κε το μελοδικον τι λαλιανατ ζίτια τερίατον αποπαν υς αφκα, όχι βέβεα με περιφρόνισιν. — Εναν τζάι θα πινιτς θέβεα.

Ο Κοζζυχς τατυου:

— Ιστερα απο δέκα λεπτα θα φτάγο γενικον επίθεσιν, τα στρατέματαμ αναμένε αντίκρι σακόπια κε τα κανόνια έτιμα, γιριζμένα ει κοζακς απαν. Βοίθα κεςι με το στρατος κιας ίσε βέβεος ποσ θα νικόμε τι κοζακς.

— Εγο βοίθιαν κι δίγο.

Ο Κοζζυχς εστίποσεν τα ζσίλιατ.

— Γιατι;

— Γιατι ακόμαν κέρθαν τα στρατέματαμ, — ίσιχα κε με το κέφ απαντα ο Σμολοκύροφ κε τερι, περιφρονιτικα ατόρα τον περπεντυλ τον ανθρωπίτσον.

— Το δέφτερον ι κολόνας πολα κεν ντο εκατίβεν ει στανίτσαν, με τα ίδια τομάτιαμ ίδιατς.

— Ολον το ίδιον, εγο στρατον κι δίγοσε.

— Γιατι;

— Για το γιατι! Γιατι νενκαζμεν ιν ανθρωπ κε πρεπ ναναπάνταν, — λεί ο Σμολοκύροφ, ζίτια γελα.

Τι Κοζζυχ ι καρδιά κσαν έσπινκσεν.

„Αν θα νικο πα μονάχος θα νικο με τεμα τα ζσέρια, χορις κζένον βοίθιαν“ . . .

Εγίρτσεν ζον Σμολοκύροφ μερέαν:

— Τυλάχιστον ζτίλον το στρατος ει ζτάντσιαν μερέαν για ρεζερβ, κε τεμον το ρεζερβ ασ γοιζέβο εμπροστα, για να δυναμόνο τιν επίθεσιν.

— Κι θέλο ίπασε, κιδέλο, εκσερτς, ο λόγοσιμ άγιον εν.

Ερχίνεσεν να κιαζινέφκετε απισσκες εις κάμαραν, πάι ασέναν τιν κεςιαν ζάλο.

Τα μιζίδας τι προσοπίατ έλακσαν, έρθιν έβρενατον τι μυχτερο τι νάτναι, ατος ντο λεί θα γίνετε, κιας χαλάετε ο κόζμον.

Ο Κοζζουχς εκσερ το ταπιάννατ, άλο κι πιζμον. Εκλόνστεν στον ατγιουτάντον μερέαν

— Πάμε, - λεγιατον.

— Παρακαλο, σταθέστε ολίγον, — λεί ο νατζάλνικον τι εσταπι τι Σμολοκύροφ, κλόσσετε στον Σμολοκύροφ μερέαν κε μέναν μαλακον σινάμα κε σοβαρον τρόπον, εκσοκολυθα:

— Γερεμέι Αλεκσέιτς, — λέγιατον, — σιν ετανίτσαν ιμπορούμε να ετίλομε στρατον, αφυ μάλιστα θέλνατο κε για ρεζεרב. Απέσατ πα λεί: „Ο Κοζζουχς αν θα νικίετε, εμας κσάι κι κρατι, ολτσ θα επάζνεμας ι κοζακ“

— Αετς αν εν . . . εγο κικσέρο . . . ας γίνετε άμον ντο λες, εγο ενάντιος κίμε. Στίλον τι στρατιότας πίοσ έρθαν.

Ο Σμολοκύροφς ινατς πα εν κε το λόγον, ντο λεί, νε κε καλα θα ετυρέδιατο. . Όταν όμως εβρικ το παραμικρον τιν αντίετασιν ασο μέρας, όπου κενεμένανατο ατότες χαλαριν, ιποκίτε.

Επιδι: κατα βάθος ι καρδιάτ καλον εν, διαμιας έλακσεν τάγρεν ι θορέατ, ετριφέρανεν, έπλοσεν το δρακοντιακον τιν απαλάμιανατ απαν σομιν τι κοντυ, τι μικρυ τανθροπίτσονος κε με το χοντρον κε το ιμερον τι λολίανατ:

— Πρατίεσκα λείατον-ντέφτας, ποσ πάγνε τα δυλίας; Εμιας, ι θαλασολικ, δίεσομας τι θάλασαν, τον διάβολον αποκσοπισ φορίζομε τα τζαρύεσιατ, ασαγύτα όμως τα δυλίας, το εστον αν θα λέγομε, κι περνίζομε, κε σιν κσεραν έναν τσακοπαρ κεφτάμε.

Εχασεν το ετόμανατ, εγέλασεν απο καρδιάς, κι ανάμεσα ασο μάβρον, το πόλικον το μυστάκνατ, ετζαρτίλσαν τα κάταεπρα τα δόντιατ.

— Τζάι κι θελιτς;

— Τοβάριαστς Κοζζουχ, — λεί με φιλικον τρόπον ο νατζάλνικον τι εσταπι, — ατόρα γράφο πρικαζ για να παί το δέφτερον ι κολόνα ρεζεרב σιν ετανίτσαν. Απέσατ πα λεί: „εκλόνστες, επεκλόνστες, χορις τεμέτερον τι βοίθιαν κσαν κεγέντον“ . . .

Ο Κοζζουχς εκσέβεν κε σι εσκοτίαν λεί τον ατγιουτάντονατ:

— Εσι απόμενον, πας με τιν κολόναν σιν ετανίτσαν κεπεκι ιδοπιάζμε.

— Ιμπορι κε να κομπόνεμας.

.

Ι εολτατ εκσαπλομεν απαν σο λιθαριαρ το χόμαν εέναν μακριν εσαν κι απάνατυν κεκα, άμον μολιβ ι νίχτα. Κανίεατυν κε

κιμάτε, χιλιάδες ομάτια, λίκονος ομάτια τριπένε τιν πίζαν τι σκοτίαν, καρφύνταν σακόπια μερέαν. Εχες κανις κι λαταριζ, λαχουσσιν κεβγεν.

Βοα το ποταμ.

Ορας κέχνε να τερυν, ι νίχτα τελεμονιν κεσσ, κιατιν αναμένε, ανίσιχι κε ανιπόμονι. Γομαρ, κίτε απάνατυν ι νίχτα, κι λαταριζ, έμπροι κι πάι. Ντό, όραν εν, πότε θα γίνετε ι όρα δίο;

Το ποταμ βοα, τρέχνε τα νερα κε με τατα εντάμαν κιλούνταν κε τα όρας. . .

Εχίνο, ντο ενεμίναν ατόσον κερων έρθεν. Ερθεν όμος αναχάπαρα, ακόμαν κενεμίνανατο.

Σιτ έστεκεν επαρτζαλαέρφτεν ι νίχτα, ενίαν τα πόρτασαθε, εφότακxεν τολόγερα, εφότακxαν κε τα μάδρα, τα βαρέα τα λίθια, ντο εκρεμάυσαν απαν ει στανίτζαν κε ζόλεν τι στέπαν. Τριάντα κανόνια ερχίνεσαν διαμιας να μυρδουλίζνε, κε να κερυν απσιματένια γλόσσας, τέταν αποπις εάλο. Εφότακxαν τακόπια τι κοζακίον, εγέντον ιμέρα κιαπάνατυν κεκα κατατζακλίζνε τα ζεραπνέλια. Σπάνε τα ζεραπνέλια κε σπέρνε το θάνατον ει κοζακx ανάμεσα.

„Κανίτε, αρ σταθέστε“ βλαστιμυν ι κοζακ, φοσίονταν εα τριπία ταχοπι. Χα ατόρα στέκνε, χα αλομόνον, αναμένε να σκοτινεβ κxαν ο κόζμον, να μι φένουνταν τα μάδρα τα λίθια, να γαπατέφκυν τι νίχτας τα πόρτας, να πέρνε κιατιν αναπνοι, να γυρταρέφκυν ασατο το αναπάντεχον το καχον.

Τι καχον αναμένε τα στραπσίματα κε τα βροντέματx εκxακολούθον, ι γι ειντρομαζ, ι καρδία φτιλακιζ, ζσασσιρεβ το μιαλον, γονκίζνε κε πιχομασσυν ανθρωπ.

Οπος αναχάπαρα επαρτζαλαέρφτεν ι νίχτα, αετx πα αναχάπαρα έρθεν απαν, εσπαλίαν τα πόρτασαθε κε κxαν εσκοτινιάσεν ο κόζμον, εκόπεν τάγγρεν τι κανονι το μυρδύρλιζμαν, κε. . .

. . . Κε σακόπια απαν φραχτία ζοντανα, εφίτροσαν ανθρόπινα φιγύρας, κι αποπίεσατυν αλ, κιαποπις σατυνουσ αλ. Εστάθην το μυρδύρλιζμαν τι καχονι κερχίνεσεν να μυρδουλιζ άλλο θερίον, άγγρεν φοβερον θερίον, με ανθρόπινον λαλίαν. Ι κοζακ θα φέβνε, σκοπον κέχνε εάγγρια τα μεσάνιχτα να έχνε δουλίαν με τι διαβολτx κε με τα εκxοτερικα, άμα κεπορυν αργος εν. Τα οκόπια έγομόθαν εσκοτομεντx, κι ο τρεσμάνον εσάρεπειεν ασόλια τα μερόθες. Ετέρεσαν άλλο μινκιν κεν, εκλόσταν απαν ζον εχτρον, επολέμεσαν κι ατιν με όλεν τιν παλικαροσίνιανατυν, με τα εστίκια κε με τα επαθία. . .

„Κε θέβρα κε διαβολ σπέρμαν ιν' δεκαπέντε θέρσια οπισ εντόκαματς κε τα δεκαπέντε βέρσια σεναμπς όραν απες επέρανατα“.

Ο γενεραλ Ποκρόφσκι ετοπλάεπρεν ταπομινάρια, ντεπέμναν ασα κοζάκιχα τα ζύτνιας, ασα παταλιόνια τοφ τσερίον κι ολτς ατυνυς, τα κιφάλιατυν κλιμένα, σεσσιρεμεντς, εκοθάλεσανατς σε Κατερινονταρ. Κι αετς πα ένικρεν ελέφτερον το όρομον για τι πασιακς.

XXXVII.

Πεμεν απες σε φοτίαν κε σε παροτ, εγδιτι, οκσιποлт, ιρδομεν, ασα τίζια, ο πρόσοποσατυν κι φένετε, γεραλαεμένα, φυσεκαλιδιάρια τα πυδάριατυν, εφταν γιαφρετ, αριν ποδαρέαν, πάγνε. Κε τα τσιμλιάρια, τα χασσιρεμένα τομάτιατυν όλον τέμπρ τερυν, τιν άκραν τι στέπας. Κι ο ιλεν απάνατυν κεκα κεί κε μανιζ.

Βαρέα κε όσκολα ταποσταμένα τάλογα είννε ταραπάδες τι κανονι κε σεχνα πικνα τινιάζνε ανιπόμονα τα κιφάλιατυν τιρλιχ κέγνε ασα μίας κι ασο τοζ, ντο γομούτε σε στόματα κε σε ροθόνιατυν. Παν αποπισ σε κανόνια κι αρτιλεριστ, τατινέτερα τομάτια πα καρφομένα σε μαβίρενκιν τιν άκραν τι στέπας. Με τι σεσαματάνατυν εντάμαν, μακριν, ατελίστον σεραν πάγνε κε τα οποζια.

Μανάδες, πεχάσαν τα πεδιάτυν ακλυθον σε κένα τα ποδόζκας αποπισ, κλιμένα τα κιφάλιατυν κε νυνιγμεν. Τομάτιατυν, πυ ασο πολα το κλάψισμον εστίρεπσαν κι άλο διακρ κεπέμνενατα, ασα τοζομένα τοφριδιατυν αφκα, τζαρτιλιζνε άρον γιαλία. Ατιν πα εμπροστα τερυν, εκι πυ ο υρανον χαμελιν κενότε με τι στέπαν.

Λιγάρια, λιγάρια, ασι σεγλαμς αποπισ παν κι ι γεραλαεμεν, αλ καρνακοτς, σεναν σε ποδαρ απαν, τάλο τιλιγμένον απες σε θρόμικα τα κόρκια, αλ ζίτια τινιάζνε αποκαθενκιν τομιάτυν απλόνε όσον ντεπορυν μακρα τα μαμέλασατυν. Αλ νενκαζμεν να στέκνε απαν σε ποδάριατυν κι ζόζνε, πιάνε με τα σευδιάρχα τα σεσερίατυν αποπισ ασιν αραπαν κε τζοκανύν με τατο εντάμαν. Κι όλιατυν εκι μερέαν τερυν σεπόμακρον, σε μαβίρενκιν τακροστεπ.

Χιλιάδες ομάτια τερυν ατυκες. Ατυ ελπίζνε να εβρίκνε ισιχίαν, χαραν, γέλος! Ατυ θα τελίνταν τα θάσανα κε τα τζαφάδασατυν.

Άλο νε τραγοδον, νε λεν κε μασχαρέβνε, νε το γραμοφον πιζ. Ταμέτρετα τα οποζια, τολόμακρον το λιθ τι τοζι, ι σεσαματα ταλογο, τα ποδαροπατέματα τι καλαπαλυκι, τα μιλιώνια τα μίας, ολια ατα σιντάραγα, άρον έναν θολον χαλαρδιαν, έναν σεσιλέμακρον, χαραπυριαρ, ποζοτον οφιδ,

το μάκροσαθε δεκαπέντε ίκος θέρσεια, κυδариάετε, κιλίετε, αγγιγορι, πολεμα να προφταν ειν άκραν τι ετέπας όπου αναμεν ι ισιχία κε ι καλοζοία.

Αχα εζόμοσαν, αχα έρθαν, αχα θα τζατέθνε με τατινέτερον τανθροπς κι καρδιάτυν φτιλακιζ ασι χαραν.

Κε όμος αετς κεν. Περυν ετανίτσας, χύτορις, χορία, αύλια κε το μαθίρενκιν ι άκρα άκραν κεσσ. Πάγνε ατιν, πάι κιατο, ευμόνε ατιν, απομακριν ατο, λες κεσι αποφέδιατς, κι θελ να γιανασζεβνατο. Εροτυν, ερομυν κε πάντα έναν απάντισιν πέρνε.

— Αδα έσαν, άμα επίγαν.

— Οπρε εμπρ ιμέραν αδα έσαν κεπεκι αναχάπαρα έδεσαν τα πυρτιάτυν κι αγγιγορετα-αγγιγορετα εδέβαν πλαν.

Κι αλίθια αδα έσαν. Αχα κε τα εμιάτυν τα κονοδιάζια, το πατεμένον το χορταρ, ταλογύατυν το χουεσκ.

Αχα κε το μέρος, πυ έστεκεν ι αρτιλέριατυν, το εαχταρ ταπειματιάτυν, ταθλάκια, ντο ένικσαν τα τιακίρια τι κανονι κυράζνε κε περυν εο τρανον τι εστράταν μερέαν.

Τα πολίχρονα, τα πυραμιδόκορφα τα καθάκια, απολεπιγμένα οδα κι ακι, γεραλαεμένα ας αραπάδες τεκινέτερον, τιναν πολεμυν ατιν να εφτάνε.

Ανθροπ κε τα άπειχα τα εμιά θεθεόνε, προς πολα κερως κεν, πυ εκότζεπσαν απαδα ατιν. Ατιν, για τιναν εβρέθαν ι τζιπλαχ αφκτ εα εραπνέλια τι „Γέπεν,, για τιναν επολέμεσαν με τι γρουζιντς. Για τατυνυς έθαπσαν τα πεδίατυν εα τζαγύλια τι ρασσι, για τατυνυς επολέμεσαν άμον θερία με τι κοζακς. Κι ατιν κι ετέκνε, κι αναμένιατς, αποφέδνατς. Αποφέδιατς κε ταγαπιμένον, ταριθμιαζμένον το μαθίρενκιν ι άκρα τι ετέπας, ντο άκραν κεσσ, κι όσον ντο ατιν ευμόνατο ατο κι άλο πλέον απομακριν.

Χτιπυν κιάλο θαρέα τα πέταλα ταλογυ, τσιρίζνε κιάλο δινατα ταραπάδες, τα μιλιόνια τα μίας αγγιγορυν με τατυνυς. Τα ποδάρια λιγάρια, λιγάρια εκύνταν κε κατιθένε, ι δίεα τι τοζι εσάρεπσενατς κε πάι με τατυνυς εντάμαν. Ατιν δεκάδας χιλιάδας, όσον κιαν θασανίυν, όσον κιαν υποφέρνε, τεμπροστα ιερυν, εκι μακρα, εκι όπου ι άκρα τι ετέπας γιανασζεβ τον υρανον.

Ο Κοζζυχς κερως, ετύδια κε πετςιν, ολέμαθρον κε μυετρομένον ι θορέατ, πάι με το ταραντας, κι όπος ολ, ατος πα νίχταν ιμέραν τερι ταπόμακρον τιν άκραν, πυ όσον πάι περισσότερον απομακριν. Σίτια τερι σίτια νυνιζ ο Κοζζυχς, τα τζιανκιάδεςατ επινχμένα απαν, τα εσίλια αρμομένα.

Περυν ιμέρας, περυν νίχτας, διαθένε ετανίτσας, αφίνε οπίεατυν χύτορις κι ι εστράτα άκραν κεσσ κε τα θάσανα τελομανιν.

Ι κοζάτζκες, όνταν ελέπιατς, ςσίλια τεμελάχα εφτάγνατς, ςον πρό-
ροπονατν τεα γλικογελυν κι απποτες να τρόγνατς κι χορτάζνε. Κι όν-
ταν αφίνε τι ςτανίτςαν κε πιδιαβένε τερόνε ι κοζάτζκες κε ςςαςζέβνε.

— Ατζαίπκον δυλιάν! Αγύτιν τάγρια τα θερία νε κλέφνε, νε αρ-
πάζνε, νε ςκοτόνε...

Τι νίχταν ι θεστοβόι φέρνε ιδίςις τον Κοζζυχ. Ι κοζακ, χορις να
εφκερόνε τυφεκ τραβίνταν αδα κι ακι, αφίνε το όρόμον ελέφτερον, επί-
θεςις καθόλυ κεφτάγνε, νε τιν ιμέραν κε νε τι νίχταν, κι αφυ περα κε
ι οπιςοπορία τι πολςςεδιχίον, κςαν έρχονταν κενόνταν.

— Καλα, περίφιμα, — λέι ο Κοζζυχς — το μάθεμαν, ντο εδό-
καματς, εγιαράεπςεν.

Κε δι νέα διαταγας:

— Στίλτε καβαλαρτς ςόλια τα οπόζια κε τα τζάςτια τι ςτρατυ,
ας διορθόνε όλια τεκςυκλόκια κι αγλίγορυν, ας πάγνε λιγάρια, χορις να
ςτέκνε πυθενα. Τεμπρι, τέμπρι όλον τερέςτεν, ανάπαπςι τι νίχταν μό-
νον, κεκίνο τρία όρας, όχι περιςότερον.

Κςαν ςςιρίζνε κοφοτικα τα οπόζια, γονατίζνε, ςκύνταν τα τςαφα-
λαεμένα τάλογα, ςίρνε με το ζορ κε με τα γαμςςέας, ταραπάδας κε
τα κανόνια. Μεςιμερτς, κεί κε θρυλιζ ο ίλεν, νίχτα με ταςτερόφοτον τον
τον υρανον ςςαδαχλάεμαν, με τα νιςταγμένα τομάτια, όλον το ίδιον. Ι
ςςαματα κι ςτεκ κε το ςςιλέμακρον, το ποζοτον τοφιδ, ςίρκετε απαν ςιν
κιλιάν, ςςικζ κε περαν τα ςτέπας τι Κυπανι, ντο κέχ ε τελεμονιν.

Ι θεστοβοι έρχυν ςον Κοζζυχ λέγνατον:

— Τάλογα πςοφυν απανκες ςι ςτράταν, ι ςτρατιότε εταγιάνε-
πςαν, ρύζνε.

Απαντατς αςα κατάκςερα, αςαρμομένα τα ςσίλιατ ανάμεςα.

— Αφίςτε τα ποδόζκας, ντο επέμνιαν δίχος άλογα, ςίρτε τα φορ-
τίατν ςάλα ταραπάδας απαν, καθίςτε ςα φυργόνια, φορτοθέςτε τι ςολ-
τατς, πυ εταγιάνεπςαν κε χορις να χάνετε ςτιγμιν όρόμον, όρόμον.

Κε κςαν πάγνε, κι ςτέκνε. Ολόγερατν ςαριλαέβνε τα θεριζμένα τα
χοράφια τι κοκι, κε τομάτιατν απογαμπιλομένα τερυν το ςαιτένεν το
κεναρ τι ςτέπας, ντο φεδ οπις, όςον ντο ατιν πάγνε εμπροςτα.

Οπος πάντα, το ίδιον κι ατόρα αςα ςτανίτςας πυ περυν κιαςα χύ-
τορις ι κοζάτζκες με το γλικόγελον ςα ςσίλια κε το μίςος ςιν καρδίαν:

— Σον κρεμον κε ςανάθεμαν, — λέγνε, αςυ πιδιαβένε κίςτερα.

Κιονταν εροτόνατς:

— Υς οπςε αδα έςαν, — λέγνε, — ςο θράδον απαν εκότζεπςαν

Τερυν ι μαβρ κιαχλαέβνε. Αχα, ταπτσιματίατυν το σαχταρ ακόμαν κεπεκρέθεν, αχα κε το πατεμένον το χορταρ, αχα ταλογύατυν το χουσσ.

Αναχάπαρα έναν μάβρον χαπαρ εδόκεν κεπέρεν ανάμεσα ει γινεκς κε σα πεδία.

— Φέβνε κε χαλάνε τα γεφίρια!...

Ι θία Γαρπίνα έρμοσεν τα σσέριατς, εκατατζάκλικσαν τα δάχτιλατς:

— Ντο θα μαβρογίνουμε! Τεμετερ φέβνε, χαλάνε τα γεφίρια, επέμναμε απες ει μέσεν.

— Ας εμας, ασαδέλφιατυν φέβνε κε σίρνε σο δυναμιτ τα γεφρια.

Ονταν ταγιανέβ ι κεφαλαρέα τι κολόνας σα ποτάμια, σορμιά, σα χοντέκια, τερυν κ ι καρδίατυν παριζαλαέφκετε τα δόκια κε τα ναστίλια τ. γεφίρι, τσαχομένα μισοκαμένα τιχλιαεμένα αποκαθενκιαν, άμον μαβροκίτρινα, γεροντιακα δόντια. Στράτα κεν, να πάγνε εμπρι κεπορυν.

Ο Κοζζουχς σφρομένον το κατσίνατ, διαταζ.

— Αγγίγορα να τιζέφκυν τα γεφίρια, να διορθύνταν τα κετζίτιαν Να χορίυν πυ εγρικυν να γυλανέβνε τακσιναρ, να καθαλκέβνε να περυ. εμπροστα σιν προτοποριάν. Να τοπλαέφκυν ασα περίγίρα τα χορία, δόκια, σανίδια, στυλάρια, να προφτάνε σα γεφίρια.

Ανιθένε κε κατιβένε τακσιναρία, χορολανκέβνε σον αέραν τα τσόβια.

Κιασα νέα τα πρόγίρα τα γεφίρια απανκες, ντο σαλέφκυν αδα κιακι άμον τι τζαμπάζονος το σσκινιν, περαν χιλιάδες λαος, αμέτριτα οπόζια, βαρέα κανόνια. Τάλογα φοβιζμένα, τερυν το νερον, φτίρκυν, σκόνε κε θέκνε μετρεμένα κε με προσοχιν τα ποδαρέαζατυν.

Τανθροπένεν ι χαλαρδία κι στεκ, πάι, κε τομάτιατυν ταγριπνιζμένα κε τα χασσιρεμένα όλον εμπροστα τερυν, εκι μαγρα έχνε τομάτιατυν, εκι σατινέτερον τανθροπεσ ανάμεσα θα ελέπνε φος κιμέραν, θα γλιτόνε απαγύτο τάσιρτον το κακον.

Ο Κοζζουχς επροσκάλεσεν ολτε τι κομαντιρτς ει σινεδρίασιν κε σοβαρα κε ίσιχα ερχίνεσεν;

— Τοθάρισστιζι, τεμετερ ασεμας φέβνε, με όλον το οπόζιατυν εντάμαν.

Απελπιζμένα, κε με απορίας απαντυν ι κομαντιρ.

— Εμισ απατο τι δουλιάν τιδεν κεγρίκσαμε.

— Ντο θα εγρικύμε; Το φακι εν, το ότι όχι μόνον φέβνε, αλα χαλάνε κε τα γεφίρια, να μι επορούμε κεφτάνοματς. Εικσάλυ τεμέτερον ο λαος πα ετιαγιάνεπσεν, επεστάθην, απομένε οπισ. Κι οπισ πυ απομεν, ασι κοζακίον τα σσέρια χορταρομονιν κεςς. Το μάθεμαν ντο εδόκαματς καλον έτον, έκοπσεν τομάτνατυν, ετραβίγαν οπισ με τι γενεράλτζατυν

εντάμαν, κένικσαν το δρόμονεμυ. Ολον το ίδιον ομος, ασόλια τα μερό-
θες σαρεμεντς έχνεμας, κιαν θα κρατι ατο ι κατάστασι πολα κερον,
ίστερα θα φυρχίζνεμας ι κοζακ. Πατρόνια ολίγα επέμνανεμας, τα σνα-
ριάτιαμυν τελίνταν κε στέχνε. Πρεπ να εβρίκομε το μινκίναθε κατ να
φτάμε, να εβγένομε απαδα ασιν πελιαν απες.

Ετέρεσενατς, εκάρφοσεν απάνατυν τα μικρα τα τζιβαλτύζια τομάτιατ.

Κανις υιδεν κι λεί.

Χτιπετα κιαργα, κάθαν λέκσιν, άμον μασσερ εγλιαζ ασα δόντιατ
ανάμεσα λεί:

— Πρεπ να εβγένομε απαδα σάπσιμον απες. Να στίλομε καθα-
λαρτς, τάλογαμυν νενκαζμένα κι αδίνατα ιν, κι θα επορυν να σκίζνε κε
διαθένε ασι κοζακς ανάμεσα, κε θα χάνταν με τι καθαλάρτσατυν εντά-
μαν. Κι αετς πα θα πέρνε θάρος ι κοζακ κε θα κσιγυν κε σεμας απαν
ασόλια τα μερόθες. Το λιπον ανάνκι εν άλο τρόπον να εβρίκομε να πε-
ρύμε ασι κοζακς ανάμεσα κε να προφτάνομε να ιδοπιύμε τεμετερτς.

Κσαν κανις το στόμανατ κιανι.

— Πίος ασεσας τοлма κε περ ατο τι δουλίαν απάνατ;
Εσχόθεν σο ποδαρ ίνας νέος.

— Τοβάριστς Σελιβάνοφ, — λέγιατον ο Κοζζυχ, — έπαρ μετεσεν
δίο σολτάτας, τίναν θελτς, καθέστεν σαφτομοπιλ, κιάλο μι στέχετε. Τιν
γιν πιγιν θαφτάτε, θα προφτάνετε τεμετερτς, θα λέτιατς емис ίμες, θα
λέτιατς γιατι διαθένε πλαν, πύ αφίνεμας να γίνυμες τελεφ.

Ας έναν όραν ίστερα, ταφτομοπιλ αναμεν εμπροστα σο εσταπ, απαν
δίο πυλεμέτια, τέναν απεμπροστα κε τάλο αποπισ. Ο εσόφερον, μαζυ-
τομένον ι γυμναστέρκατ, το παπιροζ σο στόμανατ, κλόσσεχετε απαν αφκα
ολόγερα σι μασσίαν, βιδον αποβιδον, ελαδον, διορθον τεκσυκλύκια. Ο Σε-
λιβάνοφ κ ι δι ι σολτατ, έκσιπνα, παλικάρια πεδία, φόθος ντό εν κικσέρνε,
τομάτιατυν φοτίας, αναμένε.

Ι μασσίνα έτιμον, εκάτσαν απαν κεπέραν δρόμον.

Εμυρδύλτςεν ταφτομοπιλ εταράεν σο τοζ, σκίζ κε πάι άμον γιλτυ-
ρυμ, όσον ντο πάι μικρεν, γίνετε έναν μικρον, μάθρον σιμίον κε σιν στιγμιν
χάτε κιατο, άλο κι φένετε.

Πάι λιγάρια λιγάρια ο λαος, πάγνε τοπόζια, τάλογα. Ατιν χαπαρ
κέχνε για το αφτομοπιλ. Π άγνε μυστρομεν κε μαρανκυλιαζμεν. Κάποτε
απελπίζκουνταν, χάνε τα στ ερέασατυν κε κσαν τομυτ κι κόφνε, τομάτια-
τυν κιαποχορίυν ας απόμα κρεν το μαβίρενκιν τι στέπαν.

Τ „Απσιματένεν ι χαλαρδία“

XXXVIII

Φισα, σσιρίζ απαντίχριατυν αέρας, ασα γιάνιατυν φένταν κε διαμιας
τιαβιρέφκυν κε χάνταν χάτας, καθάκια, οσπίτια, δέντρα, φραχτία, εκλισίας.
Σο δρόμον, σι στέπαν, σα στανίτσας ανθρωπ τερυν κε σσιασσέδνε κι προφ-
ταν να περ σομάτιατυν ταφτομοπιλ κε άφαντον γίνετε κιαπομεν το τοζ,
ντο κιλιβαρίετε με τα φίλα κε με τα ασσίρια ντο σκόνε ρον αέραν τα τεχίρια.

Ι κοζάτζκες τσοκλαέδνε, λαίζνε τα κιφάλιατυν.

— Μότλακα θα εκατζίρεψανατο, να σαν πέκσερεν πίος ιν;

Ι φιλακάτορι, τα πατρώλια, ι σολτατ τι κοζακίον αφίνατς να δια-
βένε, τατινέτερον τεινε, πύ να φαντάστυνταν, προς τυςεμανίον αφτομο-
πιλ τολμα να ρσκιζ κε διαβεν αποπέσατυν. Κάπι υποπσιάσκυνταν, ταβ-
ρανέφκυνταν, σίρνε απαν σαφτομοπιλ. Κι προφτάνε νεφκερόνε δύο τρία πα-
τρόνια, χάτε απεμπροστάτυν, ταράετε σι δίσαν τι τοζι.

Με τι ρσαματαν κε με το μυρδύλιζμαν πετα άμον τζιρυτ ι μα-
σσίνα, κυραζ το θερστ σο θερστ απαν, δεκάδες θέρρσια, σα δέκαδας απαν.
Τσα να τιχεν κε να ρπαν ι μασσίνα, ατότες όλιατυν χαμεν ιν:

Τα πυλεμέτια τέναν εμπρι περι τάλο οπισ κε τέσερα ζεβγά-
ρια ομάτια, γυτυρεμένα κι απογαμπιλομένα τερυν τεμπροστα.

Ερθαν κεπέμναν ονταν εσύμοσαν σο ποταμ κίδαν το γεφιν χαλαγ-
μένον. Μινυτ κι χάνε, εγιάντσαν επίκαν έναν μεγάλον γίρον, όσπου έτι-
χαν έναν μεγάλον πρόχιρον δέδαν τι χορετίον κεπέρασαν αντίκρι.

Σο βράδον απαν τιςσκιάδας εμάκριναν κε σο γιαζιν απες έσπρικσεν
το καμπαναρίον τι στανίτσας. Περυν ασα γιάνιατυν κε χάνταν σι στιγμιν
θεριγμένα χοράφια, παχτζέδες, καθάκια, τιζεμένα σι δρομι τα κενάρια.
Αχα κε τα χάτας τι στανίτσας.

Ο σολτατίτσον εκσένκεν έναν ζιλ χαρεμένον λαλίαν:

— Τε-με-τερι!

— Πυ ιν, ντό λες, παραλαλις;

Ατος ατυνυς κι τερ: τζαιζ, χορολανκεβ, ι λαλίαι φυρκιζ τι μα-
σσίνας τι ρσαματαν:

— Τεμετερ, τεμετερ, αχατιχάδες!!

Ο Σελιθάνοφ εκσόθεν ολόρθα.

— Υρρρ--α-α!!

Απαντίκρι έρχυνταν καθαλαρ, σα ρσάπκασατυν απαν κοκινίζνε άμον
κατζκαύδαν ¹⁾ το πολςσεδικον τάστρεν.

1) Παπαρόνα-χασσχασσ

Ταφτομοπιλ το δρόμοναθε κι λιφταζ. Ατιν πάγνε κε ζοτιάτυν ολο-
γερα βυίζνε άμον μελεσιδία κι άμον κονόπια:

— Τ -ζ-ζ-, ζ- ζ- - ζ.

Μαθεμεν ιν, εκξέρνε ντάγνα μελεσιδία ιν ατα.

Ασα παχτζέδες, ασα φραχτία, ασα χάτας είνε απάνατυν με τα
βιντόφκας.

Ο Σελιδάνοφ νυιζ: „Τιν πελιαν ντο εγράεψαμε. Εγλίτοσαμε
ασι κοζακς, κε θα σκοτόνεμας τεμετερ“ Δαιζ τι εσαάπκανατ γαραλαιζ:

— Ας εσας ίμες, ας εσας ίμες!!

Ανεγρίκετος, σαγίκον εσαματαν απες εν δινατον νακωσκάτε αν-
θροπι λαλίαν;

Ατος πα εγρίκεν ντο ναφιλεν τζαιζ, ερύκεν απαν ζομία τι εσόφε-
ρονος κε φοναζ ζοτίνατ κεκα.

— Στέσον τι μιχανιν, αγλίγορα στέσον τι μιχανιν!

Ι δι ι ζολτατ έκριπσαν τα κιφάλιατυν οπισ σα πυλεμέτια. Ο εσό-
φερον, ι χρατ άμον παβιν, σίτια τρομαζ πατί το τορμοζ. Εκάπνικεζεν, ετινιάεν
οπισ ταφτομοπιλ κι ατιν εμπροστα. Δίο μολίβια εκαρφόθαν σα πλεθρα τι
μιχανις.

— Τεσετερ ίμες, τεσετερ, μι είρετε, γαραλαίζνε τέσερα στόματα.

Τα τυφεκέας εκσακολυθον. Επρόφτασαν κι καθαλαρ, εκατίβασαν ας ομία
τα βιντόφκασατυν, επέρασαν με τάλογατυν εκς ασο δρόμον για να μι
εμποδίζνε εκινυς, πυ είνε ασα παχτζέδες κερχίνεσαν [να είνε κι ατιν.

— Θα σκοτόνεμας, γλιτομονι κεν, — λεί λολομένος ο εσόφερον,
τα εσέριατ επεκλέροσαν, εφέκεν το ρυλ, ι μιχανι επέμνεν ασάλεφτον
σον τόποναθε.

Εχοβλάεψαν, εσαρέεψανατς ι στρατιότε, δέκα δεκαπέντε τυφεκι
στόματα εκλόσταν απάνατυν. Ινας ασι στρατιότας εμ βλαστιμα, εμ λεί!

— Ασα πυλεμέτια μακρα, τα εσέριατυν αποκαθενκιαν, κατιβά ε
αγλίγορα!!!

Τα προσόεσατυν κίτρινα, θιμομεν τζαίζνε αλ:

— Νταναμένετε, τογραέπστε τι γαιδιαρ τα πεδία, τοφιτσερτσ.

Εσίρθαν ασα θεκάρια τα σπαθία, επαρλάεψαν.

Ι τεσαρ αποπαν σο αφτομοπιλ ει στιγμιν εκρεμίγαν απαν ει γιν.

Τα πυλεμέτια εσαν ντο ερέθικσαν κепίκαν θερία τι στρατιότας. Το
γράδον τι θιμόατυν εκατίθεν, ιμερόθαν, άμα ίδαν τον Σελιδάνοφ κε τι
ειντρόφσατ άνοπλυς ανάμεσα σα σπαθία κε σα βιντόφκασατυν.

Αρτυκ επέραν θάρος, ερχίνεσαν κι ατιν:

— Ολαν παλαλι, ε τροβι ντο ιζνε. Χιρις να εκσε'άζετε, χιρις να ελέπετε τα τοχόμενταμυ, χορις να εκσέρετε πίοσ ίμεσ, θα εκσόνονετερασ ότοπος τον κίρνεσυν . . .

Ι στρατιότ έρθαν κεπεμναν, εροτυν με τριφερον τρόπον.

— Πίοσ ιζνε;

— Πίοσ ίμεσ, εροτέστε, μαθέστε κεπεκι ζίρετε. Φέρτε μας σο εσταπ.

— Τοβάριστζι, ειμια πα καπαγιατ κέχομε, — λέγνε άμον κατάδικι ι σολτατ — ζίτια καβαλκέβνε ζάλογατυν. — Το περαζμένον τιν εβδομάδαν αρ όπος ατόρα έρθεν κεπέρασεν ανάμεσαμυ έναν προνιρόβανι αφτομοπιλ κεχάσσεπεσμεασ με τα ζοστα, ακόμαν ο φόβον ασιν καρδιάνεμον κεβγεν. Καθέστεν ζι μασσίνανεσυν κιασ πάμε σο εσταπ.

Ο Σελιβάνοφ με τι ζιντρόφσατ εκάτσαν ζαφτομοπιλ. Δι νοματι ασε καβαλαρέυσ εκάτσαν με τατυνυσ κιαλ ασα γιάνιατυν, καβαλκιαζμεν, τα βιντόφκασ έτιμα ζα ζσέριατυν.

— Τοβάριστζι, πολα χοτ μι δίτε τι μασσίαν, τάλογα νενκαζμένω ιν κε κι θα επορυν να πάγνε έναν κενεάν με τεσασ.

Περυν ασα δρόμια τι ζτανίτσασ, ασα παχιτζέδες. Ι σολτατ, τίναν τιχένε σο δρόμον ιβρίζνε, βλαστιμυν.

— Σκοτόστιατς, τι γαιδιαρ τα πεδιά, — τζαίζνε, — πό κοβαλίτιατς!

— Βραδιν κε στεκ, τιςσκιάδασ μακρίνε, 'τραγοδουν μεθιζμεν. Ασα δέντρα ανάμεσα φένυνταν χαλαγμένα κε ριμαγμένα κοζάκιχα χάτασ, προσφεμένα άλογα απαν ζι ζστράταν, ασον ζσκιλαντιγμόνατυν να περτε ανάζμιαν κεπορις. Το τζαιροχόρταρον ταυτεμένον κε πατεμένον, χάτε τι κάκυ, τα παχιτζέδες ριμαγμένα, τσαχομένα τι δεντρυ τα κλαδιά κιαπολεπιγμένα τα κορμούσατυν. Ι ζτανίτσα, μεγάλον ζτανίτσα, σχεδον έριμον, τζανλιν βίον πυθεν κι φένετε.

Εστάθαν εμπροστα σο εσταπ, έναν καλοχιζμένον, μεγάλον χτίριον, τι ποπα τοσπιτ. Αβλίαθε εχορταρίασεν ζέναν ακραν κεκα, ανάμεσα ζα κιντέατα ζίρνε ροθον δι νοματ μεθιζμεν, κεμπροστα ζεκσόπορτιν, ζε κανονι το γιαν, πέζνε χαρτία ι σολ'ατ.

Ο Σελιβάνοφ με τι ζιντρόφσατ εκατίβαν ας αφτομοπιλ, κε με τι καβαλαρέυσ εντάμαν εσέβαν ζιν κοντόραν τι νατζάλνικυ.

Ο Σελιβάνοφ, ι καρδιάτ ακόμαν χτιπα ασο δεδ, ντο επέρασαν, ερχίνεσεν αποκάθενκιαν τιν ιστορίαν πός εσέβαν σο δρόμον, πός επέρασαν ασο Νοβοροσισκ, ντιπέφεραν, πός επολέμεσαν με τι γρουζίνυσ, με τι κοζακς, μέναν λόγον για όλα τα πάντα.

Αγλιγορι, αφιν τέναν, αρχινα ταλο, άλο κι τελιον.

— . . . Επαλαλόθεν ι μάναθε . . . έθαψανατο σο ρασσιν . . . τεσαρ νοματι κέναν κοριτσ . . . εκιλίαν τα ποβόζκας ζον κρεμον με τανθροπς εντάμαν . . . πατρόνια κίχαν . . .

Ο νατζάλνικον, ζι βύρανατ τα μακρέα τα μυστάκιατ κε τα ρσιρά-χαντα τα γένιατ τερίατον κρία κι αδιάφορα, ρα λόγιατ προσοχιν κι δι.

Ι κομαντιρ, νείκα πεδία, αλ κάθουνταν, αλ σο ποδερ, ατιν πα οτιν κι κρύγνε ζι Σελιβάνοφ τα λόγια, αλυ εν ο νύσατυν.

Εγρίκσεν, προς ρα λόγιατ εμπιστοσίινιν κέχνε, έλοτςεν δια μιας τιν ομιλίανατ, εκσένκεν κεδέκενατς τα χαρτίατ.

Αχα τα τοκόμεντα:

Κε εδέκενατς τα χαρτία.

Ο νατζάλνικον επέρανατ χωρις να τερίατα, έπλοσενατ τον θαιθόνατ, εκλίστεν ζον Σελιβάνοφ μερέαν κε ρίτια τερίατον απες ρομάτια, λεί, αργα κε ροβαρα :

— Εμισ ολοζδιόλυ διαφορετικα ιδίσις έχομε.

Ο Σελιβάνοφ, το έμαν εκσέβεν, σο κιφάλνατ, ο πρόσοποςατ κόκινον τζικοντορ:

— Τεμεκ εσιν εμας . . . εσιν ντο εθάρεσετεν ; . . ντό ενεμέναμε απε-ζας κε ντό ελέπομε . . .

— Ιπασε, τεμέτερα τα ιδίσις ολοζδιόλυ διαφορετικα ίνε, — ροβαρα κε θιμομένα απαντα ο νατζάλνικον, ρίτια μαλαζ τα μυστάκιατ κε ταχτέ-νιστα τα γένιατ, κε χωρις ναφιν τον Σελιβάνοφ να λεί κιατος τατυν, εκσακολουθα.

— Σίφονα με τεμέτερα τα ιδίσις, ντο πσέματα με κανέναν τρό-πον κεπορυν να ιν, ολον τεμετερίον ο στρατον, ντο εκσέβεν ασο Ταμάν-σκι πολυόστροφ, εγριλέφτεν ζι Τσερνομόριας ταχρογιαλ, πςσιν κε-πέμνεν !

Για ολίγον κερν εσιόπισαν όλιατυν. Ας ολάνιχτον το παραθιρ ασιν εκλισίαν μερέαν, έρχουνταν ταραγα λαλίας κε ρσαματάδες. Ταβίζνε, ιβρίζνε κε βαστιμυν αναμέσατυν ι μεθιζμεν ι ρολτατ.

«Αύτιν ολοζδιόλυ επαρέλισαν» — λεί απεσατ ο Σελιβάνοφ κι ο ίδιον πα παράκσενον φένετιατον προς ατο το πράγμαν διάτον εφχαρίστι-σιν. Πιριζ ζον νατζάλνικον μερέαν.

— Δόγια λέγοσας, κιαχύτε, τοκόμεντα παρυσιάζο, ρατα πα εμπι-στοσίινιν κέςσετε.

Μα τιν αλίθιαν,εγο ας εσέτερα τα φερσίματα τιδεν κεγρικο. Ιδαμε κέπα-θαμε, ο ρκοπος έτον να ενόμες με τεμετερτς, με τεσας. Κιατόρα χα κεςιν! . .

Εσχόθεν σο ποδαρ ο νατζάλνικον, εδιατινιάγεν· λεγνος μακρσι, τα μυστάκιατ κρεμαγμένα απαννεκα. Εκλόστεν σο βοιθόνατ μερέαν:

— Νικίτα!

— Ντο εν;

— Εβρια το πρικαζ.

Ο πομόρσικον ετάραχσεν το πορτφελ, εκσένκεν έναν χαρτιν, έπλο-
σenaτο κι. Εθέκενατο ατος απαν σο τραπεζ, κε χορις να κάθετε, χορις να
λιγιζ το συρυκ το κορμίνιατ, ερχίνεσεν να δεβαζ. Με το στέσιμονατ, κε
με τον τρόπον, ντο δεβαζ, θελ να φανερον, ότι το πρικαζ ντο λεί εν το
σοστον κε ντο πρεπ να γίνετε, κιαλ ντο λέγνε ίνε όλια έφκερα κε
περιτα. Δεβαζ:

— „Πρικαζ τι γενικυ αρχιγυ. Νόμερον 37. Σα σσέριαμυν επέ-
ρασεν ραδιοτιλέγραμον τι γενεραλ Ποκρόφσκι σον γενεραλ Τενίικιν. Σίφονα
μετατο το τιλέγραφον ας ακρογιαλ τι Τζερνομόριας σο Τυαπσε μερέαν
επέρασαν χιλιάδες ποσιακ, σιριντιά ασα παπόρια κε εχμάλοτι ασι Γερμα-
νίαν. Ολιατυν καλα αρματομεν, με ιανόνια, φαγόςιμα κε πολεμεφόδια,
κε τα τζάντας κε τα σαχύλιατυν γομάτα κλεπσιζμάτια, μαλαματικα κε
διαμαντικα. Ατιν ι ποσιακ, αγράνθρωπι, απόπυ περυν χαλάνε, ριμάζνε,
κλέφνε, σκοτόνε. Ατα τα θερία διάκρισιν κεφτάγνε, νε οφιτσερτε, νε
κατέτας, νε μενσσεβικυς κε νε πολσσεβικυς“.

Ταπαλάμιασατ απαν σο χαρτιν, ετέρεσεν απες σιν πιστ τον Σελιβά-
νοφ, έσιρεν τι λαλίανατ:

— Κε νε πολ-σσε-δι-κυς, ακυς!

Επίρεν οπισ τα σσέριατ κεκσακολύθεσεν το δέβαζμαν:

— „Γιατατο διατάζο· ο στρατος να τραβίετε οπισ, χορις να στεκ,
αφυ περυν να χαλάνε τα γεφίρια κε όλια τα δέβας. Τα καίικια, όλα να
περυν σεμέτερα μερέαν κε να κέννταν, Ιπέφθινι γιατατα τα διαταγας να
ίνε ι νατζάλνικι“ . . .

Ετέρεσεν αλομίαν κιάλο γομάτα - γομάτα τον Σελιβάνιφ, κε χορις
να δίγιατον κερυν να ομιλα, λεί:

— Αρ αγίκα δυλίας, τοβάρισστζ! Ας πόμε εγο πιστέβοσε, αμφιβο-
λίαν κέχο, άμα το πρικαζ πα πρεπ να εχτελύμε. Πέμε, επόρνες εσινα
εφτας αλιότικα, αν ες σεμον τον τόπον; Πρότι φοραν ελέπομε τέναν
τάλο. . . Τα πληροφορίας ταρχιγυ κε το πρικαζ πα ίδες . . . Αφεαφτο
ντό επορο να εφτάγο; . . . Ατόσον λαον εμπιστέφταν σα σσέριαμ . . .
καχύργιμαν ναφτάγο κεπορο. . .

— Κιαμ ειιν αναμένει! Εφόναχσεν με απελπισίαν ο Σελιβάνοφ.

Ι κώρασι το πολα, ι αιπνία, ο ερεθίζμος επίκεπσανατον, θελ να κιμάτε.

— Στα μερεθίςσκεσε, ισίχασον, χάιτε ασ εφτάμε ζαχύσκαν κε κσαν νονίζομε, περόμε ντο μινκιν θα εβρίκομε. Τα πεδία πα ασ . . .

„Χοριστα θέλνε να εκσετάζνεμας“ — λέι απέσατ ο Σελιβάνοφ.

Εμορφος, τι ετέπας κοζάτζκα εθέκεν απαν σο τραπεζ ζυπιέραν, γομάτον γιαγλιν, περπιελιν εστζι. Τυφιζ, κι εβιδίαθε τον χορταζμένον πα δι έρικσιν.

Εκλισεν κιφαλ ι κοζάτζκα κε με γλικιν χαμόγελον λέι:

— Ορίστε, ταδέλφιαμ, έτιμον εν το φαγιν.

— Τζαζυ, δοκίμασονατο εσι κεπεκι.

— Ατο πα ντό έτον γυρπάνεσυν;

— Εγο ντο λέγοσε, πολα λόγια κι εσκον.

Επίκεν το σταβρόνατς, επέρεν σο χυλιαρ ζομιν, εφίσεσενατο να κριον κεντόκενατο σα εσίλιατς.

— Φα, τογρία φα! . . Αφοριζμένον μιλετ, ολιγς κεφαρμάκοσετε ασεμετερτς, θερία! Φέρεν κε κρασ ν αγλίγορα.

Ασο φαγιν κίστερα εσιμφόνεσαν ο Σελιβάνοφ με τανθρόπσαι να πάγνε οπισ κε με τατυνυς εντάμαν κε έναν εσκαστρον καθαλαρ, για προβέρκαν.

• Κσαν επέρεν χετ ι μαξσίνα, ατόρα κι τρεσσ δεμονιζμένα, όπος τιν πρότιν φορα.ν Τρεσσ με το καριαρ κιαφιν οπισ τα γνωστα τα στανίτςας κε τα χύτορις. Ο Σελιβάνοφ ει μέσεν κιασα γιάνιατ δι καθαλεριστ, τα ρεβόλια έτιμα σα εσέριατυν. Ολόγερα σαφτομοπιλ, αλ έμπρι, αλ οπισ κε αλ σα γιάνια, τióρτναλ, πάι κε το εσκαστρον, ι καθαλαρ τοπισινάτυν εκύνταν αν κε κρύγνε κx απαν σεγερ, σο φτέρνιζμαν ταλογυ κεριαν.

Ι καθαλεριστ, πυ κάθυνταν με τον Σελιβάνοφ ολίγον κατολίγον ετριφέραναν, ιμερόθαν κερχίνεσαν εμπιστεφτικον κε καρδιακον ομιλίαν με τατον. Ι μαξσίνα κι αγλιγορι, πάι έναν καριαρ κι εσαματάθε κεμποδιζ τιν ομιλίαν. Δέγνε τα χάλιατυν κε τι Σελιβάνοφ ι καρδιά πονι. Εμαθεν ότι ο στρατόςατυν εδινάτισεν, επαρέλισεν κι περ αντίκρι τι κοζακς, κεχτελα τα διαταγας, τιστσιπλίναν, κεσσ. Ι στρατιότε απο πέντε κιαπο δέκα, αφίνε το λάγερ, φέβνε, ταυτέφκυνταν αδα κιακι.

Ο Σελιβάνοφ νυνιζ: „Αν θα τζατέβομε αλομ'αν τι κοζακς, χαμένα έχοματα“...

XXXIX

Μάβρον υρανον, χορις άστρια, μάβρον, μετακσοτον κατιφεν φορεμένον ι γι. Νε φραχτία, νε όρόμια, νε πιραμιδόκορφα καβάκια, νε χάτας, νε παχτζέδες φένυνταν. Αρεα, αρέα, αδα κιακι τσαραμπυλιζνε φωτίας, τζιαχριαζόζκα κιαδίνυτα.

Χορίς να ελεπς εγρικας προς ι σκοτία έριμον κεν, εςς πςςιν, λατα-
ριζ. Κανις κι κιμάτε, κάποτε θέτρον γραντζανιζ, άλογα τζιανκλιαςσέβνε,
ακυσ λαλιαν.

— „Τπρρρυ, τορι, να πέρτσε το μαραζ,,.

Ι μάνα πολεμα να κιμιζ το μορόνατς:

— Νά-νι, νά-νι, να..

Αρεα είρχυν κε τυφέκια, εκσέρνε πως ας ατυνυς ιν, κανις ακρό-
ασιν κι δι.

Κάποτε περισεβ, κάποτε ολιγοστεβ ι ςσαματα. Χοντρολαλέματα, κα-
λοσορίζματα, γέλτα, μασχαρίας. Κεπεκι κσαν ςιοπι. Απο μακρα έναν
νισταγμένον κε κειφλίδικον λαλιαν

.. Καμνο κε δίγο ςο ρακιν, παρόπον κι

Επροστα ςιν πόρταν ταγιανεβ αραπα, στεκ.

— Πυ ςανάθεμαν ένκεζμας, τεμετερ ςάλο τιν άκραν εγόνεπσαν.

Δαλίας ακυς, ανθρωπς κελεπς, το μάβρον ι κατιφε ολτς εγαπάτεπςεν.

Παράκςενον πράμαν αγύτιν ανθρωπ νενκαζμεν, ςκοτομεν ασι στρά-
ταν, γιατι κισιχάζνε, κι κιμώνταν; Τομάτιατυν κεπόνεσαν; Ιμέρας κε νί-
χτας ολάνιχτα ετέρναν εκι πυ ετελίονεν ι ςτέπα.

Κισιχάζνε, κι κιμώνταν! Απο το μοθοπορνον ι νίχτα, ατα τα
παχτζέδες, τα κεπία, τα χάτας, κε τι κωςςκυρι ι μιροδία εθαρις τατινέ-
τερα ιν, τα ςινηθιζμένα, τα οςπιτιανα, ταγαπιμένα, ντο ατόςον κερν
εράεβανατα, κι ατόρα έβρανατα. Κι κιμώνταν, γιατι άβρι ςι ςτανίτςαν
έχνε αδελφικον προιπαντιν με το τεμελιν το ςοβετικον το στρατον. Για-
τατο κισιχάζνε, εκτέθαν έργον, γιατατο ταλογυ τα ποδαρέας ςάγρια τα
μεσάνιχτα, τα λαλίας, τα ςσαματάδες, ταράπας τα τσιρίγματα, τα γέλτα,
τα τραγοδίας.

*
* *

Ι πόρτα ολάνιχτον κε τι λάμπας το φος, άμον έναν πλατιν ςε-
ριτ φοτιζ τιν αβλιν, κυραζ τι φραχτιν, περα αςο κειπιν κε ταγιανεβ ςο
ςαπορ.

Το ςαμοβαρ κοχλακιζ, τα τίχυς τι χάτας κενύρια ασπριγμένα.
Απαν ςο τραπεζ αβγιγμένα τι τζαι τα ποτίρια, άσπρον πςομιν, ολακά-
θαρον τραπεζομάντιλον.

Ο Κόζςυχς γιανλαεμένος απαν ςο ςετ, απλομένα τα ςςέριατ, το
κιφάλνατ κλιμένον απαν ςο γιαν, ανιχτον το μαλυζζιάρκον ι καρδιάτ,
ι ςυπάχατ χορις δέμαν ςα μέσατ. Ιςα ιςα καματερος ςιαντζιπιαρτς, πυ
ολόεν ιμέραν επεγυρέφταν τα μέσατ ςαλετρ αποπις κε το βράδον γιριζ

εφχαριστιμένους ασι δουλιάνατ, μοδιαγμένους κε χαμλαεμένους, απλύτε υπ
υζον, εκι πυ ι γινέκατ ετιμάζιατον φαγιν κε κρεβατ. Αρ άμον αγίκος
καματερος ενενκάστεν κι ο Κοζζυχς διπλον νένκαζμαν, εκ το κορμίνατ,
εκ το μιαλόνατ, κι ατόρα αναπάστετ ζοσπιτόπονατ απες. Δίπλατ κάθετε
αδελφόςατ, χορις άρματα κι ατος, ζο ζσέρνατ κρατι, κλοθ ανκεκα κε
τερι το ζαπόκνατ, ντο επεφράεν ας όλια τα μερόθες.

Ι γινέκα τι Κοζζυχς έσκουεν το καπακ τι ζαμοβαρι, εκσένκεν απο-
πες κάτασπρον πεσσυρι με τοβα. Εκσένκεν τζάι ζα ποτίρια, τοβα απες ζο
πιάτον, κελάλεσεν τανθρόπσατς να κάθουν αν ζο τραπεζ.

Κεπρόφτασαν να λαταρίζνε ασον τόπονατυν, κε τι τριονον πα τομάτια
εκλόσταν ζιν πόρταν μερέαν. Αζο φοτινον το ραις ανάμεσα έναν, δύο,
τρία . . . ζτρονκιλα μάθρα ζσάπκας με τα κιματιστα τα λέντας αποπις,
εχοθλάεπσαν απες ζι χάταν κε με τζιπ ταφοριζμένα, τα ζσκιρα τα βλα-
στιμίας, ερχίνεσαν να κατιβάζνε τα κοντακέας.

— Το ρεθόλιμ, — εφόνακσεν Αλέκσις. Κέβρενατο, ελάνκεπσεν ζο ποδαρ

— Αποπίσιμ.

Ι κοντακέα έβρενατον απαν ζομιν, ετεντέλτσεν, χορις να ρυζ κι
μύστατ βάριν, θαριν εκατίβεν ζι ματρόζονος το κερταν. Εκλόστέν κοτσα-
λέα ο ματρόζον κερύκσεν ανάσσεκελα.

Εκσέθεν αζο ραις τι φοτίας, πάι ζα ζκοτινα, ανάμεσα ζαθλάκια τι
κεπι, τζακόνταν τα στελία τι ζέμισσκας.

Ο Κοζζυχς τρεσσ αποπίσατ, κε τα κοντακέας, τέναν ζάλο απαν
κατιθένε ζι ράσσιαν κε ζομίατ. Ερύκσεν ζι φραχτιν εμπροστα κι απάνατ
κεκα άγρια λαλίας:

— Ατος εν, ντόστε, ζκοτόστιατον!

Στοπλάεπσεν, άσον δίναμιν ίςσεν, εκσόθεν κε ζι ζκοτινασένν τρεσσ
ζαδελφόςατ τι λαλιάν απαν. Αποπίσατ ι ματροζ ίνας τον άλον διαρμε-
νέβνε:

— Τυφεκ μι ζίρετε, ακύγκητο ανθρόπιατ κε χάνεμας, με τα κο-
ντακέας ζκοτόστιατον! . . .

— Αχάτοχας ακες πάι, προφτάστιατον! . . .

Εταγιάνεπσαν ζο ζαπορ εμπροστα, εκόκεπσεν τα ζανίδια Αλέκσις,
επέρασεν εκι μερέαν. Ο κίνδινον εδινάμοσεν τον Κοζζυχ, άμον παλικαρ
ελάνκεπσεν κι ατος ζον αδελφόνατ αποπις, κερρέθαν κε ι διάτυν, ζκοτία
πίσα, ζέναν καλαπαλυκ ανάμεσα. Τζαίγματα, θλαστιμίας, κοντάκια, ζστίχια!

— Σκοτόστε τοφιτσερτς, καρφόςτιατς ζα ζστίχια, τι ζσκιλ τι πε-
δία! . . .

— Απάνατυν μι κρύτε! Σταθέστε!

— Σβόλοιζι, σα ζσέριαμυν εζέβετε, άλο γλιτομονιν κέσσετε! . . .

— Άλο ντό ζτέκετε, πατέστιατς τα ζστίγια! . . .

— Σο ζσταπ, σο ζσταπ! ! Άς φέροματς σο ζσταπ, ας εκζετάζ-
νατς κεπεχι τερύμε το λογαριαζμόνατον!

— Ντο ζσταπ, αδακα τερέστεν τεζάπνατον! . .

— Σο ζσταπ, σο ζσταπ! !

Ο Κοζζουχς κι Αλέκσις πα φονάζνε, άμα ζατο το πανδεμόνιον
απες, αδα ςι ζκοτίαν πίοσ ελέπιατς κε πίοσ ακύγιατς!

Με τι ζσαραταν, με τα βλαστιμίας πέρνατς κε πάγνε, αλ μυστέας
γρύγνατς, αλ κοντακέας.

„Άτόρα πα εγυρτάρεπσα το πόστιμ“, νυνιζ ο Κοζζουχς κε τομάτιατ
όλον σο φωτινον, το δίπατον το γτίριον μερέαν τερυν, πυ έτον ζκολίον,
κι ατόρα επίκανατο ζσταπ.

Όταν εζέβαν σο φωτινον τιν αβλιν, ολ εχπαράγαν, εμάργοσαν,
έρθαν κεπέμναν.

— Τιν πιστ τι κιρύεσυν, νέπρε, αγύτος τεμέτερον ο πάτκον εν! ! .

— Πεδία, εγυτύρεπζετε;

— Εμιας . . . ακιν . . . ι ματροζ, τι γαιδιαρ τα πεδία εκόμπο-
σανεμας . . . εζέβαν σο έμανεμυν! . . Δι νοματι, ίπανεμας, σφιτσερ,
ζσπιον τι κοζακίον, έρθαν αδακες, με ζκοπον να ζκοτόνε τον Κοζζουχ
κε πρεπ να παστρέδοματς. Εμιας, ίπανεμας ι ματροζ, θα γατέδομε ασι
χάταν τοφιτσερτς, εσιν αναμέστε οπισ σο ζαπορ, κιάμα θα περυν επε-
κες, καρφόστιατς σα ζστίγια. Σο ζσταπ, ίπαν, κι πρεπ να φέρετιατς,
επιδι τι ζσταπι ανθρωπ πα ολ προδότε ιν κε θα γυρταρέβνατς. Εμιας πα
επίστεπζαματς κε νίχτα πία πα εν!

Ο Κοζζουχς με ίσιχον τρόπον:

— Πυ ιν ι ματροζ, ατόρα εκινυς τεριάζνε τα κοντακέας.

Ετρεκσαν ι ζολτατ αδα κι ακι, αραέβνε τι ματρόζυς, ματροζ πυθεν κιν.

— Εκιν ασιν πζσίνατον κεπέζεπζαν κε παλαλι κιν, με τον κε-
ρον έφιγαν—εκζέβεν έναν λαλίαν ασι ζκοτίαν απες.

— Χάιτε πίνομε το τζάινεμυν—λεί ο Κοζζουχς τον αδελφόνατ,
ζίτια ζπονχιζ τα έματα αιο γεραλαεμένον το κιφάλνατ. — Κεσιν πα
βάλτε καράυλια.

— Ι προσταγισ!

XI.

Τι Καφκασι ο ίλεν, ας εν κε μοθόπορος, ακόμαν ςι δόκζανατ εδρί-
ετε, ι διαφορα εν, ότι ατόρα ι ατμόσφερα διάφανον εν κε το χρομαναθε
αζπρογάλανοι.

Τα καβάκια στέκνε νυγιμένα, σαριλαέβνε κε κσιόν απέναν έναν τα φίλατον, τα παχτζέδες κιτρινοκοκινίζνε κε σο βάθος ασπριζ το καμπαριόν.

Οπισ ασα παχτζέδες, κι στέπαν μερέαν, ετοπλαέφτεν πλίθος λαος, απαράλαχτα όπος τιν πρό ιν φοραν, όνταν εδρομιάγαν σο μακρινον τα τακσιδνατον. Ατόρα πα θάλασα το καλαπαλυκ, άμα ι φουρτόναθε το παλεον κι ομιαζ.

Αμέτρετα κσαν τα ποβόζκας, αμέτρετον το πλίθος, τα συφάτια όμος διαφορετικα ατόρα: ίσιχι με πεπίθεσιν ζον εαφτόνατον, βέβει, ότι εγλίτσαν τα βάσανα κε τα τιάρτιατον.

Ι ζολτατ, όπος κε πριν τσεριγμεν κε τσερπιγμεν, εγδιτι, οκσιπολτ, αλα ιπερίφανι ατόρα, διότι εκσετέλεσαν το χρέοσατον, ταχτικι, τιζεμεν κι γραμιν, κι ι τιστσιπλίνα ζον τύποναθε. Αμέτρετα σιράδες χαλκοπρόσοπι, καθυρεμεν ζον ιλεν όλιατον, τα εστίκιατον ασάλεφτα ζέναν ίσον σαχατορομέλανον γραμιν, τσινακίζνε τάκραςατον σο ιλ το φος.

Αλο ίδος ζολτατ στέκνε ζάλο το μέρος, αντίκρι σατυνυς. Αμέτρετα σιράδες κι ατιν, φορεμεν όμος, τα σαπόκια σα ποδιάριατον, καλόφανι, χοριαζμεν. Ατιν, όπος φένετε, ζοστον τιστσιπλίναν κέχνε, άταχτον το ζεσίμονατον, ζαρόνε αδα κι ακι, τάλο εμπρ, τάλο οπισ. Τα προσόψσατον αδιάφορα, αλ αδα τερυν, αλ ακι, ο καθένασατον αιος τατυνυ νυγιζ.

Ατόρα πα, σο μοιόπορον απαν το τοζ εκσυκ κι γίνετε, κατακάθετε όμος έφκολα, γιατι όσον κε να εν περισότερον ιγρασέα εν κε εκσετίας τατιναθε βαριν κε το τοζ περισότερον. Ο αέρας καθαρων, αμον κρίσταλον, τοματ χοριζ όχι μόνον τα ρακάνια, τορμιά, τα μεσσάδες σατελίστον τι στέπαν απες, αλα κε τα νιασιδας κε τα παράμικρα τα ζύφρας τι προσοπι.

Όνταν ερχίνεσαν ατο τιν στρατιάν το φουρτυνιαζμένον ι ανθρωποθάλασα χορις τάκσιν κε τιστσιπλίναν, με το βοστον κε με τι ζσαματαν, ετοπλαέφτεν ολόγερα σο καταπράσινον το κυργαν, όπου απαν έστεκαν τα μάβρα τανεμόμιλυς! Το ίδιον το πλίθος ατόρα, με τάκσιν όμος κε με τιστσιπλίναν ετοπλαέφτεν ολόγερα ζέφκερον τιν πλοζσάτκαν κε κι πλοζσάτκας τιν μέσειν στεκ έναν μάβρον ποβόζκαν.

Ατότες θερεμένον ερεθιζμένον καλαπαλυκ, ατόρα ίσιχον, τυρυλεμένον θάλασα, σο σιδερένεν τακρογιαλ τι ζστικι ολόγερα.

Αλάλετι, ασάλεφτι ολ, αναμένε!

Κι άμον έναν μουσικι, λαφρον μελοδικον μουσικι, χορις νιχυ: κε λόγια, μουσικι πυ τοτία κι ακύγνε κι καρδιά νοιζ, μουσικι δόκσας κε θρίαμβυ, εκσαπλύτε σο πλίθος ανάμεσα, ανίθεν σο γαλανον τον υρανον, τα-

υτέφκετε ρι ρτέπαν, ενύτε με το φος κε τιν θερμότεν τολήγλιχο, τυ μο-
θοπορνυ τυ ιλ.

Εφάνθαν τίναν ενεμίναν.

Ασι ρτανίτσαν μερέιν κάπι έρχυνταν, εσίρθεν οπισ το πλίθος, επί-
κενατς δρόμον.

Ι χαλκοπρόσοπι, ι ραγιανι, ι πιναζμεν ι ρολτατ, πυ ρτέκνε αρά-
λεφτι ρέναν ίσον γραμιν εγνόρτσαν τι κομαντίρτσατυν. Ατιν πα. άμον
ατυνου ραγιανι, χαλκοπρόσοπι.

Ι φορεμεν, ι χορταζμεν ι ρολτατ, πυ έστεχαν αντίκρι, χορις τά-
κσιν κε τιρτσιπλίαν, ατιν πά εγνόρτσαν τατινέτερον τι κομαντιρτς: ατιν
πα, άμον ατυνου καλοφορεμεν.

Με τι μάβρυς κε τι ραγιανυς έρτε κι ο Κοζζυχο κοντοσ, κοντοσ,
ολέμαβροσ, ιλεκαμένοσ, ραγιανοσ, ρτύδια κε πετςιν, τςεριγμένοσ, ροστοσ
ποσιαχοσ, κόρχια τοπόρχασ ρα ποδάριατ, τα δάχτιλατ εκρεμίγαν εκσ, ρο
κιφάλλατ έναν αςσιρένεν, λιγδομένον περπεντυλ, πυ θα τερίσατο απο
ρυμα, να εγρικασ, ποσ κάποτε έτον πρράθινον καπέλον.

Ερθαν ετοπλαέφταν ριν ποβόζκαν εμπροστα.

Ο Κοζζυχο εκσέθεν απαν ριν ποβόζκαν, εκατίβαρεν το πρράθινον, ας
λέγοματο, το καπέλονατ, εκλόστεν, ετέρερεν γομάτα γομάτα τατυνου
ταπςιματένεν το ρτρατον, ταμέτρετα τα ποβόζκασ τι μυατζιρίον, ετέρε-
ρεν κε τα τεμελία τα δινάμις τι ρτρατυ, τι φορεμεντς κε τι χορταζμεντς
Ατιν άμον απογυρεμεν εφάνθανατο.

Ριν καρδιάνατ απεσ εγενέθεν έναν παράκςενον έςθιμαν, το οπίον
τατυνου ο νυσ πα κι ριχοράτο. Αμον τεα ερχαριςτέθεν ντο ιδενατς
απογυρεμεντς.

Ολον ο ρτρατοσ, όλον ο λαοσ γίρο-γίρο ατον τερυν.

Ερχίνερεν:

— Τοβάριςτςι!..

Απαν αφκα ολ εκσέρνε ντο θα λεί. Κε όμοσ εςιχνιδίαρεν το κορ-
μίνατυν, έχασαν, ακύγνε.

— Τοβάριςτςι! Πειτακόρςσια θέρςςια επίκαμε πιναζμεν, οκςιπολτ,
εγδιτι, περιρσαν. Ι κοζακ αποπίρεμεν, άμον γυτυρεμεν, πρσομιν κίχαμε, νε
προβίζιαν κε ταγιν για τάλογα. Πολίεμυν επέθαναν, αλ ρα κρεμυσ εκι-
λίγαν, αλτς τι τυρςιμαν το μολιβ εγρίλεπερεν. Χορις πατρόνια, χορις
οβίδασ με τα γιμνα τα ρςέριαμυν...

Εκσέρνατα, ατα όλα ι ίδι ιπέφερανατα, με τομάτιατυν ιδανατα,
κε πυ κίδανατα κιαντίκρι πυ ρτέκνε ι χορταζμεν ατιν πα πολα φορασ
έκςανατα, κε όμοσ τι Κοζζυχο τα λόγια νέα φέντανατς, έχασαν κιαφυκρύνταν.

— ...σορμία κε σα ραξσοκόλια, σα ρσεπίνια τι δρομι έθαψαμε τα πεδίαμυν!..

Εγομόθαν τα γύλασατυν, εσιντρόμαχσεν το κορμίνατυν, ετικλιαέφταν τα μαλοκέφαλατυν, μαρσέρια ετογράεψσαν τα καρδίασατυν.

Εγαραλάικσαν ι γινεκ:

— Τα πεδίαμυν, τα σπλάχναμυν, αιλι εμας τι μαβράχαρυσ!..

Ασέναν σιν άκραν σάλο εβόεσεν, εφυρτύντσεν ι ανθρωποθάλασα:

— Τα πεδίαμυν, ταδέλφιαμυν!...

Πέτραν τατυνυ ι θορέα, τερίατς απεσ σιν πιστ.

— Τα πεδίαμυν, ταδέλφιαμυν εγρίλεπσεν το μολιθ κεθέρτσεν το σπαθιν τι τυρσιμαν! Σα ραξσία, σα στέπασ ένικσαμε τα ταφίατυν κε έθαψαματς για πάντα.

Σι στιγμιν επερσσκεπάγαν όλιατυν, ασάλεφτι, αμίλετι, λες κεσι λίμπσανον παραστέκνε, κε σο λίμπσανον απαν τζιτζέκια κε στέφανα τι γινεκίον τα τυλοτα τα μιρολογίας κε ταναστενάγματα.

Κλιμένον κα το κιφάλνατ εστάθεν έναν κερον ο Κοζζυχς, ετέρεσεν ιστερα γομάτα, γομάτα ολόγερα κεκσακολύθεσεν:

— Κε γιατι, γιατίναν ατόσα χιλιάδασ λαοσ ιπέφερεν όλα ατα τα θάσανα κε τα τζαφάδεσ;!..

Ετέρεσεν αλομίαν κιάλο σο λαον μερέαν κε σιν ερότισιν ντο εδόκεν, απαντα ο ίδιον.

— Για το ροβετικον τιν κιβέρνισιν, για τεμέτερον τιν κιβέρνισιν, το εργατοχορικον τιν κιβέρνισιν!..

Ανεστéνακσεν απο βαθέα ο λαοσ, εφύσκοσαν τα καρδίασ, τρέχνε τα διάχρια, δροσίζνε τα ιλεκάμένα τα προσοπς. Διακρίζνε κι φορεμεν ι χορταζμεν, νεμλεέβνε τι γερονταδίον τα κατάκσερα τα πεγαδομάτια, ρσιυπυρ, ρσιυπυρ κατιβένε τα διάχρια ασι χοριτσίαν τομάτια, κλέγνε ταδέλφιατυν, μιρολογυν τι νυρσιαλύδασατυν ..

- - - Για το χορέτκον κε για το εργατικον τιν κιβέρνισιν!..,

«Ατό-μι έτον, γιατατό-μι επολέμεσαμε, έκσσαμε το έμανεμυν, επεπιτόθαμε, εχάσαμε τα πεδίαμυν, ταδέλφιαμυν,“ λέγνε αναμεσάτυν.

Επεγαμπίλοσαν τομάτιατυν, έχασαν τα στόματατυν, ακύγνε, εθαρικς κε πρότιν φοραν ακύγνε σι ζοίνατυν έναν αγίκον μεγάλον κε ροβαρον μιστικον.

— Αδελφόπαμ, — γαραλαιζ, ρίτια ρπονκιζ τα διάχριατς κε πιαν σα τεκίρια τι ποβόζκασ ι Γαρπίνα, — αφίστε κεμεν ασ λέγο δίο λογόπα, ασ αποφυρσχύτε κε τεμον ι καρδία!...

— Θία Γαρπίνα, πίζον ιπομονιν, ανάμνον ενανκζάι, ας τελιον ο πάτκον, κεπεκι λες κερι ντο έις να λες.

— Κεπορο, κεπορο, ατόρα θα λέγατα, — τζαιζ ι Γαρπίνα, κοντα αδα κιακι με τανκόνασατς, ασα λόγια κι περ, κι κρατέφχετε.

Δελιαγμένα καφύλια, τάσπρα τα μαλιάτς, το τζιτ ερύκζεν ασο κι φάλνατς, τζαιζμε όλον τι δυναμίνατς.

— Αδέλφιαμ, πεδιάμ, ακύστε. Το ραμοβάριμ εφέκα. Ι μάναμ, όνταν θα έντριζεμε, εδόκεματο πρίκαν κε ίπεμε· τέρεν, αμον τομτις τι φος θα φιλάτσατο. Κεγο ι κορόνα, εφέκατο ρι τίχις το έλεος. Αμα το τιάρτιμ κεν, τι γατάνεσυν ας περ. Το ροβετικον το βλαστ ας ζι κι ας βασιλεβ κι ας χάτε κε το ραμοβαρ... Αχ, τα πεδιάμ, τα πεδιάμ!...

Ασα ζύφρας κι ασαβλάκια τι προσοπίατς απανκεκα τρέχνε ποτάμια τα γεροντιακα τα διάκριατς, διάκρια λίπις, για τι πεδιάτς το χαμον κε ρινάμα δάκρια χαρας, ντο επλερόθεν ρα μυράτιατς.

Ανεστένακζεν απο βαθέα το πλιθος ασέναν ριν άκραν ράλο, χαρας κε λίπις ριντάραγα διάκρια έδρεκζαν τολονον τα προσοπς. Ολιατυν ελεφθερόθαν ασο ζιγον, ο καθένασατον όμος πα κάτιναν ασανθρόπςατυν εχάσεν.

Σιν ποβόζκαν απαν χωρις ναναμεν ριραν κε άδιαν, κε πίος τολμα να εμποδιζιατον; εκσέθεν τι Γαρπίνας ο γέρον, ίνας αρζύβαλος, κιφλις, μάδρος, άμον τζερνοζεμ, τα ρσέριατ νιασιρλιαεμένα, άμον αλογο νίςια, ρυφρομένα τοφρίδιατ, τζιλομένον το κατσίνατ.

Ο ίδιον πα, άμον ερσάσζεπεσεν, πος εβρέθεν αετς ιπςιλα· αηλίγορα όμος ερινέρθεν ρον εαφτόνατ κερχίνεσεν γαπάδιχα κε χαρχαριστα, άμον αμαζύτοτον αραπας τιακιρ:

— Ακζέστε κε τεμα. Γεροντιακον άλογον έτον ο Τορις, άμα ρο γομαρ εταγιάνεσθεν, ρι δίναμιν εκραν κίςζεν. Ι τσιγαν, χωρς εσιν πα εκσέρετιατο, ράλογα μαστορ ιν, καλα εγνωρίζνατα. Τον Τοριμ, το ρτόμανατ μι κένικζαν, τα δόντιατ μι κετέρεσαν, τυράδνατ εκαν ρσίλια φορας έσκοζαν αποκαθενκίαν, χυλιασι όλια τα μαστορκίαςατυν εγυλάνεπεσαν, κε έβρανατον δέκα χρανον. Κεκίνος έτον ικοσι-τρί-α χρανον. Αμον τζαλικ!

Εγέλασεν ο γέρον, τζέκζερ ρα πόσα χρόνια απαν. Το γέλοσατ πονιρον, πεδι γέλος, ατέργιαστον με το χοματένεν τον πρόσροπονιτ κε το ρυφρομένον κιαβλαχομένον το κατσίνατ.

Ι Γαρπίνα, αγνον εφάνθενατεν, έρπακζεν τα μέσατς, εκλόστεν ρι γινεκς μερέαν.

— Μόσας, κατι ρσασσέβετε, κατι χάνετε το νόνεσυν! τεμέτερον ο γέρον πα ένκεν γλόσαν, εκαλάτζεπεσεν. Λολος έτον υς ατόρα. Λολος

εστεφανόθημε, λολος επίκεν πεδία μετεμεν, λολος εγάπεσεμε, λολος
εμαλοχτόπιζεμε κιατόρα ελίεν ι γλόσατ, επαλαλόθεν, κατ εγράφεσεν.

Επεμύσ-ροσεν το λιθομένο ι γέρονος το κατσειν, ιμερόθεν ι όψισατ
ισάγαν τεφρίδιατ, εδινάμοσεν ι λαλίατ.

— Εσχότοσαν το Τοριμ!... Εχάσα όλεν τιν εσσιαμ, με τιν αραπαν
εντάμαν, πορπατεφτα έρθα υς αδα. Τάλο το βίομ, με τι γρέασιμ το σα-
μυδαρ, επέμνεν σι κοζακίον το έλεος...Κε όμος-επάττεσεν κατζάικ εν, —
εγο όρκον δίγο, αν θέλετε πιστέπστεμε, τιαρτ κερτάγατο. Γιατεμε τερον
το Σοβετικον το θλαστ, γυρπαν ασ γίνετε ι εσσιαμ, τα πεδίαμ, εγο!
Χορις ατο το θλαστ ειμς ανθρωπ κίμες, πσοφεμάτ α, λιάσσ αεσκιλαντιά-
ρια ίμες... Εκλαπσεν ο γέρον, αγνον κε θαμαστον κε το κλάπσιμονατ.
Ασα χασσιρεμένα, τα κσερα τομάτικτ, ελάνκεπσαν, αμον χαλάζια τα δάκρια.

Εθαρις ρασσιν γιαρ έρθεν κα, εφυρτύντσεν ι θάλασα, εντιδόνεσεν ι
λαλία ασέναν τιν άκραν σάλο:

— Να ζι!... πολίχρονον το σοβετικον ι πατρίδαμνι!...Ζι το, ζίτο,
το Σοβετικον ι κιθέρνισι! Ζι ι-ί-το!...

„Αχα ταλιθινον ι χαρα, το σος-ον ι εφτιχία“ λεί αποπες ι καρ-
διά τι Κοζζυχ, κε τα γναφίατ πάγνε κέρχυνταν.

„Ατο εν ατο“ απαντυν χορις λόγια χιλιάδες καρδιάς, εγδιτι κε πι-
ναζμεν στρατιότε, νενκαζμένον κε τζαφαλακεμένον λαος“. Γιατατο επί-
νασαμε, εγδίσταμε, επεσπιτόθαμε, επολέμεσαμε έκσσαμε έμαν κε όχι: για
να γυρταρέβομε τα πόστιαμνυν κε μόνον...

Κε ι μανάδες με ταγιάτρεφτα τι καρδιάσατυν τα γεράδες, με ταστέ-
γνοτα τι διακριάτυν τα πεγιδομάτια, πυ κιαναςπάλνε ντο ίδιν κε ντο
έσραν τα τραβάλια, σέριμα τορμάνια κε σα τζιόλια τα ρασσία, ατιν
πα ατόρα ενέσπιλαν τα τιάρτια κε τι λιπινατυν, ατιν πχ επέραν μερ-
τικον ασι χαραν κε ασιν εφτιχίαν; ντο εποσσανέφτεν κε τρεσσ άμον πο-
τιμ, ασα χιλιάδες καρδιάς ντο ιπέφεραν τα θάνατυς κε τοσπιτοριμάγματα.

Ι φορεμεν κ ι χορταζμεν, πυ στέκνε αντίκρι σεγδιτυς κε σι πινα-
ζμεντε, αμον ορφани επέμναν, μερτικον κέχνε αδα σο μεγάλον, σο προ-
τόφανον το πανιγир τι χαρας κε τι εφτιχίας. Σίτια τρέχνε τα διάκρι-
ατυν, εσκίζνε το πλίθος, κσιούνταν αμον χαλαρδία, σαρέβνε τιν ποδόζκαν,
όπου απαν στεκ ο Κοζζυχς, οκσιπόλτος, περπεντύλτε, στύδια κε πετσιν
κ ι λαλίατυν αντιβοα σόλεν τι στέπαν.

— Πα-τέ-ε-ρα!.. πα-τέ-ε-ρα!.. ειμς πα τεσον ίμες!..Κοβάλμας με
τεσεν όπου θελτε... Πρόστακσον μόνον κειμς θα θισιάζομε τι ζοίνεμνυ!..

Χιλιάδες εσέρια επλόθαν σατον μερέαν, εμπροστα πυ έστεκαν έρπα-
κσανατον ρον αέραν κιαπαν ρομία κε ρα κιαφάλιατον κοβαλόνατον αν-
κεχα. Δεκάδες βέρσια εσίεν ι γι, χιλιάδες φονας εντιδόνεσεν ι στέπα!

— Υρρρ-α!... υρρα!..ζίτο ο Κοζζυχς, ζίτο τεμέτερον ο πάτκον!..

Ενκανατον, απαν ρα κιαφάλιατον, εκι πυ έστεκαν ρε ριδερένια ριρά-
δες τατυν ι ρολτατ, επέρασανατον εμπροστα ας αρτιλερίστας, ας εσκα-
τρόνια τι καθαλαρέας. Ζιτοκραβγάζνε ι αρτιλεριστ, ι καθαλεριστ, τα προ-
σόπσατον γελαζμένα, τα στόματατον αχαστα

Σα κιαφάλιατον απαν επέρασανατον ανάμεσα ας ποδόζκας, ανάμεσα
ασι μωατζιρτς. Ι μονάδες ρκόνε ιπσιλα τα πεδίατον, να ελέπνε κιατα
τον πάτκον...

Ενκανατον οπισ κε χορις να ινιζιτέβνατον, έστεσανατον απαν ριν
πεβόζκαν. Ενικσεν το στόμανατ, κατ θελ να λεί, κε ολ ολόγερα εσσία-
ρεπσαν, εθαρικ ατόρα ελέπνατον πρότι φοραν.

„Πεδία, για τερέστε, τομάτιατ γαλανα ιν! . . .“

Κι τζαίζνε, επιδι ι ίδι πα κιαζέρνε, πος να εκσιγίζνε με τα λόγια
τα εσθίματατον. Αλίθια, τα ποζοτα τομάτιατ ατόρα φένουνταν γαλανα,
ίμερα, κι ο ρασπίσατον γλικοχαμογελα άμον άκακον μικρον πεδιν.

Ατα απέσατον λέγνατα κε τα στόματα απαν κέρχυν, ι φονίατον
αντιλαλι ρόλον τι στέπαν.

Υρρρ-α!! υρρρ-α!! Ζίτο ο Κοζζυχς, πολίχροнос ο πάτκον!! . . . Με
τατον ριν άκραν τι κοζμι κε ράπσιμον απεσι! Με τατον θα πολεμόμε
για το ροβετικον τιν εκσυσιάν, θα παστρέβομε ασι γις τον πρόσοπον
ταγάδας, τι πομέρστζικυς, τοφιτσερτς, τι γενεραλέυσι! . . .

Τερίατς ο Κοζζυχς με τα ίμερα τα γαλανα τομάτιατ, κιαπες ριν
καρδίανατ βρυλιζ έναν έσθιμαν, νυιζ:

„Για τεμεν κιρτς κε μάνα, αδέλφια, ρινκενι, φιλ, γιτονάδες, ομο-
εθνικ αγύτιν ιν: αγύτιν, τιναν εγλίτοσα ασο βέβεον το θάνατον . . . Μά-
λιστα, εγο ίμε πίοσ εγυρτάρεπσατς . . . Αμον ατυνυς όμοσ εκατομίρια
κιαλ ιν, ο ζιγος ρι γύλανατον. Για τατα τα εκατομίρια θα πολεμο,
όσον ντο ζο, οσπιτ, κιρτς, μάνα, πεδίαμ, αδέλφιαμ ατιν ιν! Εγο ίμε
πίοσ εγλίτοσα ασο θάνατον χιλιάδες, δεκάδας χιλιάδας πειχας . . .“

Ι καρδίατ βρυλιζ, πλιμιριζνε τα εσθίματα, ι φονίατ γλικιν κε ίσιχον.

— Τοβάρικστζι! . . .

Κεπρόφτασεν να εβγαλ δέφτερον λέκσιν ασο στόμονατ. Σορον ι ματροζ
με τα στρονκίλα τα ρσάπκασατον κε τα κιαματιστα τα λέντας αποπισατον.
κυντων με ταγκόναςατον, ανίγνε στράταν. Ερχυνταν άμον χαλαρδίαν.
ρυμόνε ριν ποδόζκαν.

Ο Κοζζουχς, χωρίς να λαταριζ ασον τόπονατ, τερίατς απες ειν πιστ με τα ποζοτα τομάτιατ, ντο παρλαέβνε άμον τζαλικ, ο πρόσοποςατ χρίον σιδερον, αρμομένα τα τζιανχιάδαςατ.

Εγιανάσσεπσαν ολοζδιόλυ, έςσκισαν κε το τελεφτέον τι σιραν τι σολτατίον. Εγομόθεν ι πλοσζάτκα γίρο γίρο στρονχιλα καπέλα κε λέντας, απες ει μέσεν, άμον νισιν ι ποβόζκα, κε ειν ποβόζκαν απαν ο Κοζζουχς.

Ινας ασι ματρόζους, θερίον άνθρωπος, μακρις, κιοθτελις, μαδροκόκινος, αρματομένος ασα νίσσια ειν κορφιν, διπλα ρεβόλια, πόμπας, πατρόνια, επίασεν ειν ποβόζκαν. Ι ποβόζκα ετσίρικσεν, εκλόστέν σο γιαν απαν. Εκσέβεν απαν ο ματρόζον, εστάθεν ει Κοζζουχ το γιαν, εκατίθασεν τι σζάπκανατ, ελάικσενατο σο πλίθος μερέαν, κε μέναν παλικαρίσιον, καπαν κε χαρχαρισπον λαλίαν, ασα πολα τα μεθίσια, τα κατάχρισις κιασι θάλασας τον αέραν, εβόσεν σόλον τι στέπαν:

— Τοβάρισστζι! Εμεις ι ματροζ, ι ρεβολιυτσειονερ, μετανούμε, αναγνωρίζομε τον εαφτόνεμυν φτέχτας εμπροστα σον Κοζζουχ κε σεσας. Ατος επολέμανεν για το καλον τι λαυ κεμεις εμπόδιζαματον, εδισκόλεθαμε τι δουλιανατ. Ανιχτα ομολογόμε, ντο εφέρθαμε πρόστικα, άτίμα, κιαντι να βοιθύμε, εχάλαναμε. Ατόρα ολ ι ματροζ, πυ εβρίουμες αδακα αναγνωρίζομε το λάθοςεμυν, αν θα λέγομε το σοστον, κιολ απο καρδιάς κε με έναν στόμαν ζιτόμε σιχόρισιν ασον Κοζζουχ.

Ολ ι ματροζ εντάμαν, με έναν φονιν:

— Εφτεκσαμε, τοβάρισστζ Κοζζουχ, μι βαρικαρδίς ασεμας!

Εκατοντάδες ματρόζικα σιδερένια θρασσιόνας έρπακσαν τον Κοζζουχ αποπαν ειν ποβόζκαν, κε σίτια εσίρνανατον σον αέραν κε πέρνατον απαν σα σζέριατυν, γιροκλόσκυνταν σο πλίθος ανάμεσα.

„Θα θανατόνε τον άνθρωπον, θεβγάλνε τιντέριατ τι σςκιλ τα πεδιά!“

Κιασόλα τα μερόδες τα λαλίας σον υρανον:

— Υρρρ-α! υρρρ-α! ζίτο ο πάτκον, ζίτο ο πατέραςεμυν! . . .

Ονταν ένκαν κεθέκανατον απαν ειν ποβόζκαν, ετεντέλτσεν εναγκσάι, τομάτιατ κσαν εφάντακσαν γαλανα, εσύφροσαν, εμίκραναν κιάλο πολα, κέναν ποιρον χαχόλικον γέλος εζογραφίεν απαν σον πρόσοπονατ.

„Εγλίακσαν τα κυτάβια, εθαρικσ ατιν πα κέσαν! Να έτον άλο κερσ θεγδέρνανεμε, πετσιν κι θα επεμίνεν ει ράσσιαμ“. . . Φοναχτα γιριζ σατυνυς μερέαν κε λεί:

— Τα περαζμένα σιχορεμένα, τα παλεα όπιος αναδορον, σον τρίχολον!

— Χα, χα, χα, χο, χο, χο, — εγριλέφταν ολ ασα γέλτα.

— Ζίτο ο πατέραςεμυν! υρρ-α, υρρρ-α! ! . . .

Πολι εν, πυ θέλνε να ομιλυν, ο καθένας οράτορας αναμεν τι ειράνατ.

Ο καθένασατυν εθαρι πος ατος θα λεί ασόλον το στυδέον, ασόλον το χρίσιμον, κιαν κι λέγιατο, θα χαλάετε ο κόσμον. Κε το πλίθος ακύι. Διλαδι ακύγνε εκιν, πυ στέκνε συμα, ολόγερα ειν ποβόζκην, πυ στέκνε τεκ, τυκ αρπάζνε έναν διο λόγια κε εάκρας πυ στέκνε, ζατι τι-δεν κι ακύγνε. Κε όμως ατιν πα ι προσοχίατυν ειν ποβόζκην μερέαν, έχασαν το στόμανατυν, θέλνε νακύγνε. Ι γινεκ, τα μοράτυν δυχομένα το τσιτσιν, λαίζνατα, γαλενίζνατα, να κόφνε τα λαλίαςατυν, κιατιν σο γιαν απαν, μακρογυλυν, κρύγνε οτιν ναφυκρύνταν ντο λέγνε ι οράτορι.

Ασα πέντε δέκα λόγια τέναν ακύγνε, το παράκσειον εν ότι εμπέ-νε σο νόιμαν, κι αρχινυν να ειζιτυν αναμεταχσίατυν;

— Ακυσ, ακυσ; Ι εσκιλοςλαβακ, τι τσύνας τα γενεμασέας, ει Μό-σχοβαν θα επέγναν. εχάσσεπσαν τοτίατυν τεμετερ, ειζαπιαλάεπσανατς υς το Σιπιρ, επίκανατς χυσσιρ.

— Εκσεσ ντο ίπεν οράτορας; Ι παν εσκόθαν σο ποδαρ, θέλνε να πέρνε οπισ τα χόματατυν.

— Θα ελέπνατο όνταν ελέπνε κε τιν κοτίλανατυν!

— Εκσεσ Απανας ντο ίπεν οράτορας; Σιν Ρυσίαν, λεί, κράσναγια άρμιγια εν.

— Ατο πα ντο εν;

— Κόκινον τεμιακ, τα εσαρβάλιατυν κόκινα, τα ρυπάχασατυν κό-κινα, αποπισ, απέμπρι, ερ γιανταν κόκινα, άμον βραζμένα ράκια.

— Κιαβιαζαλυχ εφτας.

— Μα το θεον, μα τιν πίστιμ, οράτορας ίπενατο.

— Νέπρε, εγο πα έκσατο. , Σι Ρυσίαν ατόρα άλο σολτατ κιν, κρασνοαρμείτσι εγένταν.

— Ολαν, λαςσ εμασ πα διαρίζνε κόκινα εσαρβάλια.

— Αμα εκι, όπος λέγνε, ι τιστσιπλίνα πολα αφστιρον εν.

— Εν εν, κι ασ εμέτερον αφστιρον κεν; Τεμέτερον ο πάτκον αετς έσπινκσεν κεςένκεμασ εσυλ, κόκιναν επίκεμασ, ναιλι τι μάνας, αν ενα-κσάι εζαροπάτεσεσ! Τέρενατς πος πάγνε ει γραμιν. λες κεςι σο τζιρπιν απαν ειζεπσανατς. Ατόσα ετανίτσας επέρασαμε κε για τεμασ κανισ παράπονον κεπίκεν, κανίναν κέβλαπσαμε, κανίναν κιντζίτεπσαμε. Απατο καλίον τιστσιπλίναν πα γίνετε!

Κυντυν κε κυντίονταν, πάγνε εμπροστα, αρπάζνε διο τρία λόγια ασαράτορα το στόμαν. Να λέγνε κε να εκσιγίζνατα κεπορυν κε όμως εγρικυν καλα πος όσον κιαν χορίζνατς ασι Ρυσίαν απέραντα ετέπασ, κιρις άνια ορμάνια κε πανίπσιλα ρασσία, ατιν πα εχτέλεσαν το χρέοσα-

των, επίκανε, εστο κε σε μικρον μαστραπ, δουλίαν, παρόμιον με το
μεγάλον το κοζμοκσακυζμένον τι δουλίαν, ντο επίκαν ι Ρυσαντ, ταδέλ-
φιατον. Μάλιστα τρανον δουλίαν ετέρεςαν κιατιν, εγδιτι, οκσιπολτ, πιναζμεν
με τα γιμνα τα σσέριατυν, χορις πολιτικον οδιγον, χορις πέδεπσιν, χορις
ιλια μέσα, χορις κανέναν βοίθιαν απεχς. Εγγικύνε ι ίδιι όλα ατα, να
καταθέκνε όμως κε να λέγνατα με τι σιραν κεπορυν.

Εβασίλεπσεν ο ίλεν, ερχίνεσεν να θραδιν κι οράτορι, ίνας σον άλον
αποπισ εβγένε απαν σιν ποβόζκαν, λέγνε κιάκραν κέχνε. Ο λαος ακύι
κε σιν κάρδιαν τι καθενος απες μεγαλον κε σκον κιφαλ έναν έσθιμαν
ιπεριφάνιας κε χαρας εντάμαν, το έσθιμαν ότι ατιν πα έχνε μερτικον
σο μεγάλον το κοζμοκσακυστον το κατόρθομαν, ντο καλα ακόμην κεπε-
γρικίσταν ντο εν, το οπίον όμως εκσέρνε προς ονομάετε Σοβετικι Ρυσία.

*
**

Απσίματα σον υρανον ταμέτρετα τάστρια, άστρια σο σκοτινον τι
στέπαν ταμέτρετα ταπσίματα

Το καθέναν καπνιζ κι ο καπνόσαθε λαφρα, ζαρυδοτα πάι ιπσιλα.
Ι σολτατ μισόγιμνι, ι γινεκ με τα κόρκια, ι γεροντάδες, τα πεδία, όλιατυν
ολόγερα σαπσίματα.

Ανιβεν ο καπνον κι απολίγον ολίγον αδινатиζ, νεβζίετε, χονέφκετε
σο χάος τυραυ. Δέγνε, γελυν, σιζιτυν ι ανθρωπ ασι χαράνατυν. Ι χαρα
κι ζοιράδατυν αδινатиζ απολίγον ολίγον, τυλον κε νικα ι νενκασία κε ο
ίπνον. Σο ίσιχον, σο απαλον τι νίχταν, τέναν τάλο αποπισ νεβζιυν, σαχτα-
ρόνε ταπσίματα. Κε μετατα εντάμαν αδινатиζ, νεβζίετε κε το ιστερνον
τι χαρας το γλικόγελον σε μιριάδες σσίλια απανκες, τυλόνε τα γέλτα
κι ο ίπνον, γαπατεβ τομάτια ολονον κε διάτσ ίσιχίαν κε ανάπαπσιν.

Μαβρογάλανον ι νίχτα. Ισιχία. Ταπσίματα βζιυν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΤΙΜΗ
ЦЕНА 1^{ρ.} 75 ΚΑΠΙΚΙΑ
КОПЕЕК

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΜΑΝ